

HANDICAP, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE I 2016

17:15

MALENE RODE LARSEN
MONA LARSEN

17:15

HANDICAP, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE I 2016

MALENE RODE LARSEN
MONA LARSEN

KØBENHAVN 2017
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

HANDICAP, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE I 2016

Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen

Afdelingen for Beskæftigelse, Uddannelse og Inklusion

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7119-444-9

e-ISBN: 978-87-7119-445-6

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Shutterstock

Oplag: 100

Tryk: Rosendahls a/s

© 2017 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	SAMMENFATNING	9
1	OM UNDERSØGELSEN	23
	Baggrund og formål	23
	"Handicap"-begrebet	25
	Data	27
	Metode	34
	Socioøkonomiske faktorer af betydning for beskæftigelsen	40
2	HANDICAP OG LÆNGEREVARENDE HELBREDSPROBLEMER	45
	Personer med handicap	46
	Sværhedsgraden af handicap	47
	Væsentligste handicap	48

	Alder ved handicappets opståen	52
	Opsummering	54
3	BESKÆFTIGELSE OG MODTAGELSE AF OVERFØRSELSINDKOMST	57
	Den samlede beskæftigelse	58
	Beskæftigelse, afhængigt af sværhedsgrad og type af handicap	61
	Beskæftigelsesudviklingen	63
	Modtagelse af overførselsindkomst	69
	Opsummering	78
4	UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE	81
	Uddannelsesniveau	82
	Igangværende uddannelse	88
	Unge uden erhvervskompetencegivende uddannelse	92
	Hvem får en erhvervskompetencegivende uddannelse?	95
	Uddannelsesniveau og beskæftigelsessandsynlighed	97
	Opsummering	101
5	LÆSE-/SKRIVEVANSKELIGHEDER	105
	Handicap og læse-/skrivevanskeligheder	106
	Beskæftigelse	108
	Opsummering	112
6	ARBEJDSUDBUD	113
	Arbejdstid	114
	Branche, stillingstype og ledelse	123
	Fastansættelse og bijob	133
	Anvendelse af kvalifikationer i jobbet	137
	Ikke-beskæftigedes arbejdsudbud	140
	Opsummering	147

7	BESKÆFTIGELSE PÅ SÆRLIGE VILKÅR	151
	Støtteordninger	152
	Beskæftigelse på særlige vilkår	153
	Opsummering	163
8	FORHOLD, DER FREMMER OG HÆMMER BESKÆFTIGELSE	165
	Hjælpe midler og støtteforanstaltninger	167
	Arbejdsgiverens indsats	171
	Tager arbejdsgiver og kollegaer tilstrækkeligt hensyn?	176
	Kendskab til ordninger	179
	Har handicappet hæmmet jobmulighederne?	183
	Holdninger til personer med handicap på arbejdspladsen	184
	Opsummering	191
9	JOB SØGNING OG TILBAGETRÆKNINGSALDER	195
	Antal arbejdspladser inden for de seneste 10 år	196
	Jobsøgning inden for de seneste 10 år	198
	Har personer uden beskæftigelse i de seneste 10 år søgt job?	200
	Tilbagetrækningsalder	202
	Fastholdelse af personer over 50 år	206
	Opsummering	208
10	ARBEJDSEVNE OG BESKÆFTIGELSESPOTENTIALE	211
	Selvurderet arbejdsevne	212
	Ikke-beskæftigedes søgning efter og ønske om arbejde	215
	Hvad adskiller ikke-beskæftigede med høj arbejdsevne fra beskæftigede?	216
	Størrelsen af ikke-beskæftigedes beskæftigelsespotentiale	221
	Opsummering	224

BILAG	227
Bilag til kapitel 1	228
Bilag til kapitel 2	232
Bilag til kapitel 3	235
Bilag til kapitel 4	251
Bilag til kapitel 5	266
Bilag til kapitel 6	271
Bilag til kapitel 7	272
Bilag til kapitel 8	277
Bilag til kapitel 10	285
LITTERATUR	287
SFI-RAPPORTER SIDEN 2016	291

FORORD

Vores velfærdssamfund forudsætter en høj arbejdsmarkedsdeltagelse. Det er velkendt, at personer med handicap i mindre udstrækning er i beskæftigelse end personer uden handicap. Der er i de senere år gennemført en række beskæftigelsesrettede tiltag med det formål at inkludere og fastholde personer med handicap på arbejdsmarkedet.

Formålet med denne rapport er at undersøge, dels hvor mange af personerne i den arbejdsdygtige alder der har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem, dels en lang række forhold relateret til denne gruppes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Til undersøgelsen har været knyttet en følgegruppe, som takkes for konstruktive, faglige diskussioner og kommentarer.¹ Rapporten er desuden blevet læst og kommenteret af seniorforsker, ph.d., Jane Greve, KORA, der takkes for værdifulde kommentarer.

Rapporten er udarbejdet af analytiker Malene Rode Larsen og seniorforsker Mona Larsen, der også har været projektleder.

1. Undersøgelsens følgegruppe bestod af: Camilla Behrend og Thomas Gross Havsager, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, Lars Nørregaard, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Lea Munk Staugaard, Danske Handicaporganisationer, Lene Maj Pedersen, Det Centrale Handicapråd, Lisbet Bo og Leif Scherrebeck, Specialfunktionen Job & Handicap, Christian Sølyst, Landsorganisationen, Marie Bille Høeg, Dansk Arbejdsgiverforening, Pernille Steen Pedersen, Copenhagen Business School og Finn Amby, VIA University College.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har bedt SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd om at gennemføre undersøgelsen, ligesom de har finansieret undersøgelsen.

København, maj 2017

AGI CSONKA

SAMMENFATNING

En høj arbejdsmarkedsdeltagelse er det økonomiske grundlag for vores velfærdssamfund og en forudsætning for at sikre den enkeltes levestandard og livsudfoldelse. Det er velkendt, at personer med handicap i mindre udstrækning er i beskæftigelse end personer uden handicap. I de senere år er der derfor gennemført en række beskæftigelsesrettede tiltag med det formål i større udstrækning at inkludere og fastholde personer med handicap på arbejdsmarkedet.

Formålet med denne rapport er for det første at undersøge, hvor stor en del af den danske befolkning i alderen 16-64 år der har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem. For det andet er formålet at undersøge en lang række forhold relateret til denne gruppes tilknytning til arbejdsmarkedet, herunder beskæftigelses- og velfærdsmæssige forskelle mellem personer med og uden handicap, brugen af foranstaltninger og beskæftigedes holdninger til at arbejde med personer, der har et handicap.

”HANDICAP”-BEGREBET

Begrebet ”handicap” er ifølge WHO relationelt (World Health Organization, 2001). Det vil sige, at der skelnes mellem en funktionsnedsættelse og et handicap. En funktionsnedsættelse indebærer ikke i sig selv et handicap – det er i mødet med omgivelserne, at det afgøres, om der er tale

om et handicap. Der er tale om et handicap, hvis en person har en funktionsnedsættelse, der medfører, at der er aktiviteter (fx arbejdsrelaterede), personen ikke kan deltage i, som personer uden handicap kan deltage i.

I denne rapport operationaliserer vi begrebet ”handicap” med afsæt i personers egen vurdering af, om de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, og i så fald om de vurderer, at der er tale om et større eller et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem, og hvilken type handicap eller længerevarende helbredsproblem der er tale om (kun det væsentligste).

Det er vigtigt at være opmærksom på, at den anvendte forholdsvis brede operationalisering af handicapbegrebet, samt at der er tale om en selvsvurdering af handicap eller længerevarende helbredsproblemer, hver især kan give anledning til usikkerhed om, hvor mange i befolkningen i alderen 16-64 år der har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Til gengæld er operationaliseringen af handicapbegrebet simpelt at anvende og svarer til den måde, hvorpå handicap er blevet målt i tidligere danske undersøgelser af handicap, beskæftigelse og uddannelse, se fx Larsen & Høgelund (2014, 2015).

SAMMENFATNING AF RAPPORTENS RESULTATER

Formålet med denne rapport er, som nævnt, for det første at undersøge, hvor stor en del af befolkningen i alderen 16-64 år der har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Størstedelen af rapporten vedrører imidlertid det andet formål, nemlig at undersøge en lang række forhold relateret til denne gruppes tilknytning til arbejdsmarkedet. Mere specifikt er formålet:

- At undersøge om og, i givet fald, hvordan personer med handicap adskiller sig fra personer uden handicap, når det gælder beskæftigelse, modtagelse af overførselsindkomst, uddannelse, læse- og skrivemangfoldigheder, arbejdsudbud og jobsøgning samt tidspunkt for tilbagevending fra arbejdsmarkedet
- At belyse ansættelsesforhold, brug af hjælpemidler og støtteforanstaltninger, kendskab til fleksjobordningen og til handicapkompen-serende ordninger, forekomsten af handicaprelaterede barrierer forbundet med arbejdsmarkedsdeltagelsen, arbejdsgivers og kollegaers hensyntagen og størrelsen af ikke-beskæftigedes beskæftigelsespotentiale for personer med handicap

- At undersøge beskæftigedes holdninger til at arbejde med personer med handicap.

LIDT MERE END HVER FEMTE HAR ET HANDICAP

Lidt mere end hver femte af personerne i alderen 16-64 år har, ifølge eget udsagn, et handicap eller længerevarende helbredsproblem (benævnt "handicap" i det følgende). Dette svarer til cirka 780.000 personer. For halvdelsens vedkommende drejer det sig om et større handicap. Lidt flere kvinder end mænd angiver at have et handicap. Det samme gælder personer med dansk eller anden vestlig oprindelse, sammenlignet med personer med ikke-vestlig oprindelse.

Personer med handicap vurderer, at de har en arbejdsevne på 6,1 i gennemsnit. Til dette formål er anvendt en skala fra 1-10, hvor 1 betyder, at man slet ikke kan arbejde, mens 10 betyder, at man har fuld arbejdsevne. Det tilsvarende tal for personer uden handicap er 9,6. Lidt mere end hver fjerde af personerne med handicap vurderer, at de har fuld arbejdsevne, mens 3 ud af 10 vurderer, at de har en lav arbejdsevne eller slet ikke kan arbejde (arbejdsevne på 1-3).

Personer med handicap anfører oftest enten mobilitetshandicap eller sygdomme som deres væsentligste, overordnede type af handicap. Det specifikke handicap, de anfører oftest, er problemer med ryg eller nakke (inklusive gigtproblemer) (22,8 pct.). Psykiske lidelser, der ligeledes anføres af relativt mange (15,2 pct.), betragtes forholdsvis ofte som et større handicap.

Relativt flere personer med handicap, der har en ikke-vestlig oprindelse, har et mobilitetshandicap. Til gengæld har relativt færre en sygdom.

Der er stor spredning på, i hvilken alder et handicap opstår. Især personer med et sanse- og kommunikationshandicap har fået deres handicap i en tidlig alder, eller handicapet er medfødt. Personer med en psykisk lidelse har typisk fået deres handicap før 30-årsalderen.

KUN HALVDELEN ER I BESKÆFTIGELSE, MEN IKKE RINGERE BESKÆFTIGELSESUDVIKLING

Lidt mere end hver anden af personerne med handicap er i beskæftigelse i 2016. For personer med et større handicap gælder dette kun hver tredje. Til sammenligning er næsten 8 ud af 10 af personerne uden handicap i beskæftigelse. Der er til gengæld ikke nævneværdig forskel på, hvor stor

en andel af personerne med og uden handicap der er ledige. Personer med handicap står således væsentligt oftere uden for arbejdsstyrken end personer uden handicap.

Personer med en psykisk lidelse er i markant mindre omfang i beskæftigelse (cirka 30 pct.) end personer med andre typer af handicap (cirka 60 pct.).

Der er en tendens til, at beskæftigelsen har udviklet sig lidt mere negativt over tid for personer uden handicap end for personer med handicap. Beskæftigelsessandsynligheden har – givet individkarakteristika og konjunktursituation – ikke ændret sig for personer med handicap fra 2012 til 2015, mens den har været svagt faldende for personer uden handicap. Samme tendens viser sig, når vi sammenligner tal for 2002 med tal for 2015.

DOBBELT SÅ MANGE MODTAGER OVERFØRSELSINDKOMST

Seks ud af 10 af personerne med handicap modtager en eller anden form for overførselsindkomst mod kun hver fjerde af personerne uden handicap. Personer med handicap modtager især oftere førtidspension end personer uden handicap. De modtager også oftere passive ydelser, fx sygedagpenge eller kontanthjælp/(for)revalidering, og aktive ydelser som fx fleksjobydelse.

Relativt flere af de beskæftigede med handicap modtager en beskæftigelsesrettet ydelse end af de beskæftigede uden handicap (16,6 mod 1,8 pct.). Desuden modtager relativt flere af de ikke-beskæftigede med handicap enten en varig ydelse (48,9 mod 15,8 pct.) og/eller en midlertidig ydelse (30,3 mod 20,1 pct.) end tilfældet er for de ikke-beskæftigede uden handicap.

Personer med handicap, der modtager ikke-beskæftigelsesrettede ydelser, er længere væk fra arbejdsmarkedet end den tilsvarende gruppe af personer uden handicap. Mens personerne med handicap især modtager førtidspension, modtager personerne uden handicap især SU.

FÆRRE HAR EN ERHVERVSKOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSE, MEN UDDANNELSE BETYDER MERE FOR BESKÆFTIGELSEN

Sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse falder med graden af handicap: Der er færre, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse blandt personer med handicap end blandt per-

soner uden handicap (56,7 mod 63,4 pct.). Den mindste andel finder vi blandt personer med et større handicap (52,6 pct.).

Blandt 20-35-årige er det flertallet (cirka 60 pct.) af personerne med henholdsvis et større handicap og en psykisk lidelse, der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Dette hænger især sammen med, at de personer, der får et større handicap og/eller en psykisk lidelse før 36-årsalderen, i mindre udstrækning får en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer, der får sådanne handicap i en senere alder.

Sandsynligheden for at være i beskæftigelse stiger med stigende uddannelsesniveau. Dette gælder både for personer med og uden handicap, men uddannelse gør især en forskel for personer med handicap. Beskæftigelsesgabets mellem personer, der eksempelvis har henholdsvis grundskole og en lang videregående uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, er således større for personer med handicap (41 procentpoint) end for personer uden handicap (27 procentpoint). Undersøgelsen siger ikke noget om, hvad der ligger bag dette resultat. Der kan både være forklaringer, der omhandler adfærd blandt personerne med handicap, og forklaringer, der vedrører adfærden på de virksomheder, der ansætter dem.

FLERE HAR LÆSE- OG/ELLER SKRIVEVANSKELIGHEDER, MEN INGEN SAMMENHÆNG MED LAVERE BESKÆFTIGELSE

Flere af personerne med handicap end af personerne uden handicap har svært ved at læse eller skrive (13,2 mod 5,1 pct.). Især personer med et større handicap har læse-/skrivevanskeligheder (16,4 pct.). Beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap hænger dog snarere sammen med uddannelsesniveau og sværhedsgrad af handicappet end med forekomsten af læse-/skrivevanskeligheder. Resultatet kan dog være påvirket af, at personer med visse typer af handicap, herunder personer med svære læse-/skrivevanskeligheder, formentlig er underrepræsenterede i det anvendte datamateriale.

KORTTEST ARBEJDSSTID FOR PERSONER MED EN PSYKISK LIDELSE, DER TIL GENGÆLD GERNE VIL ARBEJDE FLERE TIMER

Beskæftigede med handicap arbejder i gennemsnit færre timer om ugen end beskæftigede uden handicap (30,1 mod 33,9 timer). Forskellen kan hovedsageligt tilskrives, at relativt flere af de beskæftigede med handicap

er i støttet beskæftigelse på nedsat arbejdstid. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er især lav for beskæftigede med et større handicap og for beskæftigede med en psykisk lidelse (24,7 og 23,7 timer).

Kun en mindre andel (cirka 13 pct.) af de beskæftigede – uanset om de har et handicap eller ej – ønsker at forøge deres ugentlige arbejdstid. Personer med en psykisk lidelse skiller sig ud, idet flere (21,5 pct.) i denne gruppe gerne vil arbejde flere timer om ugen.

FÆRRE HAR PERSONALELEDELSE, ISÆR BLANDT PERSONER MED EN PSYKISK LIDELSE

Beskæftigede med handicap er placeret lavere i stillingshierarkiet end beskæftigede uden handicap, og færre har personaleledelse (13,8 mod 17,6 pct.). Især relativt få af de beskæftigede med en psykisk lidelse har personaleledelse (4,5 pct.).

IKKE DE STORE FORSKELLE, NÅR DET GÆLDER FASTANSÆTTELSE, BIJOB OG BRUG AF KVALIFIKATIONER

Langt hovedparten af de beskæftigede med handicap er fastansatte, og relativt få af dem har et bijob. Desuden er langt størstedelen af dem tilfredse med den måde, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende arbejde. Tilsvarende oplever de i høj grad at kunne bruge deres kunnen eller færdigheder i dette arbejde. Beskæftigede med handicap ligner i stor udstrækning beskæftigede uden handicap, når det gælder fastansættelse, bijob og brug af kvalifikationer.

IKKE-BESKÆFTIGEDE SØGER MINDRE EFTER ARBEJDE, MEN BRUGER LIGE SÅ MANGE FORSKELLIGE JOBSØGNINGSKANALER

Ikke-beskæftigedes søgeaktivitet er markant lavere blandt personer med handicap end blandt personer uden handicap. Markant færre af de ikke-beskæftigede med handicap har således søgt erhvervsarbejde inden for de seneste fire uger (13,8 mod 33,5 pct.).

Cirka tre ud af 10 af de ikke-beskæftigede, der ikke har søgt erhvervsarbejde inden for de seneste fire uger, ønsker imidlertid at komme i arbejde – det gælder både for personer med og uden handicap. Dog er der relativt flere med en psykisk lidelse, som ønsker et erhvervsarbejde (38,0 pct.).

Ikke-beskæftigede med handicap, der har søgt erhvervsarbejde, har brugt lige så mange forskellige jobsøgningskanaler som den tilsva-

rende gruppe af ikke-beskæftigede uden handicap. Begge grupper har i gennemsnit anvendt næsten fem jobsøgningskanaler. Der er imidlertid enkelte forskelle, hvad angår typen af anvendte jobsøgningskanaler. Ikke-beskæftigede med handicap har blandt andet i relativt større omfang kontakt med jobcentret.

FÅ HAR SØGT UFORHOLDSVIS MANGE STILLINGER DE SENESTE 10 ÅR

Personer med handicap, der har været i beskæftigelse i løbet af de seneste 10 år, har i gennemsnit skullet søge flere stillinger for at få et job end den tilsvarende gruppe af personer uden handicap (5,4 mod 3,5). Forskellen kan dog primært tilskrives, at en lille gruppe af personerne med handicap har måttet søge uforholdsmæssigt mange stillinger for at få et job.

Kun 1 ud af 20 af de personer med handicap, der ikke har været beskæftiget i løbet af de seneste 10 år, har søgt job. Dette gælder 1 ud af 3 af personerne uden handicap.

KNAP HVER FJERDE FORVENTER AT TRÆKKE SIG TIDLIGERE TILBAGE

Beskæftigede med handicap forventer at trække sig lidt tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end beskæftigede uden handicap – den forventede tilbagetrækningsalder i de to grupper er henholdsvis 65,9 og 66,3 år i gennemsnit. Personer med handicap, der er ordinært ansat, adskiller sig imidlertid ikke nævneværdigt fra personer uden handicap i denne forbindelse.

Næsten halvdelen af de beskæftigede med handicap forventer, at deres handicap ikke har betydning for, hvornår de trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Knap hver fjerde forventer, at de trækker sig tilbage tidligere, end de ellers ville have gjort. Sidstnævnte gælder især beskæftigede med et mobilitetshandicap. En fjerdedel ved ikke eller har ikke tænkt over, om handicappet har betydning for deres tilbagetrækningsalder.

Ældre med handicap er generelt mindre positivt stemt end ældre uden handicap over for at arbejde mindst et halvt år længere, hvis de får tilbudt mere fordelagtige arbejdsbetingelser.

ISÆR KVINDER OG PERSONER MED EN PSYKISK LIDELSE ER I STØTTET BESKÆFTIGELSE

Omkring hver femte af de beskæftigede med handicap er ansat i støttet beskæftigelse. Dette gælder oftere for kvinder end for mænd (24,4 mod

17,2 pct.). Støttet beskæftigelse er især udbredt blandt beskæftigede med en psykisk lidelse (36,8 pct.).

3 ud af 4 af de beskæftigede med handicap, der er i støttet beskæftigelse, er i fleksjob. Sammenlignet med andre beskæftigede med handicap er relativt flere af personerne i fleksjob kvinder, og relativt flere er over 50 år. Desuden har relativt flere et større handicap.

UDÆKKET BEHOV FOR INDSATSER FRA ARBEJDSGIVER

1 ud af 7 af de beskæftigede benytter et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde som følge af handicappet eller helbredsproblemet. Blandt beskæftigede med et større handicap drejer det sig om hver fjerde, mens det gælder hver tredje af de beskæftigede, der har et sanse- og kommunikationshandicap. Det mest udbredte er, at støtten relaterer sig til ens arbejdsfunktion eller typen af ens arbejde.

Mere end 4 ud af 10 af de beskæftigede med handicap har fået tilbudt og iværksat en eller flere indsatser af deres arbejdsgiver, herunder fx fået tilpasset arbejdsforholdene, nedsat arbejdstiden eller tildelt særlige arbejdsopgaver. Flere kvinder end mænd har fået iværksat mindst én indsats.

Hver femte af de beskæftigede med handicap angiver, at de har et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiveren. Dette gælder i lidt større udstrækning kvinder end mænd. Beskæftigede med et mobilitetshandicap er den gruppe, der oftest angiver at have et udækket behov.

MANGLENDE KENDSKAB TIL ORDNINGER

Kendskabet til fleksjobordningen er langt mere udbredt end kendskabet til den handicapkompenserende ordning med personlig assistance i erhverv. Blandt de personer, der er i målgruppen for hver af de to ordninger², kender 4 ud af 5 til fleksjobordningen, mens kun 1 ud af 4 kender til den handicapkompenserende ordning.

Næsten hver femte i målgruppen for den handicapkompenserende ordning med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber

2. I denne rapport er målgruppen for fleksjobordningen defineret som alle personer med handicap, mens målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv er defineret som personer med handicap, som har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for (bedre) at kunne udføre erhvervsarbejde.

eller arbejdspladsindretning³ har søgt om denne form for støtte. Heraf har 2 ud af 3 fået bevilget støtte. Lidt mere end hver femte af dem, der er i målgruppen, men som ikke har søgt om støtte, kender ikke ordningen.

HANDICAP KAN VÆRE EN HÆMSKO, OG MANGEL PÅ HENSYNTAGEN FOREKOMMER

Omkring hver femte af de beskæftigede med handicap angiver, at deres handicap har hæmmet dem i deres muligheder for henholdsvis at avancere, at opnå et bedre arbejde og at opnå et mere selvstændigt arbejde.

Et mindretal af de beskæftigede med handicap oplever, at arbejdsgiveren og kollegaerne ikke tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap (8,9 og 7,1 pct.). Dette anføres oftere af beskæftigede med et mobilitetshandicap end af beskæftigede med en sygdom.

TYPEN AF HANDICAP PÅVIRKER KOLLEGAERS HOLDNINGER

Flertallet af de beskæftigede er – uanset om de har et handicap eller ej – positivt stemt over for at arbejde sammen med en person med handicap, selvom det kræver, at de bruger lidt tid på at hjælpe vedkommende.

Beskæftigede er oftere betænkelige ved at arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger (fx er mani-depressiv) end en person, der enten er blind eller sidder i kørestol. Der er en tendens til – uanset hvilken af de tre typer af handicap, vi fokuserer på – at personer med handicap er lidt mere positive end personer uden handicap. I nogle tilfælde er beskæftigede, der har et familiemedlem med et handicap og/eller allerede har en kollega med handicap, mere positivt stemt end andre beskæftigede.

ET BESKÆFTIGELSESPOTENTIAL PÅ 10.000-22.000 PERSONER

Der er en klar sammenhæng mellem vurderingen af egen arbejdsevne og beskæftigelsesstatus for personer med handicap: Jo større selvvurderet arbejdsevne, desto flere er i beskæftigelse. Tilsvarende er der relativt færre, der enten søger eller ønsker at få et arbejde, blandt de ikke-beskæftigede med handicap, der har mindst arbejdsevne.

3. I denne rapport er målgruppen for ordningen med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning defineret på samme måde som målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv (se forrige fodnote).

For personer med handicap med en høj selvvrurderet arbejdsevne gælder det, at ikke-beskæftigede oftere er unge, oftere er enlige og oftere har en psykisk lidelse end beskæftigede.

Det største beskæftigelsespotentiale blandt ikke-beskæftigede med handicap formoder vi findes blandt dem, der:

- har en høj arbejdsevne (mindst 8 på en skala fra 1-10, hvor 10 betyder fuld arbejdsevne),
- har søgt eller har ønske om at få et erhvervsarbejde *og*
- har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Denne gruppe omfatter i størrelsesordenen 10.000-22.000 personer. En stor del af disse personer ser ud til at have relativt gode muligheder for at bestride et ordinært job.

Ser vi bort fra kravet om en erhvervskompetencegivende uddannelse, er beskæftigelsespotentialet på i størrelsesordenen 30.000-48.000 personer. Ser vi desuden væk fra kravet om at have søgt eller ønsket om at få et erhvervsarbejde, er vi oppe på 59.000-82.000 personer.

KONKLUSION

Ifølge denne undersøgelse har lidt mere end hver femte af personerne i den danske befolkning i den arbejdsdygtige alder et handicap eller længelevende helbredsproblem. Halvdelen af denne gruppe har et større handicap eller længelevende helbredsproblem. Disse andele kan imidlertid være et underkantsskøn, fordi personer med svære handicap – blandt andet som følge af brug af en webbaseret dataindsamlingsmetode – formentlig er underrepræsenterede i vores undersøgelse.

Undersøgelsen viser – i tråd med tidligere studier – at personer med handicap har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet end personer uden handicap: Færre er i beskæftigelse, langt flere er uden for arbejdsstyrken, mens der ikke er flere ledige. Beskæftigede med handicap er desuden placeret lavere i stillingshierarkiet. En medvirkende årsag til forskellene mellem de to grupper kan være, at relativt færre af personerne med handicap har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Uddannelse betyder dog mest for beskæftigelses sandsynligheden for personer med handicap. Det er endvidere værd at bemærke, at personer med handicap, der har været i beskæftigelse i løbet af de seneste 10 år, typisk

ikke har søgt flere job for at komme i beskæftigelse end personer uden handicap.

Gruppen af personer med handicap er imidlertid en meget heterogen gruppe. Dette viser sig blandt andet ved, at mens kun hver tredje af personerne med et større handicap er i beskæftigelse, gælder dette 7 ud af 10 af personerne med et mindre handicap. Beskæftigelsesandelen for den sidstnævnte gruppe er relativt tæt på beskæftigelsesandelen for personer uden handicap, hvor 8 ud af 10 er i beskæftigelse.

Heterogeniteten indebærer, at man groft sagt kan inddеле personer med handicap i tre grupper:

1. En relativt stærk gruppe af personer med handicap, der er ordinært ansatte. Denne gruppe udgør lidt mere end 4 ud af 10 af personerne med handicap. Denne gruppe ligner beskæftigede uden handicap, når det gælder fx gennemsnitlig ugentlig arbejdstid og forventet tilbageføringsalder.
2. En mellemgruppe, bestående af personer med handicap, der er i støttet beskæftigelse. Denne gruppe udgør lidt mere end hver tiende af personerne med handicap. Størstedelen af denne gruppe er i fleksjob.
3. En relativt svag gruppe af personer med handicap, der ikke er i beskæftigelse. Denne gruppe udgør knap halvdelen af personerne med handicap. Gruppen er markant længere fra arbejdsmarkedet end ikke-beskæftigede uden handicap.

Nogle, men langt fra alle, personer med handicap oplever forskellige barrierer i forhold til at komme i og fastholde beskæftigelse. Som eksempler på barrierer for personer i beskæftigelse kan nævnes et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiverens side, samt at arbejdsgiver og kollegaer ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til handicapet. Desuden kan mangel på kendskab til fx handicapkompenserende ordninger udgøre en barriere. Handicappet opleves endvidere i nogle tilfælde som en hæmsko i forhold til mulighederne for at avancere, at opnå et bedre arbejde og at opnå et mere selvstændigt arbejde.

I lighed med tidligere studier (fx Larsen & Høgelund, 2015) viser denne undersøgelse, at personer med en psykisk lidelse står med særlige udfordringer i forhold til at komme i og fastholde beskæftigelse. Sammenlignet med personer med andre typer af handicap er markant færre i

denne gruppe i beskæftigelse, og blandt de beskæftigede er flere i støttet beskæftigelse. Endvidere arbejder beskæftigede med en psykisk lidelse relativt få timer om ugen i gennemsnit. Resultaterne peger samtidig på, at personer med psykiske lidelser i større omfang end personer med andre handicap arbejder mindre, end de gerne ville: En ikke ubetydelig andel af de beskæftigede vil gerne arbejde flere timer om ugen. Desuden er der relativt mange personer med psykiske lidelser, som ikke har søgt, men ønsker erhvervsarbejde. Unge (20-35-årige) med en psykisk lidelse har også sjældnere fuldført og er sjældnere i gang med erhvervskompetencegivende uddannelse end unge med et mobilitetshandicap eller en sygdom. At personer med en psykisk lidelse står svagere på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet end andre grupper af personer med handicap, hænger givetvis blandt andet sammen med, at de oftere vurderer, at de har et større handicap. Den svagere arbejdsmarkedstilknytning kan også bl.a. tilskrives gruppens lavere uddannelsesniveau.

Vi vurderer, at det største beskæftigelsespotentiale blandt ikke-beskæftigede med handicap skal findes blandt personer med en høj selv-vurderet arbejdsevne, der har søgt eller har ønske om at få et erhvervsarbejde, og som desuden har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse. Denne gruppe udgør i størrelsesordenen 10.000-22.000 personer i 2016. En stor del af disse personer ser ud til at have relativt gode muligheder for at bestride et ordinært job.

RAPPORTENS DATAGRUNDLAG

Rapportens data stammer primært fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelsen (AKU). AKU er en spørgeskemaundersøgelse, der har til formål at belyse befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Et til-lægsmodul til AKU i 1. og 2. kvartal 2016 indeholder en række spørgsmål om handicap og længerevarende helbredsproblemer m.v. Godt 19.000 personer i aldersgruppen 16-64 år deltog i undersøgelsen. AKU er koblet med data fra Danmarks Statistiks registre samt Styrelsen for Arbejds-marked og Rekruttering (STAR)'s forløbsdatabase, DREAM.

Resultaterne i denne rapport er ikke sammenlignelige med resul-taterne i de tidligere SFI-rapporter om handicap, beskæftigelse og ud-dannelse. Det skyldes et databrud i AKU i 2016. Vi følger derfor ikke udviklinger over tid i denne rapport (for en uddybning, se kapitel 1). Vi følger dog udviklingen i beskæftigelsen ved brug af AKU for 2002 og

2012, koblet med registerbaserede forløbsdata fra "Beskæftigelse for lønmodtagere" (BFL)-registeret og fra DREAM.

OM UNDERSØGELSEN

BAGGRUND OG FORMÅL

Personer med handicap er markant sjældnere i beskæftigelse end personer uden handicap. Denne forskel har været kendt i mange år (se fx Andersen, 1964; Bengtsson, 1997) og er også for nylig dokumenteret (se fx Larsen & Høgelund, 2015). Med henblik på at øge beskæftigelsen blandt personer med handicap lancerede VK-regeringen (2001-2011) i 2004 således en beskæftigelsesstrategi for personer med handicap for perioden 2005-2008 (Beskæftigelsesministeriet, 2004). Denne strategi blev efterfulgt af en ny strategi for perioden 2009-2012 (Beskæftigelsesministeriet, 2009a). Begge strategier fokuserede især på indsatser, forankret i beskæftigelsespolitikken, fx tiltag, som skulle skabe mere viden – såvel blandt personer med handicap som i virksomheder og jobcentre – om mulighederne for at kombinere handicap og job. Senest lancerede SRSF-regeringen i 2013 en handicappolitisk handlingsplan med fokus på inklusion af personer med handicap i alle dele af samfundet og med målsætninger om løbende dokumentation og opfølgning på inklusionen af mennesker med handicap på tre centrale områder: uddannelse, beskæftigelse og medborgerskab (Social-, Børne- og Integrationsministeriet, 2013).

I forbindelse med den første strategi ønskede Arbejdsmarkedsstyrelsen (nu Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering) en kortlægning af beskæftigelsessituationen blandt personer med handicap. På foranledning af Arbejdsmarkedsstyrelsen/Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering foretog SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd således en række undersøgelser af beskæftigelsen blandt personer med handicap (Miiller, Høgelund & Geerdsen, 2006; Larsen & Høgelund, 2009; Thomsen & Høgelund, 2011; Kjeldsen, Houlberg & Høgelund, 2013; Larsen & Høgelund, 2015). Disse fem rapporter har blandt andet belyst udviklingen i befolkningsandelen med et handicap (senest mellem 2002 og 2014), beskæftigelsesudviklingen blandt personer med handicap, udviklingen i kendskabet til handicapkompenserende ordninger for beskæftigede med handicap, udviklingen i denne gruppes ansættelser på særlige vilkår, udviklingen i arbejdsgivernes indsats over for og arbejdsgivernes/kolleagaernes holdninger til beskæftigede med handicap samt den forventede tilbagetrækningsalder og jobsøgning blandt personer med handicap. Et væsentligt element i de seneste rapporter har således været at analysere udviklingen over tid med hensyn til ovenstående temaer.

Denne sjette rapport i rækken er på flere måder anderledes end de tidligere rapporter. Dels indeholder den et større tema om handicap, uddannelse og beskæftigelse, som tidligere er blevet udgivet i en særskilt rapport (Larsen & Høgelund, 2014). Dels nedtones udviklinger over tid kraftigt, idet datagrundlaget for analyserne – Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelsen (AKU) – adskiller sig fra tidligere år grundet en række ændringer i dataindsamlingsmetoden fra 1. kvartal 2016. Dette har givet anledning til et markant databrud. Dette databrud indebærer med stor sandsynlighed et handicapafhængigt bortfald, hvilket dels kan være et problem i sig selv (jf. afsnittet ”Opnåelsesprocent, bortfald og vægtning” i kapitel 2), dels gør det problematisk at foretage sammenligninger mellem tal for 2016 og tal for tidligere år (jf. afsnittet ”Databrud i 2016” nedenfor). Derudover belyser denne rapport nye emner – modtagelse af overførselsindkomster og beskæftigelsespotentialer blandt personer med handicap. Rapporten belyser dog også mange af de emner, som er taget op i de tidligere rapporter⁴, men resultaterne bygger altså denne gang, som hovedregel, alene på 2016-tal og har ikke fokus på udviklinger over tid. En undtagelse fra dette er, når vi i kapitel 3 belyser beskæftigelsesud-

4. En del af rapportens kapitler bygger derfor til en vis grad på kapitlerne i de tidligere rapporter – både indholds- og fremstillingsmæssigt.

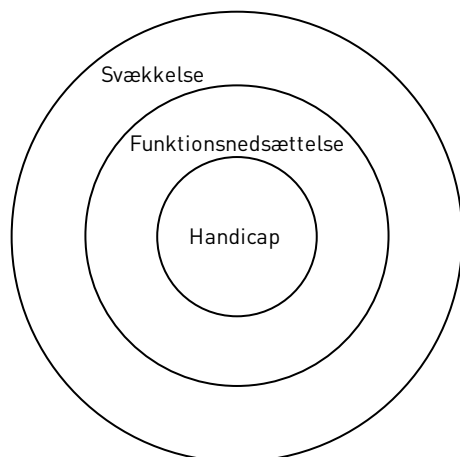
viklingen for deltagerne i handicapundersøgelsen fra henholdsvis 2002 og 2012.

“HANDICAP”-BEGREBET

World Health Organization (WHO, 2001) definerer i *International Classification of Functioning, Disability and Health* (ICF) begrebet handicap som noget relationelt. Ifølge Bengtsson (2008) opererer organisationen med tre begreber: *impairment*, *disability* og *handicap*. *Impairment* (svækkelse) står for forhold ved kroppen, *disability* (funktionsnedsættelse) for begrænsninger i udførelsen af elementære hverdagsfunktioner, og *handicap* (handicap) for begrænsninger i deltagelsen i forskellige sociale og arbejdsmæssige sammenhænge. Sammenhængen mellem de tre begreber er illustreret i figur 1.1

FIGUR 1.1

Sammenhængen mellem de tre handicapbegreber.

En funktionsnedsættelse indebærer ikke i sig selv et handicap. Fx kan en person godt have svært ved at gå, uden at det ifølge WHO nødvendigvis er et handicap. Hvorvidt en funktionsnedsættelse er et handicap, afhænger af, om funktionsnedsættelsen påvirker personen i sociale eller arbejdsmæssige sammenhænge. Implicit i denne definition er således, at en

person ikke anses som havende et handicap, hvis en medicinsk defineret svækkelse ikke påvirker personens sociale og arbejdsmæssige liv. Omvendt kan en svækkelse, som ikke kan konstateres medicinsk, sagtens udgøre et handicap, hvis den påvirker personen socialt eller arbejdsmæssigt. Denne handicapdefinition stammer fra den såkaldte *sociale model*, som har defineret det relationelle handicapbegreb. Begrebet er udsprunget af en kritik af den *medicinske model*, som kræver en klar medicinsk diagnose, før der kan konstateres et handicap (Oliver, 1990). For andre modeller for og definitioner af handicap, se Bengtsson (2008).

DET OPERATIONALISEREDE BEGREB

Vi har med udgangspunkt i WHO's definition operationaliseret handicapbegrebet som selvvrurderet (selvrapporteret) handicap. Personerne i undersøgelsen er blevet spurgt, om de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, hvortil de enten har kunnet svare "ja" eller "nej". De personer, der har svaret bekræftende, definerer vi som personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem (i det følgende omtaler vi som hovedregel blot denne gruppe som "personer med handicap"). Disse personer er efterfølgende blevet spurgt, om de vurderer, at der er tale om et større eller et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem, og hvilken type handicap eller længerevarende helbredsproblem der er tale om (kun det væsentligste).⁵

Den anvendte operationalisering af handicapbegrebet er meget bred, idet personer med en kronisk sygdom også inkluderes, selvom deres længerevarende helbredsproblem ikke nødvendigvis fører til de aktivitetsbegrænsninger, som er det konstituerende element i WHO's handicapdefinition. Et eksempel kunne være en diabetespatient, der svarer bekræftende på at have et længerevarende helbredsproblem, men for hvem diabetesen ikke vil indebære nogen aktivitetsbegrænsninger, idet den behandles effektivt. Dette vil bidrage til, at antallet af personer med handicap eller længerevarende helbredsproblemer overvurderes. Omvendt kan der være personer med et socialt eller arbejdsmæssigt handicap, som enten ikke selv oplever, at de har et handicap, eller som ikke ønsker at oplyse dette, fordi handicap kan være forbundet med stigma. Hvis disse personer derfor svarer nej til at have et handicap, bidrager det omvendt til at

5. Hver interviewperson har frit kunnet angive typen af sit væsentligste handicap, og intervieweren har efterfølgende indkodet svaret i en af et antal overordnede handicaptyper, se kapitel 2.

undervurdere antallet af personer med handicap eller længerevarende helbredsproblemer.

Fordelen ved den anvendte operationalisering af handicapbegrebet er imidlertid, at den er simpel at anvende, samt at den er blevet anvendt på samme måde i de tidligere handicapundersøgelser, som SFI har foretaget (Miiller, Høgelund & Geerdsen, 2006; Larsen & Høgelund, 2009; Thomsen & Høgelund, 2011; Kjeldsen, Houlberg & Høgelund, 2013; Larsen & Høgelund, 2014, 2015). En potentiel svaghed ved at basere vores opgørelse af handicap og længerevarende helbredsproblemer på selvrapportering er, at selvvurderingen af handicap og længerevarende helbredsproblemer kan give anledning til kunstige forskelle i forekomsten af handicap mellem fx køn og aldersgrupper, hvis nogle grupper er mere tilbøjelige til at rapportere om et handicap eller længerevarende helbredsproblem end andre.

DATA

Det primære datagrundlag for denne rapport er surveydata for 2016 fra AKU, der kobles med registerdata. Disse data beskrives i det følgende. Desuden kombinerer vi data fra AKU i henholdsvis 2002 og 2012 med registerbaserede forløbsdata, der gør det muligt at følge beskæftigelsesudviklingen frem til og med 2015. Disse data beskrives til slut i dette afsnit.

AKU 2016

AKU er en stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse, der udføres hvert kvartal blandt 15-74-årige i Danmark.⁶ Dataindsamlingen foretages af Danmarks Statistik. Undersøgelsen er en roterende panelundersøgelse, hvor hver person deltager i alt fire gange i løbet af en periode på halvdelen af året: Interviewpersonerne deltager først to kvartaler i træk, og efter en pause på to kvartaler deltager de igen i to kvartaler i træk.

Med henblik på gennemførelsen af den undersøgelse, hvis resultater præsenteres i denne rapport, er spørgsmål om handicap tilkøbt AKU i udvalgte kvartaler (se nedenfor) via et tillægsmodul. Vi har i den

6. Den kvartalsvise stikprøve til AKU deles op i 13 lige store grupper, én for hver uge i interviewkvartalet, og personerne i stikprøven interviewes om en af de pågældende uger, herefter benævnt vedkommendes "referenceuge".

forbindelse stillet en række spørgsmål, som kan grupperes under forskellige temaer, blandt andet:

- handicap eller længerevarende helbredsproblemer (herunder sværhedsgraden og typen af det væsentligste handicap)
- læse-/skrivevanskeligheder
- beskæftigelse og handicap (herunder arbejdsudbud, beskæftigelse på særlige vilkår, arbejdspladser, jobsøgning, forventet tilbagetrækningsalder og arbejdsevnevurdering)
- brug af hjælpemidler og støtteforanstaltninger blandt beskæftigede med handicap, arbejdsgivers indsats over for ansatte med handicap, kendskab til handicapkompenserende ordninger og arbejdsgivers og kollegaers hensyntagen til handicappet samt holdninger til eventuelle kollegaer med et handicap.

DATA FRA 1. OG 2. KVARTAL 2016

Analyserne i rapporten er primært baseret på data fra et enkelt undersøgelsesår, nemlig 2016. Data fra AKU i 1. kvartal 2016, der består af fire paneler af interviewpersoner, danner det primære grundlag for nærværende rapport. Derudover inkluderer vi data for et enkelt panel af interviewpersoner fra 2. kvartal 2016 for at kompensere for et lavt observationsantal i 1. kvartal 2016 (jf. afsnittet ”Databrud i 2016” nedenfor). Data fra 1. kvartal 2016 vægter således 4/5 af rapportens samlede datagrundlag, mens data fra 2. kvartal 2016 vægter 1/5, og resultaterne i rapporten er dermed hovedsageligt repræsentative for 1. kvartal 2016. Når vi i de følgende kapitler omtaler personer med handicap, benævner vi dem som hovedregel blot ”personer med handicap i 2016”. Bilagstabel B1.1 viser fordelingen på nogle udvalgte variable fra AKU, særskilt for de fire paneler af deltagere i 1. kvartal og det ene panel af deltagere i 2. kvartal. Det viser sig, at der kun er meget små substantielle forskelle på fordelingen af de udvalgte variable mellem de to kvartaler, og ingen af forskellene er statistisk signifikante.

OPNÅELSESPROCENT, BORTFALD OG VÆGTNING

I 1. kvartal 2016 har opnåelsesprocenten været usædvanligt lav, nemlig kun 45 pct. (jf. afsnittet ”Databrud i 2016” nedenfor). Til sammenligning var opnåelsesprocenten 56,8 i 1. kvartal 2014. Der deltog dermed kun 14.828 personer i 1. kvartal 2016 (mod 19.373 i 1. kvartal 2014). Ved at

medtage det enkelte panel af interviewpersoner fra 2. kvartal 2016 får vi en samlet nettostikprøve på 19.680 personer i nærværende undersøgelse. I de følgende kapitler afgrænser vi os imidlertid til at inddrage personer i alderen 16-64 år. Det betyder, at undersøgelsespopulationen i 2016 består af i alt 19.125 personer. Af disse har 3.770 personer oplyst at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem.

Den lave opnåelsesprocent hænger blandt andet sammen med, at nogle af de personer, som er udtrukket til at deltage i en undersøgelse, ikke er kontaktbare eller ikke ønsker at deltage. Et sådan bortfald kan betyde, at sammensætningen af deltagere i undersøgelsen afviger fra sammensætningen af befolkningen som helhed. For at korrigere for dette opregnes resultaterne fra AKU ved hjælp af vægte, således at resultaterne er repræsentative for befolkningen. I 2011 blev opvægtningen af data fra AKU fra 2007 og frem forbedret. Med 2011-opvægtningen tages der højde for flere forhold end tidligere. Der tages således højde for, at der er forskel på størrelsen af bortfaldet for forskellige persongrupper, afgrænset ud fra køn, alder, registreret ledighed, indkomst, socioøkonomisk status, uddannelse, antal børn i husstanden samt personer, som er flyttet og dermed har haft mulighed for at vælge forskerbeskyttelse. Forskerbeskyttelsen blev imidlertid ophævet fra og med 1. kvartal 2016. I princippet har det betydet en reel udvidelse af stikprøven, hvilket der imidlertid er kompenseret for ved at reducere antallet af personer, der udtrækkes til stikprøven.⁷ I opvægtningen tages der derimod ikke direkte højde for, at nogle personer med svære handicap eller længerevarende helbredsproblemer muligvis ikke kan deltage i spørgeskemaundersøgelser. Denne gruppe kan dermed være underrepræsenteret i vores analyser, se også afsnittet ”Databrud i 2016” nedenfor.

For at sikre, at der er et tilstrækkeligt datagrundlag for arbejdsløse, overrepræsenteres denne gruppe i AKU, hvilket der efterfølgende korrigeres for – også ved hjælp af vægtning.⁸

7. En række test har vist, at det ikke ser ud til at have haft indflydelse på arbejdsmarkedstilknytningen (Danmarks Statistik, 2016a).

8. Tidligere blev dette foretaget på baggrund af en inddeling af interviewpersonerne i to grupper i alderen 15-66 år: Personer berørt af ledighed to kvartaler tidligere og personer, som ikke var berørt af ledighed to kvartaler tidligere. Denne forstratificering blev ændret fra og med 2. kvartal 2009, så gruppen af personer henholdsvis berørt af ledighed og ikke berørt af ledighed i alderen 15-66 år nu er inddelt i fem grupper, hvorfra der uafhængigt udtrækkes stikprøver. Stratificeringen af stikprøven har betydning for den usikkerhed, der er forbundet med rapportens estimater, fx beskæftigelsesandelene. I rapportens analyser og tabeller er der korrigeret for denne usikkerhed.

Selve dataindsamlingen er også ændret siden den første handicapundersøgelse i 2002: først i forbindelse med en udvidelse af stikprøvestørrelsen i 2007, dernæst i forbindelse med ændring af forstratificeringen i 2009⁹. I 2007 blev rotationsstrukturen desuden ændret, så hver person, som nævnt, nu deltager i alt fire gange mod tidligere kun tre. Før 2007 blev data indsamlet ved hjælp af telefoninterview, suppleret med postspørgeskemaer til den gruppe, man ikke kunne opnå kontakt til pr. telefon. Efter 2007 benyttede man besøgsinterview i stedet for postspørgeskema, men dette blev ændret igen i 2009, hvor man gik væk fra besøgsinterview og i stedet udelukkende kontaktede personerne telefonisk. Denne procedure er fortsat frem til og med 4. kvartal 2015 (jf. afsnittet ”Databrud i 2016” nedenfor).

DATABRUD I 2016

Samlet set har ændringerne i både 2007, 2009 og 2011 forbedret datagrundlaget for AKU og dermed mindsket den statistiske usikkerhed på estimerne vedrørende befolkningsandele som fx beskæftigelsesandelen. Man skal dog være opmærksom på, at sådanne databrud kan påvirke sammenligninger mellem årene. I vores tilfælde er der således et databrud mellem spørgeskemaundersøgelserne i 2005 og 2008 samt mellem dem i 2008 og 2010. Disse er dog skønnet til at være af mindre alvorlig karakter, hvorfor vi i de tidligere ”Handicap og beskæftigelse”-rapporter, med nogle mindre forbehold, har foretaget sammenligninger over tid. Mere alvorligt er det imidlertid, at Danmarks Statistik fra og med 1. kvartal 2016 skiftede både dataleverandør og dataindsamlingsmetode. Sidstnævnte er nu delvist baseret på web-besvarelser og dermed kun delvist på telefoninterview (Danmarks Statistik, 2016a, 2016b). Dette har tilsammen medført en række utilsigtede konsekvenser. En konsekvens af skiftet til en ny dataleverandør er, at der gennem hele 1. kvartal har været en lavere svarprocent, både set i forhold til tidligere år og set i forhold til målsætningen. For at opnå et tilstrækkeligt observationsantal supplerer vi, som tidligere nævnt, i nærværende undersøgelse data fra 1. kvartal 2016 med data fra 2. kvartal 2016 (et enkelt panel), hvilket tilsammen danner datagrundlaget for denne rapport. Den lavere svarprocent betyder, at stikprøvens repræsentativitet for befolkningen som helhed er faldet i forhold til tidligere år, og bias er dermed øget (ibid.). En anden uheldig, men meget tænkelig, konsekvens er, at den nye webbaserede dataindsam-

9. Jf. fodnote 5.

lingsmetode har medført et handicapafhængigt bortfald. Det har ikke været muligt at teste direkte, om dette er tilfældet. Det er imidlertid ikke svært at forestille sig, at lige netop personer med handicap vil have sværere ved at deltage via nettet, hvor de selv skal taste spørgeskemaoplysningerne ind, end over telefonen. Ændringerne har derfor med stor sandsynlighed medført en særligt lav svarprocent for personer med visse typer af (svære) handicap, altså et handicapafhængigt bortfald. Dette er vigtigt at have in mente, når rapportens resultater præsenteres.

På baggrund heraf har vi i denne rapport flyttet fokus væk fra at se på udviklinger over tid, som tilfældet var i de tidligere rapporter, for i stedet at koncentrere os primært om 2016. Skiftet af dataleverandør og ændringen af dataindsamlingsmetode samt, som tidligere nævnt, fjernelsen af forskerbeskyttelse fra og med 1. kvartal 2016 (det vil sige en ændring af populationen for udtrækning af stikprøven) har alt i alt foranlediget et så markant databrud mellem 2016 og de tidligere undersøgelsesår,¹⁰ at Danmarks Statistik finder det uhensigtsmæssigt at foretage sammenligninger mellem tal fra AKU 2016 og tal fra de tidligere undersøgelsesår (Danmarks Statistik, 2016b). Resultaterne i denne rapport bør derfor heller ikke sammenlignes direkte med resultaterne fra de ”handicap og beskæftigelse”-rapporter, der bygger på data fra de tidligere undersøgelsesår.

SUPPLERENDE OPLYSNINGER, BASERET PÅ REGISTERDATA

Ud over data fra selve AKU har vi tilkoblet variable fra Danmarks Statistiks registre, hvilket giver os supplerende oplysninger om blandt andet beskæftigelse, uddannelse, køn, alder, etnisk oprindelse, civilstand og bopælsregion.¹¹

Der skal knyttes nogle kommentarer til oplysningerne om uddannelse. Uddannelsesoplysningerne fremgår løbende gennem rapporten, når vi i analyserne tager højde for en række baggrundsforhold/individkarakteristika, men anvendes primært i kapitel 4, hvor vi undersøger sammenhængen mellem handicap, uddannelse og beskæftigelse. For at

10. Det drejer sig fx om en stigning i beskæftigelsen og et fald for personer uden for arbejdsstyrken, mens AKU-ledigheden kun er blevet påvirket i mindre udstrækning.

11. De anvendte variable er hentet fra følgende registre fra Danmarks Statistik: Det Centrale Personregister (CPR), Register for Befolkningen (BEF), Register for Indvandrere og Efterkommere (IEPE), Register for Befolkningens Uddannelse og Erhverv (BUE), Register for Beskæftigelse for Lønmodtagere (BFL) hentet fra e-Indkomst samt Arbejdsmarkedsstyrelsens (nu Styrelsen for Fastholdelse og Rekrutterings) DREAM-register.

belyse dels uddannelsesniveaut og uddannelsesaktiviteten blandt personer med handicap, dels hvordan uddannelsesniveaut blandt personer med handicap hænger sammen med beskæftigelses sandsynligheden (jf. kapitel 4), anvender vi to uddannelsesvariable fra Danmarks Statistiks BUE-register, opgjort ultimo 2015. Som et mål for uddannelsesniveaut benytter vi en variabel for befolkningens højeste fuldførte uddannelse. Værdierne for denne variabel kan inddeles i ni hovedgrupper:

- Grundskole
- Almene gymnasiale uddannelser
- Erhvervsgymnasiale uddannelser
- Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb
- Korte videregående uddannelser (KVU)
- Mellemlange videregående uddannelser (MVU)
- Bacheloruddannelser
- Lange videregående uddannelser (LVU)
- Forskeruddannelser (ph.d.).

For nogle af hovedgrupperne findes der i undersøgelsen et tilstrækkeligt stort antal personer (henholdsvis med og uden handicap) til, at vi har kunnet benytte en finere inddeling. Vi har således inddelt ”Grundskole” i kategorierne ”Til og med 7. klasse”, ”8. klasse”, ”9. klasse” og ”10. klasse”. Vi har inddelt ”Almene gymnasiale uddannelser” i henholdsvis ”Studertereksamen” (STX inklusive studenterkursus) og ”Højere forberedelseseksamen” (HF). Vi har inddelt ”Erhvervsgymnasiale uddannelser” i henholdsvis ”Højere handelseksamen” (HHX) og ”Højere teknisk eksamen” (HTX). Endelig har vi inddelt ”Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb” i en række fagområder: ”Handel og kontor”, ”Bygge og anlæg”, ”Jern og metal”, ”Sundhed” og ”Øvrige”. Det samme gælder ”MVU”, som er inddelt i fagområderne ”Pædagogisk”, ”Sundhed” og ”Øvrige”. I analysen af sammenhængen mellem uddannelsesniveaut og beskæftigelses sandsynligheden har vi været nødsagede til at lægge kategorien ”Ph.d.” ind under ”LVU”, da kun ganske få personer med handicap i 2016 har en ph.d.-grad som højeste fuldførte uddannelse, jf. tabel 4.1 i kapitel 4.

Som et mål for uddannelsesaktiviteten benytter vi en variabel for igangværende uddannelse. Værdierne for denne variabel kan inddeles i 11 hovedgrupper:

- Grundskole
- Forberedende uddannelser
- Almene gymnasiale uddannelser
- Erhvervsgymnasiale uddannelser
- Erhvervsfaglige grundforløb
- Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb
- Korte videregående uddannelser (KVU)
- Mellemlange videregående uddannelser (MVU)
- Bacheloruddannelser
- Lange videregående uddannelser (LVU)
- Forskeruddannelser (ph.d.).

Med de foreliggende variabelkoder for igangværende uddannelse har det ikke været muligt at underopdele kategorien ”Grundskole”. Vi har dog, ligesom tilfældet var med højeste fuldførte uddannelse, inddelt ”Almene gymnasiale uddannelser” i henholdsvis ”Studentereksamen” (STX inklusive Studenterkursus) og ”Højere forberedelseseksamen” (HF), og vi har inddelt ”Erhvervsgymnasiale uddannelser” i henholdsvis ”Højere handelseksamen” (HHX) og ”Højere teknisk eksamen” (HTX). Datagrundlaget er derimod ikke tilstrækkeligt stort til at benytte en finere inddeling af fx ”Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb” og ”MVU”, som vi anvendte for højeste fuldførte uddannelse, jf. beskrivelsen ovenfor.

KARAKTERISTIK AF 2016-POPULATIONEN

En overordnet karakteristik af 2016-populationen ud fra enkelte register-variable og særskilt for henholdsvis handicapstatus og sværhedsgraden af handicap fremgår af bilagstabel B1.2 og B1.3. Personer med handicap adskiller sig fra personer uden handicap ved oftere at være kvinder, ved at være ældre, ved sjældnere at have ikke-vestlig oprindelse og ved sjældnere at have en erhvervskompetencegivende uddannelse, jf. bilagstabel B1.2. Personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem adskiller sig fra personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem ved at være ældre, ved oftere at være enlige og ved sjældnere at have en erhvervskompetencegivende uddannelse, jf. bilagstabel B1.3.

REGISTERBASEREDE FORLØBSDATA

Databruddet i 2016 indebærer, som nævnt, at vi ikke kan belyse udviklinger over tid med afsæt i AKU for 2016. For at gøre det muligt at belyse beskæftigelsesudviklingen kombinerer vi data fra AKU i henholdsvis 2002 og 2012 med registerbaserede forløbsdata frem til og med 2015. Vi anvender forløbsbaserede registerdata fra to forskellige registre.

For det første anvender vi data fra ”Beskæftigelse for lønmodtagere” (BFL)-registret¹². Fra dette register har vi månedlige lønoplysninger om alle lønmodtagere¹³, der arbejder i danskregistrerede virksomheder, hvor lønnen indberettes til Skats eIndkomst uanset sektor, og uanset om lønmodtageren bor i Danmark eller i udlandet. Vi definerer personer med en lønoplysning i BFL i en given måned som værende beskæftigede i den pågældende måned¹⁴. Ved at koble BFL-data fra 1. kvartal 2012 til deltagerne i AKU fra 1. kvartal 2012 kan vi følge disse personers beskæftigelse frem til og med 4. kvartal 2015¹⁵, det vil sige i en periode på knap fire år.

For det andet anvender vi det ugentligt opdaterede DREAM-register¹⁶. Vi kobler DREAM-data fra 2. kvartal 2002 til deltagerne i AKU fra 2. kvartal 2002, og følger dem frem til og med 4. kvartal 2015. Vi følger dem med andre ord i en periode på næsten 14 år. Vi anvender et mere indirekte mål for beskæftigelse, når vi anvender DREAM-data, nemlig fravær af modtagelse af overførselsindkomst. For nærmere beskrivelse heraf, se kapitel 3.

METODE

Vi gennemfører i denne rapport en lang række analyser af sammenhænge. Det betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at vi kan sige noget om, hvorvidt sammenhængene er kausale. Dette redegør vi for i det følgende. Dernæst skitserer vi de metoder, vi har anvendt til at belyse sammenhængene, nemlig fordelinger, gennemsnit og regressionsanalyser. Endelig

12. BFL-registret er dannet på baggrund af Danmarks Statistiks eIndkomstregister.

13. Selvstændige er ikke omfattet af BFL-registret og indgår dermed ikke i de her gennemførte analyser. Selvstændige udgør dog kun en begrænset andel af det samlede antal beskæftigede.

14. Personer, der findes i BFL-registret for en given måned, selvom de ikke har en lønoplysning i den pågældende måned, omfatter et mindre antal, der står anført med 0 lønmodtagertimer.

15. Det i skrivende stund senest tilgængelige kvartal med validerede BFL-data.

16. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR)’s forløbsdatabase, der omfatter samtlige personer, der har modtaget offentlige overførselsindkomster fra medio 1991 og frem.

redeger vi for, hvornår et resultat kan betragtes som værende statistisk signifikant.

KAUSALITET

I forbindelse med vores analyser af sammenhænge finder vi fx, at personer med handicap mindre hyppigt end personer uden handicap er i beskæftigelse (jf. kapitel 3). Der er med andre ord en sammenhæng mellem handicap og beskæftigelse. Denne sammenhæng fortæller os imidlertid ikke noget om årsag og virkning, og vi kan derfor ikke afgøre, om sammenhængen er kausal, og i så fald i hvilken retning kausaliteten går. Vi ved således ikke, om det er handicap, der påvirker sandsynligheden for at være i beskæftigelse, eller om det er beskæftigelse, der påvirker sandsynligheden for at få et handicap, fx via en arbejdsulykke eller arbejdsrelateret stress. Sidstnævnte mekanisme understøttes af resultater fra tidligere undersøgelser, som viser, dels at handicap i mange tilfælde først opstår senere i livet, fx efter at personen med handicap har fået uddannelse og beskæftigelse (se fx Bengtsson, 1997, 2008), dels at handicap i nogle tilfælde opstår på grund af erhvervsarbejde (Larsen, Schademan & Høgelund, 2008). Kausaliteten kan således i princippet gå begge veje, og vi ved ikke, hvilken af disse veje der dominerer. Det er også muligt, at der er såkaldt ”reporting bias”. Beskæftigede med handicap kan således have en tilbøjelighed til at underrapportere omfanget af deres handicap, mens det omvendte kan gøre sig gældende for personer med handicap, der ikke er i beskæftigelse (arbejdsløse/personer uden for arbejdsstyrken).

Et andet eksempel på en sammenhæng ses i kapitel 10, hvor vi finder, at personer med en selv vurderet begrænset arbejdsevne mindre hyppigt end personer uden handicap er i beskæftigelse. Heller ikke denne sammenhæng fortæller os noget om årsag og virkning. Vi ved således ikke, om det er en begrænset arbejdsevne, der påvirker sandsynligheden for at være i beskæftigelse negativt, eller om det er manglende beskæftigelse, der gør, at man er mere tilbøjelig til at vurdere sin arbejdsevne som begrænset. Når vi fortolker resultaterne af de statistiske analyser af sammenhænge i denne rapport, må vi derfor i mange tilfælde være varsomme med at fortolke resultaterne kausalt.

Når vi ser på sammenhængen mellem udvalgte baggrundsforhold og fx sandsynligheden for at være i beskæftigelse, er sammenhængen derimod mere klar: Der må nødvendigvis være tale om, at visse individkarakteristika, fx køn og alder, påvirker sandsynligheden for at være i

beskæftigelse og ikke omvendt, da beskæftigelse ikke kan påvirke en persons køn og alder.¹⁷

FORDELINGER OG GENNEMSNIT

Til at analysere sammenhænge anvender vi forskellige metoder. Vi anvender for det første fordelinger, der præsenteres i figurer eller krydstabeller, når vi undersøger sammenhængen mellem to karakteristika (variable), det kunne fx være beskæftigelse og sværhedsgrad af handicap. Vi afrapporterer resultaterne i procent (fx andelen af beskæftigede blandt personer med henholdsvis et mindre og et større handicap eller fx fordelingen på selv vurderet arbejdsevne, afhængigt af typen af væsentligste handicap). For at vurdere, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem de to karakteristika (for statistisk signifikans, se afsnittet nedenfor), anvender vi χ^2 -test. χ^2 -testen fortæller populært sagt, hvor sikre vi kan være på, at de opgjorte forskelle mellem to grupper er reelle.

For det andet anvender vi gennemsnitsberegninger. Det er fx tilfældet, når vi vil have et samlet mål for, hvor stor den selv vurderede arbejdsevne er for personer med forskellige typer af væsentligste handicap. Til at vurdere, om eventuelle forskelle i gennemsnitsværdien mellem grupperne er statistisk signifikante (for statistisk signifikans, se afsnittet nedenfor), anvender vi t-test. T-testen fortæller – ligesom χ^2 -testen – populært sagt, hvor sikre vi kan være på, at de opgjorte forskelle mellem to grupper er reelle.

I beregningen af både fordelinger og gennemsnit tager vi højde for, at vi har at gøre med vægtede data (se ovenfor). Til dette formål anvender vi såkaldte ”surveydata-kommandoer” i SAS og STATA (henholdsvis SURVEYFREQ- og SVY-kommandoerne).

REGRESSIONSANALYSER: SANDSYNLIGHEDER

Vi anvender desuden binomiale logistiske regressionsanalyser til at analysere sammenhænge. Det vil sige, at vi anvender regressionsanalyser med netop to udfald på den afhængige variabel: en såkaldt dummy-variabel

17. En observeret sammenhæng mellem køn og beskæftigelse er imidlertid ikke nødvendigvis udtryk for, at køn påvirker beskæftigelses sandsynligheden direkte. Køn kan tænkes at hænge sammen med andre forhold (fx uddannelsesvalg), som har betydning for sandsynligheden for at være i beskæftigelse, således at køn reelt set kun indirekte spiller en rolle for beskæftigelses sandsynligheden.

med værdierne 0 og 1.¹⁸ Regressionsanalyserne gør det muligt at undersøge sammenhænge mellem to karakteristika, når vi *samtidig* holder værdien af en række andre (baggrunds)karakteristika fast. Vi kan på baggrund af regressionsanalyserne fx sige, om der *isoleret set* er en statistisk signifikant sammenhæng (for statistisk signifikans, se afsnittet nedenfor) mellem køn og sandsynligheden for, at en beskæftiget person med handicap er ansat i et job på særlige vilkår (1) fremfor at være ansat på ordinære vilkår (0). Vi ser med andre ord på, hvad sandsynligheden er for, at man er beskæftiget i et job på særlige vilkår, afhængigt af, om man er mand eller kvinde, samtidig med at ingen af de øvrige variable i analyserne ændrer sig. Hvis typen af det væsentligste handicap gør en forskel, samtidig med at kvinder og mænd fx er forskelligt fordelt på typen af det væsentligste handicap, vil vi med en regressionsanalyse – hvor både køn og typen af det væsentligste handicap indgår – få et mål for sammenhængen mellem køn og hvorvidt en beskæftiget person med handicap er ansat i et job på særlige vilkår for personer med samme type af det væsentligste handicap. Foretog vi alternativt en simpel sammenligning af, hvor stor en andel af de to køn der er ansat på særlige vilkår, ville opgørelsen være påvirket af den forskellige kønsfordeling på typen af det væsentligste handicap.

Resultaterne af regressionsanalyserne præsenteres i en række bilagstabeller i rapporten. I fremstillingen af regressionsanalyserne afrapporterer vi de såkaldte marginale effekter ("average partial effects"). De marginale effekter er estimeret for hvert karakteristikum i regressionen for en (fiktiv) person, der antager gennemsnitsværdien på alle øvrige karakteristika, der indgår. Med afsæt i eksemplet ovenfor angiver margineffekten for køn, hvordan sandsynligheden for at være ansat i et job på særlige vilkår i gennemsnit ændrer sig som følge af, at personen "ændrer køn", mens værdierne for de øvrige karakteristika som nævnt holdes fast (på deres gennemsnit).

Vi kan illustrere fortolkningen af margineffekten med et par eksempler fra rapporten: I den logistiske regression i bilagstabel B7.2, hvor vi estimerer sandsynligheden for, at beskæftigede med handicap er ansat på særlige vilkår, ser vi, at margineffekten for køn er $-0,073$. Det betyder, at for en beskæftiget med handicap, der antager gennemsnitsværdien på en række øvrige karakteristika, er sandsynligheden for at være

18. I en enkelt analyse i kapitel 4 (ej vist), har vi anvendt en multinomial logistisk regressionsanalyse, det vil sige en logistisk regressionsanalyse med flere end to udfald på den afhængige variabel.

ansat på særlige vilkår *isoleret set* cirka 7 procentpoint mindre, hvis vedkommende er mand frem for kvinde (referencekategorien). Af samme bilagstabel fremgår det, at den marginale effekt for lang videregående uddannelse er -0,143. Det vil sige, at for en beskæftiget med handicap, der antager gennemsnitsværdien på en række øvrige karakteristika, er sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår *isoleret set* cirka 14 procentpoint mindre, hvis vedkommende har en lang videregående uddannelse frem for en ikke-erhvervskompetencegivende uddannelse (referencekategorien).

I beregningen af de marginale effekter tager vi højde for, at vi har at gøre med vægtede data (se ovenfor). Til dette formål anvender vi såkaldte "surveydata-kommandoer" i STATA (SVY-kommandoerne).

STATISTISK SIGNIFIKANS

Vores resultater bygger, som nævnt, på data fra en spørgeskemaundersøgelse, foretaget blandt en stikprøve af den danske befolkning. Fordi der er tale om en stikprøve, vil der altid være en vis statistisk usikkerhed forbundet med resultaterne. Generelt gælder det, at jo større stikprøve, desto større sandsynlighed er der for, at stikprøven ligner befolkningen, og desto mindre statistisk usikkerhed er der derfor forbundet med resultaterne.

Den statistiske usikkerhed har betydning for stort set alle rapportens resultater – uanset om der er tale om resultater, baseret på fordelinger, gennemsnit eller regressioner. Som eksempel kan nævnes beskæftigelsesandelen i 2016 for forskellige grupper. I nogle tilfælde kan vi med stor sikkerhed konkludere, at fundne forskelle er reelle forskelle, fordi vi med stor sandsynlighed ville finde samme forskelle, hvis vi spurgte alle personer i de pågældende grupper. Der er to mulige årsager til, at vi kan konkludere, at en funden forskel mellem fx beskæftigelsesandelen for to grupper er reel: For det første vil vi kunne tale om en statistisk signifikant forskel, hvis usikkerheden om beskæftigelsesandelens størrelse for de enkelte grupper er lille. Der vil fx være lille usikkerhed forbundet med de opgjorte beskæftigelsesandele for både personer med og personer uden handicap, fordi begge grupper udgør en stor del af vores i forvejen forholdsvis store stikprøve. For det andet vil vi kunne tale om en reel forskel, hvis forskellen mellem de tal, vi sammenligner, er stor, uanset om usikkerheden på de enkelte tal er forholdsvis stor. Fx er der meget stor forskel på beskæftigelsesandelen for personer med et sanse- og

kommunikationshandicap (62,8 pct.), sammenlignet med beskæftigelsesandelen for personer med en psykisk lidelse (30,6 pct.), og vi finder derfor, at dette er en reel forskel, jf. tabel 3.3 i kapitel 3. Dette til trods for, at den statistiske usikkerhed på beskæftigelsen blandt personer med et sans- og kommunikationshandicap er relativt stor, fordi personer med en sådan type handicap udgør en meget lille del af vores stikprøve.

Når vi skal afgøre, om der er en væsentlig (signifikant) forskel mellem to eller flere tal, støtter vi os som udgangspunkt til en statistisk test, som populært sagt fortæller os, hvor sikre vi kan være på, at de målte forskelle er reelle. Testen giver en såkaldt p-værdi, som altid er mellem 0 og 1, og jo mindre p-værdien er, desto sikrere kan vi være på, at der er reel forskel på de tal, vi sammenligner. Hvis fx p-værdien er mindre end 0,001, betyder det, at der er en meget lille risiko – nemlig mindre end 0,1 pct. – for, at en konklusion om, at der er forskel på tallene, er forkert. Hvis p-værdien er fx 0,03, betyder det, at der kun er 3 pct. risiko for, at en konklusion om, at der er forskel på tallene, er forkert. Når p-værdien er mindre end 0,05, konkluderer vi, at der er statistisk signifikant forskel mellem tallene.¹⁹ Er p-værdien mindre end 0,05 og større end 0,01, siger vi, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau. Tilsvarende siger vi, at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, når p-værdien er mindre end 0,01, men større end 0,001. Og når p-værdien er mindre end 0,001, siger vi, at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. P-værdierne er, hvor tabeldesignet har muliggjort det, angivet med stjerner i rapportens tabeller, og når vi angiver tre stjerner (***), betyder det, at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau, når vi angiver to stjerner (**), at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og endelig, når vi angiver én stjerne (*), at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau. Hvor det på grund af pladsmangel ikke har været muligt at angive signifikansniveauet med stjerner, fremgår det i en anmærkning til rapportens figurer og tabeller, hvis der er signifikant forskel på (mindst) et 5-procents-niveau.

Vi kan illustrere ovenstående med følgende eksempel fra rapporten: I tabel 3.3 i kapitel 3 sammenligner vi beskæftigelsesandelen for personer med forskellige typer af væsentligste handicap. Vi finder, som oven for nævnt, at der er statistisk signifikant forskel på beskæftigelsesandelen

19. Der er ikke nogen videnskabelig ”rigtig” grænse for, hvad p-værdien skal være, for at man kan konkludere, at der er tale om en statistisk signifikant forskel. Grænsen fastsættes typisk efter datamaterialets størrelse og karakter.

mellem personer med henholdsvis en psykisk lidelse og et sanse- og kommunikationshandicap. P-værdien for forskellen i beskæftigelsesandelen mellem de to grupper er mindre end 0,0001, og vi kan således være meget sikre på, at der også reelt er forskel på de to gruppers beskæftigelsesandel. Det fremgår således i en anmærkning til tabellen, at denne forskel er signifikant på (mindst) et 5-procents-niveau.

Det skal bemærkes, at selvom vi finder en statistisk signifikant forskel, er der ikke i alle tilfælde tale om en nævneværdig forskel. Det er tilfældet, når datamaterialet er stort, hvorved selv små (absolutte) forskelle bliver signifikante.

SOCIOØKONOMISKE FAKTORER AF BETYDNING FOR BESKÆFTIGELSEN

Det centrale emne i denne rapport er beskæftigelsen blandt personer med handicap. I dette afsnit gennemgår vi derfor de væsentligste socio-økonomiske faktorer, som kan påvirke beskæftigelsen. Det er udefrakommende faktorer, der ligger ud over de individuelle karakteristika ved personer med handicap (fx sværhedsgraden og typen af det væsentligste handicap), som også kan påvirke beskæftigelsen. Gennemgangen i det følgende er baseret på de tidligere rapporter om handicap og beskæftigelse (se fx Larsen & Høgelund, 2015).

EFTERSPØRGSLEN EFTER ARBEJDSKRAFT

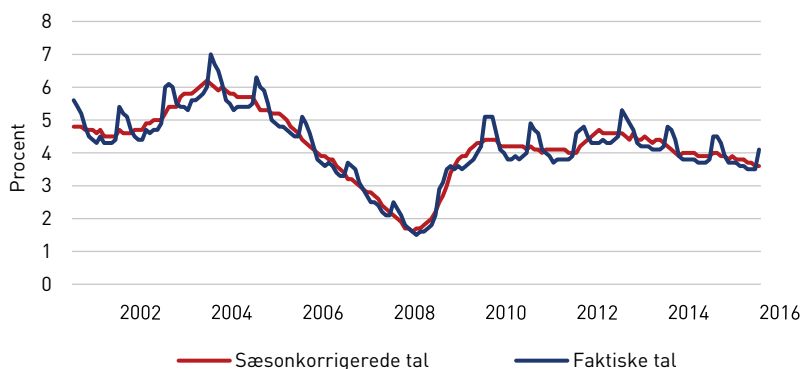
Efterspørgslen efter arbejdskraft er den væsentligste kilde til udviklingen i den samlede beskæftigelse. Den er meget afhængig af den økonomiske udvikling – i perioder med højkonjunktur vil der være stor efterspørgsel efter virksomhedernes produkter eller serviceydelser, hvilket betyder, at de vil efterspørge mere arbejdskraft. Omvendt vil ledigheden stige i en periode med lavkonjunktur, hvor virksomhederne må afskedige medarbejdere. Hvorvidt konjunkturer og sæsonudsving generelt påvirker beskæftigelsen for personer med handicap mere eller mindre end for personer uden handicap, er ikke teoretisk beskrevet i litteraturen. Det er imidlertid sandsynligt, at virksomhederne i perioder med vækst vil opleve et større økonomisk råderum til at yde en indsats over for udsatte grupper i samfundet, som fx personer med handicap kan være. Desuden kan der opstå situationer med så lav ledighed, at der ikke er et tilstrækkeligt

stort udbud af kompetente personer uden handicap, hvorfor arbejdsgiverne i højere grad vil efterspørge disse erhvervskompetencer blandt personer med handicap. Efterspørgslen efter personer med handicap vil også afhænge af arbejdsgivernes holdning, det vil sige, om de anser personer med handicap som et aktiv eller en belastning, og hvor højt på dagsordenen de sætter mangfoldig rekruttering og/eller det at udvise et socialt engagement (se fx Holt m.fl., 2013).

Udviklingen i den sæsonkorrigerede og den faktiske nettoledighed mellem januar 2001 og januar 2016, som stort set svarer til den periode, der dækkes af denne og de tidligere ”Handicap og beskæftigelse”-undersøgelser, er vist i figur 1.2.

FIGUR 1.2

Den samlede ledighed i Danmark. Sæsonkorrigerede og faktiske tal. Januar 2001-januar 2016. Procent af arbejdsstyrken.

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik. Tabellerne AUP02/AUS02 og AUS07.

Der har været store udsving i ledigheden i den viste periode. En stigning i den samlede ledighed betyder – alt andet lige – at det er sværere at komme i arbejde. Da det under alle omstændigheder typisk tager et stykke tid at finde et arbejde, vil den enkeltes beskæftigelsesstatus på et givent tidspunkt afhænge af ledigheden i tiden op til opgørelsetidspunktet.

BEFOLKNINGSSAMMENSÆTNINGEN

Der er store socioøkonomiske forskelle mellem personer i og uden for beskæftigelse. Det er et faktum, at fx ældre, personer med kortvarig ud-

dannelse og personer med anden etnisk baggrund end dansk ikke nær så ofte er i beskæftigelse som andre. Hvis det gennemsnitlige uddannelsesniveau blandt personer med handicap fx falder over en periode, hvor uddannelsesniveautet blandt personer uden handicap er uændret, vil beskæftigelsesandelen blandt personer med handicap med stor sandsynlighed falde, sammenlignet med personer uden handicap. Dette betyder imidlertid ikke, at det alt andet lige er blevet sværere at komme i beskæftigelse for den enkelte person med handicap. Der er alene tale om, at den samlede gruppe af personer med handicap nu indeholder flere personer med karakteristika, der kendetegner personer, som ikke så hyppigt er i beskæftigelse. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på ændringer i sammensætningen af personer med handicap, sammenlignet med personer uden handicap, når man undersøger beskæftigelsesudviklingen i de to grupper.

LOVGIVNINGEN

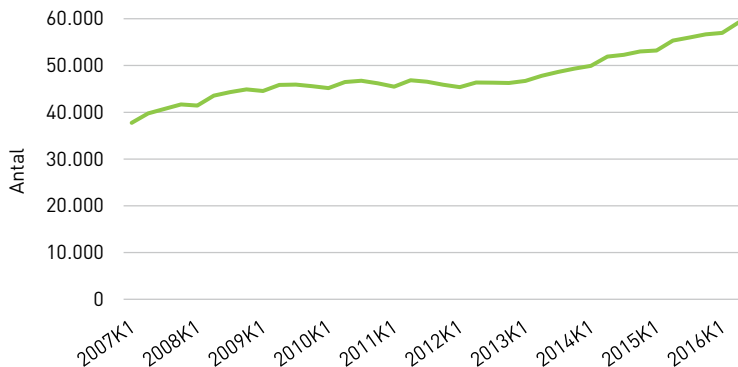
Der vil være personer i samfundet, hvis arbejdskraft ikke efterspørges af arbejdsgiverne, fordi lønnen ikke er fuldt fleksibel nedadtil som følge af de overenskomstfastsatte mindstelønninger. Disse personer kan have incitamenter og lyst til at arbejde, men deres produktivitet er for lav til, at det vil være lønsomt for arbejdsgiverne at ansætte dem. Øges disse personers incitamenter til at påtage sig et arbejde, vil det selvsagt ikke i denne sammenhæng have nogen effekt på den samlede beskæftigelse. Det kan således i dette tilfælde være hensigtsmæssigt i stedet at forøge arbejdsgivernes incitamenter til at ansætte eller fastholde de personer, der har problemer med at leve op til produktivitetskravene. Arbejdsgivere kan eksempelvis tilbydes et løntilskud.

Fleksjobordningen er den mest benyttede løntilskudsordning i Danmark. Der var en stor tilgang til ordningen frem til 2009, hvorefter tilgangen stagnerede frem til 2013. Dette fremgår af figur 1.3, der viser udviklingen i ”antallet af personer”²⁰, ansat i fleksjob fra og med 1. kvartal 2007 til og med 2. kvartal 2016. I forlængelse af fleksjob- og førtidspensionsreformen, der trådte i kraft 1. januar 2013, ser vi igen en ganske kraftig stigning i antallet af personer i fleksjob.

20. Se note 1 til figur 1.3.

FIGUR 1.3

Personer i fleksjob, 1. kvartal 2007 til 2. kvartal 2016. Antal.¹

1. I den kvartalsvise opgørelse tæller en person med i den andel af kvartalet, hvor vedkommende har modtaget fleksjobydelse. Det vil sige, at personen tæller som 1, hvis vedkommende har modtaget ydelsen hele kvartalet og som mindre end 1, hvis vedkommende kun har modtaget ydelsen en del af kvartalet. Det opgjorte antal er derfor (lidt) mindre end antallet af "hoveder", der reelt har været i fleksjob.

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik. Tabellen AUK01.

Fleksjobordningen forbedrer mulighederne for, at personer, der har en varig og væsentlig nedsættelse af arbejdsevnen, kan komme i beskæftigelse. Tilskudsreglerne for fleksjob blev ændret væsentligt i forbindelse med reformen. Ligesom i den gamle ordning er det i dag muligt at arbejde få timer om ugen, men med den nye ordning er mulighederne for at arbejde få timer blevet mærkbart forbedret.²¹ Efter den nye ordning betaler arbejdsgiveren alene for den arbejdsindsats, personen i fleksjobbet reelt yder. Det betyder, at personen i fleksjob fx godt kan være på arbejde i 10 timer, men reelt kun udføre arbejde, der svarer til fem timer, som arbejdsgiveren så betaler løn for. Jobcenteret, arbejdsgiveren og den fleksjobansatte aftaler antallet af timer, arbejdsgiveren skal betale for. Resten af lønnen udgøres af et tilskud, som det offentlige betaler. Her gælder det princip, at tilskuddet højst må udgøre 98 pct. af den højeste dagpengesats. Tilskuddet tages løbende op til vurdering og kan øges, mindskes eller helt bortfalde, hvis den fleksjobansattes arbejdsevne ændres. Hvis fx den

21. Under den gamle ordning kunne løntilskuddet højst være to tredjedele af lønnen på det gældende overenskomstområde. Hvis personen i fleksjob skulle have løn for 37 timer, men kun kunne arbejde to timer om ugen, betalte arbejdsgiveren for cirka 12 timer, idet arbejdsgiveren fik tilskud svarende til cirka 24 timers løn (to tredjedele af lønnen). Hermed havde arbejdsgiveren ikke noget incitament til at have personer ansat, der ikke kunne arbejde mindst 12-13 timer om ugen.

fleksjobansatte bliver i stand til at øge sin arbejdsindsats, optrappes arbejds giverens lønandel, mens det offentlige tilskud nedtrappes. Fleksjobordningen blev ved samme lejlighed yderligere ændret, idet fleksjob som udgangspunkt blev gjort midlertidige. For mere information om ændringer i fleksjobordningen, se fx Holt m.fl. (2015). Ændringerne i ordningen pr. 1. januar 2013, herunder de forbedrede muligheder for at arbejde få timer om ugen, betyder, at sammenligninger af personer i fleksjob over tid skal tages med forbehold.

Fleksjobordningen er tænkt som et alternativ til førtidspension, således at personer, der fortsat har en del af deres arbejdsevne intakt, ikke tilkendes førtidspension, men forbliver på arbejdsmarkedet. Førtidspensionsordningen blev også ændret med virkning fra den 1. januar 2013. Ændringerne har på en række punkter gjort det vanskeligere at få tilkendt førtidspension for personer under 40 år, hvilket kan have øget tilgangen til fleksjobordningen og dermed være (en del af) forklaringen på den førnævnte stigning i antallet af personer i fleksjob fra og med begyndelsen af 2013.

Andre ordninger – som fx muligheden for at få en personlig assistent og økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning – kan bidrage til at mindske betydningen af at have en nedsat funktionsevne. Mange personer med handicap eller længerevarende helbredsproblemer kan med denne hjælp (bedre) leve op til produktivitetskravene i et ordinært job, hvilket reducerer antallet af personer med handicap, der har behov for at blive ansat på særlige vilkår, fx i et fleksjob. Ordningerne kan således være med til at øge såvel den samlede som den ordinære beskæftigelse blandt personer med handicap.

Diskrimination af personer med handicap er en potentiel barriere for, at de kommer i beskæftigelse. Af samme grund er der lovgivet for at fremme ligebehandling af personer med handicap på arbejdsmarkedet, og der er således indført en lov mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Desuden betyder reglen om fortrinsadgang, at personer med handicap, der søger job, har ret til en jobsamtale i det offentlige, hvis de opfylder de formelle uddannelses- og kvalifikationskrav til jobbet, eller hvis jobcentret har godkendt, at de kan benytte reglen.

HANDICAP OG LÆNGEREVARENDE HELBREDSPROBLEMER

I dette kapitel undersøger vi, hvor mange af personerne i befolkningen der har et handicap eller længerevarende helbredsproblem i 2016, herunder størrelsen og typen af det væsentligste handicap. Vi undersøger desuden fordelingen efter køn og etnisk oprindelse. Vi undersøger også alderen ved erhvervelse af handicappet. Grundet databruddet i 2016, beskrevet i kapitel 1, har vi ikke mulighed for at sammenligne tal for 2016 med tal for tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid.

Blandt hovedresultaterne kan nævnes, at godt en femtedel af den danske befolkning i alderen 16-64 år i 2016 oplyser, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, svarende til omkring 780.000 personer. Gruppen er nogenlunde ligeligt fordelt mellem personer, der oplyser at have henholdsvis et større og mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem. Sygdomme og mobilitetshandicap udgør de mest udbredte, overordnede typer af væsentligste handicap eller længerevarende helbredsproblemer. Det er i særlig grad personer med en psykisk lidelse, som oplyser at have et større handicap eller længerevarende helbredsproblem. Der er også markante forskelle i alderen ved handicappets opståen på tværs af de forskellige overordnede typer af væsentligste handicap: Personer med et sanse- og kommunikationshandicap har langt oftere fået deres handicap i en tidlig alder, mens personer med en psykisk

lidelse som væsentligste handicap oftere end de øvrige grupper har fået deres handicap i en sen alder.

PERSONER MED HANDICAP

Blandt personer i alderen 16-64 år oplyser 21,7 pct. i 2016, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem^{22,23}, jf. figur 2.1. Denne andel svarer til, at knap 780.000 personer har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Opdeler vi på køn, ser vi, at andelen med et selv vurderet handicap er lidt større blandt kvinder (22,6 pct.) end blandt mænd (20,8 pct.). Kønsforskellen kan dog (blandt andet) være en følge af, at mænd oplever handicap som en større trussel mod deres kønsidentitet end kvinder (Robertson, 2006) og kan derfor potentielt være mindre tilbøjelige til at rapportere, at de har et handicap (Bengtsson, 2008).

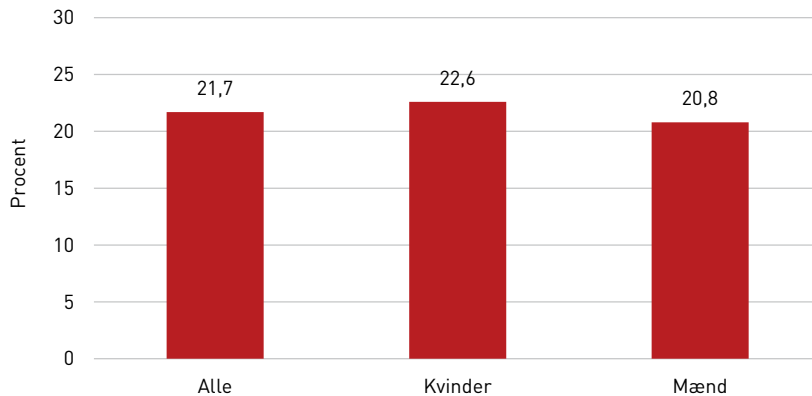
Vi har også set på, hvor mange der har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, opdelt på etnisk oprindelse. Vi skelner her mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse, jf. bilagsfigur B2.1. Vi finder på denne måde andelen og antallet af personer i befolkningen, der udgør en kaldt ”dobbelt minoritet”, det vil i dette tilfælde sige, at de er personer, der både har et handicap eller længerevarende helbredsproblem og en etnisk minoritetsbaggrund (en ikke-vestlig oprindelse). Personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem udgør 18,9 pct. – svarende til godt 64.000 personer – af de personer i Danmark i alderen 16-64 år, der har en ikke-vestlig oprindelse. Denne andel er lidt mindre end den tilsvarende andel blandt personer med enten dansk eller anden vestlig oprindelse (22,0 pct.). Der kan dog være forskellige tilbøjeligheder til at afrapportere handicap i de to grupper, hvis der fx er forskellige kulturelle opfattelser af, hvad handicap er.

22. Dette er et forholdsvis bredt handicapbegreb, idet også personer med kroniske sygdomme betragtes som personer med handicap, se i øvrigt omtalen af handicapbegrebet og vores operationalisering heraf i kapitel 1.

23. I rapporten omtales personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem som hovedregel blot som ”personer med handicap”.

FIGUR 2.1

Andelen af personer i alderen 16-64 år med et handicap eller længerevarende helbredsproblem. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 19.124 (uvægtet) og 3.592.752 (opvægtet); kvinder: 9.856 (uvægtet) og 1.777.056 (opvægtet); mænd: 9.268 (uvægtet) og 1.815.696 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

SVÆRHEDSGRADEN AF HANDICAP

Af de personer, der oplyser, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, svarer halvdelen (49,0 pct.), at de har et større handicap eller længerevarende helbredsproblem, jf. tabel 2.1 – samme billede tegner sig uanset køn, jf. tabel 2.1, og etnisk oprindelse, jf. bilagstabel B2.1. Dette svarer til, at personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem udgør 10,6 pct. af befolkningen i alderen 16-64 år, mens personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem udgør 11,1 pct.

Vi kan, som nævnt indledningsvist, ikke sige noget om udviklinger over tid på grund af databrud. Under antagelse af, at andelen af personer med handicap reelt er den samme i 2016 som ved seneste måling i 2014 (se Larsen & Høgelund, 2015), vil eventuelle forskelle mellem de to år alene blive tilskrevet skift af dataleverandør og dataindsamlingsmetode. En sammenligning af opgørelserne for de to år viser, at den opgjorte an-

del af personer med større handicap stort set var den samme (10,6 pct. i 2016 mod 10,3 pct. i 2014), mens den opgjorte andel af personer med mindre handicap var større i 2016 (11,1 pct. mod 6,6 pct. i 2014) – personer med større handicap udgør således en mindre andel af personerne med handicap i denne undersøgelse, sammenlignet med 2014-undersøgelsen. Overgangen til den webbaserede dataindsamlingsmetode i 2016 kan med andre ord have bidraget til, at relativt flere med mindre handicap besvarer undersøgelsen. Vi forventede som udgangspunkt, at databrudet i 2016 ville medføre et handicapafhængigt bortfald, forstået som en lav svarprocent for personer med visse typer af (svære) handicap. Andelen af personer med større handicap i de to undersøgelser ser ganske vist ud til at være på samme niveau, men et handicapafhængigt bortfald kan betyde, at gruppen af personer med større handicap er anderledes sammensat i denne undersøgelse end i 2014-undersøgelsen.

TABEL 2.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter, om de har et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem, et større handicap eller længerevarende helbredsproblem eller er uden handicap. Opgjort for personer med handicap og for alle. I alt og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Handicappets størrelse:	Personer med handicap			Alle		
	I alt	Kvinder	Mænd	I alt	Kvinder	Mænd
Mindre handicap	51,0	49,8	52,4	11,1	11,2	10,9
Større handicap	49,0	50,2	47,6	10,6	11,3	9,9
Uden handicap	---	---	---	78,3	77,4	79,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	778.476	401.270	377.206	3.592.752	1.777.056	1.815.696
Uvægtet antal personer	3.770	2.049	1.721	19.124	9.856	9.268

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd blandt alle henholdsvis blandt personer med handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen blandt alle er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

VÆSENTLIGSTE HANDICAP

Alle interviewpersoner, der i AKU har svaret ”ja” til, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, er blevet bedt om at angive

typen af deres væsentligste handicap. Hver person har frit kunnet angive typen af sit væsentligste handicap, og interviewereren har efterfølgende indkodet svaret i en af et større antal svarkategorier. Tabel 2.2 viser, hvordan personer med handicap er fordelt på 17 forskellige typer af handicap eller længerevarende helbredsproblemer.

TABEL 2.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter typer af væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Handicaptyper:	Procent
(1) Problemer med arme eller hænder (inkl. gigtproblemer)	7,1
(2) Problemer med ben eller fødder (inkl. gigtproblemer)	8,1
(3) Problemer med ryg eller nakke (inkl. gigtproblemer)	22,8
(4) Blind eller synsnedsættelse, også ved brug af kontaktlinser eller briller	1,2
(5) Døv eller nedsat hørelse, også ved brug af høreapparat	1,2
(6) Talebesvær	0,3
(7) Hudlidelse, allergi	2,6
(8) Åndedrætsbesvær (herunder astma og bronkitis)	5,1
(9) Problemer med hjerte, blodtryk eller kredsløb	5,1
(10) Problemer med mave, lever, nyrer, fordøjelse	3,1
(11) Sukkersyge, diabetes	4,5
(12) Epilepsi, anfald	0,9
(13) Psykisk sygdom eller sindslidelse (herunder depression)	15,2
(14) Udviklingshæmmede og hjerneskadede	3,0
(15) Ordblindhed	1,1
(16) Andre fremadskridende sygdomme (herunder fx kræft, sklerose, hiv og Parkinsons syge)	3,8
(17) Andet handicap eller længerevarende helbredsproblem	14,9
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	778.476
Uvægtet antal personer	3.770

Anm.: Vægtede tal.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Det hyppigst forekommende handicap er ”problemer med ryg eller nakke (inkl. gigtproblemer)”, som lige knap en fjerdedel (22,8 pct.) af personerne med handicap angiver som deres væsentligste handicap. De næsthyppest forekommende typer af væsentligste handicap er psykisk sygdom eller sindslidelse (herefter blot benævnt ”psykisk lidelse”), som er

angivet af 15,2 pct., og samlekategori ”Andet handicap eller længerevarende helbredsproblem”, som er angivet af 14,9 pct.

En konsekvens af vores fremgangsmåde er, at nogle typer af handicap eller længerevarende helbredsproblemer bliver underrapporteret. Som eksempel kan nævnes, at kun 1,1 pct. af personerne med handicap angiver ordblindhed som deres væsentligste handicap, jf. tabel 2.2. Ellbro m.fl. (1991) viser imidlertid, at 7 pct. af voksne danskere opfatter sig selv som ordblinde, mens en række udenlandske undersøgelser vurderer, at 3-7 pct. af befolkningen er ordblinde (Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark, 2016). Afvigelsen mellem disse andele og resultaterne i tabel 2.2 kan blandt andet være en følge af, at ikke alle opfatter deres ordblindhed som et handicap, hvorfor de har svaret ”nej” til, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. En yderligere forklaring kan være, at nogle ordblinde har et andet handicap eller længerevarende helbredsproblem, som de opfatter som det væsentligste.

TABEL 2.3

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter overordnede typer af væsentligste handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Handicaptyper:	Alle	Kvinder	Mænd	Sign.
Mobilitetshandicap (1-3)	39,1	38,0	40,3	
Sanse- og kommunikationshandicap (4-6)	2,7	2,2	3,3	
Psykiske lidelser (13)	15,7	17,3	14,0	
Sygdomme (7-12 og 15-17)	42,4	42,5	42,4	
I alt	99,9	100,0	100,0	*
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	755.488	390.949	364.539	
Uvægtet antal personer	3.663	2.001	1.662	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Tallene i parentes henviser til handicaptyperne i tabel 2.2. Tabellen omfatter ikke personer med hjerneskade og udviklingshæmmede (kategori 14). Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

De 17 handicaptyper har vi efterfølgende grupperet i fire overordnede typer af væsentligste handicap, nemlig i ”mobilitetshandicap” (bestående af kategori 1-3 i tabel 2.2), ”sanse- og kommunikationshandicap” (kate-

gori 4-6), ”psykiske lidelser”²⁴ (kategori 13) og ”sygdomme” (kategori 7-12 og 15-17). Udviklingshæmmede og personer med hjerneskade (kategori 14), der udgør 3 pct. af personerne med handicap, indgår ikke i opdelingen.

”Sygdomme” er den overordnede type af væsentligste handicap, der omfatter relativt flest af personerne med handicap, nemlig 42,4 pct., jf. tabel 2.3. ”Mobilitetshandicap” omfatter en næsten lige så stor gruppe, nemlig 39,1 pct., ”psykiske lidelser” omfatter 15,7 pct., mens kun 2,7 pct. har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, der hører under ”sans- og kommunikationshandicap”. Andelen af personer, der oplyser, at de har en psykisk lidelse som væsentligste handicap, er lidt større blandt kvinder end blandt mænd (17,3 mod 14,0 pct.).

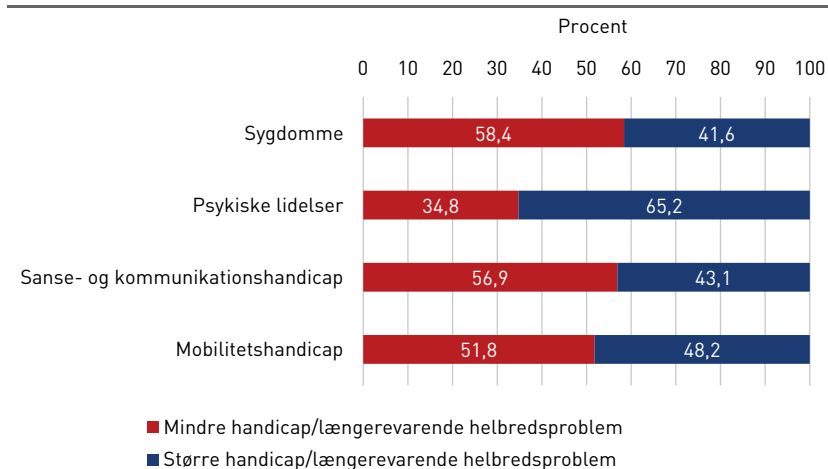
De fire overordnede typer af væsentligste handicap fordeler sig væsentligt forskelligt, afhængigt af etnisk oprindelse, jf. bilagstabel B2.2. Personer af ikke-vestlig oprindelse har i markant større omfang et mobilitetshandicap (54,2 pct.) end personer af dansk eller anden vestlig oprindelse (37,7 pct.), mens de væsentligt sjældnere har en sygdom som væsentligste handicap (30,8 mod 43,5 pct.).

Vi har dernæst undersøgt, hvordan de fire overordnede typer af væsentligste handicap fordeler sig, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet, jf. figur 2.2. Personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap skiller sig ud ved, at markant flere har et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (65,2 pct.), end det er tilfældet blandt de tre øvrige typer af væsentligste handicap. Der er også relativt flere af personerne med et mobilitetshandicap end af personerne med en sygdom som væsentligste handicap, der oplyser at have et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (48,2 mod 41,6 pct.).

24. Kategorien ”psykiske lidelser” er meget heterogen, fordi den både omfatter psykotiske (fx maniodepressivitet) og ikke-psykotiske lidelser (fx angst). Det anvendte datamateriale gør det ikke muligt at foretage en sådan underopdeling. Heterogeniteten er vigtig at have in mente ved fortolkningen af rapportens resultater for gruppen af personer med psykiske lidelser.

FIGUR 2.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter sværhedsgraden af deres handicap. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med psykiske lidelser og personer med de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med en sygdom. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 1.398 (uvægtet) og 295.401 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 111 (uvægtet) og 20.678 (opvægtet); psykiske lidelser: 528 (uvægtet) og 118.706 (opvægtet); sygdomme: 1.626 (uvægtet) og 320.703 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

ALDER VED HANDICAPPETS OPSTÅEN

Alle interviewpersoner, der har svaret ”ja” til, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, er desuden blevet bedt om at angive, i hvilken alder deres væsentligste handicap er opstået.

Vi finder, at der er stor spredning i, hvornår handicappet er opstået, jf. tabel 2.4. Personer med handicap fordeler sig nogenlunde jævnt på den valgte aldersgruppering, dog har lidt færre fået deres handicap enten i en tidlig alder (0-15 år inklusive medfødt handicap), nemlig 18,4 pct., eller i en sen alder (50-64 år), nemlig 17,0 pct. For størstedelen er handicappet opstået, mens de har været i den arbejdsdygtige alder 16-64 år (81,6 pct.). Kvinder har i lidt mindre udstrækning end mænd fået deres handicap i enten en tidlig eller sen alder (i alt 32,1 mod 38,8 pct.).

En lignende fordeling på aldersgrupper finder vi, når vi ser på alderen ved handicappets opståen særskilt efter etnisk oprindelse, jf. bilagstabel B2.3. Blandt personer med ikke-vestlig oprindelse synes der dog at være en mindre andel, der har fået deres handicap i henholdsvis en tidlig og sen alder (i alt 26,0 pct.), end det er tilfældet blandt personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (i alt 36,2 pct.). Forskellen i fordelingen er dog ikke statistisk signifikant, hvilket kan skyldes det forholdsvise lille datagrundlag for personer med handicap med ikke-vestlig oprindelse, der har besvaret spørgsmålet om alderen ved handicappets opståen (N = 178).

TABEL 2.4

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter alder ved handicappets opståen. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Alder:	Alle	Kvinder	Mænd	Sign.
0-15 år	18,4	16,5	20,4	
16-29 år	23,4	24,1	22,7	
30-39 år	20,2	22,1	18,1	
40-49 år	21,0	21,6	20,4	
50-64 år	17,0	15,6	18,4	
I alt	100,0	100,1	100,0	**
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	715.051	367.761	347.290	
Uvægtet antal personer	3.451	1.872	1.579	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har desuden set på, hvordan alderen ved handicappets opståen er fordelt, afhængigt af typen af væsentligste handicap. Der viser sig at være store forskelle, jf. tabel 2.5. Markant færre har erhvervet sig deres handicap i alderen 0-15 år (inklusive medfødt handicap) blandt personer med et mobilitetshandicap (8,4 pct.) end blandt personer med en af de øvrige tre typer af handicap. Personer med et sanse- og kommunikationshandicap ligger her i top med 42,9 pct. Personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap er den gruppe, hvor relativt færrest har erhvervet sig deres handicap, efter at de er fyldt 50 år, nemlig 6,9 pct. mod cirka 19

pct. blandt personer med en af de tre øvrige typer af væsentligste handicap.

TABEL 2.5

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter alder ved handicaps opståen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Alder:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommu- nikationshandicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
0-15 år	8,4	42,9	25,9	22,8
16-29 år	24,2	11,1	33,2	20,7
30-39 år	24,1	12,9	19,0	17,1
40-49 år	24,6	13,9	15,0	20,6
50-64 år	18,6	19,1	6,9	18,9
I alt	99,9	99,9	100,0	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	274.743	19.136	103.870	294.743
Uvægtet antal personer	1.294	101	458	1.492

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Alle parvise forskelle er signifikante.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

OPSUMMERING

- Personer i den danske befolkning i 2016 i alderen 16-64 år, der har angivet at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem, udgør 21,7 pct., svarende til cirka 780.000 personer. Andelen er lidt større for kvinder (22,6 pct.) end for mænd (20,8 pct.) og lidt mindre blandt personer med ikke-vestlig oprindelse (18,4 pct.) end blandt personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (22,0 pct.).
- Halvdelen af personerne har et større handicap eller længerevarende helbredsproblem.
- Det hyppigst forekommende handicap eller længerevarende helbredsproblem er problemer med ryg eller nakke (inklusive gigtproblemer) (22,8 pct.). Dernæst følger psykiske lidelser (15,2 pct.).
- Sygdomme og mobilitetshandicap udgør de mest udbredte overordnede typer af væsentligste handicap eller længerevarende helbredsproblemer.

- Især personer med en psykisk lidelse oplyser at have et større handicap eller længerevarende helbredsproblem.
- Personer med handicap, der har en ikke-vestlig oprindelse, adskiller sig ved i relativt stort omfang at have et mobilitetshandicap som væsentligste handicap, mens de i relativt begrænset omfang har en sygdom.
- Der er stor spredning blandt personer med handicap, når det gælder, i hvilken alder deres væsentligste handicap opstod. Relativt mange af personerne med et sanse- og kommunikationshandicap som væsentligste handicap har fået deres handicap i en tidlig alder, mens relativt få af personerne med en psykisk lidelse har fået deres handicap i en sen alder.

BESKÆFTIGELSE OG MODTAGELSE AF OVERFØRSELSINDKOMST

I dette kapitel belyser vi arbejdsmarkedsstatus, herunder beskæftigelsessituationen, for personer med handicap i 2016, og vi sammenligner med situationen for personer uden handicap. På baggrund af registerdata sammenligner vi desuden de to gruppers beskæftigelsesudvikling mellem 2002 og ultimo 2015.

Ved brug af surveyoplysninger om arbejdsmarkedsstatus i AKU 2016 finder vi, at mens kun godt halvdelen af personerne med handicap er i beskæftigelse (sæsonkorrigeret) i 2016, gælder det næsten 8 ud af 10 personer uden handicap. Desuden står markant flere af personerne med handicap uden for arbejdsstyrken. Inden for gruppen af personer med handicap er kvinder sjældnere beskæftiget og står oftere uden for arbejdsstyrken end mænd. Samme forskel finder vi, når vi sammenligner personer med ikke-vestlig oprindelse med personer med dansk eller anden vestlig oprindelse. Endelig er beskæftigelsesandelen relativt mindst for personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem og for personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap. Dette resultat er i overensstemmelse med resultaterne af tidligere studier, se fx Larsen & Høgelund (2015) og Rockwool Fondens Forskningsenhed (2012). Sidstnævnte viser, at et større handicap/længerevarende helbredsproblem i form af en psykisk lidelse giver anledning til en særligt lav grad af arbejdsmarkedsdeltagelse.

Grundet databruddet (jf. kapitel 1) har vi ikke mulighed for at sammenligne de surveybaserede tal for 2016 med tal for tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid på baggrund af surveydata. Vi har imidlertid mulighed for at undersøge beskæftigelsesudviklingen, baseret på registerbaserede forløbsdata, hvor vi tager højde for individkarakteristika og konjunktursituation. Resultaterne – der er baseret på tal for perioderne 2012-2015 og 2002-2015 – tyder på, at beskæftigelsen har udviklet sig lidt mere negativt for personer uden handicap end for personer med handicap, i den forstand, at beskæftigelsesandsynligheden – givet individkarakteristika over tid og konjunktursituation – har været svagt faldende for lønmodtagere uden handicap, mens den ikke har ændret sig for lønmodtagere med handicap.

Endelig har vi set på, i hvilket omfang personer med handicap modtager offentlige overførselsindkomstydelse, sammenlignet med personer uden handicap. Der er betydelige forskelle. Vi finder, at en langt større andel af personer med handicap modtog en eller anden form for ydelse i deres referenceuge end personer uden handicap (uanset beskæftigelsesstatus). Blandt dem, der ifølge AKU 2016 *var i beskæftigelse*, modtog personer med handicap sjældnere end personer uden handicap ikke nogen ydelse, mens de oftere modtog en beskæftigelsesrettet ydelse. Blandt dem, der ifølge AKU 2016 *ikke var i beskæftigelse*, modtog personer med handicap oftere end personer uden handicap enten en varig ydelse (primært førtidspension) eller en midlertidig ydelse, mens de sjældnere modtog SU eller ikke modtog nogen ydelse.

DEN SAMLEDE BESKÆFTIGELSE

Vi ser først på arbejdsmarkedsstatus, herunder beskæftigelsesandel, for personer med handicap og sammenligner med personer uden handicap. Vi følger her tilnærmelsesvis Danmarks Statistiks definition af ”beskæftigelse” i AKU. Vi betragter med andre ord alle personer som beskæftigede, når de oplyser at have arbejdet mindst én betalt time i deres referenceuge²⁵ eller, alternativt, ikke arbejdede i referenceugen, men havde et arbejde, som de midlertidigt var væk fra på grund af sygdom, orlov eller lignende, og som de ville vende tilbage til. Selvstændige og medarbejdende ægtefæller betragtes også som beskæftigede. Til forskel fra Danmarks

25. Jf. fodnote 3 i kapitel 1.

Statistik definerer vi imidlertid også personer, der har tilsagn om at kunne påbegynde et arbejde inden for højst tre måneder, som beskæftigede. Sæsonudsving i beskæftigelsen i løbet af et år vil påvirke beskæftigelsesandelen. Der kan således være mindre forskelle mellem beskæftigelsen i 1. og 2. kvartal, fx som følge af sæsonudsving. For at korrigere for sæsonudsving har vi, som i de tidligere rapporter, udelukket personer med midlertidigt arbejde fra analyserne.²⁶

Vi finder ikke overraskende, at beskæftigelsesandelen i 2016 blandt personer med handicap under ét er væsentligt mindre (52,1 pct.) end beskæftigelsesandelen blandt personer uden handicap under ét (78,9 pct.), jf. tabel 3.1. En markant mindre andel af personer med handicap end af personer uden handicap under ét er således lønmodtagere (47,7 mod 72,3 pct.), og relativt færre er selvstændige (4,4 mod 6,6 pct.). Inden for gruppen af beskæftigede med handicap er 91,6 pct. således lønmodtagere, mens de resterende 8,4 pct. er selvstændige (ej vist). Dette svarer til fordelingen for beskæftigede uden handicap. Blandt personer med handicap udgør ledige²⁷ 4,6 pct., hvilket stort set svarer til niveauet for personer uden handicap (4,9 pct.). Derimod befinder en langt større andel af personer med handicap sig uden for arbejdsstyrken²⁸ (43,3 mod 16,2 pct.).

Inden for gruppen af personer med handicap er de væsentligste kønsforskelle, at mænd i lidt større omfang end kvinder er beskæftiget (54,1 mod 50,2 pct.), mens de i lidt mindre omfang er uden for arbejdsstyrken (40,5 mod 46,0 pct.). Lignende kønsforskelle viser sig blandt personer uden handicap.

Vi har også undersøgt arbejdsmarkedsstatus, herunder beskæftigelsesandel, afhængigt af etnisk oprindelse, jf. bilagstabel B3.1. Blandt personer med handicap finder vi, at beskæftigelsesandelen er betydeligt mindre blandt personer med ikke-vestlig oprindelse (38,2 pct.) end blandt personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (53,4 pct.) – dette på trods af, at andelen af selvstændige stort er den samme i de to

26. Midlertidigt arbejde defineres i denne sammenhæng som midlertidigt arbejde af højst seks måneders varighed, som ikke har karakter af uddannelse eller selvstændig virksomhed. Denne justering er på linje med den, der blandt andet blev foretaget i Larsen & Høgelund (2009) og Thomsen & Høgelund (2011).

27. Ledige er her defineret som ikke-beskæftigede, som har oplyst at have søgt arbejde inden for de seneste fire uger op til referenceugen, og som kan tiltræde et arbejde inden for to uger (også kaldet AKU-ledige).

28. Personer uden for arbejdsstyrken er defineret som ikke-beskæftigede personer i AKU 2016, der ikke opfylder betingelserne for at være AKU-ledige, jf. fodnote 21.

grupper (4,6 og 4,3 pct.). Omvendt er markant flere af personerne med ikke-vestlig oprindelse uden for arbejdsstyrken (55,9 mod 42,2 pct.). Vi finder tilsvarende forskelle efter etnisk oprindelse blandt personer uden handicap. Dette kan afspejle, at de fundne forskelle inden for gruppen af personer med handicap primært kan tilskrives forskellige beskæftigelsesmuligheder, afhængigt af etnisk oprindelse, snarere end forekomsten af handicap per se.

TABEL 3.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter arbejdsmarkedsstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Arbejdsmarkedsstatus:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
<i>Beskæftigede, heraf:</i>	52,1 ^{a)}	50,2 ^{b)}	54,1	78,9	75,9 ^{b)}	81,8
Lønmodtagere	47,7	47,2	48,3	72,3	71,7	72,8
Selvstændige ²	4,4	3,0	5,8	6,6	4,2	9,0
<i>Ikke-beskæftigede, heraf:³</i>	47,9	47,8	44,3	21,1	24,1	18,2
Ledige	4,6	3,8	5,4	4,9	5,2	4,7
Uden for arbejdsstyrken	43,3	46,0	40,5	16,2	18,9	13,6
<i>I alt</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	778.476	401.270	377.206	2.814.276	1.375.786	1.438.490
Uvægtet antal personer	3.770	2.049	1.721	15.354	7.807	7.547

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. b) Forskellen mellem kvinder og mænd er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Inkluderer medarbejdende ægtefæller.
3. Ledige er her defineret som ikke-beskæftigede, som har oplyst at have søgt arbejde inden for de seneste fire uger op til referenceugen, og som kan tiltræde et arbejde inden for to uger (også kaldet AKU-ledige). Personer uden for arbejdsstyrken udgør den resterende gruppe af ikke-beskæftigede.

Vi kan, som nævnt indledningsvist, ikke sige noget om udviklinger over tid på grund af databrud. At den opgjorte beskæftigelsesandel for personer med handicap lå højere i 2016 end i 2014 (52,1 mod 42,6 pct.) (Larsen & Høgelund, 2015), er således ikke nødvendigvis udtryk for, at der reelt er sket en stigning, men kan alene skyldes ny dataleverandør og ny dataindsamlingsmetode, jf. kapitel 1. Den opgjorte stigning kan således (blandt andet) være en følge af, at relativt flere af de personer med han-

dicap, der har besvaret undersøgelsen i 2016, har et lettere handicap, se kapitel 3.

BESKÆFTIGELSE, AFHÆNGIGT AF SVÆRHEDSGRAD OG TYPE AF HANDICAP

Gruppen af personer med handicap eller længerevarende helbredsproblemer er relativt heterogen, jf. kapitel 2. Derfor undersøger vi i dette afsnit, hvorledes arbejdsmarkedsstatus, herunder beskæftigelsesandel, afhænger dels af sværhedsgraden, dels af typen af det væsentligste handicap.

SVÆRHEDSGRADEN AF HANDICAPPET

Vi undersøger først, om arbejdsmarkedsstatus afhænger af sværhedsgraden af handicapet.

Det fremgår, at personer med et selv vurderet mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem ikke overraskende langt oftere er i beskæftigelse end personer med et selv vurderet større handicap eller længerevarende helbredsproblem, jf. tabel 3.2. Beskæftigelsesandelen for de to grupper er henholdsvis 69,9 og 33,6 pct. Den største forskel i fordelingen mellem de to grupper finder vi dog med hensyn til andelen, der er uden for arbejdsstyrken: Dette gælder 24,7 pct. af personerne med et mindre handicap mod hele 62,7 pct. af personerne med et større handicap.

TABEL 3.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter arbejdsmarkedsstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Særskilt for sværhedsgraden af handicapet. 2016.¹ Procent.

Arbejdsmarkedsstatus:	Større handicap/ længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap/ længerevarende helbredsproblem Sign.
<i>Beskæftigede, heraf:</i>	33,6	69,9
Lønmodtagere	30,4	64,4
Selvstændige ²	3,2	5,5
<i>Ikke-beskæftigede, heraf:³</i>	66,6	30,2
Ledige	3,7	5,4
Uden for arbejdsstyrken	62,7	24,7
I alt	100,0	100,0 ***
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	381.170	397.306
Uvægtet antal personer	1.693	2.077

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Inkluderer medarbejdende ægtefæller.
3. Ledige er her defineret som ikke-beskæftigede, som har oplyst at have søgt arbejde inden for de seneste fire uger op til referenceugen, og som kan tiltræde et arbejde inden for to uger (også kaldet AKU-ledige). Personer uden for arbejdsstyrken udgør den resterende gruppe af ikke-beskæftigede.

TYPEN AF DET VÆSENTLIGSTE HANDICAP

Vi ser dernæst på arbejdsmarkedsstatus for personer, afhængigt af typen af væsentligste handicap. Som følge af et forholdsvist lille datagrundlag (især for personer med et sanse- og kommunikationshandicap) er beskæftigelse her ikke vist særskilt for lønmodtagere og selvstændige.

Der er også væsentlige forskelle mellem gruppernes arbejdsmarkedsstatus, når vi opdeler personer med handicap efter deres væsentligste handicap, jf. tabel 3.3. Personer med en psykisk lidelse er den gruppe af de undersøgte, der har klart den svageste tilknytning til arbejdsmarkedet: De har den mindste beskæftigelsesandel (30,6 pct.), mens næsten to tredjedele (65,6 pct.) befinder sig uden for arbejdsstyrken. Dette står i stærk kontrast til personer med de øvrige typer af væsentligste handicap, hvor beskæftigelsesandelen er markant større (56,2-62,8 pct.). Personer med et sanse- og kommunikationshandicap har den stærkeste tilknytning til ar-

bejdsmarkedet. De har den største beskæftigelsesandel (62,8 pct.) og den mindste andel uden for arbejdsstyrken (29,7 pct.).

TABEL 3.3

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter arbejdsmarkedsstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Arbejdsmarkedsstatus:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommu- nikationshandicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
Beskæftigede	56,2	62,8	30,6	57,5
Ikke-beskæftigede, heraf: ³	43,8	36,2	69,4	42,5
Ledige	4,8	7,5	3,8	4,7
Uden for arbejdsstyrken	38,9	29,7	65,6	37,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	295.401	20.678	118.706	320.703
Uvægtet antal personer	1.398	111	528	1.626

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Inkluderer medarbejdende ægtefæller.
3. Ledige er her defineret som ikke-beskæftigede, som har oplyst at have søgt arbejde inden for de seneste fire uger op til referenceugen, og som kan tiltræde et arbejde inden for to uger (også kaldet AKU-ledige). Personer uden for arbejdsstyrken udgør den resterende gruppe af ikke-beskæftigede

Den markant mindre beskæftigelsesandel for personer med en psykisk lidelse end for personer med en af de tre øvrige typer af væsentligste handicap skal blandt andet ses i lyset af, at de i større omfang end de øvrige grupper har et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (65,2 pct.), mens det modsatte gør sig gældende for personer med et sanse- og kommunikationshandicap og personer med sygdomme (henholdsvis 43,1 og 41,6 pct.), jf. figur 2.2 i kapitel 2.

BESKÆFTIGELSESUDEVIKLINGEN

Som nævnt indledningsvist har vi – som følge af databrud i AKU i 2016 – ikke mulighed for at sammenligne surveybaserede tal for beskæftigelsesandelen for personer med handicap i 2016 med tilsvarende tal for tidligere år. Når vi undersøger beskæftigelsen blandt personer med handi-

cap, kan vi imidlertid – undtagelsesvist – komme uden om denne problematik, da vi har mulighed for at belyse beskæftigelsesudviklingen både direkte og mere indirekte ved brug af registeroplysninger. Til dette formål tager vi udgangspunkt i deltagerne i AKU i henholdsvis 2002 og 2012, som vi følger frem til og med 2015 via registeroplysninger om beskæftigelse, se kapitel 1.

Der er en række fordele forbundet med at belyse beskæftigelsesudviklingen ved at følge de samme individer over tid frem for at basere belysningen på forskellige personer, der deltager i AKU i udvalgte år. For det første er det ikke i samme omfang nødvendigt at tage højde for, at sammensætningen af grupperne af personer med handicap og uden handicap ændrer sig over tid, da en række individkarakteristika enten ikke har ændret sig (fx køn og etnisk oprindelse), eller de ændrer sig på samme måde for alle over tid (fx alder), når vi har med de samme individer at gøre gennem hele undersøgelsesperioden. For det andet er fremgangsmåden ikke påvirket af, om folk generelt set ændrer vurdering af deres helbred over tid som følge af en samfundsmæssig udvikling i opfattelsen af helbred. Man må dog regne med, at der blandt de personer, der i henholdsvis 2002- og 2012-surveyen oplyste at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem, vil findes nogle, som senere i undersøgelsesperioden ikke længere har et handicap eller længerevarende helbredsproblem, mens nogle af de personer, der i henholdsvis 2002 og 2012 angav ikke at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem, omvendt senere vil kunne få det. Dette vil formentlig betyde, at beskæftigelsesandelen for personer henholdsvis med og uden handicap isoleret set vil nærme sig hinanden lidt over tid.

BESKÆFTIGELSESUUDVIKLINGEN SIDEN 2012

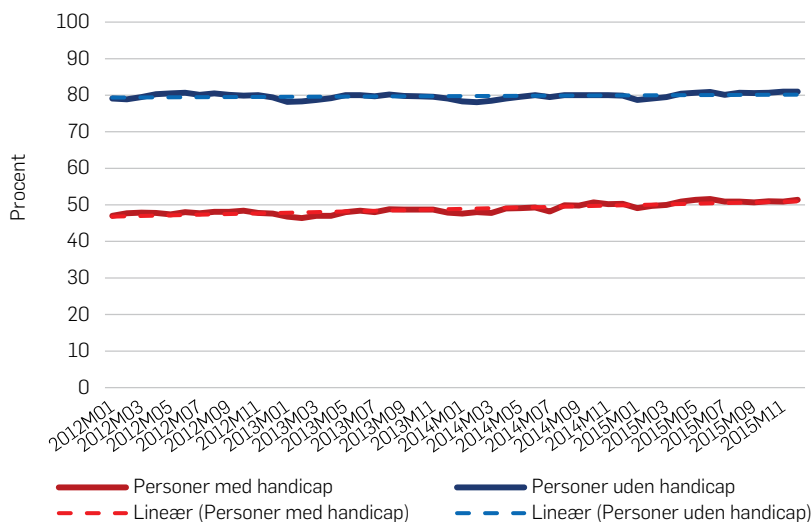
Til brug for belysning af beskæftigelsesudviklingen siden 2012 anvender vi data fra ”Beskæftigelse for lønmodtagere” (BFL)-registret for 1. kvartal 2012 til og med 4. kvartal 2015. For nærmere beskrivelse af disse data, se kapitel 1. I alle de foregående analyser har vi fokuseret på gruppen af personer i alderen 16-64 år. Personer, som var 64 år i 1. kvartal 2012, vil imidlertid være knap 68 år i 4. kvartal 2015 og vil således have haft mulighed for at gå på alderspension inden for undersøgelsesperioden. For at undgå, at aldersbetinget tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet påvirker vores analyser, herunder også overgang til efterløn, indgår der i dette af-

snit alene personer, som var 16-54 år i 2012, det vil sige, at de højst kan have været knap 58 år ved udgangen af 2015.²⁹

Udviklingen i beskæftigelsesandelen, opgjort på månedsbasis blandt lønmodtagere henholdsvis med og uden handicap, der indgik i AKU fra 1. kvartal 2012, er vist i figur 3.1. Vi har i figuren indlagt den ”bedste” rette linje gennem alle punkterne for begge grupper af lønmodtagere, det vil sige den linje, der bedst muligt viser den lineære trend i data i perioden januar 2012-december 2015.

FIGUR 3.1

Andelen af 16-54-årige deltagere i handicapundersøgelsen fra 2012, der er i beskæftigelse. Særskilt for handicapstatus. BFL¹-beskæftigelsen. Procent.

Anm.: Opvægtet antal personer 16-54 år med handicap i 2012: 415.007, uvægtet antal personer med handicap i 2012: 1.865. Opvægtet antal personer 16-54 år uden handicap i 2012: 2.266.334, uvægtet antal personer uden handicap i 2012: 12.361.

1. "Beskæftigelse for lønmodtagere".

Der er i figuren hverken taget højde for baggrundskarakteristika ved lønmodtagerne eller konjunktursituationen. Det fremgår, at beskæftigelsen er steget en smule for lønmodtagere med handicap som helhed, mens den stort set er uændret for lønmodtagere uden handicap med små

29. Denne aldersgrænse er fastsat, så den svarer til den anvendte aldersgrænse i de tidligere "Handicap og beskæftigelse"-rapporter.

(sæson)udsving for begge gruppers vedkommende. De to grupper ser således ud til at have nærmet sig hinanden en smule mellem 2012 og 2015, når det gælder beskæftigelsesandelen.

Vi har desuden undersøgt direkte, om beskæftigelsesudviklingen er statistisk signifikant forskellig for lønmodtagere henholdsvis med og uden handicap. Til dette formål har vi anvendt en logistisk regressionsmodel³⁰, hvor vi tager højde for gruppesammensætningen og konjunktursituationen over tid.³¹ Den logistiske regression viser, at beskæftigelsesandsynligheden i gennemsnit er faldet relativt lidt hen over hele perioden men er faldet mindre for lønmodtagere med handicap end for lønmodtagere uden handicap (interaktionsleddet ”Handicap×Trend” er således svagt positivt og statistisk signifikant), jf. bilagstabel B3.2.

Vi har desuden foretaget en forløbsanalyse af udviklingen i beskæftigelsesandsynligheden separat for lønmodtagere henholdsvis med og uden handicap. Her undersøger vi, om ændringer i sammensætningen inden for hver af de to grupper og konjunktursituationen³² kan forklare gruppernes beskæftigelsesudvikling i analyseperioden. Selvom vi i dette afsnit undersøger beskæftigelsen for den samme gruppe personer i hele analyseperioden, vil sammensætningen af gruppen ændre sig undervejs. Eksempelvis får nogle en (ny) uddannelse, og nogle skifter måske civilstand og bopæl – sidstnævnte kan betyde, at ledighedsprocenten på det lokale arbejdsmarked er en anden. Resultaterne i figur 3.1 for perioden januar 2012-december 2015 tydede som nævnt på, at beskæftigelsen steg en smule for personer med handicap, mens den var uændret for personer uden handicap. Når vi kontrollerer for sammensætningen af grupperne over tid og konjunktursituationen, finder vi imidlertid, at beskæftigelsen for lønmodtagere med handicap i gennemsnit ikke har ændret sig nævneværdigt i perioden, jf. trendvariablen i bilagstabel B3.3, mens den omvendt er faldet en smule for lønmodtagere uden handicap, jf. trendvariablen i bilagstabel B3.4. Dette nuancerer med andre ord forståelsen

30. Resultaterne er vist som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

31. I analysen er den afhængige variabel beskæftigelsesstatus, mens de uafhængige variable er den lineære trendlinje, handicapstatus samt interaktionen mellem trendlinjen og handicapstatus. Derudover har vi såkaldte dummy-variable med for hver af de 12 måneder således, at vi får taget små (sæson)udsving i beskæftigelsen ud af den overordnede trend. Vi har desuden kontrolleret for en række individkarakteristika. Vores model kan dermed karakteriseres som en ”difference-in-differences”-model, og vi kan derfor fortolke koefficienten for interaktionsleddet som interaktionseffekten, dvs. forskellen i beskæftigelsesandsynligheden mellem personer henholdsvis med og uden handicap (jf. Puhani (2008) og Cornelißen & Sonderhof (2009)).

32. Målt ved den regionale ledighedsgrad og opgjort på kvartalsbasis.

af resultaterne af den logistiske regression ovenfor, der som nævnt viste, at beskæftigelsen relativt set har været mere positiv for lønmodtagere med handicap i perioden end for lønmodtagere uden handicap.

BESKÆFTIGELSESUUDVIKLINGEN SIDEN 2002

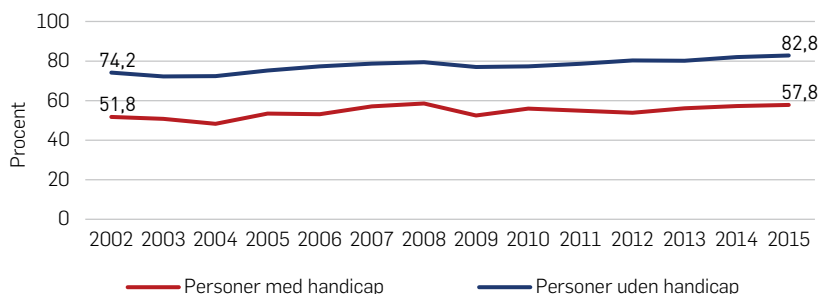
For at kunne sammenligne beskæftigelsesudviklingen for personer med og uden handicap, der deltog i den første handicapundersøgelse tilbage i 2. kvartal 2002, jf. kapitel 1, er vi nødsagede til at anvende et andet register end BFL, der ikke går så langt tilbage i tid. Et alternativt, men imidlertid også mere indirekte, mål for beskæftigelsesudviklingen, opnår vi ved brug af det ugentligt opdaterede DREAM-register. Vi anvender DREAM-data for 2. kvartal 2002 til og med 4. kvartal 2015, der er koblet til deltagerne i AKU fra 2. kvartal 2002. Den lange analyseperiode fra 2002 til 2015 betyder, at vi er nødsagede til at indsnævre gruppen af personer yderligere i forhold til alder, så vi undgår, at aldersbetinget tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet påvirker vores analyseresultater. Vi afgrænser med andre ord analyserne til alene at omfatte personer, som var 16-44 år i 2002, det vil sige, at de højst kan have været knap 58 år ved udgangen af 2015, altså en forholdsvis selekteret gruppe med hensyn til alder.³³

Vi definerer personer med ikke-beskæftigelsesrettede overførselsindkomstydelser i DREAM, fx kontanthjælp (passiv) og førtidspension, i de seneste fire uger op til hver måling (hvert 4. kvartal i undersøgelsesperioden), som værende *ikke-beskæftigede*. Personer, der modtager de resterende typer af ydelser i DREAM, de såkaldt ”beskæftigelsesrettede” ydelser som eksempelvis fleksjob og job med løntilskud (for en nærmere forklaring heraf, se afsnittet ”Modtagelse af overførselsindkomstydelser” nedenfor) samt personer, der ikke figurerer i DREAM i de seneste fire uger op til hver måling, defineres som værende *beskæftigede*.

33. Jf. fodnote 7.

FIGUR 3.2

Andelen af 16-44-årige deltagere i AKU fra 2. kvartal 2002, der er i beskæftigelse. Særskilt for handicapstatus. DREAM-beskæftigelse, 4. kvartal 2002 til 4. kvartal 2015. Procent.

Anm.: Opvægtet antal personer 16-44 år med handicap i 2002: 296.507, uvægtet antal personer med handicap i 2002: 872. Opvægtet antal personer 16-44 år uden handicap i 2002: 1.798.030, uvægtet antal personer uden handicap i 2002: 5.252.

Udviklingen i beskæftigelsen, baseret på DREAM-data for 4. kvartal i hvert år i perioden 2002-2015 for personer henholdsvis med og uden handicap, fremgår af figur 3.2.³⁴

Beskæftigelsesudviklingen ser generelt ud til at have været positiv både for personer med og personer uden handicap, når vi sammenligner beskæftigelsessituationen i 2002 med perioden fra cirka 2005 og frem, dog med et kortvarigt dyk i beskæftigelsen omkring 2008 for begge grupperes vedkommende. For personer uden handicap ses yderligere et mindre dyk mellem 2010 og 2012.³⁵

Vi har dernæst gennemført en logistisk regression, hvor vi sammenligner beskæftigelsesudviklingen mellem personer henholdsvis med og uden handicap direkte med kontrol for gruppesammensætningen og

34. Niveaet for beskæftigelsen afviger lidt mellem opgørelserne baseret på henholdsvis DREAM- og BFL-data. Dette kan tilskrives, at beskæftigelse er defineret forskelligt og at de personer, der indgår i opgørelserne, er afgrænset forskelligt. Fx medtager BFL-registret ikke selvstændige. Desuden er den anvendte aldersafgrænsning forskellig.

35. Udviklingen i figur 3.2 adskiller sig lidt fra, hvad vi i øvrigt ved om beskæftigelsesudviklingen blandt befolkningen i perioden fra 2008 og frem, hvor ledigheden har været faldende frem til cirka 2014. Forskellen kan blandt andet skyldes, at vi dels har at gøre med en selekteret gruppe af beskæftigede (16-44-årige i 2012), dels måler beskæftigelse indirekte via DREAM. Forskellen har dog mindre betydning i forhold til nærværende analyse, da vi fokuserer på den relative forskel mellem personer med og uden handicap, og vi har opgjort beskæftigelsesudviklingen på samme måde for begge grupper.

konjunktursituationen over tid.³⁶ Resultaterne heraf viser, at der ikke er nævneværdig forskel på beskæftigelsesudviklingen fra 2002 til 2015 for personer henholdsvis med og uden handicap (interaktionsleddet ”Handicapstatus×2015” er således insignifikant³⁷), jf. bilagstabel B3.5.

Vi har, ligesom i analyserne, baseret på BFL-data, desuden foretaget en forløbsanalyse af udviklingen i beskæftigelses sandsynligheden separat for personer henholdsvis med og uden handicap. Her undersøger vi, om ændringer i sammensætningen inden for grupperne og konjunktursituationen³⁸ kan forklare udviklingen i beskæftigelsen fra 2002 til 2015 for hver af de to grupper, når gruppernes egen beskæftigelse i 2002 anvendes som referencekategori. Når vi kontrollerer for de nævnte forhold, finder vi, at beskæftigelses sandsynligheden i gennemsnit ikke har ændret sig nævneværdigt mellem 2002 og 2015 for personer med handicap, jf. bilagstabel B3.6, mens den er forringet for personer uden handicap (års-variablen for 2015 er således negativ og statistisk signifikant), jf. bilagstabel B3.7. Dette tyder på, at personer med handicap også i perioden 2002-2015 *relativt set* har haft en lidt mere gunstig beskæftigelsesudvikling end personer uden handicap.

Inddragelse af oplysninger om gruppesammensætning og konjunktursituation over tid giver altså anledning til, at vi får et andet billede af beskæftigelsesudviklingen fra 2002 til 2015 for de to grupper end det, som umiddelbart fremgår af figur 3.2. Det gælder særligt for personer uden handicap, for hvem beskæftigelses sandsynligheden – efter kontrol for gruppens sammensætning og konjunktursituationen over tid – viser sig at være blevet mindre fra 2002 til 2015.

MODTAGELSE AF OVERFØRSELSINDKOMST

I dette afsnit fokuserer vi på, i hvilken udstrækning personer med handicap modtager en eller anden form for overførselsindkomst, og hvilke

36. Beskæftigelsesstatus er afhængig variabel, mens 4. kvartal i hvert år fra 2002 til og med 2015 (med 2002 som referenceår), handicapstatus samt interaktionen mellem hvert år og handicapstatus indgår som uafhængige variable. Vi har derudover kontrolleret for en række individkarakteristika. Idet vores model kan karakteriseres som en ”difference-in-differences”-model, kan vi fortolke koefficienten for interaktionsleddet som interaktionseffekten, dvs. forskellen i beskæftigelses sandsynligheden mellem personer med og uden handicap (jf. Puhani (2008) og Cornelissen & Sonderhof (2009)).

37. Det gælder også alle de øvrige interaktionsled.

38. Målt ved den regionale ledighedsgrad og opgjort i årets 4. kvartal.

typer af overførselsindkomst der især er tale om. Formålet med afsnittet er blandt andet at undersøge, hvor mange af de beskæftigede med handicap der er i støttet beskæftigelse, og hvor tæt ikke-beskæftigede med handicap er på arbejdsmarkedet. Vi sammenligner løbende med personer uden handicap. Opgørelserne i afsnittet bygger på oplysninger om offentlige overførselsindkomster fra DREAM-registret. Med udgangspunkt i hver interviewpersons referenceuge³⁹ undersøger vi vedkommendes status i DREAM-registret i den pågældende uge i 2016.

HVOR MANGE MODTAGER OVERFØRSELSINDKOMST?

Vi sammenligner først, hvor mange af personerne henholdsvis med og uden handicap der modtager en eller anden form for overførselsindkomst.

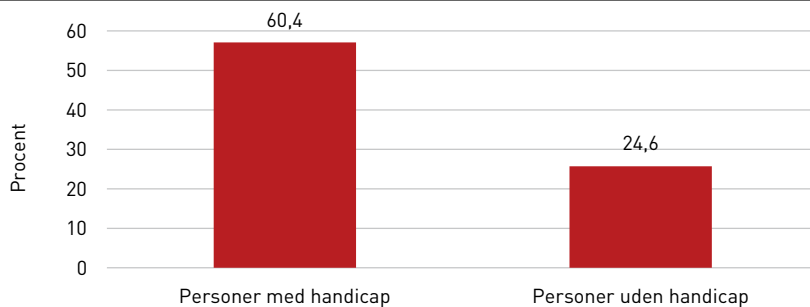
Vi finder, at andelen af personer med en eller anden form for overførselsindkomst i referenceugen var mere end dobbelt så stor for personer med handicap (60,4 pct.) som for personer uden handicap (24,6 pct.), jf. tabel 3.3.

At man modtager overførselsindkomst er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at man er på passiv forsørgelse. Man kan således modtage en overførselsindkomst og samtidig være enten i en (ikke-ordinær) form for beskæftigelse, herunder fleksjob og job med løntilskud, eller under uddannelse – sidstnævnte er tilfældet, hvis man modtager en uddannelsesrettet ydelse såsom SU. I det følgende nuancerer vi derfor ydelsesbegrebet ved at opdele ydelserne i forskellige overordnede typer. Vi undersøger således, hvor stor en andel af dels beskæftigede, dels ikke-beskæftigede henholdsvis med og uden handicap, som modtager forskellige typer af ydelser.

39. Jf. fodnote 3 i kapitel 1.

FIGUR 3.3

Andelen af personer i alderen 16-64 år med en ydelse i DREAM i referenceugen. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap: 3.770 (uvægtet) og 778.476 (opvægtet); personer uden handicap: 15.354 (uvægtet) og 2.814.276 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BESKÆFTIGEDES MODTAGELSE AF OVERFØRSELSINDKOMSTER

”Beskæftigelse” omfatter både ordinær (ustøttet) beskæftigelse og støttet beskæftigelse. I dette afsnit ser vi på personer med handicap, som har oplyst, at de var beskæftigede i deres referenceuge⁴⁰ i 2016. For disse personer undersøger vi, hvor mange der var i henholdsvis ustøttet og støttet beskæftigelse, samt hvor mange der modtog en anden form for overførselsindkomst. Vi har inddelt personerne i kategorierne ”Ingen ydelse”, ”Beskæftigelsesrettede ydelser” (fx fleksjob og job med løntilskud), ”Ikke-beskæftigelsesrettede ydelser” (fx SU) og ”Andet”.^{41,42}

40. Det vil sige personer, der har angivet at have arbejdet mindst én betalt time i deres respektive referenceuge, eller alternativt ikke arbejdede i referenceugen, men havde et job eller en aktivitet, som de ikke passede i referenceugen.

41. ”Andet”-kategorien indeholder en række fejkategoriseringer, fx at en person i AKU har oplyst at have været i beskæftigelse i referenceugen, mens vedkommende ifølge DREAM var på dagpenge som følge af fuld ledighed i pågældende uge. Vi ved ikke, hvilken af de to kilder der er korrekt i hvert enkelt tilfælde.

42. Bilagstabel B3.8 indeholder en liste over alle de ydelser, der indgår under de fire kategorier.

TABEL 3.4

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter overordnede typer af ydelse i DREAM i referenceugen. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Typer af ydelse:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
Ingen ydelse	65,5 ^{a)}	60,6 ^{b)}	70,3	85,8	82,4 ^{b)}	88,8
Beskæftigelsesrettet ydelse	16,6	20,3	12,9	1,8	2,1	1,5
Ikke-beskæftigelsesrettet ydelse	8,5	8,9	8,1	8,6	10,2	7,1
Andet	9,4	10,2	8,7	3,9	5,3	2,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	416.876	207.481	209.395	2.283.047	1.080.621	1.202.427
Uvægtet antal personer	2.168	1.166	1.002	12.362	6.196	6.166

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder, at beskæftigede med og uden handicap, som forventet, er fordelt forskelligt på de overordnede ydelsestyper. Beskæftigede med handicap var ikke overraskende i mindre omfang i ustøttet beskæftigelse end beskæftigede uden handicap (65,5 mod 85,8 pct.), jf. tabel 3.4. Hele 16,6 pct. af de beskæftigede med handicap var i en eller anden form for støttet beskæftigelse i deres referenceuge mod kun 1,8 pct. af de beskæftigede uden handicap. Beskæftigede med og uden handicap modtog derimod i stort set samme omfang en ikke-beskæftigelsesrettet ydelse (8,5 og 8,6 pct.).

Der er også væsentlige kønsforskelle, jf. tabel 3.4. Blandt personer med handicap var kvinder i mindre omfang i ustøttet beskæftigelse end mænd (60,6 mod 70,3 pct.) og i større omfang i støttet beskæftigelse (20,3 mod 12,9 pct.). Samme – om end mindre udtalte – kønsforskel viser sig blandt beskæftigede uden handicap. Dette indikerer, at kønsforskellen blandt beskæftigede med handicap i højere grad kan tilskrives egentlige kønsforskelle end forskelle, hvad angår de to køns handicap.

IKKE-BESKÆFTIGEDES MODTAGELSE AF OVERFØRSELS- INDKOMSTER

I dette afsnit ser vi nærmere på personer med handicap, som har oplyst, at de *ikke* var beskæftigede i deres referenceuge.⁴³ For disse personer belyser vi, hvor mange der modtog overførselsindkomster, og hvilke ydelser der i så fald er tale om. Vi har med afsæt i DREAM-data inddelt personerne i følgende kategorier: ”Varig ydelse” (fx førtidspension og efterløn), ”Midlertidig ydelse” (fx dagpenge, kontanthjælp og integrationsydelse), ”SU”⁴⁴, ”Ingen ydelse” og ”Andet”^{45,46}. Ved at skelne mellem varige og midlertidige ydelser kan vi få en indikation af, hvor tæt personer er på arbejdsmarkedet.

Også blandt ikke-beskæftigede adskiller personer med handicap sig fra personer uden handicap, når det gælder fordelingen på ydelsestyper, jf. tabel 3.5. Mens næsten halvdelen (48,9 pct.) af de ikke-beskæftigede med handicap modtog en varig ydelse i deres referenceuge, gjaldt dette kun cirka hver sjette (15,8 pct.) af de ikke-beskæftigede uden handicap. Der var også væsentligt flere af de ikke-beskæftigede med handicap, der modtog en midlertidig ydelse (30,3 mod 20,3 pct.). Omvendt var der relativt færre i denne gruppe, der enten modtog SU (7,6 mod 30,9 pct.) eller ikke modtog nogen ydelse⁴⁷ (10,2 mod 31,1pct.).

43. Det vil sige personer, der enten ikke har angivet at have arbejdet mindst én betalt time i deres respektive referenceuge, eller, alternativt, ikke arbejdede i referenceugen, og som heller ikke havde et job eller en aktivitet, som de blot ikke passede i referenceugen.

44. Vi har valgt at have den midlertidige ydelse SU i en selvstændig kategori, grundet dens særlige karakter som uddannelsesrettet ydelse og grundet dens volumen.

45. Sidstnævnte kategori indeholder en række fejkategoriseringer, såsom at en person i AKU har oplyst ikke at have været i beskæftigelse i referenceugen, mens vedkommende ifølge DREAM fx var på dagpenge i mindre end 50 pct. af ugen eller i fleksjob.

46. Bilagstabel B3.9 indeholder en liste over samtlige ydelser, der indgår under de fire kategorier.

47. Ikke-beskæftigede, som ikke modtager nogen ydelse, kan blandt andet omfatte forsørgede ægtefæller og personer, særligt unge, som hverken er i beskæftigelse eller modtager SU, men i stedet forsørges midlertidigt af deres forældre.

TABEL 3.5

Ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter overordnede typer af ydelse i DREAM i referenceugen. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Typer af ydelse:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
Varig ydelse	48,9 ^{a)}	51,9	45,4	15,8	17,4 ^{b)}	13,9
Midlertidig ydelse	30,3	28,5	32,4	20,1	20,6	19,5
SU	7,6	8,0	7,0	30,9	29,5	33,9
Ingen ydelse	10,2	8,5	12,1	31,1	31,1	31,0
Andet	3,1	3,1	3,0	2,1	2,4	1,6
I alt	100,1	100,0	99,9	100,0	100,0	99,9
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	348.420	185.943	162.477	528.573	294.349	234.224
Uvægtet antal personer	1.543	844	699	2.981	1.606	1.375

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er ikke de helt store forskelle på ikke-beskæftigede kvinders og mænds modtagelse af ydelser blandt personer med handicap. Kvinderne modtog ganske vist i lidt større udstrækning en varig ydelse end mændene (51,9 og 45,4 pct.) – samme kønsforskel findes blandt personer uden handicap – mens de i lidt mindre omfang modtog en midlertidig ydelse (28,5 og 32,4 pct.) eller ikke modtog ydelser (8,5 og 12,1 pct.). Der er dog ikke statistisk signifikant kønsforskel for personer med handicap, når det gælder ikke-beskæftigedes fordeling på de overordnede ydelsestyper.

HVILKE TYPER AF OVERFØRSELSINDKOMST MODTAGES?

I dette afsnit ser vi mere specifikt på, hvilke typer af overførselsindkomster personer med handicap modtager. For at sikre en så detaljeret opgørelse på forskellige former for ydelser som muligt, skelner vi i denne forbindelse ikke mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede, men undersøger den samlede gruppe af personer med handicap.

Som nævnt indledningsvist modtager en væsentlig større andel af personer med handicap overførselsindkomster, end det gælder blandt personerne uden handicap, jf. tabel 3.6.

TABEL 3.6

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter typer af ydelse i DREAM i referenceugen. Opgjort for personer med og uden handicap. 2016.¹ Procent.

Typer af ydelse:	Personer med handicap	Personer uden handicap	Sign.
Ingen ydelse	39,6	75,4	
<i>Passive ydelser²:</i>			
Arbejdsløshedsdagpenge	1,8	2,8	
Kontanthjælp, (for)revalidering	6,3	1,6	
Syge-/barselsdagpenge, ressourceforløb, jobafklaringsforløb	8,3	2,5	
<i>Aktive ydelser³:</i>			
Fleksjob ⁴	10,2	0,3	
Virksomhedsrettet aktivering	2,2	0,6	
SU	6,2	12,7	
Anden uddannelse (inkl. uddannelsesaktivering)	1,3	0,7	
<i>Tilbagetrækning:</i>			
Førtidspension ⁵	21,2	0,6	
Efterløn, fleksydelse	2,9	2,9	
I alt	100,0	100,1 ***	
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	778.476	2.813.561	
Uvægtet antal personer	3.770	15.352	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap er testet med en chi²-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Passive ydelser er midlertidige ydelser til personer, der ikke er i aktivering.
3. Aktive ydelser omfatter her ydelser, der er knyttet til uddannelsesaktiviteter eller beskæftigelse med løntilskud.
4. Kategorien indeholder et meget lille antal personer på ledighedsydelse.
5. Kategorien indeholder et meget lille antal personer ansat i et skånejob.

Den hyppigst forekommende ydelse for personer med handicap er førtidspension: Hele 21,2 pct. af personerne med handicap modtog førtidspension i deres referenceuge mod 0,6 pct. af personerne uden handicap.

Personer med handicap var også væsentligt oftere på såkaldt ”passive” ydelser (det vil her sige midlertidige ydelser til personer, der ikke er i aktivering) i deres referenceuge end personer uden handicap (i alt 16,4 mod 6,9 pct.). Inden for denne kategori modtog personer med handicap hyppigst ”syge-/barselsdagpenge, ressourceforløb, jobafklaringsforløb” (8,3 mod 2,5 pct. blandt personer uden handicap). Blandt

disse ydelser er det sygedagpenge, der dominerer for både personer med og uden handicap. Der var endvidere relativt flere af personerne med handicap end af personerne uden handicap, der modtog ”kontanthjælp, (for)rehabilitering” (6,3 mod 1,6 pct.).

Endelig modtog personer med handicap også lidt oftere end personer uden handicap såkaldt aktive ydelser (19,9 mod 14,3 pct.). Her er det fleksjob, der er den dominerende ydelse for personer med handicap. Hver tiende (10,2 pct.) person med handicap modtog en fleksjobydelse i deres referenceuge mod kun 0,3 pct. af personerne uden handicap. Derimod modtog relativt færre af personerne med handicap end af personerne uden handicap den aktive ydelse SU i deres referenceuge (6,2 mod 12,7 pct.)

DE MEST UDBREDTE IKKE-BESKÆFTIGELSESRETTEDE YDELSER
Afslutningsvist ser vi nærmere på, om personer med handicap, der modtager ikke-beskæftigelsesrettede ydelser, er længere væk fra arbejdsmarkedet end den tilsvarende gruppe af personer uden handicap. Vi undersøger dette ved at se nærmere på, hvilke typer af ikke-beskæftigelsesrettede ydelser der er mest udbredte i de to grupper. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at både beskæftigede og ikke-beskæftigede kan modtage ikke-beskæftigelsesrettede ydelser. Fx findes modtagere af SU og modtagere af førtidspension som nævnt i begge grupper.

Inden for gruppen af personer, der modtog en ikke-beskæftigelsesrettet ydelse i referenceugen, er der væsentlig forskel på, hvilke typer af ydelser der er de fem mest udbredte blandt personer med og uden handicap, jf. tabel 3.7. For personer med handicap består de dominerende ikke-beskæftigelsesrettede ydelser i overvejende grad af offentlige overførselsindkomster, der gives til personer, som må betragtes som værende relativt langt fra arbejdsmarkedet, nemlig på førtidspension (42,8 pct.), passiv sygedagpengeydelse (7,4 pct.) og passiv kontanthjælpsydelse (5,6 pct.), mens SU kan siges at være en undtagelse (10,9 pct.).

TABEL 3.7

Personer i alderen 16-64 år, der ifølge DREAM modtog en ikke-beskæftigelsesrettet ydelse i referenceugen, fordelt efter de fem mest udbredte ydelser. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Ikke-beskæftigelsesrettede ydelser i DREAM:	Andel
<i>Personer med handicap:</i>	
Førtidspension	42,8
SU med ydelse	10,9
Sygedagpenge, passiv ²	7,4
Kontanthjælp, passiv ²	5,6
Efterløn	5,3
Andre ydelser	18,0
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	378.541
Uvægtet antal personer	1.691
<i>Personer uden handicap:</i>	
SU med ydelse	51,9
Efterløn	13,2
Dagpenge, fuld ledighed	8,4
Barselsdagpenge	7,0
Sygedagpenge, passiv ²	3,1
Andre ydelser	16,4
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	602.141
Uvægtet antal personer	3.439

Anm.: Vægtede tal.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Det vil sige ydelsesmodtagere, som ikke er i aktivering.

For personer uden handicap består de dominerende ikke-beskæftigelsesrettede ydelser derimod især af ydelser, der gives til personer, som er eller på længere sigt kan forventes at være relativt tæt på arbejdsmarkedet, herunder SU (51,9 pct.) eller arbejdsløshedsdagpenge (8,4 pct.). For personer med handicap, der modtog en ikke-beskæftigelsesrettet ydelse i referenceugen, udgør førtidspension altså den klart mest udbredte ydelse, mens det samme gælder SU for personer uden handicap.

OPSUMMERING

DEN SAMLEDE BESKÆFTIGELSE I 2016

- Kun godt halvdelen (52,1 pct.) af personer med handicap er i beskæftigelse (sæsonkorrigeret) i 2016 mod næsten 8 ud af 10 personer uden handicap (78,9 pct.). Omvendt er andelen, der står uden for arbejdsstyrken, markant større blandt personer med handicap (43,3 mod 16,2 pct.).
- Blandt personer med handicap er kvinder sjældnere beskæftiget (50,2 pct.) og står oftere uden for arbejdsstyrken (46,0 pct.) end mænd (henholdsvis 54,1 og 40,5 pct.). Lignende forskelle findes blandt personer uden handicap.
- Blandt personer med handicap er personer med ikke-vestlig oprindelse sjældnere beskæftiget (38,2 pct.) og står oftere uden for arbejdsstyrken (55,9 pct.) end personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (henholdsvis 53,4 og 42,2 pct.). Lignende forskelle findes blandt personer uden handicap.
- Der er betydeligt færre i beskæftigelse blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (33,6 pct.) end blandt personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (69,9 pct.).
- Personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap er i væsentligt mindre omfang i beskæftigelse (30,6 pct.) end personer med andre typer af væsentligste handicap (56,2-62,8 pct.).

BESKÆFTIGELSESUUDVIKLINGEN

- Udviklingen i beskæftigelsesandsynligheden (baseret på BFL-data) fra 1. kvartal 2012 og frem til og med 4. kvartal 2015 har i gennemsnit *relativt set* været lidt mere ”positiv” for lønmodtagere med handicap, sammenlignet med lønmodtagere uden handicap. Dette dækker imidlertid over, at beskæftigelsesandsynligheden – givet individkarakteristika over tid og konjunktursituation – ikke har ændret sig for lønmodtagere med handicap, mens den har været svagt faldende for lønmodtagere uden handicap.
- Udviklingen i beskæftigelsesandsynligheden (baseret på DREAM-data) mellem 2. kvartal 2002 og det seneste undersøgelsesår (2015)

tenderer mod *relativt set* at have været en anelse mere ”positiv” for personer med end for personer uden handicap, dog uden at forskellen er signifikant. Dette dækker over, at beskæftigelses sandsynligheden – givet individkarakteristika over tid og konjunktursituation – ikke har ændret sig for lønmodtagere med handicap, mens den har været svagt faldende for lønmodtagere uden handicap.

MODTAGELSE AF OVERFØRSELSINDKOMSTYDELSER

- Personer med handicap (uanset beskæftigelsesstatus) modtager i langt større udstrækning en eller anden form for overførselsindkomstydelse (60,4 pct.) end personer uden handicap (24,6 pct.).
- For beskæftigede gælder det, at personer med handicap sjældnere end personer uden handicap ikke modtager nogen ydelse (66,6 mod 87,0 pct.), mens de oftere modtager en beskæftigelsesrettet ydelse (16,6 mod 1,8 pct.).
- For ikke-beskæftigede gælder det, at personer med handicap langt oftere end personer uden handicap enten modtager en varig eller en midlertidig ydelse (samlet set 79,2 mod 36,1 pct.), mens de sjældnere modtager SU eller ikke modtager nogen ydelse (samlet set 17,8 mod 62,0 pct.).
- Sammenlignet med personer uden handicap modtager personer med handicap oftere førtidspension (21,2 mod 0,6 pct.), såkaldt passive ydelser (16,4 mod 6,9 pct.) eller aktive ydelser (19,9 mod 14,3 pct. blandt personer uden handicap). De dominerende passive ydelser for personer med handicap er sygedagpenge og ”kontanthjælp/(for)rehabilitering”, mens fleksjob er den mest dominerende aktive ydelse.
- Blandt personer, der modtager en ikke-beskæftigelsesrettet ydelse, modtager personer med handicap især ydelser, der gives til personer, der må betegnes som værende relativt langt fra arbejdsmarkedet (fx førtidspension og passiv sygedagpenge- eller kontanthjælpsydelse), mens personer uden handicap især modtager ydelser, der gives til personer, der er eller på længere sigt kan forventes at være relativt tæt på arbejdsmarkedet (fx SU og arbejdsløshedsdagpenge).

UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

Uddannelse udgør en væsentlig faktor, når vi taler om befolkningens generelle levevilkår og hverdagsliv, og dermed også for personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Tidligere studier viser, at personer med handicap i mindre udstrækning har kompetencegivende uddannelse end personer uden handicap (se fx Bengtsson, 1997; Schademán, Larsen & Høgelund, 2008). Som mulige forklaringer nævner Larsen & Høgelund (2014), at helbredsproblemer gør det vanskeligt at koncentrere sig i længere tid ad gangen, eller at uddannelsesinstitutionerne har vanskeligt ved at huse personer, der fx har et større handicap.

I 2013 lancerede den daværende SRSF-regering en handicappolitisk handlingsplan med fokus på inklusion af mennesker med handicap i alle dele af samfundet, herunder i uddannelse, beskæftigelse og civilsamfundet, jf. kapitel 1. Når det gælder uddannelse og beskæftigelse, er et af handlingsplanens tiltag, at man vil sikre mere viden om sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse blandt personer med handicap. I dette kapitel søger vi at bidrage til opfyldelsen af dette mål ved at belyse blandt andet sammenhængen mellem uddannelsesniveau og beskæftigelsesandsynlighed for personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem, og sammenligne med resultater for personer uden handicap. Kapitlet bygger på de nyeste tilgængelige registerdata for uddannel-

sesniveau og igangværende uddannelsesaktivitet (se kapitel 1 for en nærmere beskrivelse af disse data).

Indholdet i dette kapitel læner sig op ad en tidligere SFI-undersøgelse (Larsen & Høgelund, 2014), der på lignende vis undersøgte forholdet mellem handicap, uddannelse og beskæftigelse, baseret på data for befolkningens uddannelse ultimo 2011, koblet med data fra AKU fra 1. kvartal 2012. Dette kapitel, der er baseret på uddannelsesdata fra ultimo 2015, koblet med data fra AKU 2016, indeholder således en opdatering af analyserne i den tidligere undersøgelse. Grundet databrudet i 2016, der er beskrevet i kapitel 1, har vi imidlertid ikke mulighed for direkte at sammenligne 2016-tallene med tallene fra 2012, og vi sammenligner derfor ikke resultaterne i dette kapitel med resultaterne i ovennævnte rapport.

Kapitlets hovedresultater er, at personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem som forventet gennemgående har et lavere niveau for højeste fuldførte uddannelse end personer uden handicap. Personer med handicap har således sjældnere en erhvervskompetencegivende uddannelse, sammenlignet med personer uden handicap. Personer med handicap er også sjældnere i gang med en uddannelse end personer uden handicap. Vi finder desuden, at sandsynligheden for at være i beskæftigelse generelt stiger med niveauet for højeste fuldførte uddannelse – dette gælder både for befolkningen generelt og særskilt for personer med handicap. Endelig finder vi, at uddannelsesniveaut tilsyneladende betyder mere for beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap end for personer uden handicap. At have en gymnasial uddannelse eller en mellemlang eller lang videregående uddannelse, set i forhold til kun at have grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, betyder således relativt mest for beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap.

UDDANNELSESNIVEAU

I dette afsnit undersøger vi, hvilken skole- og erhvervskompetencegivende uddannelse personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem i 2016 har som højeste fuldførte uddannelse. Vi sammenligner undervejs med situationen blandt personer uden handicap. Til at belyse uddannelsesniveaut benytter vi detaljerede oplysninger om befolkning-

gens højeste fuldførte uddannelser fra Danmarks Statistiks BUE-register, opgjort ultimo 2015, jf. kapitel 1.

Der er betydelige forskelle på niveauet af højeste fuldførte uddannelse mellem personer henholdsvis med og uden handicap, jf. tabel 4.1. Personer med handicap har oftere en højeste fuldført uddannelse på grundskoleniveau, det vil sige til og med enten 7. klasse, 8. klasse, 9. klasse eller 10. klasse, (samlet set 35,5 pct.), end personer uden handicap (samlet set 23,6 pct.). Personer med handicap har også lidt oftere end personer uden handicap en erhvervsfaglig uddannelse (33,4 mod 30,4 pct. blandt personer uden handicap).

Derimod har personer uden handicap oftere end personer med handicap fuldført en almen- eller erhvervsgymnasial uddannelse (13,0 mod 7,8 pct. blandt personer med handicap) og ligeledes oftere fuldført en videregående uddannelse, dvs. enten en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse inklusive ph.d.-grad (27,9 mod 19,0 pct. blandt personer med handicap). Eksempelvis har 7,6 pct. blandt personer uden handicap STX mv. som højeste fuldførte uddannelse mod 4,0 pct. blandt personer med handicap, mens henholdsvis 10,0 og 0,8 pct. blandt personer uden handicap har en lang videregående uddannelse og en ph.d.-grad som højeste fuldførte uddannelse mod henholdsvis 5,5 og 0,4 pct. blandt personer med handicap.

TABEL 4.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter højeste fuldførte uddannelse. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Højeste fuldførte uddannelse:	Personer med handicap	Personer uden handicap	Sign.
<i>Grundskole:</i>	35,5	23,6	
Til og med 7. klasse	2,2	0,8	
8. klasse	2,8	1,9	
9. klasse	12,9	9,9	
10. klasse	17,6	11,0	
<i>Gymnasial uddannelse:</i>	7,8	13,0	
STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse	4,0	7,6	
HF	1,8	1,9	
HHX	1,3	2,4	
HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen	0,7	1,1	

(Tabellen fortsættes)

TABEL 4.1 FORTSAT

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter højeste fuldførte uddannelse. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Højeste fuldførte uddannelse:	Personer med handicap	Personer uden handicap Sign.
<i>Erhvervsfaglig uddannelse (erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb):</i>	33,4	30,4
Bygge og anlæg	4,8	4,3
Handel og kontor	11,6	11,3
Jern og metal	5,0	5,2
Jordbrug og fiskeri	1,5	2,0
Levnedsmiddel og husholdning	2,9	1,8
Sundhed	4,5	3,3
Teknik og industri i øvrigt	1,1	0,6
Øvrige	2,0	1,9
<i>Kort videregående uddannelse:</i>	4,1	4,9
Samfundsfaglig	1,1	2,0
Teknisk	1,6	1,6
Øvrige	1,4	1,3
<i>Mellemlang videregående uddannelse inkl. bacheloruddannelse:</i>	13,2	17,2
Pædagogisk	6,6	5,9
Samfundsvidenskabelig	1,1	1,5
Sundhed	2,5	3,3
Øvrige	1,6	3,0
Bacheloruddannelse	1,4	3,5
<i>Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-grad:</i>	5,8	10,7
Humanistisk og teologisk	1,1	1,9
Samfundsvidenskabelig	2,0	3,5
Øvrige	2,3	4,5
Ph.d.-grad	0,4	0,8
I alt	99,8	99,8 ***
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	705.089	2.560.140
Uvægtet antal personer	3.531	14.552

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke til 100,0 på grund af afrunding. Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling ($n \geq 30$ for både personer med og uden handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellem- og undergruppeniveau. Uddannelsesniveaut "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap er testet med en chi²-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Samlet set afviger fordelingen på højeste fuldførte uddannelse for personer med handicap fra fordelingen for personer uden handicap, idet førstnævnte gruppe som forventet gennemgående har et lavere uddannelsesniveau.

Som det fremgik tidligere i denne rapport (jf. bilagstabel 1.2 i kapitel 1), er der forskel på, hvordan personer med og uden handicap er fordelt på alder: Personer med handicap er sjældnere unge (16-29 år) og oftere ældre (50-64 år) end personer uden handicap. Man kan forestille sig, at noget af den forskel i fordelingen på højeste fuldførte uddannelse mellem personer henholdsvis med og uden handicap, som vi netop har set i tabel 4.1, skyldes forskellig aldersfordeling. Vi har derfor foretaget en yderligere analyse (en multinomial logistisk regression), hvor vi undersøger, hvordan resultaterne ændrer sig, når vi tager højde for, at personer med handicap generelt er ældre end personer uden handicap (ej vist). Uden kontrol for alderssammensætningen finder vi, at personer med handicap oftere end personer uden handicap har enten ”til og med 7. klasse” eller ”10. klasse” som højeste fuldførte uddannelse, set i forhold til ”9. klasse” (referencekategorien). Tilsvarende har personer med handicap (på linje med resultaterne i tabel 4.1) sjældnere en uddannelse på (almen- eller erhvervs-) gymnasialt niveau eller, med få undtagelser, en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, set i forhold til 9. klasse. Når vi kontrollerer for alderssammensætningen, forsvinder forskellene imidlertid på grundskoleniveau. Efter kontrol for alder har personer med handicap imidlertid stadig sjældnere end personer uden handicap enten en (almen- eller erhvervs-) gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse, set i forhold til 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse.

For et udvalg af højeste fuldførte uddannelser viser vi, hvordan personer med handicap er fordelt på uddannelserne på et (endnu) mere detaljeret niveau end det, som fremgik af tabel 4.1, se bilagstabel B4.1.

Dernæst ser vi på, hvor stor en andel af personerne med handicap, der har fuldført *erhvervskompetencegivende* uddannelse – det vil sige, at man har fuldført en erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse. I forlængelse af ovenstående viser det sig ikke overraskende, at relativt færre af personerne med handicap end af personerne uden handicap har en erhvervskompetencegivende uddannelse (56,7 mod 63,4 pct.), jf. tabel 4.2.

TABEL 4.2

Andelen af personer i alderen 16-64 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse.¹ Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.² Procent.

	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
Erhvervskompetencegivende uddannelse	56,7 ^a	60,6 ^b	52,6	63,4	64,8 ^b	62,1
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	705.488	363.981	341.506	2.561.037	1.317.673	1.243.364
Uvægtet antal personer	3.533	1.925	1.608	14.556	7.164	7.392

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

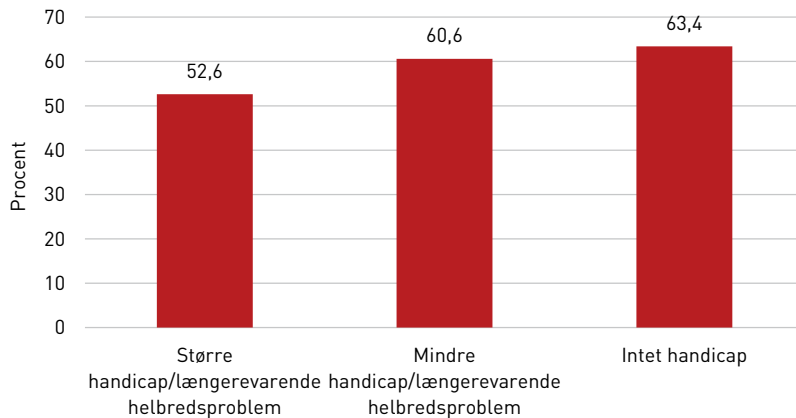
Blandt personer med handicap har kvinder oftere end mænd en erhvervskompetencegivende uddannelse (60,6 mod 52,6 pct.). Kønsforskellen er større blandt personer med handicap end blandt personer uden handicap.

Som det er tilfældet generelt, gælder det også for personer med handicap, at personer med ikke-vestlig oprindelse sjældnere har en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (42,5 mod 57,1 pct.), jf. bilagsfigur B4.1. Inden for gruppen af personer med ikke-vestlig oprindelse har relativt set lidt færre personer med handicap en erhvervskompetencegivende uddannelse, end det er tilfældet blandt personer uden handicap (42,5 mod 47,6 pct.). Resultatet tyder på, at etnisk oprindelse spiller en større rolle for de fundne forskelle end det at have et handicap per se.

Relativt færre har en erhvervskompetencegivende uddannelse blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem end blandt personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (52,6 mod 60,6 pct.), jf. figur 4.1. Der er endvidere relativt set lidt færre personer i den sidstnævnte gruppe, der har en sådan uddannelse, end blandt personer uden handicap (60,6 mod 63,4 pct.), jf. figur 4.1.

FIGUR 4.1

Andelen af personer i alderen 16-64 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse.¹ Opgjort for personer med handicap, særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.² Procent.

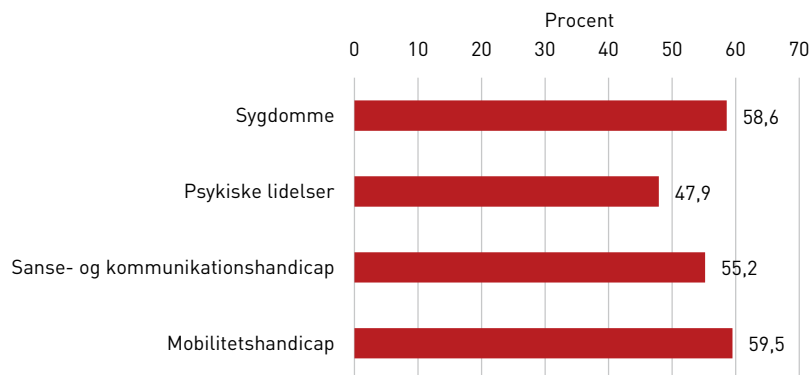
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne i er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med henholdsvis et større og et mindre handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og personer uden handicap og mellem personer med et mindre handicap og personer uden handicap. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.557 (uvægtet) og 339.303 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.976 (uvægtet) og 366.185 (opvægtet); intet handicap: 14.556 (uvægtet) og 2.561.037 (opvægtet).

1. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi ser endelig på, hvor mange der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, afhængigt af typen af det væsentligste handicap, jf. figur 4.2. Personer med et mobilitetshandicap og personer med en sygdom som væsentligste handicap er de grupper af personer med handicap, hvor relativt flest har en erhvervskompetencegivende uddannelse (59,5 og 58,6 pct.). Omvendt finder vi den laveste andel blandt personer med en psykisk lidelse, nemlig 47,9 pct. Forskelle i aldersfordelingen de fire grupper imellem kan spille en rolle i forhold til, hvor mange der har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Tager vi således højde for forskelle i alderssammensætningen de fire grupper imellem, finder vi (ej vist), at personer med en psykisk lidelse nærmer sig de øvrige, når det gælder andelen, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

FIGUR 4.2

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, der har en erhvervs-kompetencegivende uddannelse.¹ Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.² Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 1.293 (uvægtet) og 262.597 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 105 (uvægtet) og 18.681 (opvægtet); psykiske lidelser: 490 (uvægtet) og 106.997 (opvægtet); sygdomme: 1.548 (uvægtet) og 297.226 (opvægtet).

1. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

IGANGVÆRENDE UDDANNELSE

I dette afsnit undersøger vi den igangværende uddannelsesaktivitet blandt personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem og sammenligner med uddannelsesaktiviteten blandt personer uden handicap. Vi undersøger dels, hvor stor en andel af personer henholdsvis med og uden handicap der er i gang med en uddannelse, dels hvilke uddannelser det drejer sig om blandt dem, der er i gang med en uddannelse. Til dette formål benytter vi oplysninger om befolkningens igangværende uddannelser fra Danmarks Statistiks BUE-register, opgjort ultimo 2015, jf. kapitel 1.

TABEL 4.3

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i gang med en uddannelse. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
Under uddannelse	9,4 ^a	8,7	10,2	19,8	20,8 ^b	18,9
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	778.476	401.270	377.206	2.814.276	1.375.786	1.438.490
Uvægtet antal personer	3.770	2.049	1.721	15.354	7.807	7.547

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

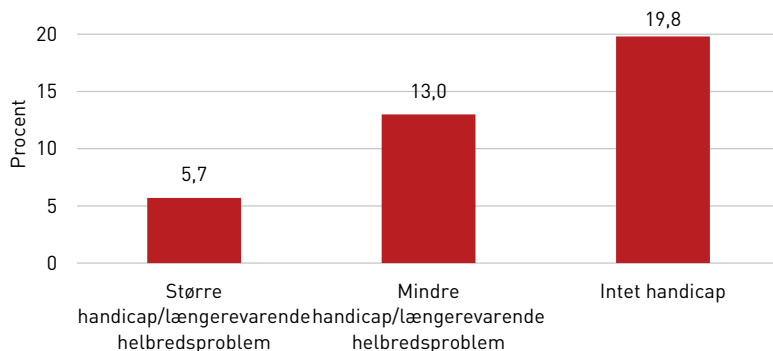
Knap hver 10. person med handicap i 2016 var i gang med en uddannelse ultimo 2015 mod knap hver femte blandt personer uden handicap, jf. tabel 4.3. Forskellen gælder også, selvom vi tager højde for, at personer med handicap generelt er ældre end personer uden handicap (ej vist). Der er ikke nævneværdige kønsforskelle i denne forbindelse.

Blandt personer med handicap er personer med ikke-vestlig oprindelse i næsten samme omfang som personer med dansk eller anden vestlig oprindelse i gang med en uddannelse – det drejer sig om henholdsvis 8,5 og 9,5 pct., jf. bilagsfigur B4.2. Blandt personer uden handicap er personer med ikke-vestlig oprindelse derimod oftere end personer med dansk eller anden vestlig oprindelse i gang med en uddannelse (19,2 mod 25,5 pct.). Denne forskel kan imidlertid primært tilskrives, at personerne med ikke-vestlig oprindelse i gennemsnit er noget yngre end personerne med dansk eller anden vestlig oprindelse. Tager vi således højde for aldersforskellen, er der således heller ikke nævneværdig forskel mellem de to grupper blandt personer uden handicap (ej vist).

Personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem er i større omfang i gang med en uddannelse end personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (13,0 mod 5,7 pct.), jf. figur 4.3. Denne forskel gælder også, selvom vi tager højde for aldersforskellen mellem de to grupper (ej vist). Begge grupper er i mindre omfang i gang med en uddannelse end personer uden handicap (19,8 pct.), jf. figur 4.3.

FIGUR 4.3

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, der er i gang med en uddannelse. For personer med handicap, særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

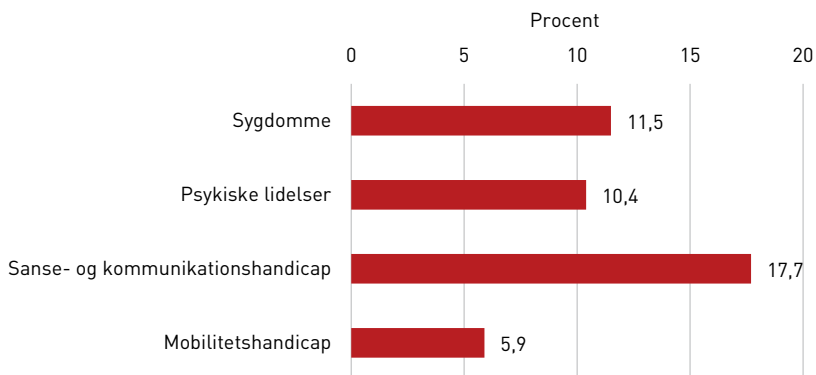
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Alle parvise forskelle er signifikante. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.693 (uvægtet) og 381.170 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 2.077 (uvægtet) og 397.306 (opvægtet); intet handicap: 15.354 (uvægtet) og 2.814.276 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Personer med et mobilitetshandicap som væsentligste handicap er sjældnere i gang med en uddannelse end personer med andre typer af handicap (5,9 mod 10,4-17,7 pct.), jf. figur 4.4. Denne forskel kan kun delvist tilskrives, at personer med et mobilitetshandicap generelt er ældre end personer med andre typer af handicap (ej vist).

FIGUR 4.4

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, der er i gang med en uddannelse. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 1.398 (uvægtet) og 295.401 (opvægtet); sanses- og kommunikationshandicap: 111 (uvægtet) og 20.678 (opvægtet); psykiske lidelser: 528 (uvægtet) og 118.706 (opvægtet); sygdomme: 1.626 (uvægtet) og 320.703 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har også undersøgt, hvilke uddannelser personer henholdsvis med og uden handicap er i gang med, jf. tabel 4.4.

Fordelingen for personer med handicap adskiller sig fra fordelingen for personer uden handicap på en række punkter: Relativt flere personer med handicap er i gang med en forberedende uddannelse (3,5 pct.), end det er tilfældet blandt personer uden handicap (0,2 pct.). Tilsvarende forskelle finder vi, når det gælder erhvervsfaglige hovedforløb (20,5 mod 16,9 pct.) og mellemlange videregående uddannelser (16,0 mod 13,0 pct.). Omvendt er personer med handicap sjældnere end personer uden handicap i gang med en eller anden form for gymnasial uddannelse (i alt 19,7 mod 25,6 pct.) samt lange videregående og ph.d.-uddannelser (i alt 10,5 mod 11,8 pct.).

TABEL 4.4

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter niveauet for igangværende uddannelse. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Niveau for igangværende uddannelse:	Personer med handicap	Personer uden handicap Sign.
Grundskole (7.-10. klasse)	12,6	12,8
Forberedende uddannelse	3,5	0,2
<i>Gymnasial uddannelse:</i>		
STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse	12,5	15,5
HF	2,0	2,6
HHX	2,6	4,5
HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen	2,6	3,0
<i>Erhvervsfaglig uddannelse:</i>		
Erhvervsfagligt grundforløb	1,7	2,4
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb.	20,5	16,9
Kort videregående uddannelse	4,6	3,9
Mellemlang videregående uddannelse	16,0	13,0
Bacheloruddannelse	10,9	13,4
Lang videregående uddannelse	8,2	10,5
Ph.d.-uddannelse	2,3	1,3
I alt	100,0	100,0 **
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	68.192	522.407
Uvægtet antal personer	451	3.613

Anm.: Vægtede tal. Opgørelsen tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling ($n \geq 30$ både for personer med og uden handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellemgruppeniveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

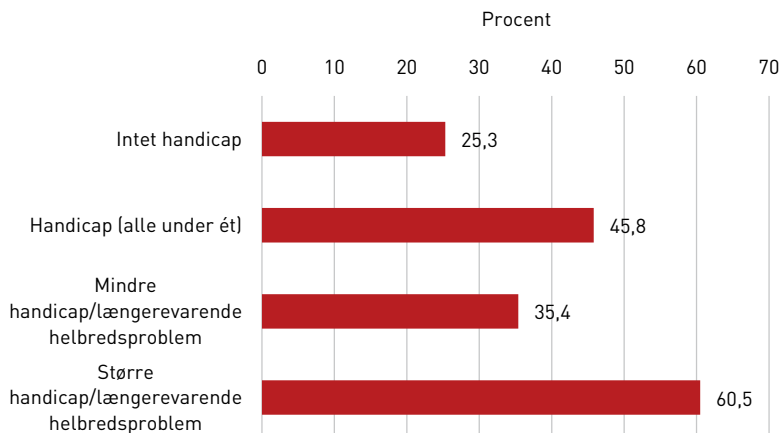
UNGE UDEN ERHVERVSKOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSE

Ovenstående gennemgang viser, at forskellig aldersfordeling gør det vanskeligt direkte at sammenligne personer med forskellige grader og typer af handicap, når det gælder uddannelse. I dette afsnit minimerer vi betydningen af forskellig aldersfordeling ved alene at se på aldersgruppen 20-35 år. Vi ser på, hvor mange i denne aldersgruppe der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Vi får dermed et skøn over, hvor mange i aldersgruppen der ikke har (eller umiddelbart kan forventes at få) en erhvervskompetencegivende uddannelse.

FIGUR 4.5

Andelen af personer i alderen 20-35 år, der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

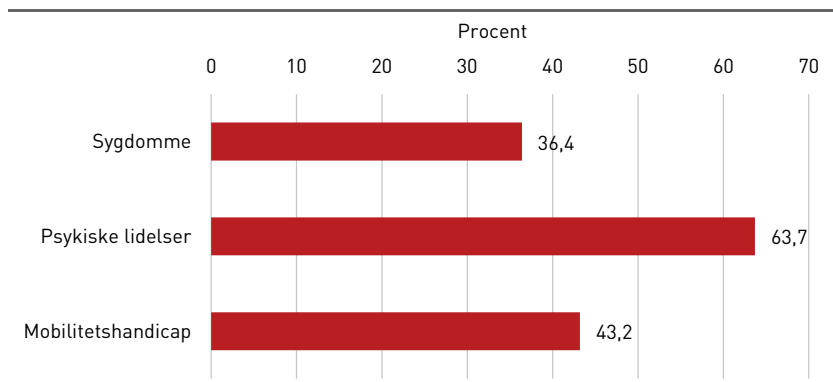
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Alle parvise forskelle er signifikante. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 232 (uvægtet) og 65.287 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 420 (uvægtet) og 92.454 (opvægtet); handicap (alle under ét): 652 (uvægtet) og 157.741 (opvægtet); intet handicap: 4.192 (uvægtet) og 853.907 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder for de 20-35-årige, at markant flere af personerne med handicap hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, end det gælder for personerne uden handicap (45,8 mod 25,3 pct.), jf. figur 4.5. Blandt personer med et større handicap drejer det sig om hele 60,5 pct. Til sammenligning fandt vi ovenfor, at 52,6 pct. af de 16-64-årige med et større handicap har en erhvervskompetencegivende uddannelse, jf. figur 4.1. Der ser med andre ord ud til at være færre af de 20-35-årige end af de 36-64-årige med et større handicap, der har/får en erhvervskompetencegivende uddannelse. Vi vender tilbage til dette nedenfor.

FIGUR 4.6

Andelen af personer med handicap i alderen 20-35 år, der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og henholdsvis personer med et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 191 (uvægtet) og 48.829 (opvægtet); psykiske lidelser: 153 (uvægtet) og 39.106 (opvægtet); sygdomme: 276 (uvægtet) og 62.405 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Inden for gruppen af personer i alderen 20-35 år med et handicap er det især personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap, som hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, jf. figur 4.6. Denne gruppe udgør således hele 63,7 pct. af personerne med psykiske lidelser mod henholdsvis 43,2 og 36,4 pct. af personerne med et mobilitetshandicap eller en sygdom. Som følge af et begrænset datagrundlag har vi ikke mulighed for at præsentere en tilsvarende opgørelse for personer med et sanse- eller kommunikationshandicap. Også for personer med en psykisk lidelse gælder det, at færre af de 20-35-årige end af de 36-64-årige ser ud til at få en erhvervskompetencegivende uddannelse. Andelen af de 16-64-årige med en psykisk lidelse, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er således 47,9 pct., jf. figur 4.2.

Resultaterne viser alt i alt, at 20-35-årige med et større handicap og/eller en psykisk lidelse som væsentligste handicap skiller sig ud ved, at relativt mange hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Resultaterne tyder endvidere på, at personer,

der får et større handicap og/eller en psykisk lidelse, før de er fyldt 36 år, i mindre udstrækning får en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer, der får et sådant handicap i en senere alder. Vi har undersøgt, om dette er tilfældet. Vi har således sammenlignet 36-64-årige, der har fået deres handicap henholdsvis før og efter, at de er fyldt 36 år. For begge grupper finder vi, at andelen af personer med handicap, der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, er større for dem, hvor handicappet er opstået før 36-årsalderen, end for dem, hvor handicappet er opstået efter denne alder. For personer med et større handicap er andelen henholdsvis 44,4 og 35,9 pct., mens andelen for personer med en psykisk lidelse er henholdsvis 37,7 og 22,9 pct. (ej vist). For 36-64-årige med et mindre handicap og for 36-64-årige med andre typer af væsentligste handicap finder vi *ikke* en tilsvarende statistisk signifikant forskel, afhængigt af, om handicappet er opstået før eller efter det fyldte 36. år (ej vist).

Endelig er det værd at bemærke, at 36-64-årige med en psykisk lidelse, der er opstået, efter at de er fyldt 36 år, er den af de undersøgte grupper med handicap, der kommer tættest på 36-64-årige uden handicap, når det gælder andelen, der hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse (22,9 mod 20,8 pct.) (ej vist).

HVEM FÅR EN ERHVERVSKOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSE?

I dette afsnit belyser vi sammenhængen mellem at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem i 2016 og at have fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse isoleret set. Vi belyser først, hvilken sammenhæng der er mellem at have en erhvervskompetencegivende uddannelse og det at have et handicap, og hvilke andre individkarakteristika der gør en forskel i denne forbindelse. Dernæst belyser vi, hvilke individkarakteristika der hænger sammen med at have en erhvervskompetencegivende uddannelse for personer med handicap.

Først har vi undersøgt, hvilken sammenhæng der er mellem forskellige individkarakteristika, fx (sværhedsgraden af) handicap og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse blandt henholdsvis personer med og uden handicap, når andre individkarakteristika (køn, alder, etnisk oprindelse og civilstand) holdes konstante.

Til dette formål er anvendt logistisk regression.⁴⁸ Ved eksempelvis at tage højde for alder tager vi hensyn til, at ældre personer gennemgående har en større sandsynlighed for både at have et handicap og en erhvervs-kompetencegivende uddannelse end yngre personer. Vi får hermed et indtryk af, hvor stærk sammenhængen er mellem handicap og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse, når der er korrigeret for, at personer med handicap gennemgående er ældre end personer uden handicap. Resultaterne fremgår af bilagstabel B4.2.

Vi finder, at der isoleret set er en relativt stærk sammenhæng mellem (sværhedsgraden af) handicap og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse. Den sammenhæng mellem handicap og erhvervskompetencegivende uddannelse, som vi fandt tidligere i dette kapitel, gælder med andre ord også, når vi tager højde for, at personer henholdsvis med og uden handicap adskiller sig fra hinanden på en række andre individkarakteristika. Både personer med et mindre handicap og, i særlig udtalt grad, personer med et større handicap har en mindre sandsynlighed for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer uden handicap, jf. bilagstabel B4.2. Resultatet siger dog ikke noget om, at det alene er handicap, der medfører det lavere gennemsnitlige uddannelsesniveau. Sammenhængen kan således også være den omvendte, hvis fx visse uddannelser og de dertil knyttede valg af efterfølgende erhverv i større eller mindre omfang beskytter én mod at få et handicap, se også kapitel 1.

Resultaterne viser også, at det at være mand, at være enlig og at have ikke-vestlig oprindelse alle er faktorer, der isoleret set hænger negativt sammen med sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse. Derimod er der isoleret set en positiv sammenhæng mellem alder og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse. Sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse stiger således med alderen (estimatet for "alder" er således positivt), men i aftagende grad (estimatet for "alder"⁴⁹ er således negativt), jf. bilagstabel B4.2. At sandsynligheden for at have fuldført en uddannelse er mindre for de unges vedkommende, hænger givetvis sammen med, at mange unge stadig er under uddannelse.

48. Betydningen af (sværhedsgraden af) handicap og andre individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

49. "Alder"² betyder, at vi kontrollerer for alder*alder.

Vi har også foretaget en logistisk regression, hvor vi undersøger, hvilken sammenhæng der er mellem forskellige individkarakteristika, herunder typen af det væsentligste handicap, og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse for personer med handicap. Resultaterne fremgår af bilagstabel B4.3.⁵⁰ Vi ser for det første, at sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse er større blandt personer med et mindre handicap end blandt personer med et større handicap. Til gengæld er der ikke nævneværdig sammenhæng mellem sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse og typen af det væsentligste handicap, når vi tager højde for blandt andet sværhedsgraden af handicappet og alder, jf. tidligere. Det gælder også for gruppen af personer med handicap, at sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse isoleret set er mindre for mænd og for enlige, mens etnisk oprindelse ikke spiller en nævneværdig rolle. At have erhvervet sig sit væsentligste handicap før det 16. leveår hænger isoleret set heller ikke sammen med sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse. Denne sandsynlighed stiger også, isoleret set, med alderen for personer med handicap (estimatet for ”alder” er således positivt – en stigning, der ligeledes aftager med stigende alder (estimatet for ”alder²” er således negativt), jf. bilagstabel B4.3.

UDDANNELSESNIVEAU OG BESKÆFTIGELSESSANDSYNLIGHED

Vi ved fra tidligere undersøgelser, at uddannelsesniveaut (fx det at have en erhvervskompetencegivende uddannelse vs. ikke at have en erhvervskompetencegivende uddannelse) generelt set har en væsentlig betydning for, om en person er beskæftiget eller ej (se fx Beskæftigelsesministeriet, 2009b og Finansministeriet, 2011). I dette afsnit fokuserer vi derfor direkte på uddannelsesniveauts betydning for beskæftigelsessandsynligheden. Det gør vi både for alle og særskilt for personer med handicap: Vi anvender i denne forbindelse en finere inddeling af højeste fuldførte uddannelse, jf. afsnittet ”Uddannelsesniveau” ovenfor, end den, der blev anvendt i kapitel 3.

50. Betydningen af typen af handicap og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter.

I de følgende analyser af uddannelsesniveaets betydning for beskæftigelses sandsynligheden⁵¹ tager vi, ligesom i de foregående afsnit, højde for betydningen af en række andre individkarakteristika via logistiske regressioner.⁵² Ved eksempelvis at kontrollere for alder tager vi hensyn til, at ældre personer gennemgående har et lavere uddannelsesniveau end midaldrende. Hermed får vi et mål for, hvordan uddannelsesniveaet påvirker beskæftigelses sandsynligheden, som ikke er påvirket af alder.

Vi har først undersøgt, hvordan niveaet for højeste fuldførte uddannelse samt andre individkarakteristika, herunder (sværhedsgraden af) handicap, påvirker beskæftigelses sandsynligheden blandt personer med og uden handicap under ét. Resultaterne fremgår af bilagstabel B4.4.

Vi finder, at sandsynligheden for at være i beskæftigelse typisk er større, hvis man har en højeste fuldført uddannelse over gymnasialt niveau, sammenlignet med at have 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse (referencekategorien). Beskæftigelses sandsynligheden er således gennemgående større, hvis man har en erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse. Bacheloruddannelse udgør en undtagelse fra dette mønster, idet beskæftigelses sandsynligheden for denne gruppe er mindre, end hvis man har 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse. Det er dog til en vis grad forventeligt, idet en fuldført bacheloruddannelse, i modsætning til de øvrige erhvervskompetencegivende uddannelser, ikke blot er lagt an på umiddelbar efterfølgende beskæftigelse, men også på videre uddannelse. Beskæftigelses sandsynligheden er ligeledes mindre, hvis man har til og med 7. klasse eller HF som højeste fuldførte uddannelse, sammenlignet med 9. klasse.

Vi finder endvidere, at der isoleret set er en stærk sammenhæng mellem (sværhedsgraden af) handicap og beskæftigelses sandsynligheden: Beskæftigelses sandsynligheden er således mindre, både for personer med et mindre og i særdeleshed for personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem end for personer uden handicap, når vi samtidig tager højde for de øvrige individkarakteristika. Dette bekræfter den sammenhæng mellem (sværhedsgraden af) handicap og beskæftigelses andelen, som vi fandt i kapitel 3 (jf. tabel 3.1 og 3.2), hvor vi ikke tog højde for betydningen af øvrige forhold.

51. Definitionen af (sæsonkorrigeret) beskæftigelse følger definitionen fra kapitel 3.

52. Betydningen af uddannelsesniveaet, (sværhedsgraden af) handicap og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

Vi har dernæst undersøgt, hvordan niveauet for højeste fuldførte uddannelse hænger sammen med sandsynligheden for, at personer med handicap er i beskæftigelse. Resultaterne fremgår af bilagstabel B4.5.⁵³

Vi finder også blandt personer med handicap isoleret set en vis sammenhæng mellem niveauet for højeste fuldførte uddannelse og beskæftigelsessandsynligheden. Også her er beskæftigelsessandsynligheden gennemgående større, hvis man har en højeste fuldført uddannelse over gymnasialt niveau, sammenlignet med at have 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse (referencekategorien). En undtagelse er dog, at personer med en ph.d.-grad ikke ser ud til at klare sig bedre med hensyn til beskæftigelsessandsynligheden end personer med 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse. Dette kan imidlertid formentlig tilskrives begrænset datagrundlag.

Vi finder også, at typen af det væsentligste handicap isoleret set har betydning for beskæftigelsessandsynligheden. Beskæftigelsessandsynligheden er således mindre for personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap end for personer med en af de tre øvrige typer af væsentligste handicap, selv når vi har taget højde for betydningen af de øvrige individkarakteristika, herunder uddannelsesniveau og alder. Dette bekræfter den sammenhæng mellem typen af det væsentligste handicap og beskæftigelsesandelen, som vi fandt i kapitel 3 (jf. tabel 3.3), hvor vi ikke tog højde for betydningen af øvrige forhold.

Vi har desuden foretaget særskilte analyser for kvinder og mænd med handicap for at undersøge, om sammenhængen mellem uddannelsesniveauet og beskæftigelsessandsynligheden er forskellig, afhængigt af køn. Noget tyder på, at køn gør en vis forskel. Vi finder således for personer med handicap, at der er en mere markant positiv sammenhæng mellem beskæftigelsessandsynligheden og uddannelsesniveauet fra erhvervsfagligt niveau og opefter blandt kvinder end blandt mænd, når 9. klasse anvendes som referencekategori, jf. bilagstabel B4.6.⁵⁴

Den fundne positive sammenhæng mellem niveauet for højeste fuldførte uddannelse og beskæftigelsessandsynligheden illustrerer vi ved – for både personer med og uden handicap – at vise beskæftigelsesande-

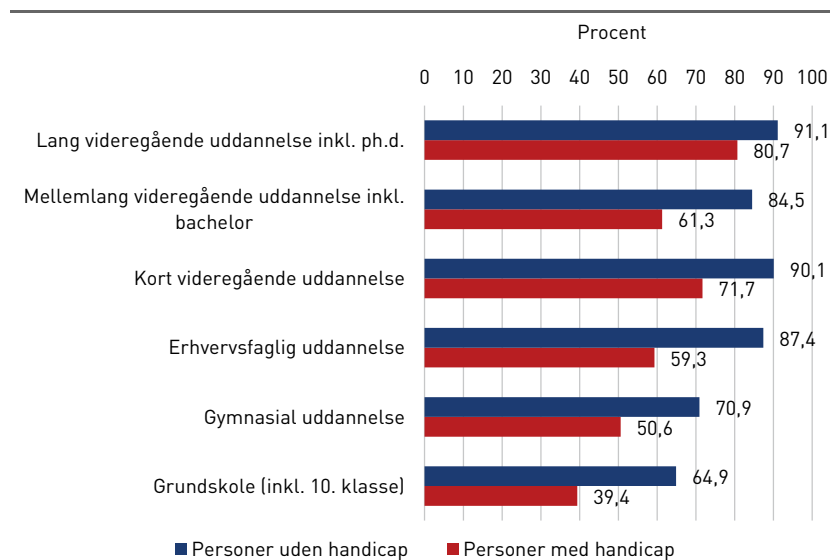
53. Betydningen af uddannelsesniveauet, typen af det væsentligste handicap og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

54. Den fundne kønsforskelle kunne potentielt set være påvirket af valget af referencekategori. Udvider vi referencekategorien for højeste fuldførte uddannelse til fx at omfatte hele grundskolen inkl. 10. klasse (ej vist), finder vi imidlertid samme kønsforskelle.

len særskilt for niveauet for den højeste fuldførte uddannelse (og uden kontrol for øvrige individkarakteristika), jf. figur 4.7.⁵⁵

FIGUR 4.7

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for niveau for højeste fuldførte uddannelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap: 3.533 (uvægtet) og 705.488 (opvægtet); personer uden handicap: 14.556 (uvægtet) og 2.561.037 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Som det fremgår af figuren, stiger beskæftigelsesandelen med stigende uddannelsesniveau for både personer med og uden handicap med mellemlang videregående uddannelse som en undtagelse. Sidstnævnte kan hænge sammen med, at især kvinder har en mellemlang videregående uddannelse, og at kvinder typisk har en lidt lavere beskæftigelsesandsynlighed end mænd. Det fremgår også, at den relative forskel i beskæftigelsesandelen mellem personer med og uden handicap er størst for personer med grundskolen inklusive 10. klasse som højeste fuldførte uddan-

55. Af bilagstabel B4.7 fremgår en finere inddeling af beskæftigelsesandelen på uddannelsesniveauer og -retninger.

nelse, mens den er mindst for personer med en lang videregående uddannelse.

For at få et bedre indtryk af, om sammenhængen mellem uddannelsesniveaut og sandsynligheden for at være i beskæftigelse tilnærmelsesvis kan siges at være den samme blandt personer med og uden handicap, har vi gennemført yderligere en analyse⁵⁶. I denne analyse har vi opdelt højeste fuldførte uddannelse i følgende kategorier: ”Grundskole inkl. 10. klasse” (referencekategorien), ”Gymnasial uddannelse”, ”Erhvervsfaglig uddannelse”, ”Kort videregående uddannelse”, ”Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor” og ”Lang videregående uddannelse inkl. Ph.d.-grad”. Resultaterne heraf fremgår af bilagstabel B4.8.

Vi finder for det første, i tråd med resultaterne tidligere i dette kapitel, at personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse isoleret set oftere er beskæftiget end personer, der har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, mens beskæftigelsesandsynligheden ikke er nævneværdigt større for personer med en gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelse. Vi finder for det andet, at det at have enten en gymnasial uddannelse eller en mellemlang eller lang videregående uddannelse, sammenlignet med at have grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, isoleret set hænger stærkere sammen med beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap end for personer uden handicap.⁵⁷

OPSUMMERING

- Personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem i 2016 har gennemgående et lavere niveau for højeste fuldførte uddannelse end personer uden handicap. Personer med handicap har således sjældnere en erhvervskompetencegivende uddannelse (56,7

56. I analysen har vi beskæftigelsesstatus som afhængig variabel og niveaut for højeste fuldførte uddannelse, handicapstatus samt interaktionen mellem niveaut for højeste fuldførte uddannelse og handicapstatus som uafhængige variable. Derudover har vi kontrolleret for en række andre individkarakteristika. Idet vores model kan karakteriseres som en ”difference-in-differences”-model, kan vi fortolke koefficienten for interaktionsleddet som interaktionseffekten, dvs. forskellen i beskæftigelsesandsynligheden mellem personer henholdsvis med og uden handicap (jf. Puhani (2008) og Cornelißen & Sonderhof (2009)).

57. Interaktionsleddene ”Handicap × Gymnasial uddannelse”, ”Handicap × Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor” og ”Handicap × Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-grad” er positive og statistisk signifikante, jf. bilagstabel B4.8.

mod 63,4 pct.). Denne andel er mindre blandt både personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (60,6 pct.) og især blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (52,6 pct.). Inden for gruppen af personer med handicap har personer med ikke-vestlig oprindelse sjældnere en erhvervskompetencegivende uddannelse (42,5 pct.) end personer med dansk eller anden vestlig oprindelse (57,1 pct.). Noget tilsvarende gælder personer uden handicap.

- Kvinder med handicap har oftere end mænd med handicap en erhvervskompetencegivende uddannelse (60,6 mod 52,6 pct.).
- Personer med et mobilitetshandicap (59,5 pct.) og personer med en sygdom som væsentligste handicap (58,6 pct.) har oftere en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap (47,9 pct.). En del af forskellen skyldes dog aldersforskelle mellem grupperne.
- Relativt færre af personerne med et handicap er i gang med en uddannelse (9,4 pct.), end det gælder personerne uden handicap (19,8 pct.) – denne forskel gælder, uanset om vi ser på personer med et mindre (13,0 pct.) eller et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (5,7 pct.).
- Personer med et mobilitetshandicap som væsentligste handicap er i mindre udstrækning i gang med en uddannelse (5,9 pct.) end personer med andre typer af væsentligste handicap (10,4-17,7 pct.). Når vi tager højde for aldersforskelle, er der dog ikke nævneværdig forskel mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med en psykisk lidelse.
- For 20-35-årige gælder, at personer med handicap i markant større omfang end personer uden handicap hverken har fuldført eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse (45,8 mod 25,3 pct.). Andelen er størst for personer med et større handicap (60,5 pct.) og for personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap (63,7 pct.). De relativt store andele skal blandt andet ses i lyset af, at de personer, der får et større handicap og/eller en psykisk lidelse før 36-årsalderen, i mindre udstrækning får en erhvervskompetencegivende uddannelse end personer, der får sådanne handicap i en senere alder.

- Der er en negativ sammenhæng mellem (sværhedsgraden af) handicap og sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Sandsynligheden for at være i beskæftigelse stiger med niveauet for højeste fuldførte uddannelse. Beskæftigelsessandsynligheden er således generelt større for personer med en fuldført uddannelse ud over grundskole og gymnasialt niveau, sammenlignet med personer med højst 9. klasse som højeste fuldførte uddannelse. Samme billede tegner sig for personer med handicap.
- Der er en stærkere sammenhæng mellem beskæftigelsessandsynligheden og det at have en gymnasial uddannelse eller en mellemlang eller lang videregående uddannelse, sammenlignet med kun at have grundskolen som højeste fuldførte uddannelse for personer med handicap end for personer uden handicap.

LÆSE-/SKRIVEVANSKELIGHEDER

I dette kapitel undersøger vi, i hvilket omfang personer med handicap har læse- og/eller skrivevanskeligheder (herefter blot benævnt ”læse-/skrivevanskeligheder”). I AKU 2016 skulle interviewpersonerne – ud over at svare på, om de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem – desuden svare på, om de har læse-/skrivevanskeligheder. Vi undersøger således, om personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem i højere grad har læse-/skrivevanskeligheder end personer uden handicap. Desuden undersøger vi, hvordan læse-/skrivevanskeligheder hænger sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse.

Personer, der har læse-/skrivevanskeligheder, kan betragte læse-/skrivevanskelighederne som et handicap. I så fald indgår de i gruppen af personer med handicap i denne undersøgelse. I dette tilfælde kan læse-/skrivevanskelighederne enten være deres væsentligste handicap, fx når det gælder ordblindhed, eller der kan være tale om, at de har (mindst) to typer af handicap. Samtidig er der givetvis andre af personerne med læse-/skrivevanskeligheder (uanset om de har et handicap eller ej), som ikke betragter læse-/skrivevanskelighederne som et handicap.

Som følge af databruddet i 2016 (se kapitel 1) har vi ikke haft mulighed for at sammenligne 2016-tallene med tallene fra tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid med hensyn til omfanget af læse-/skrivevanskeligheder blandt personer med handicap.

Kapitlet viser, at kun en lille andel af de personer med handicap, der har oplyst at have læse-/skrivevanskeligheder, har angivet ordblindhed som deres væsentligste handicap. Det vil sige, at i de fleste tilfælde, hvor personer med handicap betragter eventuelle læse-/skrivevanskeligheder som et handicap, vil de typisk samtidig have et andet handicap som deres væsentligste – altså (mindst) to typer af handicap. Vi finder desuden, at personer med handicap relativt oftere end personer uden handicap har svært ved at læse eller skrive. Læse-/skrivevanskelighederne er især udtalte blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem. Kapitlet viser også, at personer med handicap med læse-/skrivevanskeligheder (i lighed med den tilsvarende gruppe uden handicap) har mindre sandsynlighed for at være i beskæftigelse end personer, som ikke har læse-/skrivevanskeligheder. Læse-/skrivevanskeligheder spiller imidlertid tilsyneladende ikke en rolle for beskæftigelses-sandsynligheden, når vi tager højde for både uddannelsesniveaue og sværhedsgraden af handicappet. Resultaterne kan dog være påvirkede af, at personer med visse typer af handicap, herunder personer med svære læse-/skrivevanskeligheder, formentlig er underrepræsenterede i det anvendte datamateriale, jf. kapitel 1.

HANDICAP OG LÆSE-/SKRIVEVANSKELIGHEDER

Alle interviewpersoner i AKU 2016 er blevet stillet følgende spørgsmål: ”Har du svært ved at læse eller stave? Har du fx svært ved at læse og forstå en kort artikel i en avis, eller har du svært ved at skrive et kort brev uden hjælp?” Personer, der har svaret bekræftende på dette, betegner vi i det følgende som personer med læse-/skrivevanskeligheder.

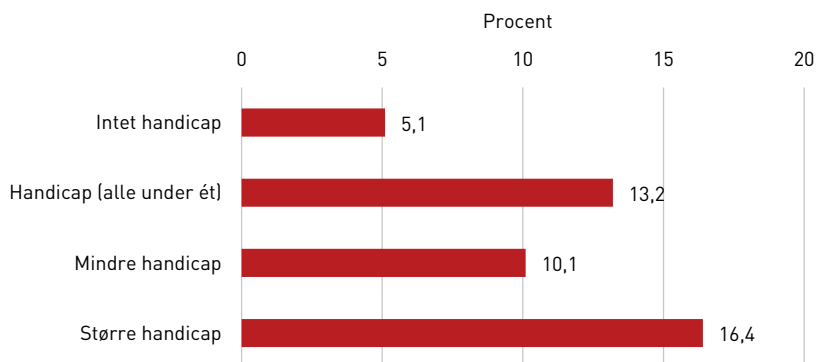
Vi finder, at 13,2 pct. af personerne med handicap har læse-/skrivevanskeligheder mod kun 5,1 pct. af personerne uden handicap, jf. figur 5.1. De tilsvarende andele for personer med henholdsvis et større og et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem er 16,4 og 10,1 pct. Det formodede handicapafhængige bortfald, affødt af brugen af en webbaseret dataindsamlingsmetode, jf. kapitel 1, kan imidlertid betyde, at de opgjorte andele – især for personer med større handicap – er et underkantsskøn.

Kun en lille andel (6,4 pct.) af de personer med handicap, der har oplyst at have læse-/skrivevanskeligheder, har angivet ordblindhed

som deres væsentligste handicap (ej vist). Dette tyder på, at hvis personer med handicap betragter eventuelle læse-/skrivevanskeligheder som et handicap, vil de typisk samtidig have et andet handicap som deres væsentligste – altså (mindst) to typer af handicap.

FIGUR 5.1

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der har læse- /skrivevanskeligheder. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt efter sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer uden handicap og personer med henholdsvis et større og et mindre handicap. Procentgrundlag (antal personer): Større handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.689 (uvægtet) og 380.248 (opvægtet); Mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 2.068 (uvægtet) og 394.930 (opvægtet); Handicap (alle under ét): 3.757 (uvægtet) og 775.177 (opvægtet); Intet handicap: 15.321 (uvægtet) og 2.808.675 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

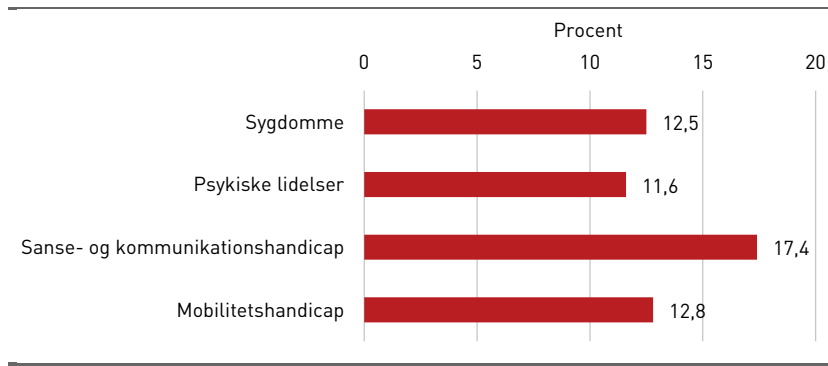
Andelen af personer med læse-/skrivevanskeligheder varierer kun i begrænset omfang, afhængigt af typen af det væsentligste handicap, jf. figur 5.2. Andelen er dog ikke overraskende lidt større (17,4 pct.) blandt personer med et sanse- og kommunikationshandicap som væsentligste handicap end blandt personer med andre typer af væsentligste handicap (11,6-12,8 pct.).⁵⁸

58. Personer med et sanse- og kommunikationshandicap afviger dog ikke statistisk signifikant fra personer med de øvrige typer af væsentligste handicap i denne sammenhæng, hvilket dog givetvis kan tilskrives et begrænset datagrundlag for den førstnævnte gruppe (N = 111).

Vi har også undersøgt, om der er nogle befolkningsgrupper, som i særlig grad har svært ved at læse eller skrive, jf. bilagstabel B5.1. Vi finder ikke så overraskende, at andelen af personer med læse-/skrivevanskeligheder er relativt stor blandt mænd, blandt personer med ikke-vestlig oprindelse og blandt personer med en ikke-kompetencegivende uddannelse som højeste fuldførte uddannelse. På dette punkt ligner personer med handicap personer uden handicap.

FIGUR 5.2

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, som har læse-/skrivevanskeligheder. Særskkilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Procentgrundlag (antal personer): Mobilitetshandicap: 1.393 (uvægtet) og 294.025 (opvægtet); Sanses- og kommunikationshandicap: 111 (uvægtet) og 20.678 (opvægtet); Psykiske lidelser: 527 (uvægtet) og 118.561 (opvægtet); Sygdomme: 1.619 (uvægtet) og 318.925 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

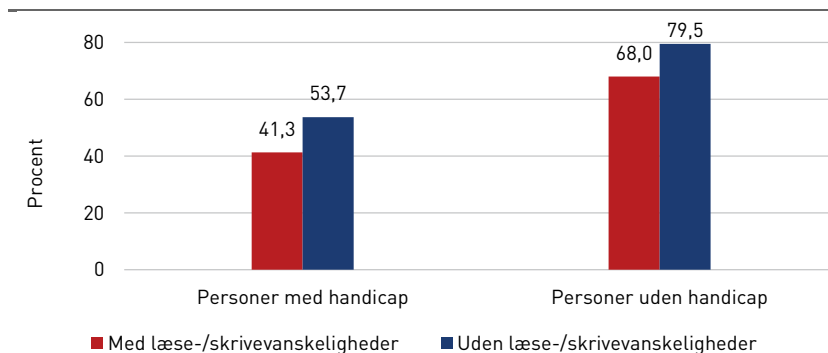
BESKÆFTIGELSE

I dette afsnit undersøger vi, om der er en sammenhæng mellem at have læse-/skrivevanskeligheder og sandsynligheden for at være i beskæftigelse for personer med handicap. Vi sammenligner resultatet med et tilsvarende resultat for personer uden handicap. Vi finder, at beskæftigelsesandelen er mindre blandt personer, som har svært ved at læse eller skrive, end blandt personer, der ikke har læse-/skrivevanskeligheder – dette gælder, uanset om personerne har et handicap eller ej, jf. figur 5.3.

Vi finder desuden, at andelen af beskæftigede med læse-/skrivevanskeligheder er markant lavere for personer med handicap end for personer uden handicap (43,1 mod 68,0 pct.). Det er samtidig værd at bemærke, at beskæftigelsesandelen er betydeligt mindre for personer med handicap *uden* læse-/skrivevanskeligheder (53,7 pct.) end for personer uden handicap *med* læse- og skrivevanskeligheder (68,0 pct.). Det ser med andre ord i større omfang ud til at være det at have et (andet) handicap end det at have læse-/skrivevanskeligheder, der bidrager til at reducere beskæftigelsesmulighederne for personer med handicap. Også her kan det formodede handicapafhængige bortfald dog påvirke resultaterne.

FIGUR 5.3

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for, om de har læse-/skrivevanskeligheder. 2016.¹ Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden læse-/skrivevanskeligheder både for personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant både for personer med og uden handicap. Procentgrundlag (antal personer): Personer med handicap med læse-/skrivevanskeligheder: 420 (uvægtet) og 102.444 (opvægtet); Personer med handicap uden læse-/skrivevanskeligheder: 3.337 (uvægtet) og 672.733 (opvægtet); Personer uden handicap med læse-/skrivevanskeligheder: 616 (uvægtet) og 142.543 (opvægtet); Personer uden handicap uden læse-/skrivevanskeligheder: 14.705 (uvægtet) og 2.666.132 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har dernæst, ved hjælp af logistiske regressioner, undersøgt, om (noget af) den lavere beskæftigelsesandsynlighed for personer med læse-/skrivevanskeligheder hænger sammen med, at gruppen adskiller sig fra personer uden læse-/skrivevanskeligheder på andre individkarakteristika.⁵⁹

59. Betydningen af læse-/skrivevanskeligheder og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

Vi finder, at læse-/skrivevanskeligheder hænger sammen med en lavere beskæftigelses sandsynlighed for personer med handicap, selvom vi tager højde for køn, alder, etnisk oprindelse og civilstand, jf. bilagstabel B5.2. Det samme er tilfældet for personer uden handicap, jf. bilagstabel B5.3. Når vi også tager højde for uddannelsesniveau, er der fortsat en negativ sammenhæng mellem læse-/skrivevanskelighederne og beskæftigelses sandsynligheden for personer med handicap, om end sammenhængen er svagere end før, jf. bilagstabel B5.4,⁶⁰ mens sammenhængen helt forsvinder for personer uden handicap, jf. bilagstabel B5.5.

Vi fandt tidligere, at personer med et større handicap eller længevarende helbredsproblem langt oftere har læse-/skrivevanskeligheder end personer med et mindre handicap eller længevarende helbredsproblem. Vi har derfor undersøgt, om der for personer med handicap er en sammenhæng mellem sværhedsgrad af handicappet og læse-/skrivevanskeligheder på den ene side og det at være i beskæftigelse på den anden side.

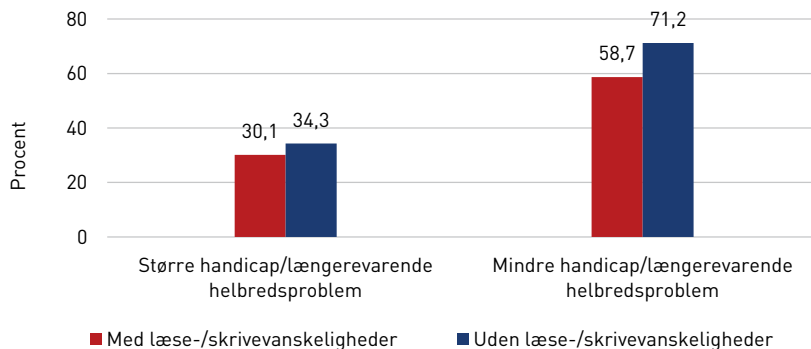
Vi finder, at beskæftigelsesandelen for personer med et større handicap er 30,1 pct., hvis de samtidig har læse-/skrivevanskeligheder, mod 34,3 pct., hvis de ikke har sådanne vanskeligheder – en forskel, der ikke er statistisk signifikant, jf. figur 5.4. Dette resultat kan dog være påvirket af, at personer med svære læse-/skrivevanskeligheder formentlig er underrepræsenterede i datamaterialet. De tilsvarende (signifikant forskellige) tal for personer med et mindre handicap er 58,7 og 71,2 pct.

Det fremgår, at personer med et mindre handicap, som samtidig har læse-/skrivevanskeligheder, betydeligt oftere er i beskæftigelse (58,7 pct.) end personer med et større handicap, som ikke har problemer med at læse eller skrive (34,3 pct.). Sværhedsgraden af handicappet ser med andre ord ud til at betyde mere for beskæftigelsen end selve læse-/skrivevanskelighederne. Igen kan det formodede handicapafhængige bortfald dog påvirke resultatet.

60. For personer med handicap finder vi også, at den negative sammenhæng mellem beskæftigelses sandsynlighed og ikke-vestlig oprindelse forsvinder, når vi tager højde for uddannelsesniveau. Den lavere beskæftigelses sandsynlighed for personer med handicap, der har ikke-vestlig oprindelse, hænger med andre ord snarere sammen med et lavere uddannelsesniveau end med den ikke-vestlige oprindelse i sig selv.

FIGUR 5.4

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, der er i beskæftigelse. Opgjort for personer med et større og personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem, særskilt for, om de har læse-/skrivevanskeligheder eller ej. 2016.¹ Sæsonkorrigeret beskæftigelse. Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden læse-/skrivevanskeligheder både for personer med henholdsvis et større og et mindre handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant for personer med et mindre handicap. Procentgrundlag (antal personer): Personer med et større handicap med læse-/skrivevanskeligheder: 244 (uvægtet) og 62.484 (opvægtet); Personer med et større handicap uden læse-/skrivevanskeligheder: 1.445 (uvægtet) og 317.763 (opvægtet); Personer med et mindre handicap med læse-/skrivevanskeligheder: 176 (uvægtet) og 39.960 (opvægtet); Personer med et mindre handicap uden læse-/skrivevanskeligheder: 1.892 (uvægtet) og 354.930 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi undersøger den relative betydning af læse-/skrivevanskelighederne og sværhedsgraden af handicapet nærmere via en logistisk regression. Vi finder også her, at forskelle hvad angår sværhedsgraden af handicapet spiller en større rolle end forskelle, hvad angår læse-/skrivevanskeligheder. Beskæftigelsessandsynligheden er således fortsat relativt mindre for personer med et større handicap end for personer med et mindre handicap, når vi har taget højde for læse-/skrivevanskeligheder samt køn, alder, etnisk oprindelse og civilstand, jf. bilagstabel B5.6. Samme billede tegner sig, selvom vi også tager højde for uddannelsesniveau, jf. bilagstabel B5.7. I dette tilfælde forsvinder den negative sammenhæng mellem læse-/skrivevanskeligheder og beskæftigelsessandsynligheden. Læse-/skrivevanskeligheder spiller med andre ord tilsyneladende ikke en selvstændig rolle for personer med handicap, når vi tager højde for både uddannelsesniveau og sværhedsgrad af handicapet. Resultatet kan dog være påvirket af, at personer med visse typer af handicap, herunder perso-

ner med svære læse-/skrivevanskeligheder, formentlig er underrepræsenterede i datamaterialet.

OPSUMMERING

- 13,2 pct. af personerne med et handicap eller længerevarende helbredsproblem har svært ved at læse eller skrive, mod 5,1 pct. af personerne uden handicap. Det er især personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem, der har svært ved at læse eller skrive (16,4 pct.). Personer med et mindre handicap har dog også oftere læse-/skrivevanskeligheder (10,1 pct.) end personer uden handicap.
- Personer med handicap er i mindre omfang i beskæftigelse, hvis de har læse-/skrivevanskeligheder (41,4 mod 53,7 pct. blandt personer med handicap, der ikke har læse-/skrivevanskeligheder). De tilsvarende tal for personer uden handicap er henholdsvis 68,0 og 79,5 pct.).
- Blandt personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem er der ikke nævneværdig forskel på, hvor mange der er i beskæftigelse, afhængigt af, om man har læse-/skrivevanskeligheder eller ej (31,1 mod 34,3 pct.). Forskellen er væsentligt større for personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem, hvor beskæftigelsesandelene for personer med og uden læse-/skrivevanskeligheder er henholdsvis 58,7 og 71,2 pct.
- Den negative sammenhæng mellem læse-/skrivevanskelighederne og beskæftigelsesandsynligheden forsvinder, når vi – ud over at tage højde for forskelle med hensyn til køn, alder, etnisk oprindelse og civilstand – tager højde for forskelle i uddannelsesniveaue og sværhedsgraden af handicapet.
- De fundne resultater kan være påvirkede af, at personer med visse typer af handicap, herunder personer med svære læse-/skrivevanskeligheder, formentlig er underrepræsenterede i det anvendte datamateriale. Dette kan betyde, at vi undervurderer dels den opgjorte andel af personer med (større) handicap, der har læse-/skrivevanskeligheder, dels betydningen af at have læse-/skrivevanskeligheder for personer med (større) handicap.

ARBEJDSUDBUD

I dette kapitel belyser vi arbejdsudbuddet blandt personer med handicap. Dette sker ved at se nærmere på dels beskæftigelsen blandt personer med handicap, dels arbejdsudbuddet blandt ikke-beskæftigede med handicap. Formålet med kapitlet er at få et billede af, i hvilket omfang og på hvilke områder arbejdsudbuddet blandt personer med handicap adskiller sig fra arbejdsudbuddet blandt personer uden handicap.

Mens vi i kapitel 3 så på den samlede beskæftigelse, nuancerer og kvalificerer vi i dette kapitel beskrivelsen af beskæftigelsen blandt personer med et handicap. Dette sker ved blandt andet at se nærmere på disse personers egentlige arbejdstid, ønske om mere arbejde, atypiske arbejdstider, branche og stilling, herunder ledelsesopgaver, samt på, om deres kvalifikationer anvendes i jobbet. Vi anvender i alle tilfælde beskæftigede uden handicap som sammenligningsgruppe.⁶¹ Vi fokuserer i denne for-

61. Den definition af personer i beskæftigelse, der er anvendt i dette kapitel, afviger lidt fra definitionen anvendt i de øvrige kapitler: Beskæftigede omfatter her alene personer, der har arbejdet mindst én betalt time i referenceugen eller, alternativt, ikke arbejdede i referenceugen, men havde et job eller en aktivitet, som de ikke passede i referenceugen. Heri indgår personer med midlertidigt arbejde under 6 måneders varighed, som er udeladt i de øvrige kapitler. Personer, der har tilfald om at kunne påbegynde et arbejde inden for højst 3 måneder, indgår blandt de beskæftigede i de øvrige kapitler, men er udeladt her (oplysninger om fx ugentlig arbejdstid er ikke til rådighed for denne gruppe).

bindelse på de personer, der i AKU 2016 har oplyst at have været beskæftiget mindst én time i deres referenceuge⁶².

Vi belyser arbejdsudbuddet blandt ikke-beskæftigede med handicap ved at undersøge, om de har søgt erhvervsarbejde, og – hvis det ikke er tilfældet – om de ønsker erhvervsarbejde. For dem, som har søgt erhvervsarbejde, undersøger vi desuden, hvilke jobsøgningskanaler de har anvendt. Vi sammenligner her med situationen blandt ikke-beskæftigede uden handicap.

Vi kan ikke sammenligne tallene fra AKU 2016 med tallene fra de tidligere undersøgelsesår grundet databruddet i 2016, som beskrevet i kapitel 1, hvorfor vi ser bort fra udviklinger over tid.

Vi finder, at arbejdsudbuddet på mange områder er forskelligt for beskæftigede henholdsvis med og uden handicap. Dette gælder især, når vi fokuserer på beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem og beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap. Personer med handicap har en mindre (gennemsnitlig) ugentlig arbejdstid, og de har i mindre omfang atypiske arbejdstider, bijob og ledelsesarbejde end beskæftigede uden handicap. Der er ligeledes forskelle mellem de to grupper, hvad angår deres fordeling på branchekategorier og stillingstyper. Ikke-beskæftigede med handicap har markant sjældnere søgt erhvervsarbejde end ikke-beskæftigede uden handicap, og de anvender forskellige typer af jobsøgningskanaler.

ARBEJDSTID

I dette afsnit ser vi nærmere på den ugentlige arbejdstid, ønsket om flere ugentlige arbejdstimer samt arbejdstidens placering for beskæftigede med handicap. Vi sammenligner løbende med beskæftigede uden handicap.

UGENTLIG ARBEJDSTID

Den ugentlige arbejdstid i hovedbeskæftigelsen⁶³ fremgår af tabel 6.1. Vi ser for det første, at der er betydelige forskelle mellem beskæftigede henholdsvis med og uden handicap i denne forbindelse: Beskæftigede med

62. Jf. kapitel 1.

63. Det vil sige den aftalte ugentlige arbejdstid i hovedbeskæftigelsen blandt beskæftigede, der har oplyst, at de har en aftalt ugentlig arbejdstid. For beskæftigede, der har oplyst, at de ikke har en aftalt ugentlig arbejdstid, fx selvstændige, anvendes det oplyste antal normale ugentlige arbejdstimer i hovedbeskæftigelsen.

handicap arbejder i gennemsnit 30,2 timer om ugen mod 33,9 timer for beskæftigede uden handicap. Forskellen viser sig også ved, at beskæftigede med handicap væsentligt oftere arbejder 1-20 timer ugen (26,1 pct.) end beskæftigede uden handicap (14,2 pct.). Omvendt har beskæftigede med handicap sjældnere en ugentlig arbejdstid på 37 timer eller derover (54,0 mod 69,7 pct.).

For det andet er forskellen i ugentlig arbejdstid udtalt på tværs af køn. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er således lavere blandt beskæftigede kvinder med handicap (27,8 timer) end blandt beskæftigede mænd med handicap (32,5 timer). En tilsvarende kønsforskel findes blandt beskæftigede uden handicap (31,7 mod 35,9 timer).

TABEL 6.1

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent og gennemsnitligt antal timer.

Arbejdstid:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
1-10 timer	11,2 ^{a)}	12,6 ^{b)}	9,8	8,4	10,5 ^{b)}	6,6
11-20 timer	14,9	18,4	11,4	5,8	6,9	4,7
21-36 timer	20,0	28,5	11,4	16,0	25,7	7,4
37 timer og derover	54,0	40,5	67,4	69,7	66,9	81,2
I alt	100,1	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9
Gennemsnit, antal timer	30,2 ^{a)}	27,8 ^{b)}	32,5	33,9	31,7 ^{b)}	35,9
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	418.974	208.875	210.100	2.281.909	1.079.549	1.202.360
Uvægtet antal personer	2.178	1.173	1.005	12.352	6.189	6.163

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem disse grupper er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Sammenligningen af personer med og uden handicap i tabel 6.1 er imidlertid givetvis påvirket af, at beskæftigede med handicap i større udstrækning end beskæftigede uden handicap er ansat i fleksjob, jf. kapitel 3: Den ugentlige arbejdstid i fleksjob (den mest udbredte form for ansættelse på særlige vilkår for personer med handicap, jf. kapitel 7) er typisk mindre end fuld tid og efter fleksjobreformen i mange tilfælde kun op til 10 timer. Derfor sammenligner vi i det følgende alene beskæftigede med handicap, som er ansat på ordinære vilkår, med beskæftigede uden handicap.⁶⁴

TABEL 6.2

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen. Særskilt for personer med handicap, ansat på ordinære vilkår, og personer uden handicap. 2016.¹ Procent og gennemsnitligt antal timer.

Arbejdstid:	Personer med handicap, ansat på ordinære vilkår	Personer uden handicap
1-10 timer	7,4	8,4
11-20 timer	5,6	5,8
21-36 timer	21,4	16,0
37 timer og derover	65,6	69,7
I alt	100,0	99,9
Gennemsnit, antal timer	33,5	33,9
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	332.300	2.281.909
Uvægtet antal personer	1.747	12.352

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med handicap ansat på ordinære vilkår og personer uden handicap er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem de to grupper er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen i fordelingen mellem de to grupper er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder, at der ikke er nævneværdig forskel på, hvor mange timer beskæftigede med handicap, som er ansat på ordinære vilkår, i gennemsnit arbejder om ugen, sammenlignet med beskæftigede uden handicap (33,5 mod 33,9 timer), jf. tabel 6.2. Personer med handicap i ordinær beskæfti-

64. I AKU er det kun personer med handicap, der er blevet spurgt, om de er i støttet beskæftigelse. Vi har derfor ikke mulighed for at frasortere beskæftigede uden handicap, der er i støttet beskæftigelse. I kapitel 8 ser vi nærmere på, hvor mange af de beskæftigede med handicap, der er i støttet beskæftigelse.

gelse arbejder dog lidt oftere 21-36 timer om ugen (21,4 mod 16,0 pct.), mens de lidt sjældnere arbejder mindst 37 timer (65,6 mod 69,7 pct.).

Vi har også opgjort den ugentlige arbejdstid særskilt for etnisk oprindelse, jf. bilagstabel B6.1. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er mindre for personer med ikke-vestlig oprindelse end for personer med dansk eller anden vestlig oprindelse – en forskel, der er mest udtalt for personer med handicap. For personer med handicap gælder det således, at beskæftigede med ikke-vestlig oprindelse i gennemsnit arbejder 25,0 timer om ugen mod 30,5 timer for beskæftigede med dansk eller anden vestlig oprindelse. Omtrent hver fjerde (24,0 pct.) med ikke-vestlig oprindelse arbejder 1-10 timer om ugen, mens 38,3 pct. arbejder mindst 37 timer ugentligt. De tilsvarende tal for beskæftigede med handicap med dansk eller anden vestlig oprindelse er henholdsvis 10,4 og 55,0 pct. Der er mindre forskel på den ugentlige arbejdstid for beskæftigede uden handicap, afhængigt af etnisk oprindelse (31,4 mod 34,1 timer i gennemsnit). Beskæftigede med handicap, som samtidig har ikke-vestlig oprindelse, udgør med andre ord den gruppe, der har den signifikant mindste ugentlige arbejdstid.

TABEL 6.3

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen. Særskilt for sværhedsgraden af handicapet. 2016.¹ Procent og gennemsnitligt antal timer.

Arbejdstid:	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Sign.
1-10 timer	20,4	7,0	
11-20 timer	27,3	9,1	
21-36 timer	17,0	21,3	
37 timer og derover	35,3	62,6	
I alt	100,0	100,0	***
Gennemsnit, antal timer	24,7	32,7	***
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	132.365	286.609	
Uvægtet antal personer	652	1.526	

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med henholdsvis et større og et mindre handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er også væsentlig forskel på den ugentlige arbejdstid, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet, jf. tabel 6.3. Ikke overraskende arbejder beskæftigede, der ifølge eget udsagn har et større handicap eller længerevarende helbredsproblem, i større omfang mindre end 37 timer om ugen (64,7 pct.) end beskæftigede med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (37,4 pct.). Omvendt er der markant flere i den førstnævnte gruppe, der højst arbejder 20 timer om ugen (47,7 mod 16,1 pct.). Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid i de to grupper er henholdsvis 24,7 og 32,7 timer.

TABEL 6.4

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap.

2016.¹ Procent og gennemsnitligt antal timer.

Arbejdstid:	Mobilitet	Sanser og kommunikation	Psykiske lidelser	Sygdomme
1-10 timer	9,0	9,4	27,5	9,7
11-20 timer	15,0	7,9	19,6	13,3
21-36 timer	23,9	15,3	18,0	17,2
37 timer og derover	52,1	67,3	34,9	59,8
I alt	100,1	99,9	100,0	100,0
Gennemsnit, antal timer	30,7	31,9	23,7	31,2
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	171.586	12.651	37.439	191.246
Uvægtet antal personer	867	71	180	1.028

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen i fordelingen og gennemsnittet mellem personer med en psykisk lidelse og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen i fordelingen mellem personer med et mobilitetshandicap og en sygdom.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi ser endelig på den ugentlige arbejdstid for beskæftigede med forskellige typer af det væsentligste handicap, jf. tabel 6.4. Forskellen mellem beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap og beskæftigede med en af de øvrige typer af væsentligste handicap er slående i denne forbindelse: Kun lige godt hver tredje (34,9 pct.) af de beskæftigede med en psykisk lidelse har en ugentlig arbejdstid på mindst 37 timer mod 52,1-67,3 pct. af de beskæftigede med en af de øvrige typer af væsentligste handicap. Disse forskelle bidrager til, at beskæftigede med en

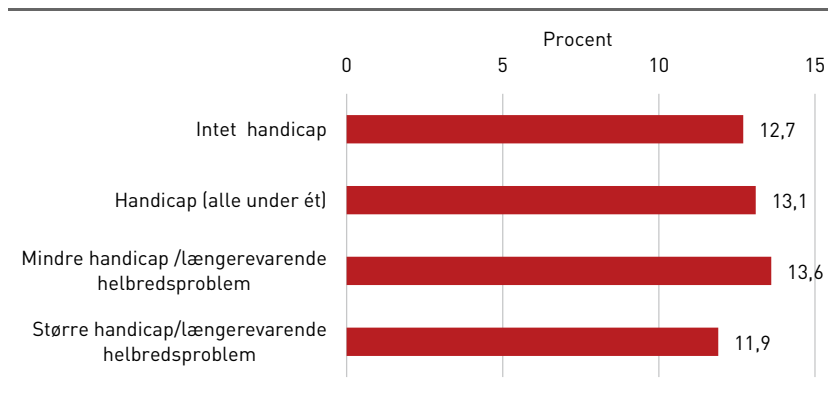
psykisk lidelse har en markant lavere ugentlig arbejdstid i gennemsnit (23,7 timer) end de øvrige grupper (30,7-31,9 timer).

ØNSKE OM FLERE ARBEJDSTIMER?

Der er – i modsætning til de fundne resultater vedrørende ugentlig arbejdstid – stor lighed mellem de undersøgte grupper af beskæftigede, når det gælder, om de ønsker at arbejde mere end deres normale antal ugentlige arbejdstimer, jf. figur 6.1. Kun cirka hver ottende af både beskæftigede med handicap (13,1 pct.) og beskæftigede uden handicap (12,7 pct.) ønsker flere arbejdstimer. Det store flertal i begge grupper ønsker med andre ord ikke at arbejde flere timer. Blandt beskæftigede med handicap er der heller ikke nævneværdige forskelle på, hvor mange der ønsker flere ugentlige arbejdstimer, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet.

FIGUR 6.1

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der ønsker flere ugentlige arbejdstimer. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 653 (uvægtet) og 132.700 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.529 (uvægtet) og 287.063 (opvægtet); handicap (alle under ét): 2.182 (uvægtet) og 419.763 (opvægtet); intet handicap: 12.366 (uvægtet) og 2.284.474 (opvægtet).

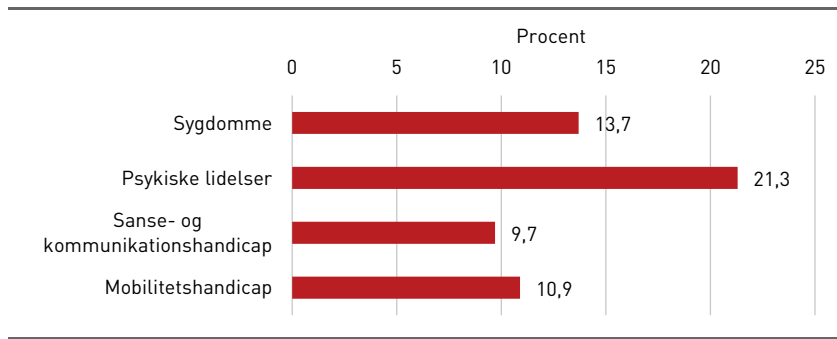
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Forskellene er lidt større, når vi skelner mellem beskæftigede med forskellige typer af det væsentligste handicap. Hver femte (21,3 pct.) af de beskæftigede, der har en psykisk lidelse, ønsker flere arbejdstimer om

ugen, jf. figur 6.2. De tilsvarende andele for dem, der har et mobilitetshandicap eller en sygdom som væsentligste handicap, er henholdsvis 10,9 pct. og 13,7 pct. Andelen er mindst for beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap (9,7 pct.). At især beskæftigede med en psykisk lidelse ønsker flere arbejdstimer, kan blandt andet hænge sammen med, at denne gruppes ugentlige arbejdstid, som nævnt, er markant lavere, end det er tilfældet for de øvrige grupper.

FIGUR 6.2

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der ønsker flere ugentlige arbejdstimer. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 867 (uvægtet) og 171.586 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 72 (uvægtet) og 12.986 (opvægtet); psykiske lidelser: 182 (uvægtet) og 37.769 (opvægtet); sygdomme: 1.029 (uvægtet) og 191.370 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

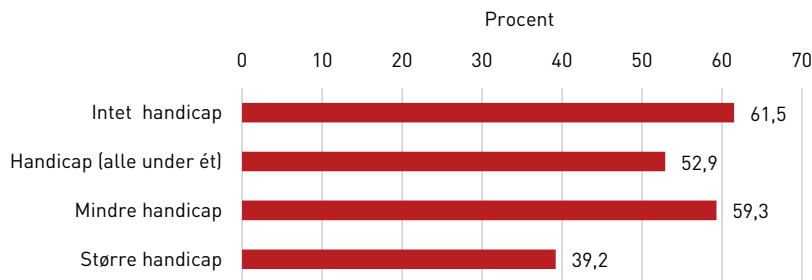
ATYPIKE ARBEJDESTIDER

Vi ser dernæst på forekomsten af atypisk arbejdstid, defineret som skifteholdsarbejde eller arbejdstid i aften- eller nattetimerne eller i weekenden. Beskæftigede med handicap har sjældnere atypiske arbejdstider end beskæftigede uden handicap, jf. figur 6.3. Mens godt halvdelen (52,9 pct.) af de beskæftigede med handicap har en eller anden form for atypisk arbejdstid, gælder dette 61,5 pct. af de beskæftigede uden handicap. Inden for gruppen af beskæftigede med handicap er der ligeledes stor forskel, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet: Beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem har markant sjældnere

atypiske arbejdstider (39,2 pct.) end beskæftigede med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (59,3 pct.). Forskellene kan umiddelbart tænkes at hænge sammen med to forhold. Dels kan et (især større) handicap reducere mulighederne for at være fleksibel i forhold til arbejdstidens placering. Dels kan arbejdstiden i de job, som personer med (især større) handicap varetager, i højere grad være placeret inden for normal arbejdstid.

FIGUR 6.3

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år med atypiske arbejdstider. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

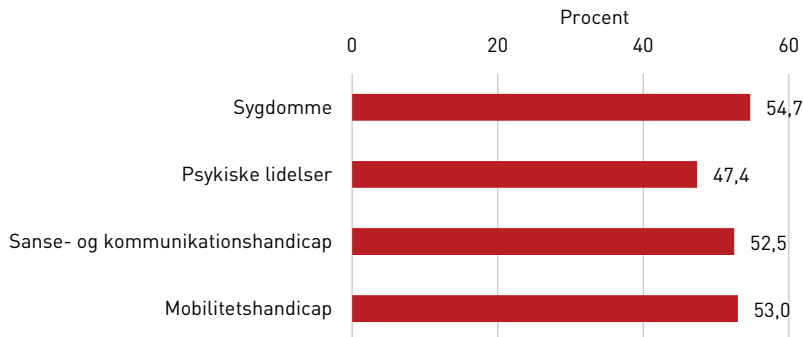
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og henholdsvis personer med et mindre handicap og personer uden handicap. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 653 (uvægtet) og 132.700 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.529 (uvægtet) og 287.063 (opvægtet); handicap (alle under ét): 2.182 (uvægtet) og 419.763 (opvægtet); intet handicap: 12.366 (uvægtet) og 2.284.474 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er derimod ikke nævneværdig forskel på, hvor stor andelen af personerne med handicap, der har atypiske arbejdstider, er, afhængigt af typen af handicap. For alle de undersøgte grupper gælder, at cirka halvdelen har atypiske arbejdstider, jf. figur 6.4.

FIGUR 6.4

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år med atypiske arbejdstider. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

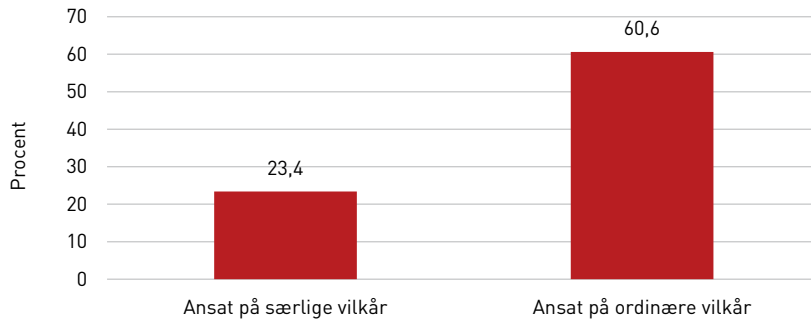
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Ingen parvise forskelle er signifikante. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 867 (uvægtet) og 171.586 (opvægtet); sans- og kommunikationshandicap: 72 (uvægtet) og 12.986 (opvægtet); psykiske lidelser: 182 (uvægtet) og 37.769 (opvægtet); sygdomme: 1.029 (uvægtet) og 191.370 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har endvidere undersøgt, om der for beskæftigede med handicap er en sammenhæng mellem forekomsten af atypiske arbejdstider og ansættelsesvilkår. Vi finder en sådan sammenhæng, da beskæftigede på særlige vilkår i mindre omfang har atypiske arbejdstider (23,4 pct.) end beskæftigede på ordinære vilkår (60,6 pct.), jf. figur 6.5. Forskellen mellem beskæftigede med og uden handicap, når det gælder forekomsten af atypiske arbejdstider, kan med andre ord blandt andet hænge sammen med, at beskæftigede med handicap formentlig i større omfang er ansat på særlige vilkår.

FIGUR 6.5

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år med atypiske arbejdstider. Særskilt for ansættelsesvilkår. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med handicap, som er ansat på særlige og ordinære vilkår, er testet med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem de to grupper er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap ansat på særlige vilkår: 432 (uvægtet) og 86.783 (opvægtet); personer med handicap ansat på ordinære vilkår: 1.750 (uvægtet) og 332.980 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BRANCHE, STILLINGSTYPE OG LEDELSE

I dette afsnit undersøger vi, hvilke brancher og stillingstyper personer med handicap er beskæftiget i, herunder i hvilket omfang der er ledelsesopgaver forbundet med jobbet. Undervejs sammenligner vi beskæftigede med handicap med beskæftigede uden handicap.

BRANCHE

Fordelingen af beskæftigede med handicap på de fem overordnede branchekategorier ligner i store træk fordelingen for beskæftigede uden handicap, jf. tabel 6.5. Den eneste nævneværdige forskel er, at personer med handicap oftere er beskæftiget inden for "Offentlig administration, forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport" end personer uden handicap (42,9 mod 37,0 pct.). Personer med handicap er med andre ord oftere end personer uden handicap beskæftiget i brancher, hvor jobbene primært findes i den offentlige sektor.

TABEL 6.5

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter branchekategorier for hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Brancher:	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Handicap (alle under ét)	Intet handicap
Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri	11,0	16,0	14,4	15,8
Bygge og anlæg, handel, reparation, restauration og transport	28,1	26,0	26,6	28,6
Information og kommunikation	2,4	4,0	3,5	4,7
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester	11,8	12,9	12,6	14,0
Offentlig adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport	46,6	41,2	42,9	37,0
I alt	99,9	100,1	100,0	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	127.677	282.042	409.719	2.234.861
Uvægtet antal personer	632	1.508	2.140	12.128

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test.

Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer uden handicap og hver af de tre øvrige grupper er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med henholdsvis et større og et mindre handicap. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem er lidt oftere beskæftiget inden for ”Offentlig administration, forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport” end personer med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (46,6 mod 41,2 pct.), mens de sjældnere er beskæftiget inden for ”Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri” (11,0 mod 16,0 pct.).

TABEL 6.6

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter branchekategori-er for hovedbeskæftigelsen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Brancher:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommu- nikationshandicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
Indvinding, fremstilling, ener- giforsyning, landbrug, skov- brug og fiskeri	16,5	22,3	6,1	14,0
Bygge og anlæg, handel, repa- ration, restauration og trans- port	28,5	15,1	25,3	25,9
Information og kommunikation	2,2	4,7	5,7	4,1
Pengeinstitut og finansvirk- somhed, fast ejendom og pri- vate tjenester	11,2	8,7	14,6	13,9
Offentlig adm., forsvar, under- visning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kul- tur, forlystelser og sport	41,7	49,1	48,2	42,1
I alt	100,1	99,9	99,9	100
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	167.778	12.374	35.758	188.220
Uvægtet antal personer	852	70	175	1.014

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelin-gen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Når vi sammenligner beskæftigede med forskellige typer af det væsentligste handicap, er det især personer med et sanse- og kommunikationshandicap og personer med en psykisk lidelse, der skiller sig ud, jf. tabel 6.6. Mens cirka halvdelen i de to grupper er beskæftiget inden for ”Offentlig administration, forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport”, gælder det cirka 4 ud af 10 af de beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom som væsentligste handicap. Beskæftigede med en psykisk lidelse er sjældnere end beskæftigede med en af de øvrige typer af væsentligste handicap beskæftiget inden for ”Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri”, mens beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap oftere end de tre øvrige grupper er beskæftiget inden for denne branche. Sidstnævnte gruppe er derimod sjældnere beskæftiget

inden for ”Bygge og anlæg, handel, reparation, restauration og transport” end de tre øvrige grupper. Datagrundlaget for beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap er dog relativt begrænset ($N = 70$) og dermed behæftet med en større usikkerhed. Dette medvirker formentlig til, at gruppen ikke adskiller sig statistisk signifikant fra de øvrige grupper, når det gælder branchefordelingen.

STILLINGSTYPE

Personer med handicap adskiller sig også fra personer uden handicap, når det gælder deres fordeling på stillingstype i hovedbeskæftigelsen, jf. tabel 6.7. Beskæftigede med handicap er i lidt mindre udstrækning beskæftiget med ledelsesarbejde (1,3 mod 3,2 pct.), med arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for det pågældende område (22,9 mod 26,7 pct.), og med arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (14,0 mod 17,3 pct.), end beskæftigede uden handicap. Omvendt har de i lidt større omfang andet manuelt arbejde (15,8 mod 9,5 pct.).

Især beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem skiller sig ud. I denne gruppe er det således fx kun 0,6 pct., der har ledelsesarbejde, og kun 16,6 pct. har arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for det pågældende område, mens hele 18,7 pct. har andet manuelt arbejde. Sidstnævnte andel er dobbelt så stor som den tilsvarende andel for beskæftigede uden handicap. En del af forskellen kan dog formentlig blandt andet skyldes forskelle i uddannelsesniveau, jf. kapitel 4.

Vi ser også på, hvordan personer med handicap fordeler sig på stillingstyper i hovedbeskæftigelsen, afhængigt af typen af det væsentligste handicap. Som følge af et lille datagrundlag for beskæftigede med henholdsvis et sanse- og kommunikationshandicap og en psykisk lidelse som væsentligste handicap viser vi imidlertid kun fordelingen for beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom som væsentligste handicap, jf. tabel 6.8. Mens fordelingen på stillingstyper for beskæftigede med en sygdom som væsentligste handicap langt hen ad vejen ligner fordelingen for beskæftigede uden handicap, jf. tabel 6.7, skiller beskæftigede med et mobilitetshandicap sig især ud ved i mindre udstrækning at have arbejde, der forudsætter viden enten på højeste niveau eller på mellemniveau, mens de i større omfang har andet manuelt arbejde.

TABEL 6.7

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter stillingstype i hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicappet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Stillingstyper:	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Handicap (alle under ét)	Intet handicap
Ledelsesarbejde	0,6	1,5	1,3	3,2
Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område	16,6	25,7	22,9	26,7
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau	14,0	14,0	14,0	17,3
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde	13,4	8,0	9,7	8,1
Service- og salgsarbejde	21,7	20,5	20,9	20,4
Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp	1,0	1,4	1,3	1,8
Håndværkspræget arbejde	7,6	8,0	7,9	7,7
Operatør- og monterings- arbejde samt transport- arbejde	6,3	6,4	6,4	5,2
Andet manuelt arbejde	18,7	14,5	15,8	9,5
I alt	99,9	100,0	100,2	99,9
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	123.914	277.687	401.601	2.195.600
Uvægtet antal personer	615	1.486	2.101	11.931

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Stillingskategorien "Militært arbejde" er udeladt pga. meget få observationer. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Alle parvise forskelle er signifikante.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

TABEL 6.8

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter stillingstype i hovedbeskæftigelsen. Særskilt for mobilitetshandicap og sygdomme som væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Stillingstyper:	Mobilitetshandicap	Sygdomme
Ledelsesarbejde	1,1	1,6
Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for det pågældende område	17,9	26,3
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau	12,2	16,2
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde	8,5	10,4
Service- og salgsarbejde	22,5	18,9
Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp	1,5	1,1
Håndværkspræget arbejde	9,0	7,7
Operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde	8,5	5,5
Andet manuelt arbejde	18,8	12,4
I alt	100,0	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	165.257	184.535
Uvægtet antal personer	840	994

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Stillingskategorien "Militært arbejde" er udeladt pga. meget få observationer. Forskellen i fordelingen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

LEDELSESOPGAVER

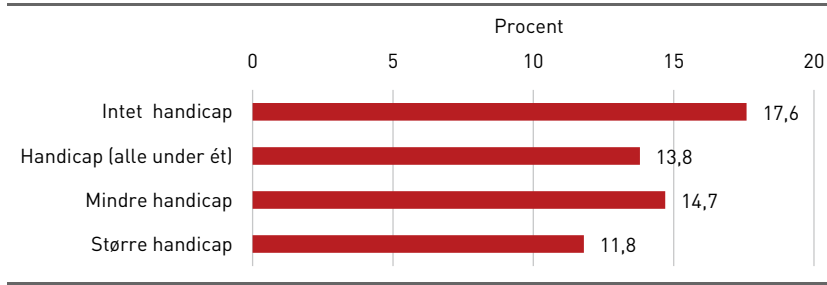
I AKU 2016 har personer i beskæftigelse også fået stillet følgende spørgsmål:

- "Har du personaleledelse som en af dine arbejdsopgaver?"
- "Bruger du mere end halvdelen af din arbejdstid på ledelsesarbejde? Du behøver ikke nødvendigvis at have direkte personaleledelse, men har det overordnede ansvar."
- "Har du ledelsesansvar over for andre ledere på din arbejdsplads?"

Beskæftigede med handicap har sjældnere personaleledelse som en del af deres arbejdsopgaver end beskæftigede uden handicap, jf. figur 6.6.

FIGUR 6.6

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år med personaleledelse som en af arbejdsopgaverne. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Et mindre antal "ved ikke"-svar er udeladt. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer uden handicap og hver af de tre resterende grupper er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 589 (uvægtet) og 120.367 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.397 (uvægtet) og 262.917 (opvægtet); handicap (alle under ét): 1.986 (uvægtet) og 383.284 (opvægtet); intet handicap: 11.279 (uvægtet) og 2.084.297 (opvægtet).

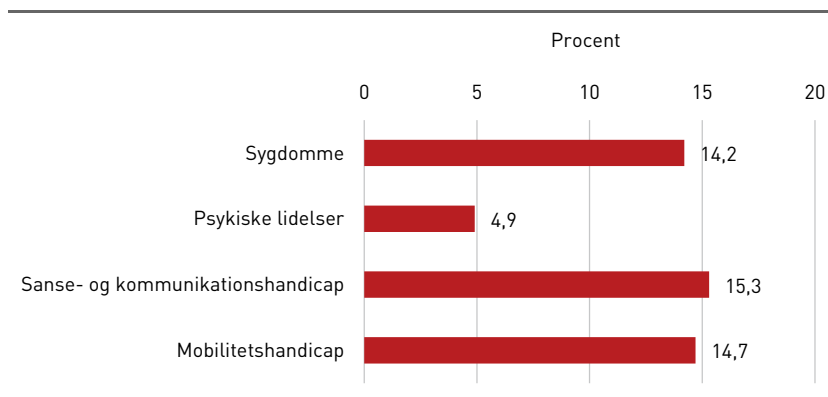
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

13,8 pct. af de beskæftigede med handicap oplyser, at de har personaleledelse som en del af deres arbejdsopgaver, mod 17,6 pct. af de beskæftigede uden handicap. Blandt beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem gælder dette 11,8 pct.

Beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap har markant sjældnere personaleledelse som en del af deres arbejdsopgaver end de øvrige grupper af beskæftigede med handicap (4,9 mod 14,2-15,3 pct.), jf. figur 6.7. Et lille datagrundlag for beskæftigede med et sanses- og kommunikationshandicap ($N = 66$) er givetvis årsagen til, at der dog ikke er signifikant forskel mellem denne gruppe og beskæftigede med en psykisk lidelse i denne forbindelse.

FIGUR 6.7

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år med personaleledelse som en af arbejdsopgaverne. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

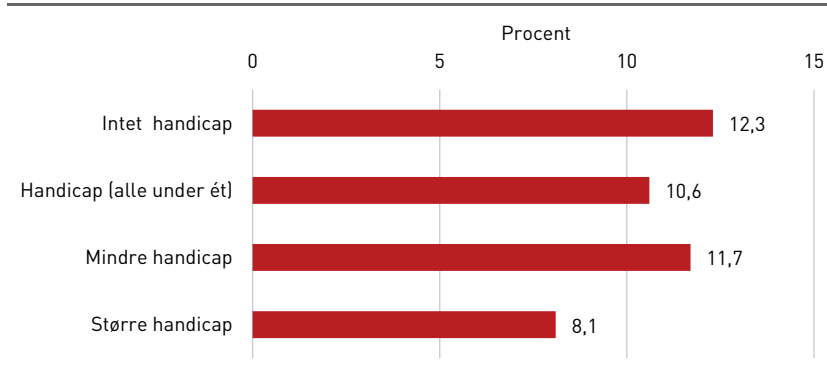
Anm.: Vægtede tal. Et mindre antal "ved ikke"-svar er udeladt. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 790 (uvægtet) og 156.617 (opvægtet); sans- og kommunikationshandicap: 66 (uvægtet) og 12.016 (opvægtet); psykiske lidelser: 166 (uvægtet) og 34.647 (opvægtet); sygdomme: 937 (uvægtet) og 174.734 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er ikke den store forskel på beskæftigede med og uden handicap, når det gælder deres svar på spørgsmålet "Bruger du mere end halvdelen af din arbejdstid på ledelsesarbejde? Du behøver ikke nødvendigvis at have direkte personaleledelse, men har det overordnede ansvar." 10,6 pct. af de beskæftigede med handicap svarer bekræftende på dette spørgsmål mod 12,3 pct. af de beskæftigede uden handicap, jf. figur 6.8. Beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem skiller sig lidt mere ud med en andel på 8,1 pct.

FIGUR 6.8

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der bruger mere end halvdelen af deres arbejdstid på ledelsesarbejde. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

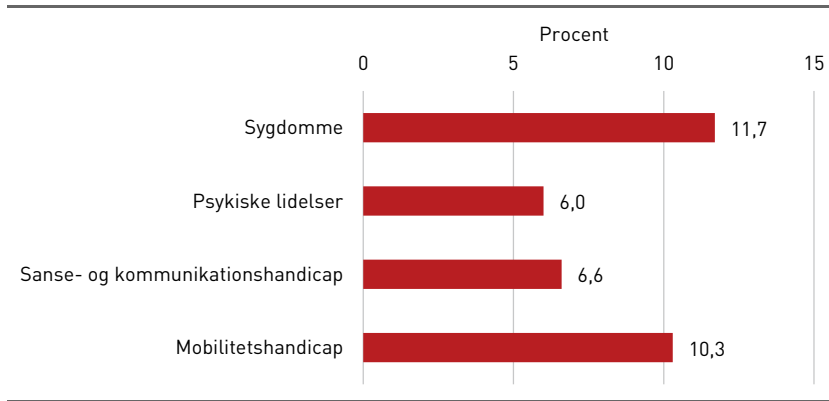
Anm.: Vægtede tal. Et mindre antal "ved ikke"-svar er udeladt. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og personer uden handicap og mellem personer med henholdsvis et mindre og et større handicap. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 589 (uvægtet) og 120.477 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.394 (uvægtet) og 261.743 (opvægtet); handicap (alle under ét): 1.983 (uvægtet) og 382.220 (opvægtet); intet handicap: 11.266 (uvægtet) og 2.081.432 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er færre af de beskæftigede med en psykisk lidelse eller et sanse- og kommunikationshandicap, der bruger mere end halvdelen af deres arbejdstid på ledelsesarbejde (henholdsvis 6,0 og 6,6 pct.), end det er tilfældet blandt beskæftigede med et mobilitetshandicap eller sygdomme (henholdsvis 10,3 og 11,7 pct.), jf. figur 6.9.

FIGUR 6.9

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der bruger mere end halvdelen af deres arbejdstid på ledelsesarbejde. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Et mindre antal "ved ikke"-svar er udeladt. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 789 (uvægtet) og 156.363 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 66 (uvægtet) og 12.016 (opvægtet); psykiske lidelser: 166 (uvægtet) og 34.647 (opvægtet); sygdomme: 935 (uvægtet) og 173.924 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

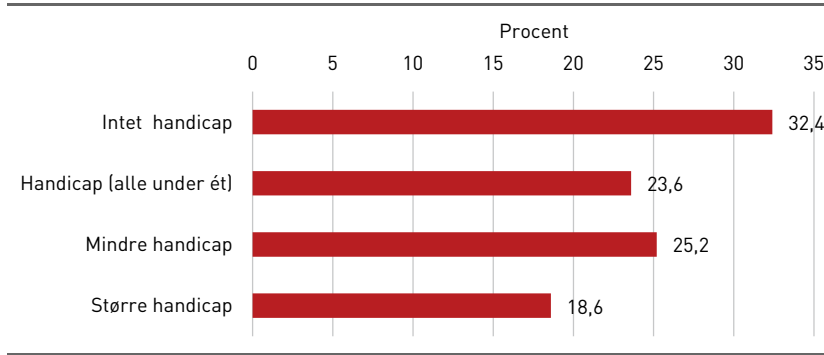
Endelig ser vi på, hvor mange af de beskæftigede med handicap der har ledelsesansvar over for andre ledere på deres arbejdsplads. Vi sammenligner igen med beskæftigede uden handicap. Det er alene beskæftigede, som har svaret "ja" til, at de bruger mere end halvdelen af deres arbejdstid på ledelsesarbejde, der har fået stillet spørgsmålet.

Forskellen mellem beskæftigede med og uden handicap er mere udtalt i dette tilfælde: 23,6 pct. af de beskæftigede med handicap, der har ledelsesarbejde i mere end halvdelen af deres arbejdstid, angiver at have ledelsesansvar over for andre ledere på deres arbejdsplads mod 32,4 pct. af den tilsvarende gruppe af beskæftigede uden handicap, jf. figur 6.10. Andelen for beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem er nede på 18,6 pct.⁶⁵

65. Som følge af et begrænset datagrundlag har vi ikke undersøgt, hvor mange der har ledelsesansvar over for andre ledere på arbejdspladsen afhængigt af typen af det væsentligste handicap.

FIGUR 6.10

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der har ledelsesansvar over for andre ledere på arbejdspladsen, og som bruger mere end halvdelen af deres arbejdstid på ledelsesarbejde. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Et mindre antal "ved ikke"-svar er udeladt. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og personer uden handicap. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 48 (uvægtet) og 9.711 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 162 (uvægtet) og 30.799 (opvægtet); handicap (alle under ét): 210 (uvægtet) og 40.510 (opvægtet); intet handicap: 1.347 (uvægtet) og 256.123 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FASTANSÆTTELSE OG BIJOB

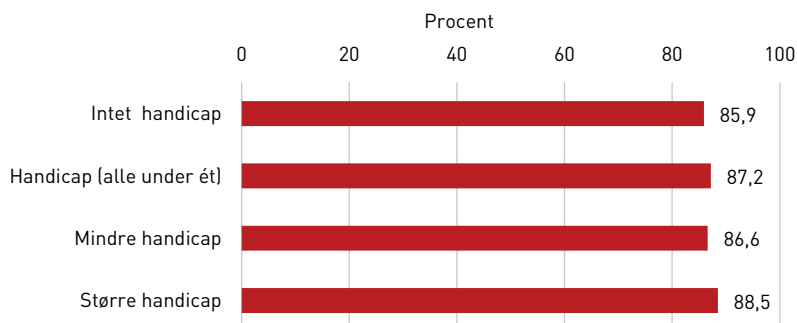
Vi undersøger dernæst forekomsten af fastansættelser og bijob ved siden af hovedbeskæftigelsen. Med fastansat menes, at en beskæftiget har et tidsubegrænset job, det vil sige en ansættelseskontrakt uden slutdato.

FASTANSÆTTELSE

Beskæftigede med handicap (uanset sværhedsgrad) er i lige så stort omfang fastansatte som beskæftigede uden handicap. Dette gælder således 85,9-88,4 pct. i de undersøgte grupper, jf. figur 6.11.

FIGUR 6.11

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år med en fastansættelse i hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

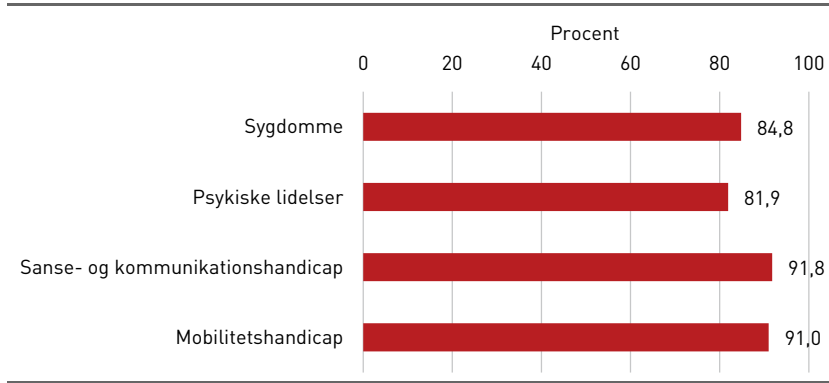
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Ingen parvise forskelle er signifikante. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 590 (uvægtet) og 120.586 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.410 (uvægtet) og 265.237 (opvægtet); handicap (alle under ét): 2.000 (uvægtet) og 385.833 (opvægtet); intet handicap: 9.724 (uvægtet) og 1.801.754 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Ser vi på forskellige typer af væsentligste handicap, finder vi, at beskæftigede med enten et mobilitetshandicap eller et sanse- og kommunikationshandicap i lidt større udstrækning er fastansatte end beskæftigede med enten en psykisk lidelse eller en sygdom, jf. figur 6.12. Selvom beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap oftest er fastansatte (91,8 pct.), adskiller de sig imidlertid ikke statistisk signifikant fra nogen af de øvrige grupper af beskæftigede med et handicap. Dette kan formentlig tilskrives et meget begrænset datagrundlag for gruppen (N = 68).

FIGUR 6.12

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år med fastansættelse i hovedbeskæftigelsen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med henholdsvis en sygdom og en psykisk lidelse er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 793 (uvægtet) og 157.122 (opvægtet); sanses- og kommunikationshandicap: 68 (uvægtet) og 12.463 (opvægtet); psykiske lidelser: 166 (uvægtet) og 34.647 (opvægtet); sygdomme: 946 (uvægtet) og 176.332 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

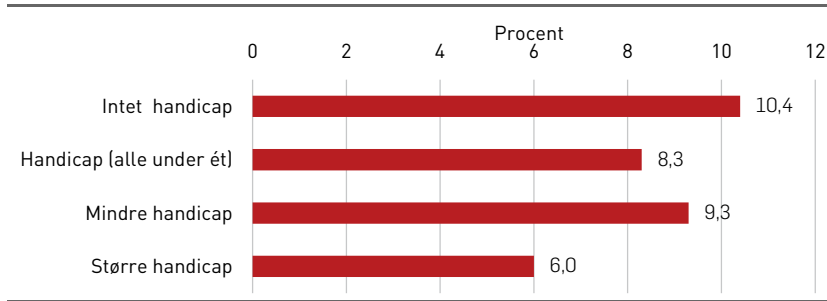
BIJOB

Vi ser også på, i hvilket omfang beskæftigede med handicap har bijob. Der er generelt relativt få, der har et bijob. Der er dog relativt set lidt færre af de beskæftigede med handicap, der har et bijob, end af de beskæftigede uden handicap (8,3 mod 10,4 pct.), jf. figur 6.13. Den mindste andel med bijob finder vi blandt beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (6,0 pct.).

Der er ikke nævneværdig forskel på, hvor mange af de beskæftigede med handicap der har bijob, afhængigt af typen af det væsentligste handicap, jf. figur 6.14. Blandt beskæftigede med et sanses- og kommunikationshandicap, hvor andelen er mindst, drejer det sig om 6,7 pct. mod 9,4 pct. blandt beskæftigede med en sygdom, hvor andelen er størst. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

FIGUR 6.13

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år med et bijob ved siden af hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicapet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

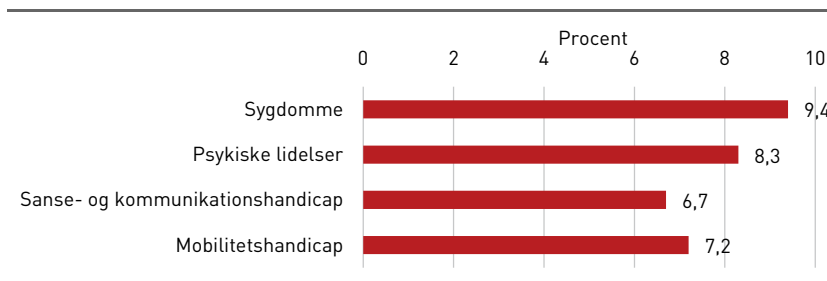

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og personer uden handicap og mellem personer med henholdsvis et mindre og et større handicap. Procentgrundlag (antal personer): større handicap: 653 (uvægtet) og 132.700 (opvægtet); mindre handicap: 1.529 (uvægtet) og 287.063 (opvægtet); handicap (alle under ét): 2.182 (uvægtet) og 419.763 (opvægtet); intet handicap: 12.366 (uvægtet) og 2.284.474 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FIGUR 6.14

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år med et bijob ved siden af hovedbeskæftigelsen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 867 (uvægtet) og 171.586 (opvægtet); sans- og kommunikationshandicap: 72 (uvægtet) og 12.986 (opvægtet); psykiske lidelser: 182 (uvægtet) og 37.769 (opvægtet); sygdomme: 1.029 (uvægtet) og 191.370 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

ANVENDELSE AF KVALIFIKATIONER I JOBBET

Alle beskæftigede i AKU 2016 er blevet spurgt om deres anvendelse af kvalifikationer i jobbet. Det drejer sig dels om, i hvilket omfang de er tilfredse med den måde, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende job, dels om de kan bruge deres kunnen eller færdigheder i dette job.

TABEL 6.9

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter deres tilfredshed med måden, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende arbejde. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicappet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Handicap (alle under ét)	Intet handicap
Meget tilfreds	42,4	40,1	40,8	42,1
Tilfreds	45,6	49,3	48,2	49,1
Utilfreds	7,0	7,5	7,4	5,2
Meget utilfreds	2,3	1,2	1,6	1,6
Ved ikke	2,7	1,8	2,1	1,9
I alt	100,0	99,9	100,1	99,9
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	131.698	286.295	417.993	2.279.230
Uvægtet antal personer	650	1.524	2.174	12.340

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Det store flertal, cirka 9 ud af 10 af de beskæftigede – uanset om de har handicap eller ej og uafhængigt af sværhedsgraden af handicappet – er enten tilfredse eller meget tilfredse med måden, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende arbejde, jf. tabel 6.9. Der er med andre ord kun minimale forskelle mellem beskæftigede med og uden handicap i denne forbindelse. Der er heller ikke nævneværdige forskelle mellem beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap eller en sygdom i denne forbindelse, jf. tabel 6.10. Et begrænset datagrundlag indebærer, at vi ikke kan præsentere resultater for beskæftigede med henholdsvis et sans- og kommunikationshandicap og en psykisk lidelse i denne forbindelse.

TABEL 6.10

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter deres tilfredshed med måden, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende arbejde. Særskilt for mobilitetshandicap og sygdomme som det væsentligste handicap. 2016.¹

Procent.

	Mobilitetshandicap	Sygdomme
Meget tilfreds	40,5	41,7
Tilfreds	49,3	47,4
Utilfreds	6,5	7,5
Meget utilfreds	1,2	1,8
Ved ikke	2,6	1,6
I alt	100,1	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	170.530	190.938
Uvægtet antal personer	863	1.026

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Endvidere mener størstedelen af de beskæftigede, at de kan bruge deres kunnen eller færdigheder i deres nuværende job: Cirka 4 ud af 5 af de beskæftigede henholdsvis med og uden handicap svarer enten ”i høj grad” eller ”i meget høj grad” til dette, jf. tabel 6.11. Blandt beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem drejer det sig om lidt færre, nemlig 3 ud af 4 (74,1 pct.). Kun 5,0 pct. eller derunder i de fire undersøgte grupper mener, at de i ringe eller i meget ringe grad kan bruge deres kunnen eller færdigheder i det nuværende arbejde.

TABEL 6.11

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter, i hvilken grad deres kunnen eller færdigheder kan bruges i deres nuværende arbejde. Opgjort for personer med handicap, i alt og særskilt for sværhedsgraden af handicappet, og for personer uden handicap. 2016.¹ Procent.

	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Handicap (alle under ét)	Intet handicap
I meget høj grad	34,6	38,9	37,5	38,3
I høj grad	39,5	41,9	41,1	43,9
Delvist	18,7	14,2	15,6	13,3
I ringe grad	3,5	2,6	2,9	1,9
I meget ringe grad	1,5	1,1	1,2	1,0
Ved ikke	2,1	1,3	1,6	1,5
I alt	99,9	100,0	99,9	99,9
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	132.488	286.509	418.996	2.279.657
Uvægtet antal personer	652	1.526	2.178	12.343

Anm.: Vægtet tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en chi²-test. Der er anvendt på grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med et større handicap og personer uden handicap.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Der er heller ikke den store forskel på, i hvilken grad beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom som væsentligste handicap kan bruge deres kunnen eller færdigheder i deres nuværende job, jf. tabel 6.12. Også her mener cirka 4 ud af 5, at de kan bruge deres kunnen eller færdigheder i deres nuværende arbejde, enten i høj eller i meget høj grad, mens cirka 4 pct. mener, at dette kun er tilfældet i ringe eller i meget ringe grad. Vi kan heller ikke her præsentere resultater for beskæftigede med henholdsvis et sanse- og kommunikationshandicap og en psykisk lidelse.

TABEL 6.12

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter, i hvilken grad deres kunnen eller færdigheder kan bruges i deres nuværende arbejde. Særskilt for mobilitetshandicap og sygdomme som det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

	Mobilitetshandicap	Sygdomme
I meget høj grad	40,2	37,7
I høj grad	38,2	42,9
Delvist	15,7	14,4
I ringe grad	3,1	2,7
I meget ringe grad	1,0	1,1
Ved ikke	2,0	1,2
I alt	100,2	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	171.149	191.040
Uvægtet antal personer	865	1.027

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

IKKE-BESKÆFTIGEDES ARBEJDSUDBUD

I den resterende del af kapitlet er fokus rettet mod arbejdsudbuddet blandt personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem, som ikke er i beskæftigelse. Ikke-beskæftigede omfatter her personer, der i AKU 2016 har angivet, at de ikke arbejdede mindst én betalt time i deres referenceuge.^{66, 67} Vi sammenligner løbende med den tilsvarende gruppe af personer uden handicap.

SØGNING EFTER OG ØNSKE OM ERHVERVSARBEJDE

Vi undersøger først, hvor mange af de ikke-beskæftigede der dels har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger op til referenceugen, dels ikke har søgt, men har oplyst, at de ønsker erhvervsarbejde.

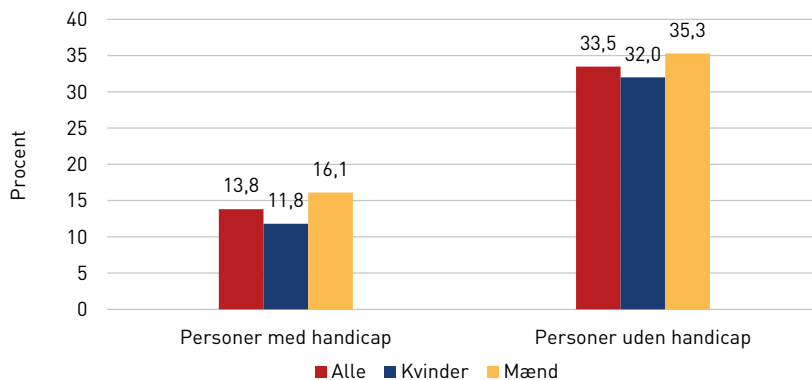
66. Jf. fodnote 3 i kapitel 1.

67. Personer, der havde et job eller en aktivitet, som de blot ikke passede i referenceugen, indgår ikke.

Vi finder, at relativt mange af de ikke-beskæftigede enten har søgt eller ønsker erhvervsarbejde, men at dette gælder væsentligt færre af personerne med handicap end af personerne uden handicap (i alt 44,7 mod 59,9 pct.). Tallet for ikke-beskæftigede med handicap dækker over, at 13,8 pct. har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger, mens 30,9 pct. har oplyst at ønske erhvervsarbejde, jf. figur 6.15 og figur 6.16. De tilsvarende tal for ikke-beskæftigede uden handicap er 33,5 og 26,4 pct.

FIGUR 6.15

Andelen af ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år, som har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger op til referenceugen. Opgjort for personer med og uden handicap, i alt og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem alle personer med og uden handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem kvinder og mænd for personer med handicap. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap (alle under ét): 1.588 (uvægtet) og 358.713 (vægtet); kvinder med handicap: 873 (uvægtet) og 191.715 (vægtet); mænd med handicap: 715 (uvægtet) og 166.998 (vægtet); personer uden handicap (alle under ét): 2.988 (uvægtet) og 529.803 (vægtet); kvinder uden handicap: 1.609 (uvægtet) og 294.822 (vægtet); mænd uden handicap: 1.379 (uvægtet) og 254.981 (vægtet).

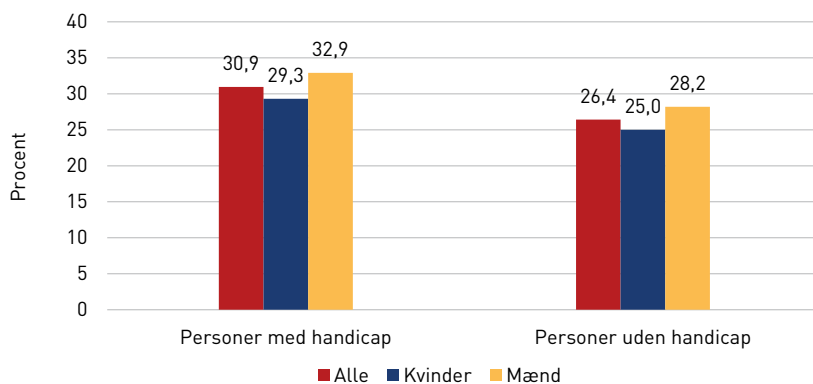
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Opgørelserne viser, at ikke-beskæftigede med handicap i markant mindre omfang end ikke-beskæftigede uden handicap har søgt erhvervsarbejde. Blandt ikke-beskæftigede med handicap har kvinder sjældnere end mænd søgt erhvervsarbejde (11,8 mod 16,1 pct.), mens kønsforskellen blandt ikke-beskæftigede uden handicap ikke er signifikant, jf. figur 6.15.

Vi har set nærmere på, hvad de ikke-beskæftigede, der ikke har søgt arbejde de foregående fire uger, har angivet som den primære årsag hertil (ej vist). Blandt ikke-beskæftigede med handicap er den helt overvejende årsag til fraværet af jobsøgning egen sygdom/handicap eller, at de søger eller er på førtidspension (70,4 pct.). Den næsthøypigste årsag er, at de er under uddannelse eller skal til at påbegynde uddannelse (12,9 pct.). Sidstnævnte er den hyppigst anførte årsag for ikke-beskæftigede uden handicap (52,2 pct.), efterfulgt af efterløn, fleksydelse eller alderspension (21,5 pct.).

FIGUR 6.16

Andelen af ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år, som ikke har søgt, men som ønsker erhvervsarbejde. Opgjort for personer med og uden handicap, i alt og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem alle personer med og uden handicap er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap (alle under ét): 1.588 (uvægtet) og 358.713 (vægtet); kvinder med handicap: 873 (uvægtet) og 191.715 (vægtet); mænd med handicap: 715 (uvægtet) og 166.998 (vægtet); personer uden handicap (alle under ét): 2.988 (uvægtet) og 529.803 (vægtet); kvinder uden handicap: 1.609 (uvægtet) og 294.822 (vægtet); mænd uden handicap: 1.379 (uvægtet) og 254.981 (vægtet).

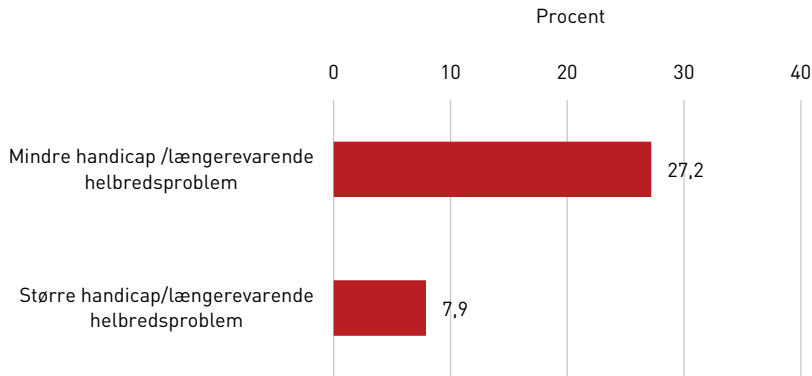
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Forskellen mellem ikke-beskæftigede med og uden handicap er mindre, når det handler om at have et ønske om at få et erhvervsarbejde (30,9 mod 26,4 pct.), jf. figur 6.16. I dette tilfælde er der ikke nævneværdig forskel på mænd og kvinder – hverken for personer med eller personer uden handicap.

Vi ser efterfølgende på, hvor mange der har søgt henholdsvis har ønske om erhvervsarbejde, afhængigt af sværhedsgraden af handicappet. Ikke-beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem har, måske ikke så overraskende, langt sjældnere søgt erhvervsarbejde, sammenlignet med ikke-beskæftigede med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (7,9 mod 27,2 pct.), jf. figur 6.17. Derimod er der stort set ikke forskel på, hvorvidt de to grupper ønsker erhvervsarbejde (henholdsvis 30,2 og 32,7 pct.), jf. figur 6.18.

FIGUR 6.17

Andelen af ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger op til referenceugen. Særskilt for sværhedsgraden af handicappet. 2016.¹ Procent.

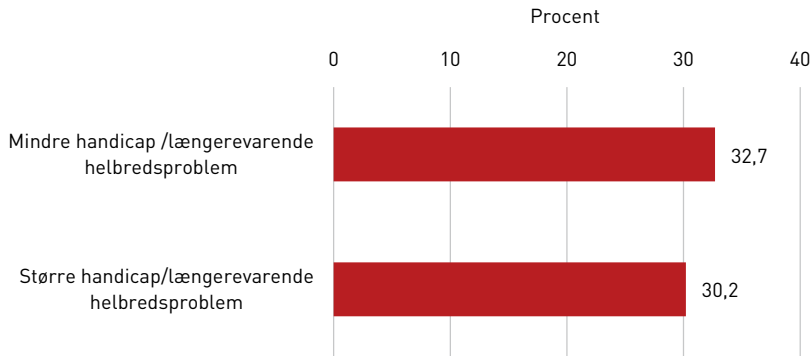

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskel er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.040 (uvægtet) og 248.470 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 548 (uvægtet) og 110.243 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FIGUR 6.18

Andelen af ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som ikke har søgt, men som ønsker erhvervsarbejde. Særskilt for sværhedsgraden af handicappet. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er ikke signifikant. Procentgrundlag (antal personer): større handicap/længerevarende helbredsproblem: 1.040 (uvægtet) og 248.470 (opvægtet); mindre handicap/længerevarende helbredsproblem: 548 (uvægtet) og 110.243 (opvægtet)

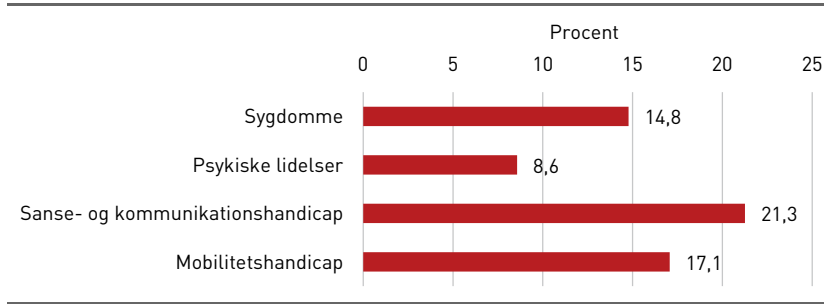
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Ikke-beskæftigede med forskellige typer af det væsentligste handicap har i næsten lige stort omfang enten søgt eller har ønske om erhvervsarbejde. Det gælder således samlet set knap halvdelen (mellem 44,7 og 46,6 pct.) inden for hver af de fire grupper, jf. figur 6.19 og figur 6.20. Disse tal dækker imidlertid over, at ikke-beskæftigede med en psykisk lidelse i væsentligt mindre omfang end ikke-beskæftigede med et mobilitetshandicap eller en sygdom har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger (8,5 mod henholdsvis 17,1 og 14,8 pct.), mens de omvendt væsentligt oftere ønsker erhvervsarbejde (38,0 mod henholdsvis 29,5 og 29,9 pct.).⁶⁸

68. Ikke-beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap adskiller sig tilsyneladende også fra ikke-beskæftigede med en psykisk lidelse, når det gælder både søgning efter og ønske om erhvervsarbejde. Et lille datagrundlag for den førstnævnte gruppe (N = 39) er formentlig årsagen til, at forskellen mellem de to grupper ikke er signifikant.

FIGUR 6.19

Andelen af ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der har søgt erhvervsarbejde i de foregående fire uger op til referenceugen. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

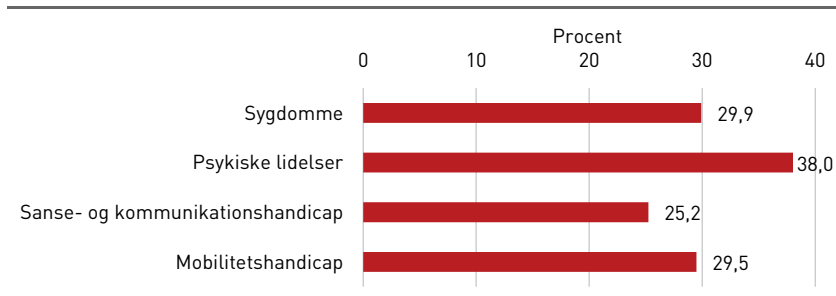

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 532 (uvægtet) og 124.038 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 39 (uvægtet) og 7.693 (opvægtet); psykiske lidelser: 346 (uvægtet) og 80.937 (opvægtet); sygdomme: 597 (uvægtet) og 129.333 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FIGUR 6.20

Andelen af ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der ønsker erhvervsarbejde. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to op mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 532 (uvægtet) og 124.038 (opvægtet); sanse- og kommunikationshandicap: 39 (uvægtet) og 7.693 (opvægtet); psykiske lidelser: 346 (uvægtet) og 80.937 (opvægtet); sygdomme: 597 (uvægtet) og 129.333 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Især ikke-beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap har enten angivet egen sygdom/handicap eller, at de søger om eller modtager førtidspension som den primære årsag til, at de ikke har søgt arbejde i de foregående fire uger (77,3 mod 61,1-68,9 pct. for de tre øvrige grupper) (ej vist).

JOBSØGNINGSKANALER

Afslutningsvist ser vi på, hvilke jobsøgningskanaler de ikke-beskæftigede, der oplyser at have søgt erhvervsarbejde i de seneste fire uger op til deres referenceuge, har anvendt. Med ”kanaler” menes, hvilke metoder de har anvendt i forbindelse med jobsøgningen. Hver interviewperson har kunnet angive flere svar, dvs. svare ”ja” til alle de svarmuligheder, som vedkommende har fundet relevante.

De tre mest anvendte jobsøgningskanaler for både ikke-beskæftigede med og ikke-beskæftigede uden handicap består i enten at have kontaktet arbejdsgivere direkte eller søgt uopfordret (henholdsvis 87,8 og 78,3 pct.), at have læst jobannoncer i aviser eller fagblade (henholdsvis 80,2 og 82,7 pct.) eller at have kontaktet familie, bekendte, fagforening eller a-kasse (henholdsvis 68,2 og 68,7 pct.).

Ud over at relativt flere af de ikke-beskæftigede med handicap end af de ikke-beskæftigede uden handicap har kontaktet arbejdsgivere direkte eller søgt uopfordret (87,8 mod 78,3 pct.), er der også enkelte andre forskelle, hvad angår gruppernes brug af jobsøgningskanaler: Relativt flere af de ikke-beskæftigede med handicap har kontaktet jobcenteret (54,0 mod 35,9 pct.) eller venter på tilbud fra jobcenteret (22,3 mod 14,0 pct.). Omvendt har ikke-beskæftigede med handicap i mindre omfang indrykket eller svaret på stillingsannoncer i aviser eller fagblade (51,2 mod 62,0 pct.).

Ikke-beskæftigede med handicap adskiller sig derimod ikke fra ikke-beskæftigede uden handicap, når det gælder, hvor mange forskellige jobsøgningskanaler de anvender, jf. tabel 6.13. Begge grupper har anvendt næsten fem forskellige kanaler i gennemsnit.

I dette afsnit har vi set på arbejdsudbuddet blandt ikke-beskæftigede med handicap ved blandt andet at undersøge jobsøgningsaktiviteten inden for de seneste fire uger op til interviewpersonernes referenceuge. Vi har således fået en form for øjebliksbillede af jobsøgningsaktiviteten. I kapitel 9 går vi længere tilbage i tid og undersøger jobsøgningsaktiviteten inden for den seneste 10-årige periode.

TABEL 6.13

Andelen af ikke-beskæftede i alderen 16-64 år, der har søgt erhvervsarbejde inden for de seneste fire uger via udvalgte jobsøgningskanaler. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent og gennemsnitligt antal anvendte jobsøgningskanaler.

Jobsøgningskanaler:	Personer med handicap	Personer uden handicap Sign.
<i>Andel, der...</i>		
... har kontakttet offentlig arbejdsformidling (jobcenteret)	54,0	35,9 ***
... har kontakttet privat arbejdsformidling	9,6	9,0
... har kontakttet arbejdsgivere direkte eller søgt uopfordret	87,8	78,3 **
... har kontakttet familie, bekendte, fagforening eller a-kasse	68,6	69,5
... har indrykket eller svaret på stillingsannoncer i aviser eller fagblade	52,1	62,0 *
... har læst jobannoncer i aviser eller fagblade	80,2	82,7
... har været til prøve, samtale eller eksamination	25,0	30,6
... venter svar på jobansøgning	52,1	58,0
... venter på tilbud fra jobcenteret	22,3	14,0 *
... har anvendt andre metoder	17,2	17,0
Gennemsnit, antal kanaler	4,7	4,6
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	45.884	167.720
Uvægtet antal personer	216	861

Anm.: Vægtede tal. Andelenes summe ikke til 100, da hver interviewperson har kunnet svare ja til så mange svarmuligheder som relevant. Jobsøgningskanalerne "har søgt efter grund, forretningslokaler eller udstyr", "har søgt om tilladelser, licenser, lån, iværksætterydelse" og "venter på resultat af optagelsesprøve med henblik på ansættelse i det offentlige" er udeladt pga. for få observationer. Forskellen mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

OPSUMMERING

- Beskæftede med et handicap eller længerevarende helbredsproblem har i 2016 en lavere gennemsnitlig ugentlig arbejdstid end beskæftede uden handicap (30,1 mod 33,9 timer) – en forskel, der forsvinder, når vi afgrænser gruppen af personer med handicap til beskæftede på ordinære vilkår (33,5 timer). Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er særligt lav blandt beskæftede med et større

handicap eller længerevarende helbredsproblem (24,7 timer) og blandt beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap (23,7 timer).

- Kun et fåtal af beskæftigede med handicap har ønske om flere ugentlige arbejdstimer. Det gælder også beskæftigede uden handicap. En enkelt gruppe skiller sig ud, nemlig beskæftigede med en psykisk lidelse, hvor 21,3 pct. ønsker flere ugentlige arbejdstimer.
- Beskæftigede med handicap har sjældnere atypiske arbejdstider (52,9 pct.) end beskæftigede uden handicap (61,5 pct.). Især beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem har sjældent atypiske arbejdstider (39,2 pct.). Det samme gælder beskæftigede med handicap, som er ansat på særlige vilkår (23,4 pct.).
- Beskæftigede med handicap er lidt oftere beskæftiget i branchekategorien ”Offentlig administration, forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport” end beskæftigede uden handicap (42,9 mod 37,0 pct.). De største andele finder vi for beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (46,6 pct.) og for beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap (48,2 pct.).
- Beskæftigede med handicap er oftere end beskæftigede uden handicap beskæftiget med ”andet manuelt arbejde” (15,8 mod 9,5 pct.). Andelen er størst for beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (18,7 pct.). Beskæftigede med handicap er sjældnere beskæftiget med ledelsesarbejde samt arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for det pågældende område eller med arbejde, der forudsætter viden på mellemlig niveau (samlet set 38,2 pct. mod 47,2 pct. blandt beskæftigede uden handicap). Andelen for beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem er 31,2 pct. En del af denne forskel kan dog formentlig blandt andet skyldes forskelle i uddannelsesniveau.
- Beskæftigede med handicap har sjældnere end beskæftigede uden handicap personaleledelse som en af arbejdsopgaverne (13,8 mod 17,6 pct.). Dette gælder især for beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (11,8 pct.) og for beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap (4,5 pct.).
- Beskæftigede med handicap (uanset sværhedsgrad) er i lige så stor udstrækning fastansat som beskæftigede uden handicap (op mod 90 pct.). Lidt færre har en fastansættelse blandt beskæftigede med en

psykisk lidelse (81,9 pct.) eller en sygdom (84,8 pct.) end blandt beskæftigede med et mobilitetshandicap som væsentligste handicap (91,0 pct.).

- Beskæftigede med handicap har i næsten lige så stor udstrækning et bijob som beskæftigede uden handicap (8,3 mod 10,4 pct.). Andelen er mindst blandt beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (6,0 pct.)
- Langt størstedelen af de beskæftigede med handicap er tilfredse eller meget tilfredse med måden, hvorpå deres evner bruges i deres nuværende arbejde, og langt størstedelen har samtidig oplyst i høj eller i meget høj grad at kunne bruge deres kunnen eller færdigheder i deres nuværende arbejde. Resultaterne for beskæftigede med handicap ligner her resultaterne for beskæftigede uden handicap.
- Ikke-beskæftigede med handicap har markant sjældnere søgt erhvervsarbejde end ikke-beskæftigede uden handicap (13,8 mod 33,5 pct.). Andelen er særligt lav for ikke-beskæftigede med et større handicap (7,9 pct.) og ikke-beskæftigede med en psykisk lidelse (8,6).
- Ikke-beskæftigede med handicap adskiller sig ikke nævneværdigt fra ikke-beskæftigede uden handicap, når det gælder, om de ønsker erhvervsarbejde (henholdsvis 30,9 og 26,4 pct.). Der er heller ikke nævneværdig forskel, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet. Ikke-beskæftigede med en psykisk lidelse ønsker imidlertid oftere erhvervsarbejde end ikke-beskæftigede med de øvrige typer af væsentligste handicap (38,0 mod 25,2-29,9 pct.).
- Ikke-beskæftigede med handicap, der har søgt erhvervsarbejde i de seneste fire uger op til deres referenceuge, har i gennemsnit benyttet sig af et lige så stort antal forskellige jobsøgningskanaler som ikke-beskæftigede uden handicap (næsten fem kanaler).
- Ikke-beskæftigede med handicap har i større udstrækning kontaktet jobcenteret, kontaktet arbejdsgivere direkte eller søgt uopfordret og venter i større omfang på tilbud fra jobcenteret end ikke-beskæftigede uden handicap, mens de i mindre udstrækning har indrykket eller svaret på stillingsannoncer i aviser og fagblade.

BESKÆFTIGELSE PÅ SÆRLIGE VILKÅR

Beskæftigelsen blandt personer med handicap er markant mindre end blandt personer uden handicap, jf. kapitel 3. I dette kapitel ser vi nærmere på ansættelsesforholdet for beskæftigede med handicap. Vi skitserer først, hvilke typer af støtteordninger der findes for personer, der ikke har mulighed for at være en del af arbejdsmarkedet på ordinære vilkår. Dernæst undersøger vi, i hvilket omfang beskæftigede med handicap er ansat på særlige vilkår. Endelig belyser vi gruppen af ansatte på særlige vilkår nærmere med fokus på personer i fleksjob.

I AKU er kun personer med handicap blevet spurgt, om de har støttet beskæftigelse. Vi kan derfor ikke i dette kapitel sammenligne de fundne resultater for personer med handicap med tilsvarende resultater for personer uden handicap.

Grundet databruddet i 2016, beskrevet i kapitel 1, har vi ikke mulighed for at sammenligne 2016-tallene med tallene fra tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid i dette kapitel.

Vi finder, at cirka en fjerdedel af de beskæftigede med handicap er ansat på særlige vilkår. Beskæftigede kvinder med handicap, beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem samt beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap er oftere end andre ansat på særlige vilkår. Fleksjob udgør tre fjerdedele af det samlede antal ansættelser på særlige vilkår for personer med handicap.

Personer, der er ansat i et fleksjob få timer ugentligt, adskiller sig på flere punkter fra personer, der er ansat i et fleksjob over 20 timer ugentligt. De er blandt andet oftere kvinder, er oftere gift/samlevende og har oftere et større handicap eller længerevarende helbredsproblem. Derudover vurderer de i gennemsnit deres arbejdsevne som lavere end fleksjobbere, der er ansat mere end 20 timer ugentligt.

STØTTEORDNINGER

Vi har i Danmark en række støtteordninger til personer, der ikke har mulighed for at være en del af arbejdsmarkedet på ordinære vilkår. Mens nogle af disse støtteordninger er en del af den generelle aktive beskæftigelsesindsats, retter andre støtteordninger sig specifikt mod indsatsen for personer med handicap (jf. kapitel 1).⁶⁹ Indsatserne er rettet dels mod at hjælpe personer uden beskæftigelse med at komme i beskæftigelse, dels mod personer, der allerede er i beskæftigelse, men som har brug for hjælp til at fastholde beskæftigelsen.

Fleksjob er den hyppigst anvendte form for ansættelse på særlige vilkår. Fleksjobordningen henvender sig til personer, der har en varig og væsentlig nedsættelse af arbejdsevnen, og som ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på ordinær vis (jf. kapitel 1). Af denne årsag vil personer med handicap i mange tilfælde kunne benytte ordningen. Andre former for støtteordninger kan også være relevante for personer med handicap, herunder virksomhedspraktik, arbejdsprøvning eller virksomhedsrevalidering, job med løntilskud for førtidspensionister (tidligere kaldet ”skånejob”), beskyttet beskæftigelse⁷⁰ og aftalebaserede skånejob. Nedenfor undersøger vi, hvor udbredt anvendelsen af disse ordninger er blandt personer med handicap.

69. De handicapkompenserende og de øvrige ordninger er beskrevet nærmere i Tørslev m.fl. (2010) og i bilagstabel B7.1 i denne rapport.

70. Beskyttet beskæftigelse kan både anses som en social foranstaltning og som en form for beskæftigelse (Bengtsson & Mateu, 2009). Vi fokuserer i dette kapitel på personer, som har oplyst, at de er i beskæftigelse. Vi anser således i denne sammenhæng beskyttet beskæftigelse som en form for beskæftigelse på særlige vilkår. Vi er dog opmærksomme på, at gruppen af personer i beskyttet beskæftigelse udgør en særlig gruppe af beskæftigede med en meget begrænset arbejdsevne (fx er godt to tredjedele udviklingshæmmede (ibid.), der ofte arbejder på beskyttede værksteder, altså på kanten af det almindelige arbejdsmarked. Vores datagrundlag for disse personer (N = 11) muliggør imidlertid ikke, at vi foretager særskilte analyser for denne gruppe.

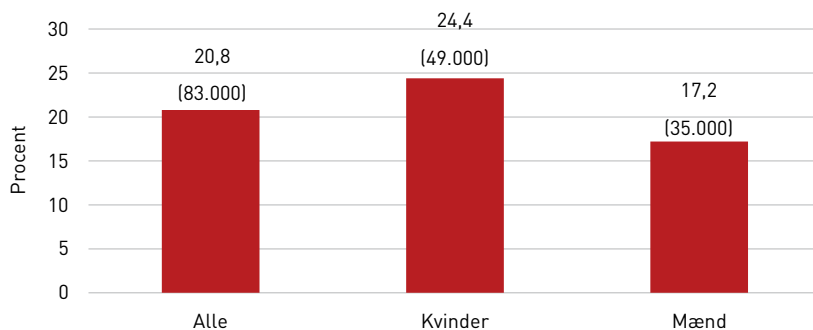
De handicapkompenserende ordninger, der findes, er: personlig assistance i erhverv eller personlig assistance i forbindelse med efter- eller videreuddannelse, hjælpemidler til erhverv eller uddannelse, fortrinsadgang ved jobsamtaler, job med løntilskud til nyuddannede med handicap (den såkaldte ”isbryderordning”) samt mentorordningen. Disse ordninger vedrører ikke selve ansættelsesforholdet for personer med handicap. Derfor bliver de ikke behandlet i dette kapitel. I kapitel 8 undersøger vi kendskabet til og benyttelsen af nogle af de handicapkompenserende ordninger nærmere.

BESKÆFTIGELSE PÅ SÆRLIGE VILKÅR

En femtedel (20,8 pct.) af de beskæftigede med handicap har oplyst, at de er ansat på særlige vilkår, jf. figur 7.1. Denne andel svarer til, at cirka 83.000 personer med handicap er ansat i et job på særlige vilkår i 2016.

FIGUR 7.1

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der er ansat på særlige vilkår. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent og antal (i parentes) afrundet til nærmeste hele 1.000.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 2.088 (uvægtet) og 401.445 (opvægtet); kvinder: 1.120 (uvægtet) og 198.645 (opvægtet); mænd: 968 (uvægtet) og 202.800 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

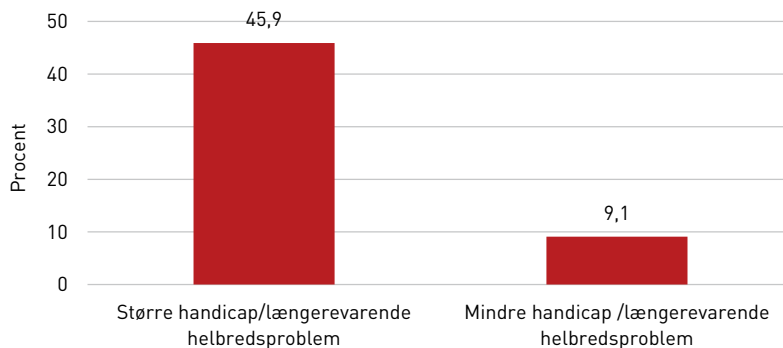
Inden for gruppen af beskæftigede med handicap er især kvinder ansat på særlige vilkår: Blandt kvinder gælder det knap en fjerdedel (24,4 pct.) mod cirka en sjettedel (17,2 pct.) blandt mænd. Disse andele svarer til, at knap 49.000 kvinder og 35.000 mænd med handicap er ansat på særlige vilkår i 2016.

Blandt beskæftigede med handicap er 31,7 pct. med ikke-vestlig oprindelse ansat på særlige vilkår mod 20,1 pct. blandt personer med dansk eller anden vestlig oprindelse, jf. bilagsfigur B7.1. Forskellen skal dog tages med forbehold, da der er et begrænset datagrundlag (N = 26) for personer med handicap med ikke-vestlig oprindelse, som er ansat på særlige vilkår.

Vi ser dernæst på, hvor mange der er ansat på særlige vilkår, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet, jf. figur 7.2. Der er markant flere af de beskæftigede med et større handicap, der er ansat på særlige vilkår, end af de beskæftigede med et mindre handicap (46,5 mod 9,3 pct.).

FIGUR 7.2

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der er ansat på særlige vilkår. Særskilt for sværhedsgraden af handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

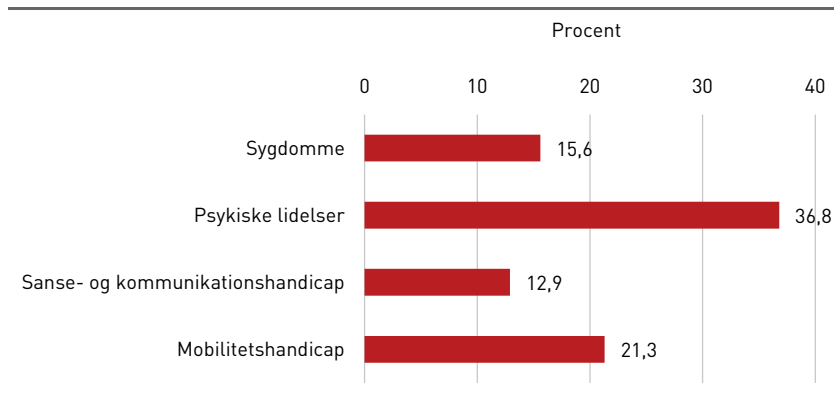
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem de to grupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Større handicap: 625 (uvægtet) og 127.028 (opvægtet); Mindre handicap: 1.463 (uvægtet) og 274.417 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi ser dernæst på, hvor mange der er ansat på særlige vilkår, afhængigt af typen af det væsentligste handicap. Blandt beskæftigede med en psykisk lidelse er mere end hver tredje (36,8 pct.) ansat på særlige vilkår, jf. figur 7.3. Blandt beskæftigede med et mobilitetshandicap drejer det sig om hver femte (21,3 pct.). Blandt beskæftigede med en sygdom gælder det knap hver sytende (15,6 pct.), mens det blandt beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap er næsten hver ottende (12,9 pct.).

FIGUR 7.3

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der er ansat på særlige vilkår. Særsomt for typen af det væsentligste handicap. Sæsonkorri- geret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med en sygdom er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap. Procentgrundlag (antal personer): Mobilitetshandicap: 826 (uvægtet) og 163.556 (opvægtet); Sanse- og kommunikationshandicap: 71 (uvægtet) og 12.651 (opvægtet); Psykiske lidelser: 174 (uvægtet) og 36.081 (opvægtet); Sygdomme: 987 (uvægtet) og 183.234 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

At beskæftigede med en psykisk lidelse i højere grad end andre beskæftigede med handicap er ansat på særlige vilkår, hænger givetvis sammen med, at de er overrepræsenterede i gruppen af personer med et større handicap (jf. kapitel 2). Denne gruppe er således i langt højere grad end andre beskæftigede med handicap ansat på særlige vilkår (jf. figur 7.2 ovenfor).

Vi har set på, hvordan andelen af ansatte på særlige vilkår hænger sammen med køn, etnisk oprindelse, sværhedsgraden og typen af det

væsentligste handicap *hver for sig*. I det følgende ser vi på, hvilke af de nævnte forhold der hænger sammen med sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår, når der samtidig er taget højde for betydningen af de øvrige forhold.⁷¹

Den gennemførte logistiske regression viser, jf. bilagstabel B7.2, at beskæftigede kvinder med handicap, selv efter kontrol for andre forhold, har en større sandsynlighed for at være ansat i et job på særlige vilkår end beskæftigede mænd med handicap. Tilsvarende har beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap og – ikke overraskende – beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem en større sandsynlighed end andre beskæftigede med handicap for at være ansat i et job på særlige vilkår. Derudover er beskæftigede med handicap, som har en ikke-kompetencegivende uddannelse, oftere ansat i et job på særlige vilkår end beskæftigede med handicap med en eller anden form for en erhvervskompetencegivende uddannelse. Endelig stiger sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår med alderen (estimatet for ”alder” er således positivt) – en stigning, der aftager med stigende alder (estimatet for ”alder²” er således negativt). Der er derimod ikke for beskæftigede med handicap nævneværdig sammenhæng mellem på den ene side at være ansat på særlige vilkår og på den anden side civilstand, etnisk oprindelse, og hvorvidt handicappet er opstået før det 16. leveår (dvs. før den arbejdsdygtige alder). At vi ikke finder en sammenhæng med etnisk oprindelse, kan dog skyldes et meget lille datagrundlag for beskæftigede med handicap med ikke-vestlig oprindelse, som er ansat på særlige vilkår (jf. fodnote 3).

ANSÆTTELSE I FLEKSJOB

Fleksjob udgør langt den væsentligste af de forskellige typer af ansættelse på særlige vilkår for beskæftigede med handicap, jf. tabel 7.1. Hele 3 ud af 4 (75,6 pct.) af personerne i denne gruppe, som er ansat på særlige vilkår, er således ansat i et fleksjob. Dette svarer til 63.000 personer i 2016. De øvrige typer af ansættelse på særlige vilkår (dvs. job med løntilskud for førtidspensionister, aftalebaserede skånejob, virksomhedspraktik, arbejdsprøvning eller virksomhedsrevalidering samt beskyttet beskæftigelse) udgør hver især kun 4-5 pct.

71. Betydningen af sværhedsgraden af handicap og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter, jf. kapitel 1.

TABEL 7.1

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der er ansat på særlige vilkår, fordelt efter ansættelsestype. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent og opvægtet antal.

Ansættelsestyper:	Andel, pct.	Opvægtet antal
Fleksjob	75,6	63.011
Job med løntilskud for førtidspensionister ("skånejob")	4,3	3.533
Aftalebaseret skånejob uden kommunal inddragelse eller offentligt tilskud	4,0	3.359
Virksomhedspraktik, arbejdsprøvning eller virksomhedsrevalidering	4,3	3.608
Beskyttet beskæftigelse	4,6	3.823
Anden type job på særlige vilkår ²	7,2	6.020
I alt	100,0	83.353
<i>Procentgrundlag:</i>		
Uvægtet antal personer	417	

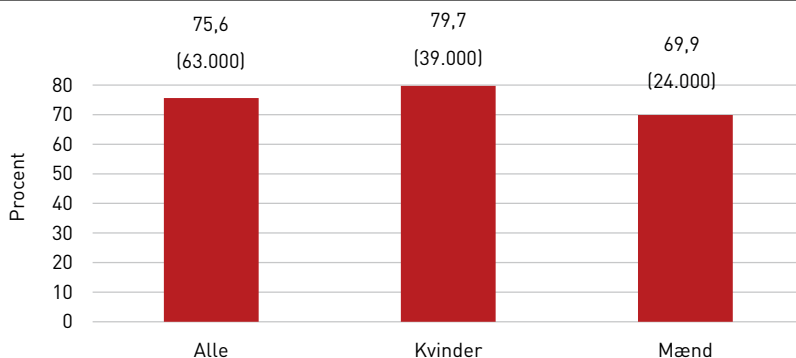
Anm.: Vægtede tal.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Kategorien "Anden type job på særlige vilkår" omfatter de tilfælde, hvor interviewpersonen er i tvivl om, hvilken type job på særlige vilkår vedkommende er ansat i.

Andelen af fleksjobansatte varierer, afhængigt af køn. Blandt kvinder med handicap, der er ansat i et job på særlige vilkår, drejer det sig om 79,7 pct. mod 69,9 pct. blandt mænd, jf. figur 7.4. Forskellen skal dog tages med forbehold på grund af et forholdsvis begrænset datagrundlag.

FIGUR 7.4

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år, beskæftiget på særlige vilkår, som er ansat i et fleksjob. Særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent og antal (i parentes), afrundet til nærmeste hele 1.000.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er ikke signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 417 (uvægtet) og 83.353 (opvægtet); kvinder: 268 (uvægtet) og 48.535 (opvægtet); mænd: 149 (uvægtet) og 34.819 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi ser dernæst nærmere på, hvad der karakteriserer den samlede gruppe af personer med handicap, som er ansat i et fleksjob: Vi anvender her beskæftigede med handicap, der er ansat på ordinære vilkår, som sammenligningsgrundlag.

Blandt personer med handicap, som er ansat i et fleksjob, er kvinder stærkt overrepræsenterede, når vi sammenligner med andelen af kvinder blandt beskæftigede med handicap, som er ansat på ordinære vilkår (61,4 mod 47,2 pct.), jf. tabel 7.2. Blandt beskæftigede med handicap i fleksjob er ældre overrepræsenterede, idet flertallet (55,1 pct.) er 50 år eller ældre, mens personer over 50 år udgør en markant mindre andel (37,3 pct.) af beskæftigede med handicap. Blandt personer i fleksjob har 8,5 pct. ikke-vestlig oprindelse mod 5,2 pct. blandt beskæftigede med handicap, som er ansat på ordinære vilkår. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant. Færre af personerne i fleksjob er enlige (41,9 mod 47,5 pct.). Denne forskel er dog heller ikke statistisk signifikant.

TABEL 7.2

Beskæftigede i alderen 16-64 år fordelt, efter udvalgte karakteristika. Særskilt for ansættelse i fleksjob og ordinær ansættelse. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

	Ansættelse i fleksjob	Ordinær ansættelse	Sign.
<i>Køn:</i>			***
Kvinde	61,4	47,2	
Mand	38,6	52,8	
I alt	100,0	100,0	
<i>Alder:</i>			***
16-35 år	8,7	27,5	
36-49 år	36,2	35,2	
50-64 år	55,1	37,3	
I alt	100,0	100,0	
<i>Etnisk oprindelse:</i>			
Dansk eller anden vestlig oprindelse	91,5	94,8	
Ikke-vestlig oprindelse	8,5	5,2	
I alt	100,0	100,0	
<i>Civilstand:</i>			
Gift/samlevende	58,1	52,5	
Enlig	41,9	47,5	
I alt	100,0	100,0	
<i>Uddannelsesniveau:</i>			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	36,2	31,9	
Erhvervskompetencegivende uddannelse ²	63,8	68,1	
I alt	100,0	100,0	
Alder ved handicappets opståen (gns.)	33,9	31,1 *	
<i>Sværhedsgrad af handicappet:</i>			***
Større handicap/ længerevarende helbredsproblem	67,6	21,6	
Mindre handicap/ længerevarende helbredsproblem	32,4	78,4	
I alt	100,0	100,0	
<i>Type af væsentligste handicap:</i>			***
Mobilitetshandicap	47,2	40,6	
Sanse- og kommunikationshandicap	2,1	3,5	
Psykiske lidelser	11,3	7,2	
Sygdomme	39,3	48,7	
I alt	99,9	100,0	
<i>Arbejdsevnevurdering (gns.):³</i>	5,1	8,6 ***	

(Tabellen fortsættes)

TABEL 7.2 FORTSAT

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter udvalgte karakteristika. Særskilt for ansættelse i fleksjob og ordinær ansættelse. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	63.011	318.091
Uvægtet antal personer	334	1.671

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i de to gruppers fordeling er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i de to gruppers gennemsnit er testet med en t-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
3. Arbejdsevnen er vurderet på en skala fra 1-10

De to grupper har derimod i næsten samme omfang en erhvervskompetencegivende uddannelse (63,8 mod 68,1 pct.). For personer i fleksjob er handicappet (i gennemsnit) opstået lidt senere (33,9 mod 31,1 år). Markant flere af personerne i fleksjob har angivet at have et større handicap eller længerevarende helbredsproblem end af beskæftigede med handicap, som er ansat på ordinære vilkår (66,7 mod 21,6 pct.). Relativt flere af personerne i fleksjob har et mobilitetshandicap som væsentligste handicap (47,2 mod 40,6 pct.) eller en psykisk lidelse (11,3 mod 7,2 pct.), mens relativt færre har en sygdom (39,3 mod 48,7 pct.). Endelig er den selv-vurderede arbejdsevne – ikke overraskende – væsentligt lavere blandt personer i fleksjob (5,1 mod 8,6).

Mulighederne for at arbejde ganske få timer ugentligt i et fleksjob er blevet væsentligt forbedret efter reformen, der trådte i kraft den 1. januar 2013, jf. kapitel 1. Personer med handicap, som er ansat i et fleksjob i 2016, arbejder i gennemsnit 16,5 timer ugentligt (ej vist). Knap hver fjerde af disse personer (22,6 pct.) arbejder højst 10 timer ugentligt, flertallet (59,6 pct.) arbejder mellem 11 og 20 timer, mens de resterende 17,8 pct. arbejder over 20 timer ugentligt (ej vist).

Vi har undersøgt, hvad der karakteriserer den gruppe af personer med handicap, der er ansat i et fleksjob ganske få timer om ugen. Vi skelner i det følgende mellem tre grupper af personer, nemlig dem, som er ansat højst 10 timer ugentligt (benævnt gruppe a), dem, som er ansat

11-20 timer ugentligt (benævnt gruppe b), og dem, som er ansat mere end 20 timer ugentligt (benævnt gruppe c), jf. tabel 7.3.

Blandt personer i fleksjob er der betydelige forskelle mellem dem, som er ansat få timer ugentligt (gruppe a), og dem, som er ansat mere end 20 timer ugentligt (gruppe c) med hensyn til de fleste af de undersøgte individkarakteristika⁷², jf. tabel 7.3. Personer, ansat højst 10 timer ugentligt, er således oftere kvinder (64,4 mod 41,3 pct. blandt dem, som er ansat mere end 20 timer ugentligt), oftere gift/samlevende (56,1 mod 33,8 pct.), og de har oftere et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (82,2 mod 53,3 pct.). Endvidere vurderer personer i fleksjob, som er ansat få timer ugentligt, i gennemsnit deres arbejdsevne lavere (3,9 mod 6,4 på skala 1-10). Endelig er der en tendens til, at personer, ansat højst 10 timer ugentligt, sjældnere er 35 år eller yngre, oftere har en erhvervskompetencegivende uddannelse og oftere har et mobilitetshandicap som væsentligste handicap end dem, som er ansat mere end 20 timer ugentligt. Disse forskelle er dog ikke statistisk signifikante og skal derfor tages med forbehold.

Personer, som er ansat højst 10 timer ugentligt, adskiller sig derimod kun i begrænset omfang fra dem, som er ansat 11-20 timer pr. uge. Førstnævnte gruppe har dog oftere et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (82,2 mod 66,4 pct.). Desuden har de også en lavere selv vurderet arbejdsevne (3,9 mod 5,2). Personer, der er ansat i fleksjob 11-20 timer pr. uge, er oftere kvinder, er oftere af ikke-vestlig oprindelse, er oftere gift/samlevende og har desuden oftere i gennemsnit en lavere selv vurderet arbejdsevne end dem, som er ansat mere end 20 timer ugentligt.

Karakteristika ved personer i fleksjob (uanset handicap eller ej) fremgår af Holt m.fl. (2015). Sammenligner vi køn, alder, civilstand og uddannelse for personer med handicap, der er ansat i fleksjob i op til 10 timer pr. uge, med den tilsvarende gruppe af fleksjobansatte som helhed, baseret på Holt m.fl. (2015), finder vi kun mindre forskelle. De to gruppers uddannelsesfordeling ligner hinanden, mens lidt færre af personerne med handicap er kvinder, lidt flere er over 50 år, og lidt flere er enlige.

72. Som følge af få observationer for personer med ikke-vestlig oprindelse, der er ansat i et fleksjob i mere end 20 timer ugentligt, har vi ikke kunnet sammenligne grupperne på dette karakteristikum.

TABEL 7.3

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som er ansat i et fleksjob, fordelt efter udvalgte individkarakteristika. Særskilt for antal arbejdstimer pr. uge. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

	1-10 timer (gruppe a)	11-20 timer (gruppe b)	> 20 timer (gruppe c)
<i>Køn:</i>			
Kvinde	64,4	65,7	43,1
Mand	35,6	34,3	56,9
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Alder:</i>			
16-35 år	10,0	6,5	14,4
36-49 år	35,1	37,1	34,5
50-64 år	54,9	56,4	51,1
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Etnisk oprindelse:</i>			
Dansk eller anden vestlig oprindelse	82,8	93,6	//
Ikke-vestlig oprindelse	17,2	6,4	//
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Civilstand:</i>			
Gift/samlevende	56,1	66,0	33,8
Enlig	43,9	34,0	66,2
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Uddannelsesniveau:</i>			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	31,0	33,9	50,0
Erhvervskompetencegivende uddannelse ²	69,0	66,1	50,0
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Alder ved handicaps opståen (gns.):</i>			
	36,3	34,4	29,1
<i>Sværhedsgrad af handicappet</i>			
Større handicap/ længerevarende helbredsproblem	82,2	66,4	53,3
Mindre handicap/ længerevarende helbredsproblem	17,8	33,6	46,7
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Type af væsentligste handicap:</i>			
Mobilitetshandicap	52,9	47,2	45,5
Psykiske lidelser	13,7	10,9	11,2
Sygdomme	33,4	41,9	43,3
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Arbejdsevnevurdering (gns.):³</i>			
	3,9	5,2	6,4

(Tabellen fortsættes)

TABEL 7.3 FORTSAT

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som er ansat i et fleksjob, fordelt efter udvalgte individkarakteristika. Særskilt for antal arbejdstimer pr. uge. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Procentgrundlag:

Opvægtet antal personer	14.233	37.573	11.204
Uvægtet antal personer	75	206	53

Anm.: Vægtet antal. "/" angiver, at der er for få personer i en eller flere celler til, at fordelingen kan vises.

Sanse- og kommunikationshandicap er udeladt af fordelingen på typen af det væsentligste handicap pga. for få observationer. Forskellen i fordelingen mellem gruppe a, b og c er testet to og to mod hinanden med en chi²-test, mens forskellen i gennemsnitstallene er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Køn, civilstand: signifikant forskel mellem gruppe c og henholdsvis gruppe a og b. Sværhedsgraden af handicapet, gennemsnitlig arbejdssevnevurdering: signifikant forskel mellem gruppe a og henholdsvis gruppe b og c. Gennemsnitlig arbejdssevnevurdering: signifikant forskel mellem gruppe b og c.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført uddannelse på mindst erhvervsuddannelses-niveau.
3. Arbejdssevnen er vurderet på en skala fra 1-10

OPSUMMERING

- 20,8 pct. af de beskæftigede med handicap i 2016 er ansat i et job på særlige vilkår. Dette gælder oftere kvinder end mænd (24,4 mod 17,2 pct.).
- Beskæftigede med et større handicap er oftere ansat i et job på særlige vilkår (46,5 pct.) end beskæftigede med et mindre handicap (9,3 pct.).
- Beskæftigede med en psykisk lidelse som væsentligste handicap er oftere end beskæftigede med andre typer af handicap ansat på særlige vilkår (36,8 mod 12,9-21,3 pct.).
- Af de personer med handicap, som er ansat på særlige vilkår, er 3 ud af 4 ansat i et fleksjob. Der er en tendens til, at kvinder oftere er ansat i et fleksjob end mænd (79,7 mod 69,9 pct.).
- Sammenlignet med andre beskæftigede med handicap er relativt flere af personerne i fleksjob kvinder, og relativt flere er over 50 år. Desuden har relativt flere et større handicap eller længerevarende helbredsproblem. Sidstnævnte forskel mellem de to grupper er relativt markant.

- Blandt personer med handicap, som er ansat i et fleksjob få timer ugentligt, finder vi relativt flere kvinder end blandt personer, som er ansat i et fleksjob i mere end 20 timer ugentligt (64,4 mod 41,3 pct.). Desuden er personer, som er gift/samlevende (56,1 mod 33,8 pct.) og personer med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem (82,2 mod 53,3 pct.) overrepræsenteret blandt personer, som er ansat i et fleksjob få timer ugentligt.

FORHOLD, DER FREMMER OG HÆMMER BESKÆFTIGELSE

En af målsætningerne med beskæftigelsesstrategierne for personer med handicap for perioderne 2005-2008 og 2009-2012, jf. beskrivelsen i kapitel 1, var at tilvejebringe og udbrede viden om, hvordan det er muligt at gøre det lettere at kombinere det at have et handicap med at være i beskæftigelse. I dette kapitel ser vi nærmere på en række forhold, der kan gøre det lettere eller sværere for personer med handicap at komme i beskæftigelse. Mere specifikt ser vi på, i hvilket omfang personer med handicap:

- gør brug af særlige hjælpemidler, foranstaltninger og/eller støtte i erhvervsarbejdet
- oplever, at deres arbejdsgiver dels har tilbudt og iværksat en konkret indsats, der tager særligt hensyn til deres handicap eller længerevarende helbredsproblem, dels at de har et udækket behov herfor
- oplever, at deres arbejdsgiver og kollegaer tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap
- har kendskab til fleksjobordningen og til udvalgte handicapkompen-serende ordninger
- oplever, at handicappet eller det længerevarende helbredsproblem har hæmmet deres mulighed for at avancere og for at opnå et bedre arbejde eller et mere selvstændigt arbejde.

Endvidere ser vi på beskæftigedes holdninger til at skulle arbejde sammen med en person med handicap.

Som følge af databrudet i 2016, beskrevet i kapitel 1, har vi ikke mulighed for at sammenligne 2016-tallene med tallene fra tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid i dette kapitel.

Vi finder blandt andet, at et mindretal (knap 15 pct.) af de beskæftigede med handicap benytter særlige hjælpemidler, foranstaltninger og/eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af handicapet eller helbredsproblemet. Det er især beskæftigede med handicap, der er ansat på særlige vilkår, beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem og beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap, der benytter sig heraf. Godt 4 ud af 10 af de beskæftigede har fået tilbudt og iværksat mindst én konkret indsats af deres arbejdsgiver, der tager særligt hensyn til deres handicap eller længerevarende helbredsproblem. Flertallet af de beskæftigede med handicap oplever, at arbejdsgiver og kollegaer tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. Beskæftigede med mobilitetshandicap mener oftere, at arbejdsgiveren og kollegaerne ikke tager tilstrækkeligt hensyn, end beskæftigede med en sygdom som væsentligste handicap. Der er langt større kendskab til fleksjobordningen blandt personer med handicap i ordningens målgruppe, end der tilsvarende er til den handicapkompenserende ordning med personlig assistance i erhverv. Mellem hver sjette og femte beskæftigede med handicap mener, at deres handicap har hæmmet deres muligheder for at avancere og for at opnå et bedre arbejde og/eller et mere selvstændigt arbejde.

Vi finder endvidere, at beskæftigede både med og uden handicap i langt overvejende grad er positivt stemt over for at skulle arbejde sammen med en person med handicap, selvom det kræver tid at hjælpe vedkommende. Otte ud af 10 beskæftigede har svaret enten ”ja, gør det allerede”, ”ja, helt sikkert” eller ”ja, måske” til spørgsmålet. Omkring to tredjedele af de beskæftigede (uanset om de har et handicap eller ej) er imidlertid betænkelige ved at skulle arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger (fx er mani-depressiv⁷³). Beskæftigede med handicap er generelt set oftere end beskæftigede uden handicap positivt stemt over for at skulle arbejde sammen med en person med

73. Man bruger i dag ofte betegnelsen ”bipolar affektiv sindslidelse” om det, man tidligere kaldte ”maniodepressiv sindslidelse”. I spørgeskemaet har vi dog anvendt udtrykket ”maniodepressiv”, idet dette udtryk formentligt er bedre kendt. Vi kan dog ikke udelukke, at udtrykket har virket voldsommere på nogle interviewpersoner end ”bipolar affektiv sindslidelse” ville have gjort.

handicap. Samme billede tegner sig for beskæftigede, der har et familie-medlem med handicap og/eller i forvejen har en kollega med handicap. Det viser sig imidlertid i en række tilfælde, at holdningen blandt beskæftigede med handicap ikke adskiller sig fra holdningen blandt beskæftigede uden handicap, når vi tager højde for betydningen af en række andre forhold såsom køn, uddannelsesniveau og stillingskategori.

HJÆLPEMIDLER OG STØTTEFORANSTALTNINGER

I dette afsnit fokuserer vi på, hvor mange af de beskæftigede med handicap, der – som følge af handicapet eller helbredsproblemet – gør brug af særlige hjælpemidler, foranstaltninger og/eller støtte i deres erhvervsarbejde. Det drejer sig blandt andet om støtte til nemmere at kunne:

- bestride arbejdsfunktionen eller typen af arbejde
- klare arbejdsomfanget
- klare transporten til og fra arbejde
- bevæge sig rundt på arbejdspladsen.

Endvidere drejer det sig om støtte eller forståelse fra arbejdsgiver, chef eller kollegaer og anden støtte eller foranstaltning.

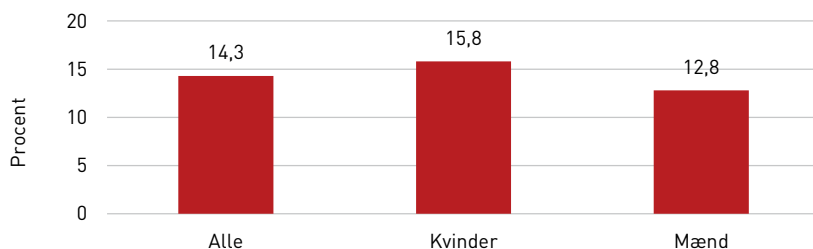
Der kan både være tale om formelle ordninger, som arbejdsgiveren kan tilbyde med eller uden tilskud fra det offentlige, og om mere uformelle ordninger, som er aftalt mellem den ansatte med handicap og vedkommendes arbejdsgiver uden kommunens mellemkomst. Hjælpen kan være af rent teknisk karakter, fx en særlig computer, lavet til personer med synsnedsættelse, eller have karakter af en foranstaltning, fx nedsat arbejdstid eller generel støtte fra arbejdsgiver, chef og/eller kollegaer. Hjælpemidler og støtteforanstaltninger kan bidrage til, at personer med handicap såvel kommer i som fastholdes i beskæftigelse.

Et mindretal (14,3 pct.) af de beskæftigede med handicap har – som følge af deres handicap eller længerevarende helbredsproblem – et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde, jf. figur 8.1. Andelen for kvinder er lidt større end andelen for mænd (15,8 mod 12,8 pct.) – en forskel, der dog ikke er statistisk signifikant. Der er heller ikke forskel på beskæftigede med ikke-vestlig

oprindelse og beskæftigede med dansk eller anden vestlig oprindelse i denne forbindelse, jf. bilagsfigur B8.1.

FIGUR 8.1

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der har et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af deres handicap. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹
Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er ikke signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 2.070 (uvægtet) og 397.515 (opvægtet); kvinder: 1.110 (uvægtet) og 196.890 (opvægtet); mænd: 960 (uvægtet) og 200.625 (opvægtet).

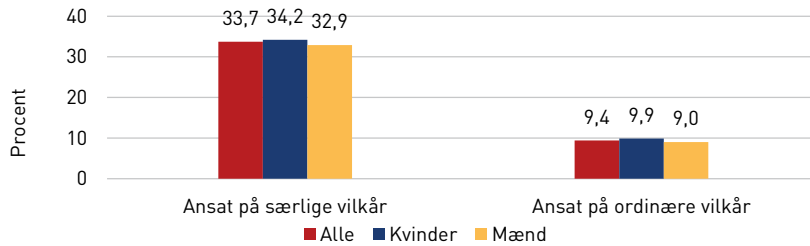
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Ikke overraskende er det især beskæftigede med handicap, der er ansat på særlige vilkår, som har et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde, jf. figur 8.2. Andelen er således mere end tre gange så stor (33,7 pct.) for denne gruppe som for personer med handicap ansat på ordinære vilkår (9,4 pct.). Der er heller ikke i denne forbindelse nævneværdig kønsforskel.

Blandt dem, som benytter hjælpemidler eller støtteforanstaltninger, har 4 ud af 10 (39,6 pct.) oplyst, at den væsentligste form for støtte relaterer sig til deres arbejdsfunktion eller typen af deres arbejde, jf. figur 8.3. 15,3 pct. angiver, at støtten vedrører forståelse fra arbejdsgiver, chef eller kollegaer, mens 8,6 pct. angiver, at støtten vedrører arbejdsomfanget.

FIGUR 8.2

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der har et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af deres handicap. Opgjort efter ansættelsesforhold, i alt og særskilt for kvinder og mænd. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent

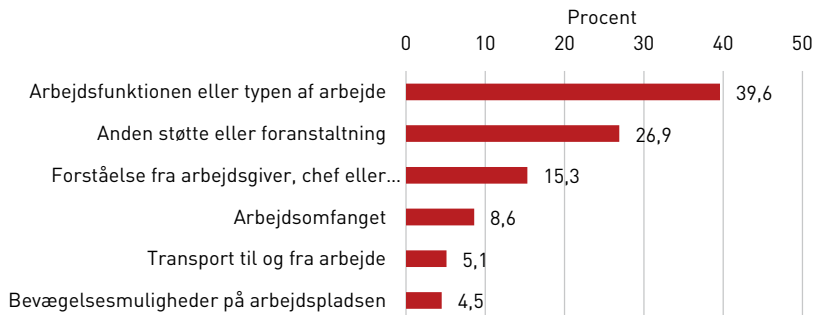

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Procentgrundlag (antal personer): Alle ansat på særlige vilkår: 405 (uvægtet) og 80.454 (opvægtet); kvinder ansat på særlige vilkår: 262 (uvægtet) og 47.386 (opvægtet); mænd ansat på særlige vilkår: 143 (uvægtet) og 33.069 (opvægtet); Alle ansat på ordinære vilkår: 1.646 (uvægtet) og 313.516 (opvægtet); kvinder ansat på ordinære vilkår: 837 (uvægtet) og 147.327 (opvægtet); mænd ansat på ordinære vilkår: 809 (uvægtet) og 166.189 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FIGUR 8.3

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der har et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller får støtte, fordelt efter den væsentligste type af støtte. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

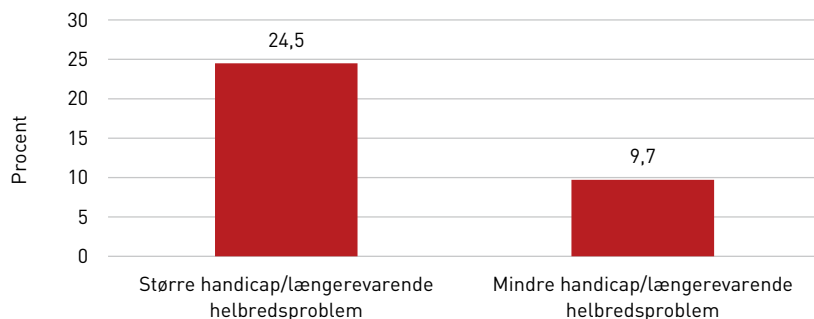
Anm.: Vægtede tal. Procentandelene er for populationen (dvs. det opvægtede antal personer). Procentgrundlag (antal personer): 288 (uvægtet) og 55.524 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har også undersøgt, hvor mange der benytter et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i erhvervsarbejdet, afhængigt af sværhedsgraden af handicapet. Flere af de beskæftigede med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem end af de beskæftigede med et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem får en eller anden form for støtte (24,5 mod 9,7 pct.), jf. figur 8.4.

FIGUR 8.4

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der har hjælpemiddel, foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af deres handicap. Særskilt for sværhedsgraden af handicapet. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

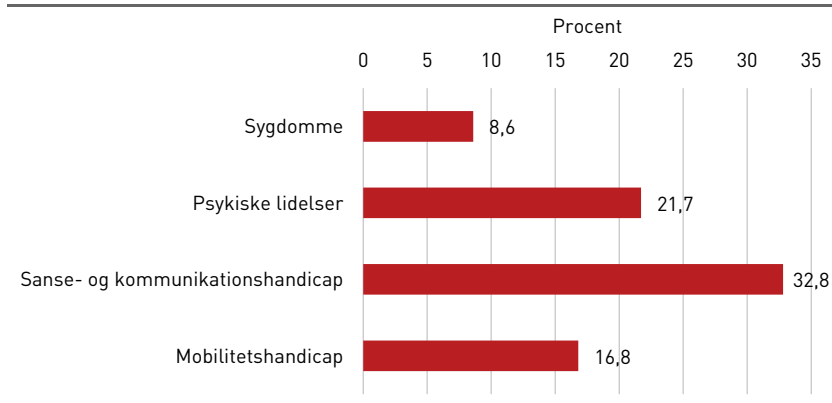
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med henholdsvis et større og et mindre handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Større handicap: 613 (uvægtet) og 123.804 (opvægtet); Mindre handicap: 1.457 (uvægtet) og 237.711 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Endelig har vi set på, hvor mange der bruger et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i erhvervsarbejdet, afhængigt af typen af deres væsentligste handicap. Vi finder, at især beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap får en eller anden form for støtte (32,8 pct.), jf. figur 8.5. Dernæst følger beskæftigede med en psykisk lidelse (21,7 pct.). Endelig følger beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom (16,8 og 8,6 pct.).

FIGUR 8.5

Andelen af beskæftigede i alderen 16-64 år, der har hjælpemiddel, foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af deres handicap. Særskilt for typen af væsentligste handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem de fire typer af væsentligste handicap er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Signifikant forskel mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med et sansse- og kommunikationshandicap. Signifikant forskel mellem personer med en sygdom og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap, sansse- og kommunikationshandicap og en psykisk lidelse. Procentgrundlag (antal personer): Mobilitetshandicap: 827 (uvægtet) og 163.200 (opvægtet); Sansse- og kommunikationshandicap: 70 (uvægtet) og 12.658 (opvægtet); Psykiske lidelser: 172 (uvægtet) og 35.489 (opvægtet); Sygdomme: 970 (uvægtet) og 180.167 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

ARBEJDSGIVERENS INDSATS

Vi undersøger i dette afsnit, i hvilket omfang beskæftigede med handicap dels har oplevet, at deres arbejdsgiver har tilbudt og iværksat en konkret indsats, der tager særligt hensyn til deres handicap eller længerevarende helbredsproblem, dels har et udækket behov herfor. Alle personer med handicap i beskæftigelse i AKU 2016 er således blevet spurgt, om de er blevet tilbudt følgende af deres arbejdsgiver:

- Tilpassede arbejdsforhold, fx en speciel stol eller andet arbejdsredskab
- Nedsat arbejdstid
- Særlige arbejdsopgaver, hvor der tages hensyn til handicapet

- Særligt fleksible arbejdsvilkår med fx flere pauser eller fleksibel arbejdstid
- En personlig hjælper
- Andet.

Svarfordelingen fremgår af tabel 8.1.

TABEL 8.1

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter arbejdsgivertilbud om og iværksættelse af konkret indsats, der tager særligt hensyn til deres handicap eller længerevarende helbredsproblem. Særskilt for tilpassede arbejdsforhold, nedsat arbejdstid, særlige arbejdsopgaver, særligt fleksible arbejdsvilkår og personlig hjælper. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Tilbudt/iværksat indsats:	Tilpassede arbejdsforhold	Nedsat arbejdstid	Særlige arbejdsopgaver	Særligt fleksible arbejdsvilkår	Personlig hjælper
Ja, tilbudt og iværksat	20,6	15,5	22,8	21,8	2,5
Ja, tilbudt, men ikke iværksat pga. manglende behov	4,9	3,6	3,1	3,9	1,7
Ja, tilbudt, men ikke iværksat pga. andre forhold	1,8	3,1	1,7	1,0	0,5
Nej, men havde behov	9,1	9,2	7,7	9,0	4,3
Nej, men havde ikke behov	63,5	68,7	64,6	64,4	91,0
I alt	99,9	100,1	99,9	100,1	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>					
Opvægtet antal personer	402.861	403.147	404.027	403.953	403.028
Uvægtet antal personer	2.097	2.094	2.099	2.099	2.096

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

For alle fem typer af tilbud finder vi, at hovedparten af de beskæftigede med handicap har svaret, at de ikke har fået et sådant tilbud, men at de heller ikke har/havde behov herfor. Dette gælder således for 9 ud af 10 (91,0 pct.), når vi ser på tilbuddet om en personlig hjælper, og for cirka 2 ud af 3 (mellem 63,5 pct. og 68,7 pct.) for de øvrige typer af tilbud.

Når det handler om tilpassede arbejdsforhold, nedsat arbejdstid, særlige arbejdsopgaver samt særligt fleksible arbejdsvilkår, angiver 16-23

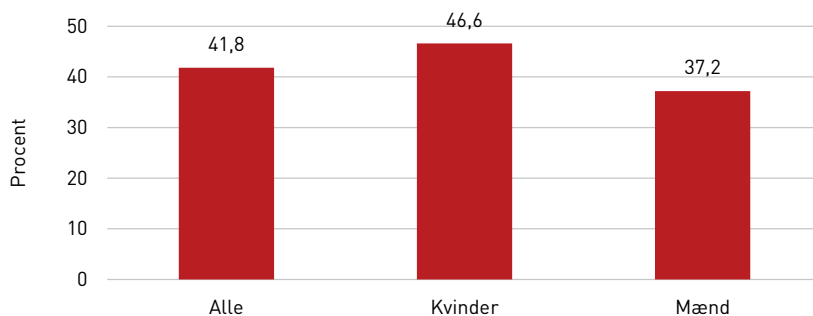
pct., at de har fået tilbudt og iværksat det pågældende tilbud af arbejdsgiveren, mens 3-5 pct. har fået tilbuddet, men at det er ikke iværksat på grund af manglende behov. 1-3 pct. har fået tilbuddet, men det er ikke iværksat på grund af andre forhold, og endelig oplyser 8-9 pct., at de ikke har fået et sådant tilbud, selvom de havde/har behov herfor. For hvert af disse tilbud er det altså omkring hver tiende beskæftigede med handicap, der oplyser at have et udækket behov for tilbud om en indsats fra arbejdsgiveren.

Kun 0,5 pct. har oplevet at få tilbudt en personlig hjælper, men hvor tilbuddet ikke er iværksat på grund af andre forhold, mens 4,3 pct. ikke har fået et sådant tilbud, selvom de har/havde behov herfor.

Lidt mere end 4 ud af 10 af de beskæftigede med handicap (41,8 pct.) har fået tilbudt og iværksat mindst én indsats, jf. figur 8.6. Andelen er større for kvinder end for mænd (46,6 mod 37,2 pct.).

FIGUR 8.6

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som er blevet tilbudt en eller flere indsatser af arbejdsgiveren, og hvor denne/disse er blevet iværksat. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 2.110 (uvægtet) og 405.750 (opvægtet); kvinder: 1.134 (uvægtet) og 201.583 (opvægtet); mænd: 976 (uvægtet) og 204.167 (opvægtet).

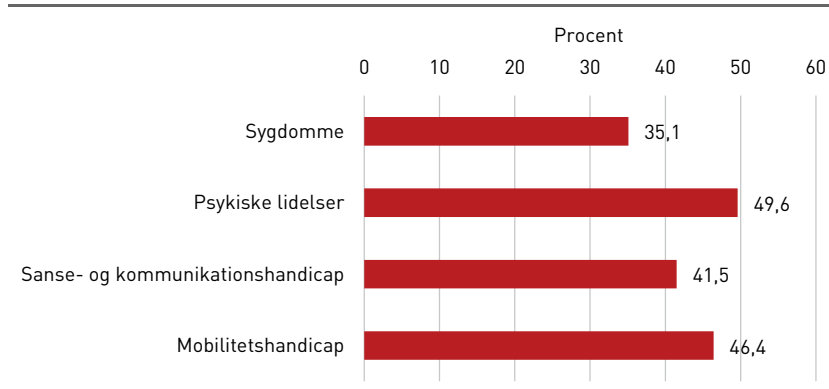
1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder, at beskæftigede med en psykisk lidelse er den gruppe, hvor relativt flest angiver at have fået tilbudt og iværksat en eller flere indsatser af arbejdsgiveren (49,6 pct.), efterfulgt af beskæftigede med et mobili-

tetshandicap (46,4 pct.), jf. figur 8.7. Disse andele er markant større end den tilsvarende andel for beskæftigede med en sygdom (35,1 pct.).

FIGUR 8.7

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som er blevet tilbudt en eller flere indsatser af arbejdsgiveren, og hvor denne/disse er blevet iværksat. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

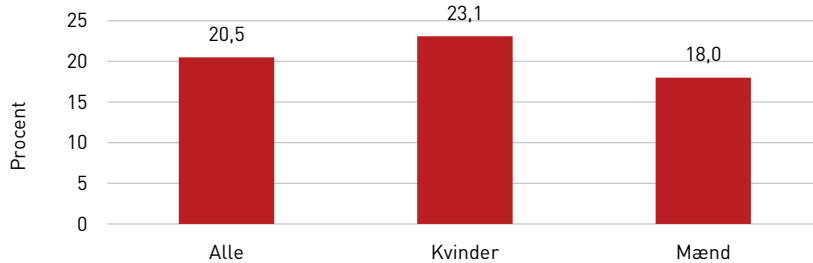
Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem de fire typer af væsentligste handicap er testet to og to mod hinanden med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en sygdom og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en psykisk lidelse er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 839 (uvægtet) og 166.104 (opvægtet); sans- og kommunikationshandicap: 72 (uvægtet) og 12.986 (opvægtet); psykiske lidelser: 176 (uvægtet) og 36.318 (opvægtet); sygdomme: 992 (uvægtet) og 184.342 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi retter dernæst fokus mod de beskæftigede med handicap, som har et udækket behov for en indsats fra arbejdsgiveren. Dette drejer som om cirka 10 pct. af de beskæftigede for hver type af tilbud, bortset fra når det gælder tilbud om personlig hjælp, hvor det kun drejer sig om cirka 5 pct. Vi undersøger, hvor mange af de beskæftigede med handicap der oplyser at have et udækket behov for mindst en af de undersøgte indsatser. Det viser sig, at en femtedel (20,5 pct.) af de beskæftigede med handicap har et sådan udækket behov, jf. figur 8.8. Andelen er lidt større for kvinder end for mænd (23,1 mod 18,0 pct.). Kvinder angiver med andre ord oftere end mænd både at have fået tilbudt og iværksat mindst én indsats af deres arbejdsgiver og at have et udækket behov herfor.

FIGUR 8.8

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som har et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiveren. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

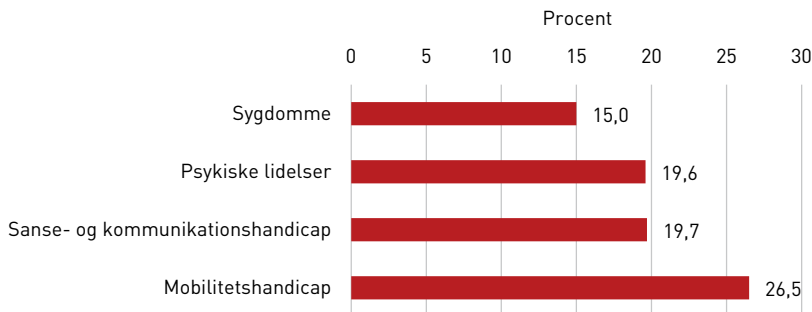

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): Alle: 2.110 (uvægtet) og 405.750 (opvægtet); kvinder: 1.134 (uvægtet) og 201.583 (opvægtet); mænd: 976 (uvægtet) og 204.167 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

FIGUR 8.9

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som har et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiveren. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med en sygdom er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): mobilitetshandicap: 839 (uvægtet) og 166.104 (opvægtet); sans- og kommunikationshandicap: 72 (uvægtet) og 12.986 (opvægtet); psykiske lidelser: 176 (uvægtet) og 36.318 (opvægtet); sygdomme: 992 (uvægtet) og 184.342 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Når vi skelner mellem forskellige typer af væsentligste handicap, finder vi den største andel med et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiveren for beskæftigede med et mobilitetshandicap (26,5 pct.), jf. figur 8.9. Den laveste andel finder vi blandt beskæftigede med en sygdom som væsentligste handicap (15,0 pct.). Forskellen mellem de to grupper skal sammenholdes med, at netop beskæftigede med et mobilitetshandicap som nævnt oftere har fået tilbudt og iværksat mindst én indsats af arbejdsgiveren end beskæftigede med en sygdom.

TAGER ARBEJDSGIVER OG KOLLEGAER TILSTRÆKKELIGT HENSYN?

I dette afsnit ser vi på, i hvilket omfang beskæftigede med handicap oplever, at deres arbejdsgiver henholdsvis deres kollegaer tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap.

TABEL 8.2

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter deres vurdering af, om arbejdsgiveren tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Udviser arbejdsgiveren tilstrækkeligt hensyn til handicappet:	Alle	Kvinder	Mænd
Ja, i høj grad	39,8	40,3	39,3
Ja, i nogen grad	18,7	19,9	17,6
Nej, i ringe grad	3,9	4,6	3,3
Nej, slet ikke	5,0	5,1	4,9
Ikke behov for hensyn	32,6	30,2	35,0
I alt	100,0	100,1	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	378.390	189.239	189.239
Uvægtet antal personer	1.972	1.068	904

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Flertallet af de beskæftigede med handicap oplever, at arbejdsgiveren tager tilstrækkeligt hensyn. Knap 6 ud af 10 (58,5 pct.) mener således, at *arbejdsgiveren* i høj eller i nogen grad tager tilstrækkeligt hensyn til deres

handicap, mens væsentligt færre (8,9 pct.) mener, at dette kun sker i ringe grad eller slet ikke, jf. tabel 8.2. Derudover angiver cirka hver tredje (32,6 pct.) af de beskæftigede med handicap, at de ikke har behov for, at arbejdsgiveren tager hensyn. Der er ikke nævneværdige kønsforskelle i denne forbindelse.

Stort set samme billede tegnes, når det gælder, om *kollegaerne* tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. 56,8 pct. af de beskæftigede med handicap mener, at kollegaerne i høj eller i nogen grad tager tilstrækkeligt hensyn, mens blot 7,1 pct. mener, at dette kun sker i ringe grad eller slet ikke, jf. tabel 8.3. Også her angiver omkring hver tredje (36,2 pct.), at de ikke har behov for, at kollegaerne tager hensyn. Sidstnævnte andel er lidt større for mænd end for kvinder (38,9 mod 33,6 pct.), men kønsforskellen er ikke statistisk signifikant.

TABEL 8.3

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter deres vurdering af, om kollegaerne tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Udviser kollegaerne tilstrækkeligt hensyn til handicapet:	Alle	Kvinder	Mænd
Ja, i høj grad	38,7	39,5	37,9
Ja, i nogen grad	18,1	18,8	17,3
Nej, i ringe grad	3,2	4,1	2,2
Nej, slet ikke	3,9	4,0	3,8
Ikke behov for hensyn	36,2	33,6	38,9
I alt	100,1	100,0	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	369.814	186.026	183.788
Uvægtet antal personer	1.926	1.049	877

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Når vi skelner mellem personer med forskellige typer af væsentligste handicap, finder vi, at manglende hensyntagen fra arbejdsgiverens og kollegaernes side generelt opleves relativt sjældent, jf. tabel 8.4 og tabel 8.5.

Blandt beskæftigede med et mobilitetshandicap, et sanse- og kommunikationshandicap eller en psykisk lidelse oplever 9-12 pct., at

arbejdsgiveren kun i ringe grad eller slet ikke tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap, mens 5,6 pct. af de beskæftigede med en sygdom oplever dette.

Andelene, der oplever, at *kollegaerne* kun i ringe grad eller slet ikke tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap, er 10-12 pct. for beskæftigede med et mobilitets- eller sanse- og kommunikationshandicap mod 4-5 pct. for beskæftigede med en psykisk lidelse eller en sygdom.

Beskæftigede med en sygdom er den gruppe, hvor relativt flest oplever, at de ikke har brug for, at henholdsvis arbejdsgiveren (43,8 pct.) og kollegaerne (46,7 pct.) tager hensyn. De tilsvarende andele for de øvrige er på 20,0-35,0 pct.

TABEL 8.4

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter deres vurdering af, om arbejdsgiveren tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. Særskilt for typen af væsentligste handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Udviser arbejdsgiver tilstrækkeligt hensyn til handicappet:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommunikations- handicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
Ja, i høj grad	40,2	34,7	48,8	37,2
Ja, i nogen grad	23,8	19,3	22,3	13,4
Nej, i ringe grad	5,5	5,2	4,2	2,5
Nej, slet ikke	7,1	5,7	4,7	3,1
Ikke behov for hensyn	23,3	35,0	20,0	43,8
I alt	99,9	99,9	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	151.126	12.029	33.961	175.353
Uvægtet antal personer	772	66	163	941

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med en sygdom og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en psykisk lidelse er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

TABEL 8.5

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter deres vurdering af, om kollegaerne tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. Særskilt for typen af væsentligste handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Udviser kollegaer tilstrækkeligt hensyn til handicappet:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommunikations- handicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
Ja, i høj grad	41,1	20,1	47,0	35,4
Ja, i nogen grad	21,2	30,6	22,8	13,1
Nej, i ringe grad	3,7	3,6	1,8	2,7
Nej, slet ikke	5,8	8,7	2,5	2,1
Ikke behov for hensyn	28,1	28,0	25,9	46,7
I alt	99,9	100,0	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	147.614	11.667	33.259	171.465
Uvægtet antal personer	755	65	159	918

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Signifikant forskel mellem personer med en sygdom og personer med henholdsvis et mobilitetshandicap og en psykisk lidelse. Signifikant forskel mellem personer med et sanse- og kommunikationshandicap og personer med en psykisk lidelse.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

KENDSKAB TIL ORDNINGER

I dette afsnit undersøger vi først, i hvilket omfang målgruppen for fleksjobordningen kender til denne ordning. Dernæst belyser vi, i hvilket omfang målgruppen for specifikke handicapkompenserende ordninger kender til disse ordninger. Vi fokuserer her på muligheden for dels at få personlig assistance i erhverv, dels at få økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning.⁷⁴

74. Larsen & Høgelund (2009) finder, at personlig assistance i erhverv, muligheden for økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber og arbejdspladsindretning samt fleksjobordningen er de mest benyttede beskæftigelsesrettede støtteordninger for personer med handicap, hvorfor vi fokuserer på disse ordninger her. Andre handicapkompenserende ordninger som fx fortrinsadgang ved jobsamtaler og job med løntilskud til nyuddannede med handicap ("isbryderordningen"), jf. bilagstabel B7.1, benyttes kun i begrænset omfang, hvorfor vi ikke har undersøgt kendskabet til disse ordninger.

KENDSKAB TIL FLEKSJOBORDNINGEN

Målgruppen for fleksjobordningen er personer med en væsentlig og varig begrænsning i arbejdsevnen, som ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på ordinære vilkår. Personer med handicap vil i mange tilfælde opfylde betingelserne for at få adgang til denne ordning.⁷⁵ I denne undersøgelse af kendskabet til fleksjobordningen betragter vi samtlige personer med et handicap eller længevarende helbredsproblem som en del af målgruppen for fleksjobordningen.

Knap hver syvende (13,8 pct.) i målgruppen for fleksjobordningen benytter eller har tidligere benyttet ordningen, jf. tabel 8.6. Næsten to tredjedele (65,6 pct.) har kendskab til ordningen uden at benytte eller tidligere at have benyttet den. Endelig oplyser hver femte (20,6 pct.), at de ikke kender ordningen.

TABEL 8.6

Personer i alderen 16-64 år, der er i målgruppen for fleksjobordningen,¹ fordelt efter kendskab til ordningen. 2016.² Procent.

Viden om, hvad ordningen med fleksjob går ud på:	Målgruppe
Benytter p.t. eller har tidligere benyttet ordningen	13,8
Kender ordningen, men har ikke benyttet den	65,6
Kender ikke ordningen	20,6
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	776.746
Uvægtet antal personer	3.760

Anm.: Vægtede tal.

1. Målgruppen for ordningen er defineret som samtlige personer med et handicap eller længevarende helbredsproblem.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

KENDSKAB TIL HANDICAPKOMPENSERENDE ORDNINGER

Vi undersøger dernæst kendskabet til to handicapkompenserende ordninger. Den første ordning, vi fokuserer på, er personlig assistance i erhverv. Denne ordning giver mulighed for, at personer, der har en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan få tilskud til en personlig assistent i jobbet.⁷⁶ I 2007 blev ordningen – ud over at omfatte

75. Se bilagstabel B7.1 for en nærmere beskrivelse af ordningen samt kapitel 1 for en beskrivelse af de seneste ændringer af den.

76. Se bilagstabel B7.1 for en nærmere beskrivelse af ordningen.

personer med fysiske handicap – udvidet til også at omfatte personer med psykiske lidelser.⁷⁷ Vi har derfor defineret målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv som personer, der har et fysisk handicap *eller* en psykisk lidelse, og som i AKU desuden har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for (bedre) at kunne udføre erhvervsarbejde.

TABEL 8.7

Personer i alderen 16-64 år, der er i målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv,¹ fordelt efter kendskab til ordningen. 2016.² Procent.

Viden om, hvad ordningen med personlig assistance i erhverv går ud på:	Målgruppe
Benytter p.t. eller har tidligere benyttet ordningen	3,4
Kender ordningen, men har ikke benyttet den	22,9
Kender ikke ordningen	73,8
I alt	100,1
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	118.798
Uvægtet antal personer	524

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke til 100,0 på grund af afrunding.

1. Målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv er defineret som personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem, der har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for (bedre) at kunne udføre erhvervsarbejde.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Næsten tre fjerdedele (73,8 pct.) af personerne i målgruppen for ordningen med personlig assistance i erhverv har ikke kendskab til ordningen, 22,9 pct. har kendskab til den, men benytter ikke eller har ikke tidligere benyttet den, mens kun 3,4 pct. benytter eller tidligere har benyttet den, jf. tabel 8.7.

Vi ser dernæst på kendskabet til den handicapkompenserende ordning med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning. Personer med handicap har mulighed for at søge om hjælp efter denne ordning i forbindelse med erhverv eller uddannelse.⁷⁸ Hjælpen kan ydes i forhold til en eksisterende ansættelse eller som støtte til at komme i beskæftigelse. Vi definerer målgruppen for ordningen på samme måde som målgruppen for personlig assistance i erhverv,

77. Se bilagstabel B8.1 for ordlyden af den nuværende § 4 om personlig assistance i Lov om kompensation til handicappede i erhverv mv.

78. Se bilagstabel B7.1 for en nærmere beskrivelse af ordningen.

divs. som personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem, der har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for (bedre) at kunne udføre erhvervsarbejde.

TABEL 8.8

Personer i alderen 16-64 år, der er i målgruppen for ordningen med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning,¹ fordelt efter, om de har søgt og fået støtte. 2016.² Procent.

Har på et tidspunkt søgt om en sådan støtte:	Målgruppe
Har søgt om og fået støtte	12,9
Har søgt om, men ikke fået støtte	6,4
Har ikke søgt om støtte	80,6
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	118.173
Uvægtet antal personer	523

Anm.: Vægtede tal.

1. Målgruppen for ordningen med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning er defineret som personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem, der har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for (bedre) at kunne udføre erhvervsarbejde.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Næsten hver femte (19,3 pct.) af personerne i målgruppen for ordningen om økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning har søgt om denne form for støtte, jf. tabel 8.8. 2 ud af 3 (svarende til 12,9 pct. af alle i målgruppen for ordningen) af dem, der har søgt om økonomisk støtte, fik bevilget støtten.

Vi ser nu nærmere på den store gruppe af personer i målgruppen for ordningen med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning, der ikke har søgt om støtte (80,6 pct.). Fire ud af 10 (40,8 pct.) af personerne i denne gruppe mener ikke, at de har behov for en sådan støtte, jf. tabel 8.9. Godt en femtedel (21,9 pct.) af målgruppen for ordningen oplyser, at de ikke har kendskab til ordningen, mens hele 37,2 pct. oplyser ”anden grund” til ikke at have søgt om økonomisk støtte.

TABEL 8.9

Personer i alderen 16-64 år, der er i målgruppen for ordningen med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning, men som ikke har søgt, fordelt efter årsag til ikke at søge. 2016.¹ Procent.

Årsager til ikke at søge:	Målgruppen for ordningen
Kender ikke ordningen	21,9
Har ikke behov for støtten	40,8
Anden grund	37,2
I alt	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>	
Opvægtet antal personer	89.245
Uvægtet antal personer	402

Anm.: Vægtede tal.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Opsummerende kan vi konkludere, at en ganske stor andel af personerne i målgrupperne for de handicapkompenserende ordninger, der er rettet mod personer med handicap i beskæftigelse, tilsyneladende ikke kender ordningerne. Værst ser det ud med hensyn til kendskabet til ordningen med personlig assistance i erhverv, hvor næsten tre fjerdedele af målgruppen for ordningen oplyser, at de ikke kender ordningen. Kendskabet til fleksjobordningen er væsentligt større: To tredjedele af målgruppen for fleksjobordningen kender ordningen.

HAR HANDICAPPET HÆMMET JOBMULIGHEDERNE?

I forbindelse med AKU 2016 er beskæftigede med handicap også blevet spurgt, om de mener, at deres handicap eller længerevarende helbredsproblem har hæmmet deres muligheder for advancement eller for at få et bedre arbejde eller mere selvstændigt arbejde.

Cirka hver femte beskæftigede med handicap mener, at handicappet har hæmmet deres muligheder for henholdsvis at avancere, at opnå et bedre arbejde og at opnå mere selvstændigt arbejde (22,5, 21,6 og 17,8 pct.), jf. tabel 8.10. Der er ikke nævneværdige kønsforskelle i denne forbindelse.

TABEL 8.10

Beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der mener, at handicappet har hæmmet deres muligheder for advancement, for at opnå et bedre arbejde og for at opnå et mere selvstændigt arbejde. For alle og særskilt for køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

	Alle	Kvinder	Mænd	Sign.
<i>Har hæmmet mht. advancement:</i>				
Ja	22,5	23,0	22,0	
Nej	66,6	64,3	68,9	
Ved ikke	10,9	12,7	9,1	
I alt	100,0	100,0	100,0	*
<i>Har hæmmet mht. at opnå et bedre arbejde:</i>				
Ja	21,6	22,2	21,0	
Nej	69,0	66,9	71,1	
Ved ikke	9,4	10,9	7,9	
I alt	100,0	100,0	100,0	
<i>Har hæmmet mht. at opnå et mere selvstændigt arbejde:</i>				
Ja	17,8	17,8	17,8	
Nej	74,4	73,6	75,1	
Ved ikke	7,8	8,6	7,1	
I alt	100,0	100,0	100,0	
<i>Procentgrundlag (min.):</i>				
Opvægtet antal personer	401.258	199.296	201.962	
Uvægtet antal personer	2.088	1.122	966	

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

HOLDNINGER TIL PERSONER MED HANDICAP PÅ ARBEJDSPLADSEN

I dette afsnit sætter vi fokus på rummeligheden på arbejdsmarkedet over for kollegaer med handicap. Vi ser først på holdningen til at skulle arbejde sammen med en person med handicap helt generelt. Dernæst undersøger vi holdningen til at skulle arbejde sammen med en person, der henholdsvis er blind, sidder i kørestol og lider af meget store humørsvingninger. Vi skelner undervejs mellem holdningerne blandt beskæftigede med og uden handicap.

GENERELLE HOLDNINGER TIL KOLLEGAER MED HANDICAP

Alle interviewpersoner i beskæftigelse i AKU 2016 er blevet stillet en række spørgsmål om, hvorvidt de er villige til at arbejde sammen med en person med handicap. I dette afsnit undersøger vi beskæftigedes holdninger til at have en kollega med handicap uden at skelne mellem forskellige typer af handicap. Vi ser i denne forbindelse også på, om personer med handicap har andre holdninger end personer uden handicap.

TABEL 8.11

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter deres holdning til at skulle arbejde sammen med en person med handicap, hvis det betyder, at man skal bruge tid på at hjælpe vedkommende. For alle og særskilt for personer med og uden handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Ville arbejde sammen med person med handicap, hvis det betød, at man skulle bruge lidt tid på at hjælpe ham/hende, fx en halv time om dagen:	Alle	Personer med handicap	Personer uden handicap	Sign.
Ja, gør det allerede	5,1	6,7	4,8	
Ja, helt sikkert	58,5	61,3	58,0	
Ja, måske	16,1	13,3	16,6	
Nej, det tror jeg ikke	3,2	2,6	3,3	
Nej, helt sikkert ikke	0,9	0,7	1,0	
Nej, kan ikke lade sig gøre	2,9	2,8	3,0	
Det kommer an på handicappet	8,1	7,1	8,3	
Ved ikke/har ikke tænkt over det	5,2	5,4	5,1	
I alt	100,0	99,9	100,1 ***	
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	2.622.418	404.903	2.217.515	
Uvægtet antal personer	14.120	2.105	12.015	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke i alle tilfælde til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Interviewpersonerne i beskæftigelse er mere specifikt blevet spurgt, om de vil være villige til at arbejde sammen med en person med handicap, selvom det kræver, at de bruger lidt tid på at hjælpe vedkommende, fx en halv time om dagen. Beskæftigede er i langt overvejende grad positivt stemt over for dette, jf. tabel 8.11. Det er således knap 6 ud af 10 (58,5 pct.) personer i beskæftigelse under ét, som har svaret ”ja, helt sikkert” på spørgsmålet, mens 16,1 pct. har svaret ”ja, måske”, og 5,1 pct. oplyser,

at de allerede gør det. Kun 4,1 pct. har svaret ”nej, det tror jeg ikke” eller ”nej, helt sikkert ikke”, mens 2,9 pct. har svaret ”nej, det kan ikke lade sig gøre”. Der er ikke nævneværdig forskel på holdningen blandt beskæftigede med og uden handicap i denne forbindelse.

På spørgsmålet om, hvorvidt ansættelse af en person med handicap betyder, at man selv og ens kollegaer belastes mere end ellers, har halvdelen (49,9 pct.) af de beskæftigede under ét svaret, at det kommer an på handicappet, jf. tabel 8.12. 21,5 pct. af alle har svaret, at de er helt enige eller overvejende enige i, at belastningen øges, mens 20,4 pct. er overvejende uenige eller helt uenige heri. Der er heller ikke her de store forskelle på holdningen blandt beskæftigede med og uden handicap.

TABEL 8.12

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter deres vurdering af belastningen ved at skulle arbejde sammen med en person med handicap. For alle og særskilt for personer med og uden handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Ansættelse af en person med handicap betyder, at man selv og ens kollegaer belastes mere end ellers:	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	Alle	Sign.	Alle	Sign.
Helt enig	7,4	6,7	7,6	
Overvejende enig	14,1	12,8	14,3	
Overvejende uenig	9,1	8,6	9,2	
Helt uenig	11,3	13,9	10,8	
Det kommer an på handicappet	49,9	49,3	50,0	
Ved ikke/har ikke tænkt over det	8,2	8,7	8,1	
I alt	100,0	100,0	100,0**	
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	2.622.306	404.414	2.217.892	
Uvægtet antal personer	14.120	2.102	12.018	

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap er testet med en chi²-test.

* = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

HOLDNINGER TIL KOLLEGAER MED SPECIFIKKE HANDICAP

Interviewpersonerne i beskæftigelse er desuden blevet spurgt, i hvilken grad de vil være betænkelige ved at arbejde sammen med en person, der henholdsvis er blind, sidder i kørestol og har meget store humørsving-

ninger (fx er maniodepressiv). Vi ser i det følgende på holdningerne til at arbejde sammen med personer med disse typer af handicap.

Betænelighederne blandt personer i beskæftigelse afhænger i høj grad af typen af handicap, jf. tabel 8.13. Mens 18,1 pct. af de beskæftigede enten i høj eller i nogen grad vil være betænkelige ved at arbejde sammen med en person, der sidder i kørestol, gælder dette 29,8 pct., når det drejer sig om at arbejde sammen med en blind. Andelen er imidlertid markant større, når det drejer sig om en person med meget store humørsvingninger (fx som følge af, at vedkommende er maniodepressiv), nemlig 65,7 pct. En del af den markant større skepsis over for personer, der lider af meget store humørsvingninger, kan imidlertid skyldes det for nogen negativt ladede udtryk ”maniodepressiv” og dermed afspejle, at selve spørgsmålsformuleringen i dette tilfælde ikke er helt optimal.

Sammenligner vi holdningerne blandt beskæftigede henholdsvis med og uden handicap, er forskellene i betænelighederne ved at arbejde sammen med en person, der henholdsvis er blind, sidder i kørestol og lider af meget store humørsvingninger, begrænsede. Vi ser dog i alle tre tilfælde, at beskæftigede med handicap er lidt mere positive end beskæftigede uden handicap. Fx angiver en lidt større andel af de beskæftigede med handicap, at de slet ikke vil være betænkelige ved at arbejde sammen med en person, der sidder i kørestol (67,7 mod 62,1 pct.), er blind (49,2 mod 43,1 pct.) eller lider af meget store humørsvingninger (18,3 mod 13,2 pct.).

Vi har hidtil i dette afsnit undersøgt beskæftigedes holdninger til at have en person med (forskellig type af) handicap som kollega, særskilt for beskæftigede med og uden handicap, men uden at tage højde for betydningen af andre forhold. I det følgende gennemgår vi resultaterne af en række logistiske regressionsanalyser, der har ovenstående fem spørgsmål/udsagn om holdninger til kollegaer med handicap som afhængige variable, og hvor vi undersøger, hvordan handicapstatus og det, at man har et familiemedlem med handicap og/eller allerede har en kollega med handicap, påvirker holdningerne *isoleret set*. Det vil her sige, når vi samtidig tager højde for forskelle mellem de undersøgte grupper, hvad angår køn, alder, etnisk oprindelse, civilstand, om man har hjemmeboende børn, uddannelse, erhvervs erfaring og branche- og stillingskategori.

TABEL 8.13

Beskæftigede i alderen 16-64 år, fordelt efter, i hvor høj grad de er betænkelige ved at arbejde sammen med en person, der henholdsvis har et synshandicap, et mobilitetshandicap eller en psykisk lidelse. For alle og særsomt for personer med og uden handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016. ¹ Procent.

Betænelighed ved at arbejde sammen med en person, der ...	Alle	Personer med handicap	Personer uden handicap	Sign.
<i>... er blind:</i>				
Ja, i høj grad	10,3	10,2	10,3	
Ja, i nogen grad	19,5	17,2	19,8	
Nej, næsten ikke	17,1	14,5	17,6	
Nej, slet ikke	44,1	49,2	43,2	
Ved ikke	9,0	8,9	9,1	
I alt	100,0	100,0	100,0	***
<i>... sidder i kørestol:</i>				
Ja, i høj grad	7,3	6,6	7,4	
Ja, i nogen grad	10,8	9,3	11,2	
Nej, næsten ikke	13,4	11,7	13,6	
Nej, slet ikke	63,1	67,7	62,1	
Ved ikke	5,4	4,7	5,7	
I alt	100,0	100,0	100,0	***
<i>... har meget store humørsvingninger (fx er mani-depressiv):</i>				
Ja, i høj grad	21,7	20,6	21,7	
Ja, i nogen grad	44,0	42,3	44,3	
Nej, næsten ikke	13,5	12,1	13,7	
Nej, slet ikke	13,9	18,3	13,2	
Ved ikke	6,9	6,7	7,1	
I alt	100,0	100,0	100,0	***
<i>Procentgrundlag (min.):</i>				
Opvægtet antal personer	2.615.561	417.479	2.275.792	
Uvægtet antal personer	14.085	2.170	12.317	

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer henholdsvis med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Holdningsspørgsmålene er de samme som ovenfor, men for hvert spørgsmål har vi dikotomiseret svarene således, at der er to udfald på den afhængige variabel – enten ”Ja” vs. ”Nej” eller ”Enig” vs. ”Uenig”, af-

hængigt af svarkategorierne på de enkelte spørgsmål.⁷⁹ For spørgsmålet *"Vil du arbejde sammen med en handicappet, hvis det betød, at du skulle bruge lidt tid på at hjælpe ham/hende, fx en halv time om dagen?"* har vi således lagt svarkategorierne "Ja, gør det allerede", "Ja, helt sikkert" og "Ja, måske" sammen til "Ja" (kodet 1), mens vi har lagt svarkategorierne "Nej, det tror jeg ikke", "Nej, helt sikkert ikke" og "Nej, det kan ikke lade sig gøre" sammen til "Nej" (kodet 0). Svar-kategorierne "Det kommer an på handicappet" og "Ved ikke/har ikke tænkt over det" er udeladt. For udsagnet *"Ansættelse af en person med handicap betyder, at du og dine kollegaer belastes mere end ellers"* har vi lagt svarkategorierne "Helt enig" og "Overvejende enig" sammen til "Enig" (kodet 0) og "Overvejende uenig" og "Helt uenig" sammen til "Uenig" (kodet 1). Også her er svarkategorierne "Det kommer an på handicappet" og "Ved ikke/har ikke tænkt over det" udeladt.⁸⁰ Endelig har vi for spørgsmålene *"Vil du være betænkelig ved at arbejde sammen med en person, der er blind/sidder i kørestol/lider af meget store humørsvingninger?"* lagt svarkategorierne "Ja, i høj grad" og "Ja, i nogen grad" sammen til "Ja" (kodet 0) og svarkategorierne "Nej, næsten ikke" og "Nej, slet ikke" sammen til "Nej" (kodet 1), mens "Ved ikke"-svar er udeladt.⁸¹

Resultaterne af de fem logistiske regressioner fremgår af bilagstabel B8.2-B8.6. En væsentlig og gennemgående observation er, at når vi tager højde for køn, uddannelsesniveau, stillingskategori osv., forsvinder eller mindskes sammenhængen mellem handicapstatus og holdningerne til kollegaer med handicap. Uden kontrol for disse forhold er beskæftigede, der selv har et handicap, signifikant oftere positive over for kollegaer med handicap end beskæftigede uden handicap. Dette gælder således 4 ud af 5 spørgsmål/udsagn, jf. kolonne 2 i bilagstabel B8.2-B8.6. En undtagelse er spørgsmålet, om man vil være villig til at arbejde sammen med en person med handicap, selvom det kræver, at man bruger lidt tid på at hjælpe vedkommende, fx en halv time om dagen. Her er der ikke nogen sammenhæng mellem handicapstatus og holdningen til kollegaer med handicap, uanset om vi kontrollerer for disse forhold eller ej, jf. kolonne 2 i bilagstabel B8.1.

79. Det af de to udfald, der henviser til en positiv holdning, er efterfølgende kodet 1, mens det, der henviser til en negativ holdning, er kodet 0.

80. Herved udelades mere end halvdelen af observationerne, jf. tabel 8.12.

81. Resultaterne for de enkelte karakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

Mere specifikt finder vi, at sammenhængen mellem handicapstatus og betænelighederne ved at arbejde sammen med en person, der enten er blind eller sidder i kørestol, forsvinder, når vi tager højde for de øvrige forhold, jf. en sammenligning af kolonne 2 og 4 i bilagstabel B8.4-B8.5. Endvidere svækkes sammenhængen mellem handicapstatus og betænelighederne ved at arbejde sammen med en kollega, der lider af meget store humørsvingninger, lidt, jf. en sammenligning af kolonne 2 og 4 i bilagstabel B8.6. Derimod mener beskæftigede med handicap, også efter kontrol for de øvrige forhold, oftere end beskæftigede uden handicap, at det ikke vil være en belastning at arbejde sammen med en person med handicap, jf. en sammenligning af kolonne 2 og 4 i bilagstabel B8.3.

Derudover ser vi, at beskæftigede, der enten har et familiemedlem med handicap og/eller allerede har en kollega med handicap, i de fleste tilfælde i større omfang er positive over for kollegaer med handicap end andre beskæftigede. En undtagelse er, når det gælder spørgsmålet, om man vil være betænkelig ved at arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger, hvor sandsynligheden isoleret set er større for at have positive holdninger, hvis man har et familiemedlem og/eller en kollega med handicap, end hvis man ikke har. En anden undtagelse er, når det gælder eventuelle betæneligheder ved at arbejde sammen med en blind person. I dette tilfælde er der ikke nævneværdig forskel, afhængigt af, om man i forvejen har et familiemedlem med handicap eller en kollega med handicap eller ej.

Vi finder desuden, at kvinder isoleret set oftere har positive holdninger til det at skulle arbejde sammen med personer med (forskellige typer af) handicap end beskæftigede mænd. En undtagelse vedrører betænelighederne ved at skulle arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger, hvor mænd oftere er positive end kvinder. Endvidere har beskæftigede med dansk eller anden vestlig oprindelse i flere tilfælde en mere positiv holdning end beskæftigede med ikke-vestlig oprindelse. Samme forskel gør sig gældende, når vi sammenligner dels beskæftigede med en lang videregående uddannelse med beskæftigede uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, dels beskæftigede med ledelsesarbejde eller arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau, med beskæftigede inden for stillingskategorien ”andet manuelt arbejde”. Omvendt er beskæftigede med ledelsesarbejde eller arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau, sjældnere positive end

andre beskæftigede, når det drejer sig om betænkelighederne ved at arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger.

OPSUMMERING

- Et mindretal af de beskæftigede med handicap (14,3 pct.) benytter et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde som følge af handicappet eller helbredsproblemet. Blandt beskæftigede med et større handicap drejer det sig om 1 ud af 4 (24,5 pct.). Andelen er større for personer, ansat på særlige vilkår, end for personer, ansat på ordinære vilkår (33,7 mod 9,4 pct.).
- Beskæftigede med et sanse- og kommunikationshandicap er den gruppe, hvor relativt flest benytter sig af et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde (32,8 pct.). Dernæst følger beskæftigede med en psykisk lidelse (21,7 pct.). Endelig følger beskæftigede med henholdsvis et mobilitetshandicap og en sygdom som væsentligste handicap (16,8 og 8,6 pct.).
- Blandt dem, der benytter et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller anden form for støtte i deres erhvervsarbejde, har 39,6 pct. oplyst, at den væsentligste støtte vedrører deres arbejdsfunktion eller typen af deres arbejde, 15,3 pct. oplyser, at støtten handler om forståelse fra arbejdsgiveren, chefen eller kollegaerne, mens 8,6 pct. oplyser, at den vedrører arbejdsomfanget.
- Blandt beskæftigede med handicap har 41,8 pct. fået tilbudt og iværksat en eller flere indsatser (tilpassede arbejdsforhold, nedsat arbejdstid, særlige arbejdsopgaver, særligt fleksible arbejdsvilkår, en personlig hjælper el.lign.) af deres arbejdsgiver. Flere kvinder end mænd har fået tilbudt og iværksat mindst én indsats (46,6 mod 37,2 pct.). Kvinder angiver desuden oftere end mænd, at de har et udækket behov for en eller flere indsatser fra arbejdsgiveren.
- Beskæftigede, som har en psykisk lidelse eller et mobilitetshandicap som væsentligste handicap, har oftere fået tilbudt og iværksat en indsats af deres arbejdsgiver (49,6 og 46,4 pct.) end beskæftigede med en sygdom som væsentligste handicap (35,1 pct.). Beskæftigede med et mobilitetshandicap er den gruppe, der oftest har et udækket behov for en eller flere indsatser.

- Flertallet (knap 6 ud af 10) af de beskæftigede med handicap oplever, at arbejdsgiveren og kollegaerne tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap. Andelen, der mener, at dette kun sker i ringe grad eller slet ikke, er 8,9 pct., når det gælder arbejdsgiveren, og 7,1 pct., når det gælder kollegaerne.
- Beskæftigede med et mobilitetshandicap mener oftere, at arbejdsgiveren og kollegaerne ikke tager tilstrækkeligt hensyn til deres handicap end beskæftigede med en sygdom som væsentligste handicap.
- Blandt personer i målgruppen for fleksjobordningen kender 79,4 pct. til ordningen. Til sammenligning har kun 26,3 pct. af de personer, der er i målgruppen for den handicapkompenserende ordning med personlig assistance i erhverv, kendskab til ordningen.
- Blandt personer i målgruppen for den handicapkompenserende ordning med økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning har næsten hver femte (19,3 pct.) søgt om økonomisk støtte – heraf har 2 ud af 3 fået bevilget støtten. Blandt dem, der ikke har søgt om støtte, har 40,8 pct. oplyst, at de ikke har behov for støtten, mens 21,9 pct. har oplyst, at de ikke kender ordningen.
- Omkring hver femte beskæftigede med handicap mener, at deres handicap har hæmmet dem med hensyn til henholdsvis at avancere, at opnå et bedre arbejde og at opnå et mere selvstændigt arbejde.
- Beskæftigede er i langt overvejende grad positivt stemt over for at arbejde sammen med en person med handicap, selvom det kræver, at de bruger lidt tid på at hjælpe vedkommende – dette gælder både beskæftigede med og beskæftigede uden handicap.
- Halvdelen af de beskæftigede – uanset om de har et handicap eller ej – har på udsagnet *”Ansættelse af en person med handicap betyder, at du og dine kollegaer belastes mere end ellers”* svaret, at det kommer an på handicapet.
- Beskæftigede er – uanset om de har et handicap eller ej – oftere betænkelige ved at skulle arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger (fx er mani-depressiv), end en person, der er enten blind eller sidder i kørestol. For alle tre typer af handicap gælder, at personer med handicap er lidt mere positive end personer uden handicap. Forskellen mellem de to grupper forsvinder imidlertid i flere tilfælde, når vi tager højde for forhold såsom køn, uddannelsesniveau og stillingskategori.

- Beskæftigede, der har et familiemedlem med handicap og/eller allerede har en kollega med handicap, er i flere tilfælde isoleret set mere positivt stemt over for at skulle arbejde sammen med en person med et handicap end andre beskæftigede.

JOB SØGNING OG TILBAGETRÆKNINGSALDER

I dette kapitel belyser vi, hvor mange arbejdspladser personer med handicap har været beskæftiget på, og i hvilken udstrækning de har søgt arbejde inden for de seneste 10 år. Desuden undersøger vi, hvornår beskæftigede med handicap forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og hvorvidt tilbud om mere fordelagtige arbejdsbetingelser kan gøre en forskel i denne forbindelse. Vi sammenligner resultaterne med tilsvarende resultater for personer uden handicap.

Som i de øvrige kapitler har vi ikke haft mulighed for at sammenligne 2016-tallene med tallene fra tidligere undersøgelsesår grundet databruddet i 2016, beskrevet i kapitel 1, og vi ser derfor heller ikke i dette kapitel på udviklinger over tid.

Kapitlet viser, at personer, der har haft et handicap eller et længerevarende helbredsproblem i mindst de seneste 10 år, i gennemsnit har været ansat på færre arbejdspladser i 10-årsperioden end personer uden handicap. Der er imidlertid ikke nævneværdig forskel på de to grupper, når vi ser bort fra de personer, der slet ikke har været beskæftiget på en arbejdsplads i hele perioden. For dem, der *har været beskæftiget* inden for de seneste 10 år, finder vi, at personer, der har haft et handicap eller et længerevarende helbredsproblem i hele perioden, i gennemsnit har skullet søge flere stillinger for at få et job end personer uden handicap. Dette skyldes imidlertid hovedsageligt, at en lille andel af personerne med han-

dicap har måttet søge uforholdsmæssigt mange stillinger pr. erhvervet job. For dem, der *ikke har været beskæftiget* inden for de seneste 10 år, finder vi, at en væsentligt større andel af personerne med handicap end af personerne uden handicap slet ikke har søgt job i perioden.

Vi finder desuden, at beskæftigede med handicap forventer at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end beskæftigede uden handicap. Samme forskel finder vi inden for gruppen af personer med handicap, når vi sammenligner ansatte på særlige vilkår med ordinært ansatte. Endelig tyder resultaterne på, at beskæftigede med handicap, der har passeret 50-årsalderen, i mindre udstrækning er villige til at arbejde mindst et halvt år længere, hvis de får tilbudt mere fordelagtige arbejdsbetingelser end beskæftigede uden handicap.

ANTAL ARBEJDSPLADSER INDEN FOR DE SENESTE 10 ÅR

Vi ser i dette afsnit på, hvor mange arbejdspladser personer henholdsvis med og uden handicap har været ansat på i løbet af den seneste 10-årige periode.⁸² For en del af de personer, der har oplyst, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem i 2016, vil handicappet eller det længerevarende helbredsproblem være opstået i løbet af den seneste 10-årige periode. For at opnå den bedst mulige sammenligning mellem personer henholdsvis med og uden handicap⁸³ afgrænser vi i dette og de to næste afsnit gruppen af personer med handicap til dem, der har haft handicappet eller det længerevarende helbredsproblem i hele undersøgelsesperioden, altså i mindst de seneste 10 år.

Der er væsentlig forskel på, hvor mange arbejdspladser den udvalgte gruppe af personer med handicap og personer uden handicap har været ansat på,⁸⁴ jf. tabel 9.1. Personer med handicap har i gennemsnit været ansat på 2,3 arbejdspladser mod 3,1 arbejdspladser, når det gælder personer uden handicap. Samme forskel viser sig, når vi sammenligner,

82. Dette inkluderer også eventuel beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende.

83. Omvendt kan vi dog ikke udelukke, at nogle af de personer, der i AKU 2016 har oplyst ikke at have et handicap, kan have haft det tidligere inden for de seneste 10 år. Dette har vi imidlertid ikke haft mulighed for at tage højde for.

84. Personer, der har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om antallet af arbejdspladser, de har været ansat på de seneste 10 år, er udeladt af beregningerne. Det drejer sig om 4,0 pct. af personer med handicap og 3,3 pct. af personer uden handicap.

hvordan antallet af arbejdspladser er fordelt for beskæftigede med og uden handicap.

TABEL 9.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter, hvor mange arbejdspladser de har været ansat på inden for de seneste 10 år, Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for alle og for beskæftigede¹. 2016.² Procent og gennemsnitligt antal arbejdspladser.³

Antal arbejdspladser:	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	Alle	Beskæftigede	Alle	Beskæftigede
0	21,0	---	1,2	---
1	28,6	36,2	29,4	29,8
2	16,8	21,2	23,3	23,5
3	12,2	15,5	16,6	16,8
4	7,4	9,4	10,4	10,6
5 eller flere	14,0	17,7	19,1	19,3
I alt	100,0 ^{a)}	100,0 ^{b)}	100,0	100,0
Gennemsnit, antal arb.pladser	2,3 ^{a)}	2,9	3,1	3,1
Opvægtet antal personer	311.268	245.857	2.462.566	2.432.804
Uvægtet antal personer	1.460	1.205	12.915	12.776

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem alle personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem beskæftigede med og uden handicap.

1. "Beskæftigede" omfatter her personer, der har haft mindst én arbejdsplads i perioden.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
3. "Ved ikke"-svar er udeladt af beregningerne.

Forskellen mellem de to grupper skal imidlertid især ses i lyset af, at der er relativt stor forskel på, hvor mange der slet ikke har været beskæftiget i 10-årsperioden. Blandt personer med handicap gælder dette 21,0 pct. mod kun 1,2 pct. blandt personer uden handicap.

Ser vi bort fra personer uden beskæftigelse i perioden, finder vi, at forskellen mellem de to grupper er minimal. Antallet forøges således til 2,9 arbejdspladser for beskæftigede med handicap, mens det fortsat ligger på 3,1 for beskæftigede uden handicap – en forskel, der ikke er statistisk signifikant. Den minimale forskel er en følge af, at der er relativt set lidt flere beskæftigede med handicap end beskæftigede uden handicap, der kun har været ansat på én arbejdsplads i 10-årsperioden (36,2 mod 29,8 pct.).

JOBØGNING INDEN FOR DE SENESTE 10 ÅR

Vi ser i dette afsnit på, i hvor høj grad personer med handicap har søgt job inden for de seneste 10 år. Vi ser først på jobsøgningen blandt de personer, der har været beskæftiget i løbet af perioden. Dernæst undersøger vi, om personer, der ikke har været beskæftiget i denne periode, rent faktisk har søgt job. Vi afgrænser også her personer med handicap til dem, som har haft handicappet eller det længerevarende helbredsproblem i hele den undersøgte periode.

PERSONER MED BESKÆFTIGELSE

Vi har tidligere i denne rapport vist, at personer med handicap i betydeligt mindre omfang er i beskæftigelse end personer uden handicap. En mulig forklaring er, at personer med handicap, trods aktiv jobsøgning, har sværere ved dels at komme i arbejde, dels at skifte job end personer uden handicap. I dette afsnit ser vi nærmere på jobsøgningen blandt personer, der har været beskæftiget på en eller flere arbejdspladser i løbet af den seneste 10-årige periode.

De interviewpersoner, der i AKU 2016 har tilkendegivet at have været beskæftiget på en eller flere arbejdspladser i løbet af de seneste 10 år, er blevet spurgt, hvor mange andre stillinger de har måttet søge inden for samme periode for at få de(t) pågældende job (dvs. for at blive beskæftiget på pågældende arbejdsplads(er)). Ud fra disse oplysninger har vi beregnet antallet af andre søgte stillinger pr. erhvervet job (pr. arbejdsplads). Vi kan på denne baggrund undersøge, om personer med handicap har måttet søge flere stillinger for at komme i job end personer uden handicap.

Den afgrænsede gruppe af personer med handicap har søgt flere stillinger pr. erhvervet job end personer uden handicap, jf. tabel 9.2. Det gennemsnitlige antal andre søgte stillinger pr. erhvervet job er således 5,4 for personer med handicap mod 3,5 for personer uden handicap – dette på trods af, at lidt flere af personerne med handicap ikke har søgt andre stillinger for at få det eller de job, de har haft i løbet af den 10-årige periode (56,1 mod 50,6 pct.). Andelen, der har søgt 1-10 andre stillinger pr. erhvervet job, er imidlertid mindre blandt personer med handicap (cirka 36 mod cirka 43 pct.). Endelig er andelen, som har måttet søge mere end 10 stillinger pr. erhvervet job på nogenlunde samme niveau i de to grupper (7,7 og 6,9 pct.). Sidstnævnte dækker imidlertid over, at dobbelt så

stor en andel af personerne med handicap (2,0 mod 1,1 pct.) har oplyst, at de har måttet søge mere end 50 stillinger pr. erhvervet job (ej vist). Det er med andre ord en ganske lille gruppe af personer med handicap, der trækker gennemsnittet op.

TABEL 9.2

Personer i alderen 16-64 år, som har været beskæftiget inden for de seneste 10 år, fordelt efter antal andre søgte stillinger pr. erhvervet job (pr. arbejdsplads). Procent. Gennemsnitligt antal søgte stillinger for alle og for personer med mindst én anden ansøgning pr. job. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn. 2016.¹

Antal søgte andre stillinger pr. job:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
0	56,1 ^{a)}	54,1	58,1	50,6	48,7 ^{b)}	52,4
1	18,6	19,6	17,6	20,2	20,4	20,0
2-10	17,6	17,1	17,1	22,3	23,6	21,2
Over 10	7,7	9,2	6,2	6,9	7,3	6,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Gennemsnitligt antal søgte stillinger:</i>						
Alle	5,4 ^{a)}	5,6	5,1	3,5	3,5	3,6
Mindst én anden ansøgning pr. job	12,3 ^{a)} (N = 427)	12,3 (N = 242)	12,2 (N = 185)	7,2 (N = 5.137)	6,9 (N = 2.601)	7,5 (N = 2.536)
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	193.239	97.667	95.572	1.917.308	920.193	1.051.115
Uvægtet antal personer	962	516	446	10.515	5.188	5.327

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem personer med og uden handicap og mellem mænd og kvinder er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

4. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Resultaterne tyder på, at forholdsvis få personer med handicap har søgt forholdsmæssigt mange andre stillinger for at få job. Omvendt er der for flertallet af de beskæftigede ikke tegn på, at de har haft sværere ved at komme i beskæftigelse end personer uden handicap. Thomsen & Høgelund (2011) fandt et lignende resultat i 2010. Thomsen & Høgelund (ibid.) peger – som en mulig forklaring på, at der ikke er nævneværdig forskel på de to gruppers jobsøgning – på, at personer med handicap har en mere realistisk vurdering af deres evner end personer uden handicap og der-

for forholdsvis ofte søger stillinger, de har gode chancer for at få. Hvis dette er tilfældet, vil det reducere antallet af ansøgninger. De peger også på, at vi sammenligner to forholdsvis ”stærke” grupper af personer, idet kun personer, som har haft et eller flere job igennem de seneste 10 år, indgår i analysen. Vi har således heller ikke personer med, som slet ikke har været beskæftiget de seneste 10 år. Det er derfor sandsynligt, at beskæftigelsesmulighederne for den gruppe af personer med handicap, der indgår i sammenligningen, langt hen ad vejen ligner mulighederne for gruppen af personer uden handicap.

Det er dog værd at bemærke, at vi kun har spurgt til, hvor mange stillinger en person skulle søge for at få et job. Hvis en person, der allerede er i beskæftigelse, uden held har søgt et nyt job, har vi således ikke registreret det. Det betyder, at en del af dem, der ifølge tabel 9.2 ikke har søgt andre stillinger end den eller dem, som de har haft i perioden, muligvis har søgt andre stillinger, men blot ikke fået dem. En del af forklaringen på, at andelen, der ikke har søgt andre stillinger, er størst blandt personer med handicap, kan dermed være, at de har sværere ved at finde et andet job.

Udelader vi de personer, der ikke har søgt andre stillinger pr. erhvervet job, fra analyserne, stiger det gennemsnitlige antal andre søgte stillinger pr. erhvervet job for begge grupper, men det er fortsat størst for personer med handicap (12,3 mod 7,2).

Vi ser dernæst på, om beskæftigede kvinders og mænds jobsøgningsaktivitet er forskellig, jf. tabel 9.2. Der er ikke nævneværdig kønsforskel, når det gælder personer med handicap: Kvinder har ganske vist i gennemsnit søgt lidt flere stillinger end mænd (5,6 mod 5,1), men forskellen er ikke statistisk signifikant. Samme billede tegner sig, når vi indskrænker undersøgelsespopulationen til kun at gælde de personer med handicap, der faktisk har søgt mindst én stilling pr. erhvervet job i undersøgelsesperioden, og når vi sammenligner kvinder og mænd uden handicap.

HAR PERSONER UDEN BESKÆFTIGELSE I DE SENESTE 10 ÅR SØGT JOB?

I dette afsnit fokuserer vi på personer, der ikke har været i beskæftigelse i de seneste 10 år. Denne gruppe udgør, som det fremgik af tabel 9.1, cirka

21 pct. af personerne med handicap mod kun 1 pct. af personerne uden handicap. Vi undersøger, hvor mange af disse personer der rent faktisk har søgt job i 10-årsperioden og om personer med handicap adskiller sig fra personer uden handicap i denne forbindelse. Også her er fokus på personer med handicap, som har haft handicappet eller det længerevarende helbredsproblem i hele den undersøgte periode.

TABEL 9.3

Personer i alderen 16-64 år, der ikke har været i beskæftigelse inden for de seneste 10 år, fordelt efter, om de har søgt job i perioden eller ej. Opgjort for personer med og uden handicap. For alle og særskilt for køn, 2016.¹ Procent.

Har søgt job:	Personer med handicap			Personer uden handicap		
	Alle	Kvinder	Mænd	Alle	Kvinder	Mænd
Ja	5,3 ^{a)}	3,7	7,7	33,3	25,2 ^{b)}	42,4
Nej	94,7	96,3	92,3	66,7	74,8	57,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>						
Opvægtet antal personer	63.518	38.867	24.652	26.370	13.794	12.831
Uvægtet antal personer	246	154	92	127	60	67

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med og uden handicap og mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap. b) Signifikant forskel mellem kvinder og mænd.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder her, at personer med handicap i markant mindre udstrækning har søgt job end personer uden handicap. Mens kun hver tyvende (5,3 pct.) af de ikke-beskæftigede med handicap har søgt et job i 10-årsperioden, gælder dette hver tredje (33,3 pct.) af personerne med handicap. Der er ikke nævneværdige kønsforskelle for personer med handicap i denne forbindelse.

Et større fravær af jobsøgningsaktivitet er ikke overraskende set i lyset af, at mange af de ikke-beskæftigede med handicap formentlig ikke har en tilstrækkelig stor arbejdssevne til at indgå på arbejdsmarkedet. Dette fremgår også af, at ikke-beskæftigede med handicap i højere grad end ikke-beskæftigede uden handicap er på førtidspension, jf. kapitel 3.

TILBAGETRÆKNINGSALDER

Vi undersøger i dette afsnit, hvilken betydning handicap eller længerevarende helbredsproblemer har for, hvornår beskæftigede⁸⁵ forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

TABEL 9.4

Personer med handicap i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter betydningen af handicapet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent.

Betydning af handicap:	Alle	Kvinder	Mænd Sign.
Tidligere tilbagetrækning	23,1	22,9	23,2
Senere tilbagetrækning	1,5	1,4	1,6
Ingen betydning	48,6	45,0	52,1
Ved ikke	26,9	30,7	23,1
I alt	100,1	100,0	100,0 **
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	566.348	284.945	284.658
Uvægtet antal personer	2.880	1.536	1.344

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen for kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi finder, at knap en fjerdedel (23,1 pct.) af de beskæftigede med handicap forventer, at de som følge af deres handicap trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet tidligere, end de ellers ville have gjort, jf. tabel 9.4. Dette gælder i lige stort omfang for kvinder og mænd (22,9 og 23,2 pct.). Kun 1,5 pct. af alle forventer, at de som følge af handicapet vil trække sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet. Heller ikke her er der nævneværdig forskel på kvinder og mænd (1,6 og 1,4 pct.). Omkring halvdelen (48,6 pct.) af alle forventer ikke, at handicapet vil have nogen betydning for deres tilbagetrækningsalder, og dette gælder i større omfang mænd (52,1 pct.) end kvinder (45,0 pct.). Kvinder er omvendt i større udstrækning i tvivl om, hvad handicapet betyder for tilbagetrækningsalderen – dette

85. I dette afsnit har vi udvidet definitionen af ”beskæftigede” således, at den også omfatter ikke-beskæftigede i referenceugen, som forventer at komme i beskæftigelse igen på et senere tidspunkt.

gælder således 30,7 pct. af kvinderne mod 23,1 pct. af mændene (26,9 pct. af alle beskæftigede med handicap).

TABEL 9.5

Personer med handicap i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter betydningen af handicapet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Særskilt for typen af det væsentligste handicap. 2016.¹ Procent.

Betydning af handicap:	Mobilitets- handicap	Sanse- og kommuni- kationshandicap	Psykiske lidelser	Sygdomme
Tidligere tilbagetrækning	30,8	14,5	15,0	18,9
Senere tilbagetrækning	1,5	0,0	1,4	1,5
Ingen betydning	39,1	63,6	51,4	56,0
Ved ikke	28,6	21,9	32,2	23,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	221.665	15.612	76.747	245.550
Uvægtet antal personer	1.082	92	362	1.291

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem grupperne er testet to og to mod hinanden med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med et mobilitetshandicap og personer med hver af de tre øvrige typer af væsentligste handicap er signifikant. Det samme gælder forskellen mellem personer med en psykisk lidelse og personer med en sygdom.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Det er især beskæftigede med et mobilitetshandicap som væsentligste handicap, som forventer at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet, end de ville have gjort, hvis de ikke havde haft et handicap, jf. tabel 9.5. Dette gælder således cirka 3 ud af 10 (30,8 pct.) af de beskæftigede med et mobilitetshandicap mod 14,5-18,9 pct. af de beskæftigede med en af de tre øvrige typer af væsentligste handicap. Beskæftigede med et mobilitetshandicap forventer omvendt noget sjældnere, at handicapet ikke har en betydning for tilbagetrækningsalderen (39,1 pct.), mens dette gælder for mindst halvdelen i de tre øvrige grupper af beskæftigede med handicap (51,4-63,6 pct.). Endelig skal det nævnes, at en ganske stor andel i alle fire grupper er i tvivl om, hvorvidt deres handicap har betydning for den forventede tilbagetrækningsalder (21,9-32,2 pct.).

TABEL 9.6

Personer med handicap i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter forventet tilbagetrækningsalder. For alle og særskilt for køn. 2016.¹ Procent og gennemsnitsalder.

Forventet alder:	Alle	Kvinder	Mænd Sign.
Yngre end 60 år	2,8	2,1	3,5
60-64 år	14,0	14,8	13,2
65-69 år	31,3	30,6	31,9
70 år eller ældre	13,7	11,4	16,1
Ved ikke	38,2	41,1	35,3
I alt	100,0	100,0	100,0 ***
Gennemsnit, alder ²	65,9	65,6	66,2
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	570.878	286.009	284.870
Uvægtet antal personer	2.886	1.541	1.345

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem kvinder og mænd er testet med en chi2-test, mens forskellen i gennemsnittet mellem kvinder og mænd er testet med en t-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Personer, der har svaret "ved ikke", indgår ikke i beregning af gennemsnit.

Vi har også spurgt beskæftigede med handicap, i hvilken alder de forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Vi finder, at de i gennemsnit forventer at trække sig tilbage, når de er 65,9 år, jf. tabel 9.6. Dette kan umiddelbart virke som en høj gennemsnitlig tilbagetrækningsalder. Den relativt høje gennemsnitsalder kan imidlertid blandt andet skyldes, at mange af dem, der i princippet gerne vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før pensionsalderen, måske er i tvivl om, hvorvidt dette er muligt. I så fald har de formentlig svaret "ved ikke" – et svar, der er afgivet af hele 38,2 pct. af de adspurgte – og de indgår i så fald ikke i beregningen af den gennemsnitlige forventede tilbagetrækningsalder. Vi finder endvidere, at kun 2,8 pct. forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, før de er fyldt 60 år, mens knap en tredjedel (31,3 pct.) forventer at trække sig tilbage, når de er 65-69 år. En relativt stor andel (13,7 pct.) forventer først at trække sig tilbage, når de har passeret de 70 år.

Der er ikke den helt store kønsforskel i denne forbindelse: Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er 65,6 år for kvinder og 66,2 år for mænd – en forskel, der ikke er statistisk signifikant, jf. tabel 9.6. De to køn adskiller sig dog ved, at mænd i lidt større udstrækning end kvinder forventer at trække sig tilbage, før de fylder 60 år (3,5 mod 2,1 pct.), sam-

tidig med at mænd også i større omfang først forventer at trække sig tilbage, efter at de er fyldt 70 år (16,1 mod 11,4 pct.). Endelig har kvinder i større omfang end mænd svaret ”ved ikke” (41,1 mod 35,3 pct.).

Det er umiddelbart overraskende, at kvinder ikke har en nævneværdigt lavere gennemsnitlig tilbagetrækningsalder end mænd, se fx Larsen m.fl. (2011). Hvis kvinder i større udstrækning end mænd har svaret ”ved ikke”, fordi de er i tvivl om mulighederne for at trække sig tidligt tilbage, kan dette imidlertid være en af forklaringerne på fraværet af en signifikant kønsforskel.

Personer med handicap forventer at trække sig lidt tidligere tilbage end personer uden handicap, jf. tabel 9.7. Den forventede alder er i gennemsnit 65,9 år for personer med handicap mod 66,3 pct. for personer uden handicap – en forskel, der er statistisk signifikant. Forskellen viser sig ved, at lidt flere af personerne med handicap forventer at trække sig tilbage, før de fylder 65 år (16,8 mod 13,1 pct.), mens lidt færre forventer at trække sig tilbage, efter at de er fyldt 70 år (13,7 mod 19,4 pct.).

Inden for gruppen af personer med handicap finder vi, at personer, ansat på særlige vilkår, forventer at trække sig tilbage tidligere end personer, ansat på ordinære vilkår, jf. tabel 9.7. Den forventede tilbagetrækningsalder for de to grupper er således henholdsvis 64,2 og 66,1 år i gennemsnit. Færre af dem, der er ansat på særlige vilkår, forventer således at vente med at trække sig tilbage, til de er fyldt 70 år (4,7 mod 15,3 pct.). Der er imidlertid overraskende få af dem, der er ansat på særlige vilkår, som forventer at trække sig tilbage før de 60 år (5,0 pct.). Andelen blandt dem, der er ansat på ordinære vilkår, er 2,4 pct. De lave andele kan dog igen hænge sammen med, at en væsentlig andel i begge grupper svarer ”ved ikke” (42,2 og 37,5 pct.) – dette kan som nævnt måske især omfatte personer, der gerne vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før pensionsalderen, men som er i tvivl om, hvorvidt det kan lade sig gøre.

Vi finder desuden, at personer med handicap, der er ansat på ordinære vilkår, fordeler sig lidt anderledes på forventet tilbagetrækningsalder end personer uden handicap, mens den gennemsnitlige forventede tilbagetrækningsalder for de to grupper ikke adskiller sig nævneværdigt (66,1 år mod 66,3 år).

TABEL 9.7

Personer i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter forventet tilbagetrækningsalder. Særskilt for handicapstatus, for personer med handicap, særskilt for ansættelsesforhold. 2016.¹ Procent og gennemsnitsalder.

	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	Ansæt på særlige vilkår	Ansæt på ordinære vilkår	Alle	Alle
<i>Fordeling:</i>				
Yngre end 60 år	5,0	2,4	2,8	2,1
60-64 år	17,7	13,3	14,0	11,0
65-69 år	30,3	31,5	31,3	33,4
70 år eller ældre	4,7	15,3	13,7	19,4
Ved ikke	42,2	37,5	38,2	34,1
I alt	99,9 ^{a)}	100,0 ^{b)}	100,0 ^{c)}	100,0
Gennemsnit, alder ²	64,2 ^{a)}	66,1	65,9 ^{c)}	66,3
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	86.217	484.661	570.878	2.689.946
Uvægtet antal personer	429	2.457	2.886	14.718

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med handicap ansat på henholdsvis særlige og ordinære vilkår og mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet for disse grupper er testet med en t-test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med handicap ansat på henholdsvis særlige og ordinære vilkår, b) Signifikant forskel mellem personer med handicap ansat på ordinære vilkår og personer uden handicap, c) Signifikant forskel mellem personer med og uden handicap.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Personer, der har svaret "ved ikke", indgår ikke i beregning af gennemsnit.

FASTHOLDELSE AF PERSONER OVER 50 ÅR

Afslutningsvist ser vi på arbejdsgiveres muligheder for at fastholde ældre på arbejdsmarkedet. I AKU 2016 er alle beskæftigede i alderen 50-64 år samt alle ikke-beskæftigede i samme aldersgruppe, som regner med at komme i arbejde igen (herefter samlet benævnt "ældre"), blevet spurgt, hvorvidt de kunne forestille sig at arbejde mindst et halvt år længere, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- Du kan få mere fleksibel arbejdstid?
- Du kan få mulighed for flere pauser?
- Du kan gå ned i arbejdstid?

- Du kan få mindre krævende arbejdsopgaver?
- Du kan få mere udfordrende arbejdsopgaver?
- Du kan få en engangsbonus på 10.000 kroner?
- Din arbejdsgiver opfordrer dig til at blive længere?
- Du kan få tilpasset arbejdsforholdene, fx få en speciel stol, et særligt bord eller særlige arbejdsredskaber?

Vi ser først på, hvor mange af de ældre med handicap der har svaret enten ”Ja, helt sikkert” eller ”Ja, måske” til hvert af ovennævnte spørgsmål.⁸⁶ Vi sammenligner løbende med resultater for ældre uden handicap.

Ældre med handicap er gennemgående mindre tilbøjelige til at ville arbejde et halvt år længere, hvis forskellige betingelser er opfyldt, end ældre uden handicap, jf. tabel 9.8. Rangordenen af de mest ”populære” betingelser er den samme for ældre med og uden handicap. Den mest populære betingelse er, hvis man får mulighed for at gå ned i arbejdstid: Omkring halvdelen (52,5 pct.) af de ældre med handicap vil (måske) arbejde et halvt år længere, hvis de får denne mulighed, mod 62,7 pct. blandt ældre uden handicap. Den næstmest populære betingelse er, hvis man kan få mere fleksibel arbejdstid – andelene er her henholdsvis 45,9 og 57,3 pct. for ældre med og uden handicap. Derefter følger en opfordring fra arbejdsgiveren om at blive længere som det tredje mest populære. Andelene er her henholdsvis 42,2 og 51,1 pct.

Forskellen mellem ældre med og uden handicap viser sig også ved, at relativt flere i den førstnævnte gruppe har svaret ”Nej” til alle betingelser (20,8 mod 15,6 pct.). Resultaterne peger samlet set i retning af, at det er vanskeligere for arbejdsgivere at få et positivt udbytte af en indsats for at fastholde ældre på arbejdsmarkedet, når det gælder personer med handicap, end når det drejer sig om personer uden handicap.

86. Derudover var det muligt at svare ”nej” eller ”ved ikke”.

TABEL 9.8

Andelen af personer i alderen 50-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, der har svaret "Ja, helt sikkert" eller "Ja, måske" til at ville arbejde mindst et halvt år længere, hvis forskellige betingelser er opfyldt. Andelen, der har svaret "Ja, helt sikkert" til mindst én betingelse, og andelen, der har svaret "Nej" til alle betingelser. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

Betingelser:	Personer med handicap	Personer uden handicap Sign.
Mere fleksibel arbejdstid	45,9	57,3 ***
Mulighed for flere pauser	27,1	29,1
Gå ned i arbejdstid	52,5	62,7 ***
Mindre krævende arbejdsopgaver	32,2	36,3 *
Mere udfordrende arbejdsopgaver	22,0	29,9 ***
Engangsbonus på 10.000 kroner	29,2	33,2 *
Arbejdsgiver opfordrer til at blive længere	42,2	51,1 ***
Tilpasning af arbejdsforholdene, fx en speciel stol, et særligt bord eller særlige arbejdsredskaber	23,5	24,8
Har svaret "Ja, helt sikkert" til mindst én betingelse	39,6	41,0
Har svaret "Nej" til alle betingelser	20,8	15,6 ***
<i>Procentgrundlag (min.):</i>		
Opvægtet antal personer	154.986	594.292
Uvægtet antal personer	914	3.566

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

OPSUMMERING

- Personer, der har haft et handicap eller et længerevarende helbredsproblem i mindst de seneste 10 år, har i denne periode været ansat på færre arbejdspladser (2,3 arbejdspladser i gennemsnit) end personer uden handicap (3,1 arbejdspladser i gennemsnit). Forskellen mellem de to grupper forsvinder, når vi udelader de personer, der slet ikke har været beskæftiget på en arbejdsplads i hele perioden (henholdsvis 21,0 og 1,2 pct. i de to grupper).
- Blandt personer, der har været beskæftiget inden for de seneste 10 år, har personer med handicap i gennemsnit skullet søge flere stillinger for at få et job (5,4) end personer uden handicap (3,5). Forskel-

len skyldes imidlertid hovedsageligt, at en lille gruppe af personer med handicap har måttet søge uforholdsmæssigt mange stillinger pr. erhvervet job.

- Blandt personer, der ikke har været beskæftiget inden for de seneste 10 år, er andelen, der slet ikke har søgt job i denne periode, markant større blandt personer med handicap (94,7 pct.) end blandt personer uden handicap (66,7 pct.).
- Knap hver fjerde af de beskæftigede med et handicap vurderer, at de vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet tidligere, end de ellers ville have gjort, som følge af deres handicap. Omvendt vurderer mindre end 2 pct., at de som følge af handicappet vil trække sig tilbage senere, end de ellers ville have gjort. Næsten halvdelen vurderer ikke, at deres handicap har betydning for deres forventede tilbagetrækningsalder, mens den resterende fjerdedel har svaret ”ved ikke”.
- Især beskæftigede med et mobilitetshandicap forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet tidligere end ellers som følge af deres handicap (30,8 pct. mod 14,5-18,9 pct. blandt beskæftigede med andre typer af væsentligste handicap), mens de sjældnere end andre forventer, at handicappet ikke har en betydning for tilbagetrækningsalderen.
- Beskæftigede med handicap forventer at trække sig lidt tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end beskæftigede uden handicap – den gennemsnitlige forventede tilbagetrækningsalder for de to grupper er henholdsvis 65,9 og 66,3 år. De tilsvarende gennemsnitsaldrer for beskæftigede med handicap, der henholdsvis er ansat på særlige og ordinære vilkår, er 64,2 og 66,1 år.
- For beskæftigede med handicap gælder, at omkring hver sjette forventer at trække sig tilbage, før de fylder 65 år, mens 13,7 pct. først forventer at trække sig tilbage, efter at de er fyldt 70 år. Næsten hver fjerde er i tvivl om, hvornår de trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet.
- Ældre med handicap er generelt mindre positivt stemt end ældre uden handicap over for at arbejde mindst et halvt år længere, hvis de tilbydes mere fordelagtige arbejdsbetingelser.

ARBEJDSEVNE OG BESKÆFTIGELSESPOTENTIALE

I dette kapitel belyser vi, hvordan personer med et handicap eller længe-revarende helbredsproblem selv vurderer deres arbejdsevne. I denne forbindelse undersøger vi også, om der er en sammenhæng mellem selvvurderet arbejdsevne og beskæftigelse. Desuden ser vi for ikke-beskæftigede med handicap på, om der er en sammenhæng mellem selvvurderet arbejdsevne og søgning efter og ønske om erhvervsarbejde. Vi undersøger i forlængelse heraf, om der er forhold, der adskiller beskæftigede med handicap fra ikke-beskæftigede med handicap, som har en selvvurderet arbejdsevne, der mindst er på niveau med gennemsnittet for de beskæftigede – forhold, som gør det vanskeligt for ikke-beskæftigede at opnå beskæftigelse. Endelig foretager vi et skøn over, hvor stort beskæftigelsespotentialet er blandt ikke-beskæftigede med handicap. Vi skelner som udgangspunkt ikke mellem, om der er tale om ustøttet eller støttet beskæftigelse.

Grundet databruddet i 2016, beskrevet i kapitel 1, har vi ikke haft mulighed for at sammenligne 2016-tallene for fx arbejdsevnevurdering med tallene fra tidligere år, og vi ser derfor ikke på udviklinger over tid i dette kapitel.

Kapitlet viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem selvvurderet arbejdsevne og beskæftigelse. Den selvvurderede arbejdsevne er således i gennemsnit højere for beskæftigede med handicap end for ikke-

beskæftigede med handicap. Samme billede tegner sig for personer uden handicap.⁸⁷ For ikke-beskæftigede med handicap ser der desuden ud til at være en klar sammenhæng mellem arbejdsevnevurdering og søgning efter/ønske om erhvervsarbejde.

Kapitlet viser endvidere, at ikke-beskæftigede med handicap, der har en relativt høj arbejdsevnevurdering, oftere end beskæftigede med handicap har karakteristika, der isoleret set hænger negativt sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse: De er oftere yngre og enlige og har oftere en psykisk lidelse. Vores skøn er, at beskæftigelsespotentiallet blandt ikke-beskæftigede med handicap ligger et sted mellem 10.000 og 22.000 personer. Denne gruppe af ikke-beskæftigede med handicap omfatter personer, som har en relativt høj selv vurderet arbejdsevne, som har søgt efter eller har ønske om erhvervsarbejde, og som desuden har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det skal understreges, at dette skøn er behæftet med betydelig usikkerhed.

SELVVURDERET ARBEJDSEVNE

Alle interviewpersoner i AKU 2016 er blevet spurgt, hvordan de vurderer deres arbejdsevne på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder, at man slet ikke kan arbejde, mens 10 betyder, at man har fuld arbejdsevne.

Den gennemsnitlige arbejdsevnevurdering for alle personer med handicap under ét ligger på 6,1, jf. tabel 10.1. Tre ud af 10 (29,5 pct.) vurderer deres arbejdsevne som lav (1-3), hver femte (19,9 pct.) vurderer den som middel (4-6), mens halvdelen (50,5 pct.) vurderer den som høj (7-10). Lidt mere end hver fjerde (26,3 pct.) af alle har vurderet, at de har fuld arbejdsevne (10).

Der er meget stor forskel på, hvordan personer med handicap vurderer deres arbejdsevne, afhængigt af, om de er i beskæftigelse eller ej, jf. tabel 10.1. Den gennemsnitlige arbejdsevnevurdering er næsten dobbelt så høj (7,9) for de beskæftigede som for de ikke-beskæftigede (4,1). Forskellen skal ses i lyset af, at mens hele 40,5 pct. af de beskæftigede med handicap vurderer, at de har fuld arbejdsevne (10), gælder dette blot 9,4 pct. af de ikke-beskæftigede med handicap. Omvendt vurderer over halvdelen (53,1 pct.) af sidstnævnte gruppe, at de har en lav arbejdsevne (1-3) mod 7,9 pct. af de beskæftigede med handicap.

87. Som nævnt i kapitel 1 ved vi imidlertid ikke, hvilken vej kausaliteten går.

TABEL 10.1

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter selvvurderet arbejdssevne (skala 1-10)¹. For alle og særskilt for beskæftigelsesstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.² Procent og gennemsnit.

Selvvurderet arbejdssevne:	Alle	Beskæftigede	Ikke-beskæftigede Sign.
10	25,6	40,5	9,4
7-9	24,9	33,6	15,4
4-6	19,9	18,0	22,0
1-3	29,5	7,9	53,1
I alt	99,9	100,0	99,9 ***
Gennemsnit	6,1	7,9	4,1 ***
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	776.260	405.141	371.112
Uvægtet antal personer	3.760	2.106	1.654

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en t-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

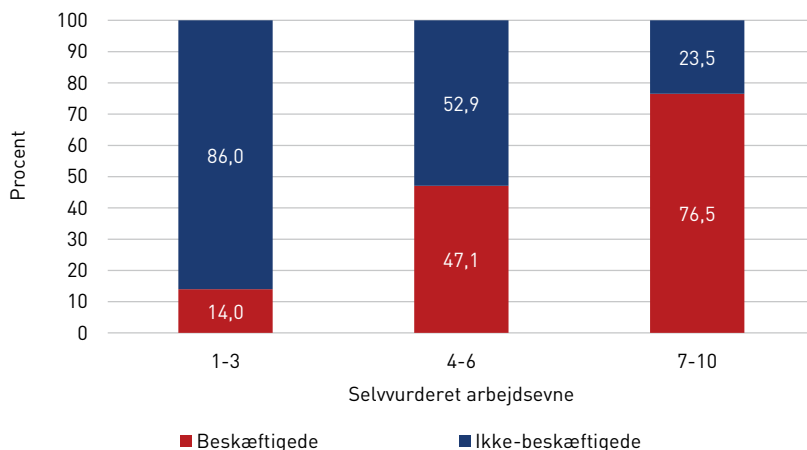
- 1 = kan slet ikke arbejde; 10 = fuld arbejdssevne.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Ved tolkning af resultaterne i dette kapitel er det vigtigt at være opmærksom på, at der af flere årsager kan være forskel på, hvordan henholdsvis beskæftigede og ikke-beskæftigede bedømmer deres egen arbejdssevne. Tager vi personer med et handicap eller længerevarende helbredsproblem som eksempel, kan de, der ikke er i beskæftigelse, potentielt legitimere fravær af beskæftigelse med lav arbejdssevne. Omvendt kan de overvurdere deres arbejdssevne, fordi de i det daglige ikke konfronteres med specifikke jobkrav, som de måske reelt ville have vanskeligt ved at leve op til, hvis de var i beskæftigelse. For beskæftigede gælder, at de let kan blive konfronteret med deres handicap eller længerevarende helbredsproblem på arbejdspladsen, hvilket potentielt kan betyde, at de vurderer deres arbejdssevne til at være lavere, end de ellers ville have gjort. Samtidig kan det være vanskeligt at foretage en realistisk vurdering af ens arbejdssevne, hvis der på arbejdspladsen tages store hensyn.

Resultaterne i tabel 10.1 kan også illustreres ved hjælp af figur 10.1, der viser, hvordan personer med handicap med henholdsvis en lav (1-3), en middel (4-6) og en høj (7-10) selvvurderet arbejdssevne er fordelt på beskæftigede og ikke-beskæftigede.

FIGUR 10.1

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter beskæftigelsesstatus. Særskilt for selvvurderet arbejdsevne (skala 1-10). Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Procentgrundlag: Lav arbejdsevne (1-3): 962 (uvægtet) og 229.214 (opvægtet); middel arbejdsevne (4-6): 715 (uvægtet) og 154.661 (opvægtet); høj arbejdsevne (7-10): 2.083 (uvægtet) og 392.386 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Det fremgår, at der er en klar sammenhæng mellem arbejdsevnevurdering og beskæftigelsesstatus, jf. figur 10.1.⁸⁸ Kun 14 pct. af personerne med handicap, der har en lav (1-3) selvvurderet arbejdsevne, er i beskæftigelse. Beskæftigede udgør derimod lige knap halvdelen (47,1 pct.) af de personer med handicap, der har en middel (4-6) selvvurderet arbejdsevne, og hele 3 ud af 4 (76,5 pct.) af de personer med handicap, der har en høj (7-10) selvvurderet arbejdsevne. Beskæftigelsespotentialt må formodes at være særligt stort blandt de ikke-beskæftigede med handicap, der selvvurderer deres arbejdsevne som høj. Vi vender tilbage til dette sidst i kapitlet.

Ser vi på personer uden handicap, er der lignende forskelle i arbejdsevnen mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede, omend niveauet for arbejdsevnen generelt er noget højere end for personer med handicap, jf. bilagstabel B10.1. Den gennemsnitlige arbejdsevnevurdering er således

88. Jf. fodnote 2.

højere for ikke-beskæftigede uden handicap (8,8) end for personer med handicap i beskæftigelse (7,9), jf. en sammenligning af tabel 10.1 og bilagstabel B10.1. For beskæftigede uden handicap er gennemsnittet på 9,6, jf. bilagstabel B10.1.

IKKE-BESKÆFTIGEDES SØGNING EFTER OG ØNSKE OM ARBEJDE

Når vi skal vurdere potentialet for at få ikke-beskæftigede med handicap ind på arbejdsmarkedet, må det også antages at spille en rolle, om de aktivt søger eller ønsker at komme i erhvervsarbejde. Vi har derfor undersøgt, hvor mange af de ikke-beskæftigede med handicap⁸⁹ i AKU 2016 der i de seneste fire uger op til deres referenceuge har søgt erhvervsarbejde, eller – hvis de ikke har søgt – har oplyst, at de ønsker erhvervsarbejde.

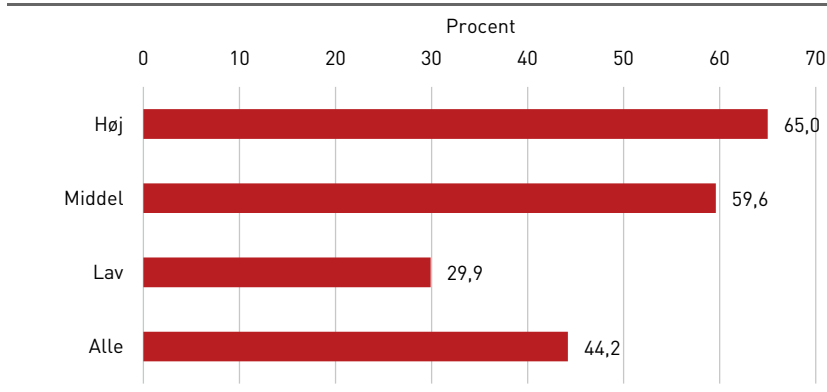
For ikke-beskæftigede med handicap som helhed gælder, at 44,2 pct. enten har søgt eller ønsker erhvervsarbejde, jf. kapitel 5. Denne andel er markant større blandt dem, som enten har en middel (59,6 pct.) eller især en høj arbejdsevne (65,0 pct.), end blandt dem, der har en lav arbejdsevne (29,9 pct.), jf. figur 10.2.

Cirka hver fjerde ikke-beskæftigede med handicap har som nævnt en høj arbejdsevne (7-10), og flertallet i denne gruppe søger eller ønsker erhvervsarbejde, jf. figur 10.2. Det er denne gruppe, vi ser nærmere på i de følgende afsnit, når vi forsøger at indkredse beskæftigelsespotentialet blandt ikke-beskæftigede med handicap.

89. I denne specifikke analyse inkluderer gruppen af ikke-beskæftigede også personer med handicap, som har fået tilsagn om at påbegynde et arbejde om mere end tre måneder, mens personer med handicap, som har fået tilsagn om at påbegynde et arbejde om mindre end tre måneder, som nævnt i kapitel 3, betragtes som beskæftigede.

FIGUR 10.2

Andelen af ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, som søger arbejde, eller som ikke søger, men ønsker arbejde. For alle og særskilt for lav, middel og høj selvvalgt arbejdssevne¹. 2016.² Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med "lav", "middel" og "høj" arbejdssevne er testet to og to mod hinanden med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer med lav arbejdssevne og personer med henholdsvis middel og høj arbejdssevne er signifikant. Procentgrundlag: personer med handicap under ét: 1.573 (uvægtet) og 355.413 (opvægtet). Lav arbejdssevne: 793 (uvægtet) og 195.813 (opvægtet); middel arbejdssevne: 347 (uvægtet) og 78.097 (opvægtet); høj arbejdssevne: 427 (uvægtet) og 79.897 (opvægtet).

1. Den selvvalgte arbejdssevne er opgjort på en skala fra 1- til 10, hvor "lav" svarer til 1-3, "middel" svarer til 4-6 og "høj" svarer til 7-10.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

HVAD ADSKILLER IKKE-BESKÆFTIGEDE MED HØJ ARBEJDSEVNE FRA BESKÆFTIGEDE?

Vi undersøger i dette afsnit, om der inden for gruppen af personer med handicap, der har en høj arbejdssevne, er nogle karakteristika, som adskiller beskæftigede og ikke-beskæftigede. Vi får dermed et indblik i forhold, der potentielt kan spille en rolle for, at nogle af personerne med høj arbejdssevne er i arbejde, mens andre ikke er det. De undersøgte forhold er køn, alder, etnisk oprindelse, alder ved handicappets opståen, sværhedsgraden af handicapet, typen af det væsentligste handicap samt uddannelsesniveau. Dernæst undersøger vi, ved brug af logistisk regression, hvilke af disse forhold der isoleret set hænger sammen med, om personer med handicap med høj arbejdssevne er i beskæftigelse eller ej.

Vi tager her afsæt i personer med handicap, der har en relativt høj arbejdsevne, det vil her sige en selv vurderet arbejdsevne på 8-10. Dermed er fokus rettet mod personer, der har en selv vurderet arbejdsevne mindst svarende til gennemsnittet for personer med handicap, der er i beskæftigelse – denne gruppes gennemsnit ligger som nævnt på 7,9, jf. tabel 10.1.

Inden for gruppen af personer med handicap, der har en arbejdsevne på 8-10 (i det følgende kaldet ”høj”), adskiller ikke-beskæftigede sig på en række punkter fra beskæftigede: Ikke-beskæftigede er markant yngre end beskæftigede, jf. tabel 7.2. 16-29-årige udgør således 45,5 pct. af de ikke-beskæftigede mod 19,5 pct. af de beskæftigede. Aldersforskellen afspejler blandt andet, at en del af de ikke-beskæftigede er under uddannelse på fuld tid. Frasorterer vi personer, der har en igangværende uddannelsesaktivitet, reduceres aldersforskellen: De 16-29-årige udgør dermed 27,1 pct. af de ikke-beskæftigede og 11,4 pct. af de beskæftigede (ej vist).

TABEL 10.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år med en selv vurderet arbejdsevne over gennemsnittet for personer med handicap i beskæftigelse (dvs. 8-10) fordelt efter udvalgte karakteristika. For alle og særskilt for beskæftigelsesstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

	Alle	Beskæftigede	Ikke-beskæftigede Sign.
<i>Køn:</i>			
Kvinder	47,9	47,2	50,5
Mænd	52,1	52,8	49,5
I alt	100,0	100,0	100,0
<i>Alder:</i>			
16-29 år	24,9	19,5	45,5
30-39 år	16,9	18,2	12,2
40-49 år	23,0	25,7	12,7
50-64 år	35,1	36,6	29,5
I alt	99,9	100,0	99,9 ***
<i>Etnisk oprindelse:</i>			
Dansk eller anden vestlig oprindelse	94,4	95,8	89,1
Ikke-vestlig oprindelse	5,6	4,2	10,9
I alt	100,0	100,0	100,0 **

(Tabellen fortsættes)

TABEL 10.2 FORTSAT

Personer med handicap i alderen 16-64 år med en selvvruderet arbejdsevne over gennemsnittet for personer med handicap i beskæftigelse (dvs. 8-10) fordelt efter udvalgte karakteristika. For alle og særskilt for beskæftigelsesstatus. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

	Alle	Beskæftigede	Ikke- beskæftigede Sign.
<i>Civilstand:</i>			
Gift/samlevende	47,2	52,1	28,7
Enlig	52,8	47,9	71,3
I alt	100,0	100,0	100,0 ***
<i>Alder ved handicappets opståen (gns.)</i>			
	29,6	30,2	27,3
<i>Sværhedsgrad af handicapet:</i>			
Større handicap eller længerevarende helbredsproblem	17,6	16,2	22,9
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	82,4	83,8	77,1
I alt	100,0	100,0	100,0 *
<i>Type af væsentligste handicap:</i>			
Mobilitetshandicap	35,4	37,2	28,7
Sanse- og kommunikationshandicap	3,5	3,7	2,8
Psykiske lidelser	7,8	6,7	12,2
Sygdomme	53,3	52,5	56,4
I alt	100,0	100,1	100,1 **
<i>Uddannelsesniveaue:</i>			
Ingen erhvervskompetencegivende uddan- nelse	36,0	31,4	54,0
Erhvervskompetencegivende uddannelse ²	64,0	68,6	46,0
I alt	100,0	100,0	100,0 ***
<i>Procentgrundlag (min.):</i>			
Opvægtet antal personer	313.012	248.875	64.138
Uvægtet antal personer	1.721	1.361	360

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i den gennemsnitlige alder ved handicappets opståen mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en t-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

Ikke-beskæftigede adskiller sig desuden ved i større omfang end beskæftigede at have en ikke-vestlig oprindelse (10,9 mod 4,2 pct.) og at være

enlige (71,3 mod 47,9 pct.) – forskelle, der givetvis blandt andet hænger sammen med, at ikke-beskæftigede gennemgående er yngre.

Der er – ikke overraskende – flere med et større handicap eller længerevarende helbredsproblem blandt ikke-beskæftigede end blandt beskæftigede (22,9 mod 16,2 pct.). Desuden har relativt flere af de ikke-beskæftigede en psykisk lidelse som væsentligste handicap (12,2 mod 6,7 pct.). Endelig er der relativt flere af de ikke-beskæftigede, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse (54,0 mod 31,4 pct.).

Derimod er der ikke nævneværdig forskel mellem de udvalgte beskæftigede og ikke-beskæftigede, når det gælder gruppernes sammensætning på køn og alder ved handicappets opståen.

I det følgende undersøger vi ved brug af logistisk regression, om der isoleret set – det vil sige, når vi samtidig tager højde for de øvrige forhold i analysen – er en sammenhæng mellem hvert af de undersøgte forhold og sandsynligheden for at være i beskæftigelse for personer med handicap, der har en høj selv vurderet arbejdsevne.⁹⁰ Resultatet fremgår af bilagstabel B10.2. Vi finder, at sandsynligheden for at være i beskæftigelse isoleret set falder svagt med alderen ved handicappets opståen. Derudover er der også en svag negativ sammenhæng mellem beskæftigelsessandsynligheden og det at være enlig. Beskæftigelsessandsynligheden stiger med alderen (estimatet for ”alder” er således positivt) med fallende stigningstakt (estimatet for ”alder²” er således negativt). Omvendt er beskæftigelsessandsynligheden isoleret set lavere, jo højere alderen er ved handicappets opståen, og hvis det væsentligste handicap er en psykisk lidelse. Derimod er der ikke nogen nævneværdig sammenhæng mellem sandsynligheden for at være i beskæftigelse og henholdsvis sværhedsgraden af handicappet, uddannelsesniveaueu eller oprindelseslandet.

For gruppen af personer med handicap, der har en høj arbejdsevne, er der altså samlet set nogle forhold – at være ung, at være enlig og at have en psykisk lidelse – som oftere kendetegner ikke-beskæftigede end beskæftigede, og som hver især isoleret set hænger negativt sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse.

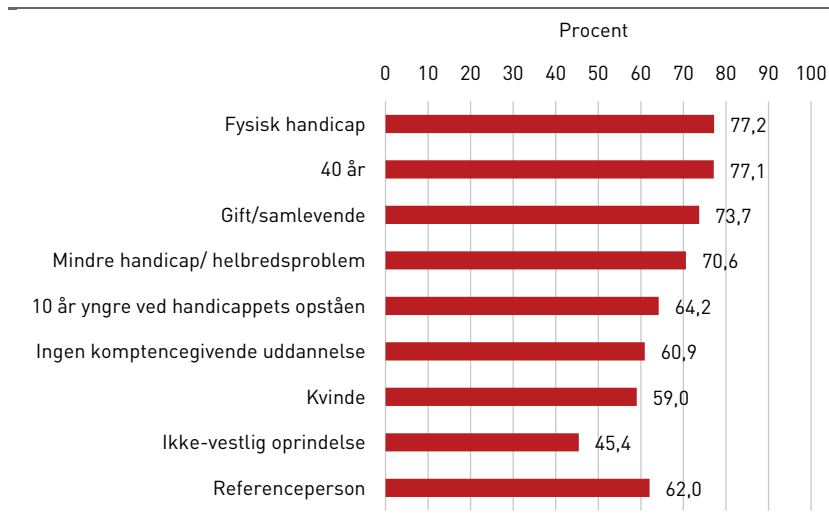
Vi illustrerer dernæst – igen med afsæt i personer med handicap, der har en høj arbejdsevne – i hvor høj grad de enkelte forhold hænger sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse. Vi tager udgangspunkt i et tænkt eksempel, nemlig følgende referenceperson: 30-

90. Betydningen af sværhedsgraden af handicappet og de øvrige individkarakteristika er udregnet som gennemsnitlige marginale effekter (jf. kapitel 1).

årig mand, der har dansk (eller anden vestlig) oprindelse, som er enlig, som var 20 år ved handicappets opståen, som har et større handicap i form af en psykisk lidelse og som har en erhvervskompetencegivende uddannelse.⁹¹ Referencepersonen har – beregnet på basis af analyseresultaterne i bilagstabel B10.2 – 62 pct.'s sandsynlighed for at være i beskæftigelse, jf. figur 10.3.

FIGUR 10.3

Beskæftigelsesandsynlighed for personer med handicap i alderen 16-64 år med en selv vurderet arbejdsvevne over gennemsnittet for personer med handicap i beskæftigelse (dvs. 8-10). Særskilt for specifikke karakteristika. Sæsonkorregeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Referenceperson: mand, 30 år gammel, har dansk (eller anden vestlig) oprindelse, er enlig, var 20 år ved handicappets opståen, har et større handicap i form af en psykisk lidelse og har ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. I hver søjle er ét karakteristikum ændret i forhold til referencepersonen. Procentgrundlag: 1.565 (uvægtet) og 287.312 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

Vi har efterfølgende ændret på værdien for hvert karakteristikum ét ad gangen og fundet, hvordan beskæftigelsesandsynligheden ændrer sig som følge heraf. Som vi så ovenfor, er det særligt ændringer i tre karakteristika, der påvirker beskæftigelsesandsynligheden i forhold til udgangs-

91. Vi kunne i princippet have valgt at tage udgangspunkt i en hvilken som helst anden type referenceperson. Der er blot tale om et illustrativt eksempel.

punktet (referencepersonens beskæftigelsessandsynlighed), nemlig alder, civilstand og typen af væsentligste handicap. Når vi ændrer referencepersonen til henholdsvis at være 10 år ældre (40 år i stedet for 30 år), være gift/samlevende (i stedet for enlig) og have en eller anden form for et fysisk handicap eller længerevarende helbredsproblem som det væsentligste (i stedet for en psykisk lidelse), stiger beskæftigelsessandsynligheden i alle tre tilfælde væsentligt, nemlig til 73,7-77,2 pct. Desuden hænger beskæftigelsessandsynligheden for den valgte referenceperson også sammen med, om personen har et større eller et mindre helbredsproblem, og med personens oprindelsesland. Beskæftigelsessandsynligheden stiger således også, hvis referencepersonen går fra at have et større til at have et mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem (70,6 pct.), mens den falder væsentligt, når referencepersonens oprindelsesland ændres til at være ikke-vestligt (45,4 pct.). De resterende af de undersøgte karakteristika ændrer kun beskæftigelsessandsynligheden i begrænset omfang.

STØRRELSEN AF IKKE-BESKÆFTIGEDES BESKÆFTIGELSESPOTENTIAL

I dette afsnit foretager vi et skøn over, hvor stort beskæftigelsespotential er blandt ikke-beskæftigede med handicap. Vi tager også her udgangspunkt i ikke-beskæftigede med en høj selv vurderet arbejdsevne (8-10) svarende til mindst den gennemsnitlige selv vurderede arbejdsevne blandt beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år. Det skal understreges, at vores fokus på ikke-beskæftigede med høj arbejdsevne ikke er ensbetydende med, at der ikke også kan være et vist beskæftigelsespotential blandt personer med handicap, der har en mindre selv vurderet arbejdsevne. Fx vil især nogle af de personer med handicap, der har en middel arbejdsevne, sandsynligvis kunne varetage et arbejde, givet en vis tilpasning, fx i form af nedsat eller fleksibel arbejdstid, eller hvis de fik økonomisk støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber eller arbejdspladsindretning. Beskæftigelsespotential i denne gruppe må dog, alt andet lige, formodes at være af mere begrænset størrelsesorden.

Fremgangsmåden bag vores skøn over beskæftigelsespotential læner sig op ad metoden, anvendt i en tidligere SFI-undersøgelse (Larsen m.fl., 2008). Vi har dog ikke som Larsen m.fl. (2008) information om, i hvilken udstrækning de adspurgte kan leve op til jobkravene på arbejds-

markedet. De to undersøgelser adskiller sig desuden ved, at vi denne gang ikke inddrager personer med en middel selvurderet arbejdsevne. De anførte forskelle indebærer, at de skøn, der er foretaget i de to undersøgelser, ikke er direkte sammenlignelige. Når der som i Larsen m.fl. (2008) betinges på, at man kan leve op til forskellige jobkrav på arbejdsmarkedet – krav, der vedrører fysik og styrke, at kunne følge med udviklingen, at kunne følge regler og rette sig efter overordnede samt at være motiveret for at arbejde – reduceres beskæftigelsespotentialet betydeligt. Langt de fleste af de personer, der falder fra, er personer med en middel arbejdsevne. Når vi i denne undersøgelse sætter barren for arbejdsevnevurderingen højere (8-10), kompenserer vi med andre ord for, at vi ikke har haft adgang til oplysninger om opfyldelse af jobkrav.

I det følgende illustrerer vi beskæftigelsespotentialet i tal, og vi opstiller på linje med den tidligere rapport yderligere et par kriterier som – når disse er opfyldt – forventes at gøre de ikke-beskæftigedes afstand til arbejdsmarkedet mindre. Vi indsnævrer med andre ord trinvis kriterierne for beskæftigelsespotentialet. Det drejer sig i første omgang om, at vi indkredser beskæftigelsespotentialet til ikke-beskæftigede med handicap, der ud over at have en arbejdsevne på 8-10, desuden har søgt efter erhvervsarbejde inden for de seneste fire uger eller har oplyst, at de ønsker erhvervsarbejde. Dernæst indskrænker vi gruppen yderligere ved at fokusere på dem, der har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse (det vil sige har fuldført en erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse). Der kan i sagens natur også være et potentiale blandt dem, som ikke opfylder disse skærpede krav, men det forventes alt andet lige at være sværere at finde beskæftigelse til disse personer end til personer, der opfylder alle tre krav.

Vores beregninger af beskæftigelsespotentialet er i høj grad et skøn, og derfor beregner vi for hvert tal et 90 pct.-konfidensinterval. Det betyder populært sagt, at det sande tal for beskæftigelsespotentialet med 90 pct. sandsynlighed vil befinde sig inden for konfidensintervallets øvre og nedre grænseværdi, givet de kriterier, vi har stillet op.

Omkring 70.000 ikke-beskæftigede med handicap i AKU 2016 har angivet at have en arbejdsevne på eller over gennemsnittet for personer med handicap i beskæftigelse (det vil sige en arbejdsevne på 8-10), jf. tabel 10.3. Vi skønner, at beskæftigelsespotentialet ud fra dette ene kriterie ligger i intervallet 59.000-82.000 personer. Indsnævrer vi potentialet til kun at omfatte dem i den nævnte gruppe, der inden for de seneste fire

uger enten har søgt efter erhvervsarbejde, eller som har oplyst, at de ønsker erhvervsarbejde, lander vi på rundt regnet 39.000 personer, det vil sige et beskæftigelsespotentiale på i størrelsesordenen 30.000-48.000 personer. Betinget vi yderligere på, at personerne skal have fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse, lander vi på rundt regnet 16.000 personer og dermed et beskæftigelsespotentiale på i størrelsesordenen 10.000-22.000 personer.

TABEL 10.3

Beskæftigelsespotentialet blandt ikke-beskæftigede med handicap i alderen 16-64 med en høj selvurderet arbejdsevne (8-10), illustreret ud fra kriterier for arbejdsevnevurdering, søgning efter/ønske om erhvervsarbejde samt uddannelsesniveau. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Antal i tusinde (90 procent-konfidensinterval i parentes).

Kriterier:	Antal ikke-beskæftigede med handicap	Uvægtet procentgrundlag
Høj arbejdsevne	70 (59-82)	379
Høj arbejdsevne og søger efter/ønsker erhvervsarbejde	39 (30-48)	202
Høj arbejdsevne, søger efter/ønsker erhvervsarbejde og har fuldført en erhvervs-kompetencegivende uddannelse ²	16 (10-22)	79

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

Blandt de 10.000-22.000 ikke-beskæftigede med handicap med det antageligt største beskæftigelsespotentiale har cirka to tredjedele (67,3 pct.) oplyst, at de har søgt erhvervsarbejde i de fire foregående uger op til deres referenceuge. Den resterende tredjedel har altså ikke søgt, men har oplyst, at de ønsker erhvervsarbejde (32,7 pct.). For sidstnævnte gruppe (N = 25) har vi undersøgt årsagerne til fraværet af jobsøgningsaktivitet. Det viser sig, at gruppen som årsag oftest (45,5 pct.) har angivet at være under uddannelse eller at skulle til at starte på en uddannelse. Hver femte (20,7 pct.) har angivet andre grunde, herunder indkaldelse som værnepligtig, som årsag. Knap hver femte (18,2 pct.) har angivet egen sygdom eller eget handicap, eller at de søger eller er på førtidspension, som årsag. Sidstnævnte indebærer, at cirka 6 pct. af de 10.000-22.000 personer med det antageligt største beskæftigelsespotentiale måske alligevel er et stykke

væk fra arbejdsmarkedet – også på længere sigt – til trods for, at de har angivet at have en høj arbejdsevne.

For at få en bedre idé om, hvor tæt på eller langt fra arbejdsmarkedet de 10.000-22.000 personer er, har vi desuden set på, hvilken arbejdsmarkedsstatus de havde på interviewtidspunktet. Vi finder, at 53,5 pct. var (AKU-)ledige, mens 46,5 pct. befandt sig uden for arbejdsstyrken. Dette svarer til, at et sted mellem 7.000 og 10.000 personer var (AKU-)ledige og dermed formentlig har lettere ved at komme i arbejde end de mellem 6.000 og 9.000 personer, der befandt sig uden for arbejdsstyrken.⁹² Vi har derudover (vha. DREAM-data) undersøgt, hvilken primær ydelse de to grupper modtog i referenceugen. I gruppen af (AKU-)ledige modtog 67,3 pct. ydelsen ”dagpenge, fuld ledighed” i deres respektive referenceuge, mens den primære ydelse for gruppen af personer uden for arbejdsstyrken var ”SU med ydelse” (35,3 pct.). En stor del af de 6.000-9.000 personer, som på interviewtidspunktet var uden for arbejdsstyrken, må således antages ikke at være så langt fra arbejdsmarkedet på længere sigt (efter endt videregående uddannelse).

Endelig har vi undersøgt, hvor stor en andel af personerne i de to grupper, der i AKU 2016 har oplyst, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for at udføre erhvervsarbejde, hvis de fik muligheden. Relativt få har tilkendegivet dette, nemlig 3,8 pct. af de ledige og 10,9 pct. af dem, der var uden for arbejdsstyrken. Dette sandsynliggør, at en stor del af gruppen af ikke-beskæftigede med handicap med høj arbejdsevne, som på interviewtidspunktet stod enten uden for arbejdsmarkedet som (AKU-)ledige eller uden for arbejdsstyrken, har relativt gode muligheder for at bestride et ordinært job.

OPSUMMERING

- Den selvvaluerede arbejdsevne (vurderet på en skala fra 1-10) for personer med handicap er på 6,1 mod 9,6 for personer uden handicap i gennemsnit.
- Tre ud af 10 af personerne med handicap vurderer deres arbejdsevne som lav (1-3), hver femte vurderer den som middel (4-6), mens

⁹² Den nedre grænse for (AKU-)ledige (7.000 personer) plus den øvre grænse for personer uden for arbejdsstyrken (9.000 personer) svarer således tilsammen til de estimerede 16.000 personer i beskæftigelsespotentialet, se tabel 10.4. Det samme gælder den øvre grænse for (AKU-)ledige (10.000 personer) plus den nedre grænse for personer uden for arbejdsstyrken (6.000 personer).

halvdelen vurderer den som høj (7-10). Lidt mere end hver fjerde vurderer, at de har fuld arbejdsevne (10).

- Inden for gruppen af personer med handicap er den gennemsnitlige arbejdsevnevurdering næsten dobbelt så høj (7,9) for de beskæftigede som for de ikke-beskæftigede (4,1). Tallet for ikke-beskæftigede uden handicap er 8,8.
- Der er en klar sammenhæng mellem arbejdsevnevurdering og beskæftigelsesstatus blandt personer med handicap: Blandt personer med lav, middel og høj selv vurderet arbejdsevne er henholdsvis 14,0 47,1 og 76,5 pct. i beskæftigelse.
- Knap halvdelen (44,2 pct.) af de ikke-beskæftigede med handicap søger enten efter arbejde eller oplyser, at de har et ønske om at komme i arbejde. Denne andel er markant større blandt dem, der har enten en høj eller middel selv vurderet arbejdsevne, end blandt dem, der har en lav selv vurderet arbejdsevne (henholdsvis 65,0, 59,6 og 29,9 pct.).
- Blandt personer med handicap med en høj selv vurderet arbejdsevne har ikke-beskæftigede oftere end gruppen af beskæftigede nogle karakteristika, der isoleret set hænger negativt sammen med sandsynligheden for at være i beskæftigelse: De er oftere unge, er oftere enlige og har oftere en psykisk lidelse.
- Det største beskæftigelsespotentiale blandt de ikke-beskæftigede med handicap formodes at findes blandt dem, der har en høj arbejdsevne (8-10), der har søgt efter eller har ønske om erhvervsarbejde og desuden har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse. Denne gruppe udgør i størrelsesordenen 10.000-22.000 personer. Ikke-beskæftigede med handicap med høj arbejdsevne, der samtidig har søgt efter eller har ønske om erhvervsarbejde, udgør i størrelsesordenen 30.000-48.000 personer, mens ikke-beskæftigede med handicap med høj arbejdsevne udgør i størrelsesordenen 59.000-82.000 personer.
- En stor del af de 10.000-22.000 personer, der har det største beskæftigelsespotentiale blandt de ikke-beskæftigede med handicap, synes ikke at være så langt fra arbejdsmarkedet på længere sigt (efter endt videregående uddannelse). Af disse personer var 53,5 pct. ledige (7.000-10.000 personer), mens 46,5 pct. befandt sig uden for arbejdsstyrken (6.000-9.000 personer) på interviewtidspunktet. I gruppen af ledige modtog 2 ud af 3 ydelsen ”dagpenge, fuld ledighed”,

mens 1 ud af 3 i gruppen uden for arbejdsstyrken modtog ”SU med ydelse”.

- En stor del af de 10.000-22.000 personer, der har det største beskæftigelsespotentiale blandt de ikke-beskæftigede med handicap, ser ud til at have relativt gode muligheder for at bestride et ordinært job. Kun 3,8 pct. af de ledige og 10,9 pct. af dem, der var uden for arbejdsstyrken, oplyser, at de har behov for særlige hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte for at udføre erhvervsarbejde, hvis de fik muligheden.

BILAG

BILAG TIL KAPITEL 1

BILAGSTABEL B1.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter udvalgte variable fra AKU. Særskilt for 1. og 2. kvartal 2016.¹ Procent.

	1. kvartal	2. kvartal	Sign.
<i>Handicapstatus:</i>			
Handicap	21,5	22,3	
Ikke handicap	78,5	77,7	
I alt	100,0	100,0	
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	2.870.806	721.946	
Uvægtet antal personer	14.394	4.730	
<i>Alder ved handicappets opståen (gns.) blandt personer med handicap:</i>			
	31,9	31,9	
<i>Sværhedsgrad af handicappet blandt personer med handicap:</i>			
Større handicap eller længerevarende helbredsproblem	48,9	49,3	
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	51,1	50,7	
I alt	100,0	100,0	
<i>Type af væsentligste handicap blandt personer med handicap:</i>			
Mobilitet	38,7	40,5	
Sanser og kommunikation	2,8	2,5	
Psykiske lidelser	15,5	16,5	
Sygdomme	43,0	40,5	
I alt	100,0	100,0	
<i>Beskæftigelsesstatus blandt personer med handicap:</i>			
Beskæftiget	52,0	52,5	
Ikke beskæftiget	48,0	47,5	
I alt	100,0	100,0	
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	617.416	161.059	
Uvægtet antal personer	2.844	926	
<i>Ansættelsesvilkår blandt beskæftigede med handicap:</i>			
Ansæt på ordinære vilkår	79,0	80,1	
Ansæt på særlige vilkår	21,0	19,9	
I alt	100,0	100,0	
<i>Arbejdsevnevurdering (gns.) blandt beskæftigede med handicap:</i>			
	6,1	6,0	

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B1.1 FORTSAT

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter udvalgte variable fra AKU. Særskilt for 1. og 2. kvartal 2016.¹ Procent.

	1. kvartal	2. kvartal	Sign.
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	318.304	83.140	
Uvægtet antal personer	1.568	520	

Anm.: Vægtede tal. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 1. kvartal 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal, mens det for 2. kvartal består af et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal.

BILAGSTABEL B1.2

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter køn, alder, etnisk oprindelse, civilstand og uddannelse. Særskilt for handicapstatus. 2016.¹ Procent.

	Handicap (alle under ét)	Intet handicap	Sign.
<i>Køn:</i>			
Kvinde	51,5	48,9	
Mand	48,5	51,1	
I alt	100,0	100,0	**
<i>Alder:</i>			
16-29 år	18,1	31,4	
30-39 år	15,1	19,6	
40-49 år	23,3	21,8	
50-64 år	43,6	27,2	
I alt	100,1	100,0	***
<i>Etnisk oprindelse:</i>			
Dansk eller anden vestlig oprindelse	91,7	90,2	
Ikke-vestlig oprindelse	8,3	9,8	
I alt	100,0	100,0	*
<i>Civilstand:</i>			
Gift/samlevende	46,0	45,3	
Enlig	54,0	54,7	
I alt	100,0	100,0	
<i>Uddannelsesniveau:</i>			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	43,3	36,6	
Erhvervsuddannelse	33,5	30,4	
Kort videregående uddannelse	4,1	4,9	
Mellemlang videregående uddannelse	13,3	17,4	
Lang videregående uddannelse	5,9	10,8	
I alt	100,1	100,1	***
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	778.476	2.814.276	
Uvægtet antal personer	3.770	15.354	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B1.3

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter køn, civilstand, etnisk oprindelse, alder og uddannelse. Særskilt for sværhedsgraden af handicap. 2016.¹ Procent.

	Større handicap /længerevarende helbredsproblem	Mindre handicap /længerevarende helbredsproblem	Sign.
<i>Køn:</i>			
Kvinde	52,9	50,3	
Mand	47,1	49,7	
I alt	100,0	100,0	
<i>Alder:</i>			
16-29 år	12,6	23,3	
30-39 år	14,2	15,9	
40-49 år	24,5	22,2	
50-64 år	48,8	38,6	
I alt	100,1	100,0	***
<i>Etnisk oprindelse:</i>			
Dansk eller anden vestlig oprindelse	90,8	92,6	
Ikke-vestlig oprindelse	9,2	7,4	
I alt	100,0	100,0	
<i>Civilstand:</i>			
Gift/samlevende	44,0	47,8	
Enlig	56,0	52,2	
I alt	100,0	100,0	*
<i>Uddannelsesniveau:</i>			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	47,4	39,4	
Erhvervsuddannelse	33,8	33,2	
Kort videregående uddannelse	3,3	4,9	
Mellemlang videregående uddannelse	12,4	14,0	
Lang videregående uddannelse	3,1	8,5	
I alt	100,0	100,0	***
<i>Procentgrundlag:</i>			
Opvægtet antal personer	381.170	397.306	
Uvægtet antal personer	1.693	2.077	

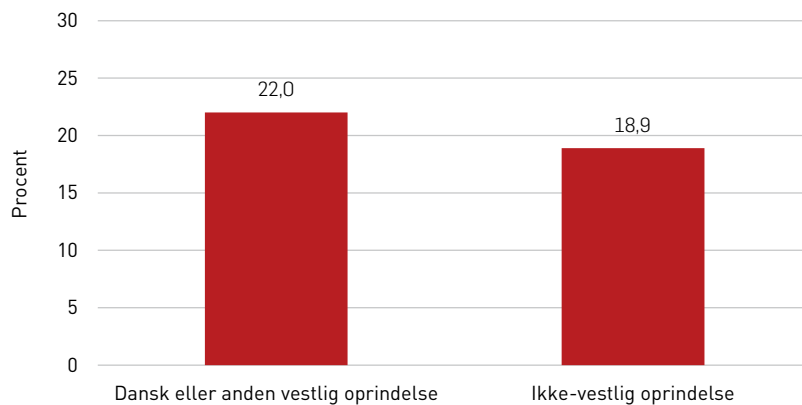
Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAG TIL KAPITEL 2

BILAGSFIGUR B2.1

Andelen af personer med handicap i alderen 16-64 år. Særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med dansk/anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikant på et 5-procents-niveau.

Forskellen er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med dansk/anden vestlig oprindelse: 17.939 (uvægtet) og 3.251.308 (opvægtet); personer med ikke-vestlig oprindelse: 1.185 (uvægtet) og 341.443 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B2.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter, om de har et mindre handicap/længerevarende helbredsproblem, et større handicap/længerevarende helbredsproblem eller er uden handicap. Opgjort for personer med handicap og for alle, særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap		Alle	
	Dansk/vestlig	Ikke-vestlig	Dansk/vestlig	Ikke-vestlig
Mindre handicap	51,5	45,8	11,3	8,6
Større handicap	48,5	54,2	10,6	10,2
Uden handicap	---	---	78,0	81,1
I alt	100,0	100,0	99,9	99,9

Procentgrundlag:

Opvægtet antal personer	714.045	64.431	3.251.308	341.443
Uvægtet antal personer	3.566	204	17.939	1.185

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse for personer med handicap og for alle er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen blandt alle er signifikant.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B2.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter fire overordnede handicaptyper. Særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

Handicaptyper ² :	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse	Sign.
Mobilitetshandicap (1-3)	37,7	54,2	
Sanser og kommunikationshandicap (4-6)	2,9	1,1	
Psykiske lidelser (13)	15,9	13,8	
Sygdomme (7-12 og 15-17)	43,5	30,8	
I alt	100,0	99,9	***

Procentgrundlag:

Opvægtet antal personer	692.462	63.026
Uvægtet antal personer	3.465	198

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Tallene i parentes henviser til handicaptyper/sygdomme i tabel 2.2 i kapitel 2. Tabellen omfatter ikke personer med hjerneskade og udviklingshæmmede (kategori 14). Forskellen i fordelingen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Tallene i parentes henviser til de typer af handicap, som fremgår af tabel 2.2.

BILAGSTABEL B2.3

Personer med handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter alder ved handicapets opståen. Særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

Alder:	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse
0-15 år	18,9	12,3
16-29 år	23,4	23,9
30-39 år	19,9	23,7
40-49 år	20,6	26,4
50-64 år	17,3	13,7
I alt	100,1	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	658.260	56.791
Uvægtet antal personer	3.273	178

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procentniveau.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAG TIL KAPITEL 3

BILAGSTABEL B3.1

Personer i alderen 16-64 år, fordelt efter arbejdsmarkedsstatus. Sæsonkorri-
geret beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for
etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse
<i>Beskæftigede, heraf:</i>	53,4 ^{a)}	38,2	80,8 ^{b)}	61,0
Lønmodtagere	49,1	33,6	74,0	55,7
Selvstændige ²	4,3	4,6	6,8	5,3
<i>Ikke-beskæftigede, her- af:</i>	44,9	59,4	17,0	35,7
Ledige	4,5	5,9	4,3	11,1
Uden for arbejdsstyrken	42,2	55,9	14,9	27,9
<i>I alt</i>	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	714.045	64.431	2.537.264	277.012
Uvægtet antal personer	3.566	204	14.373	981

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel for personer med handicap. b) Signifikant forskel for personer uden handicap.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Inkluderer medarbejdende ægtefæller.

BILAGSTABEL B3.2

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-54 år i AKU 2012. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med og uden handicap. BFL-beskæftigelsen pr. måned i januar 2012-december 2015.

	Estimat Sign.
Handicap	-0,3102 ***
Mand	0,0199 ***
Enlig	-0,0751 ***
Dansk statsborger	0,1569 ***
Regional ledighedsprocent	-0,0095 *
<i>Alder (reference = 30-39 år):</i>	
16-29 år	-0,0943 ***
40-49 år	0,0487 ***
50-58 år	0,0292 **
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>	
Erhvervsuddannelse	0,1228 ***
Kort videregående uddannelse	0,1228 ***
Mellemlang videregående uddannelse	0,1379 ***
Lang videregående uddannelse	0,1422 ***
<i>Måned (reference = januar):</i>	
Februar	0,0009
Marts	0,0046 ***
April	0,0056 *
Maj	0,0099 ***
Juni	0,0127 ***
Juli	0,0074 **
August	0,0123 ***
September	0,0105 ***
Oktober	0,0113 ***
November	0,0118 ***
December	0,0092 ***
Trend ¹	-0,0003 **
<i>Interaktion:</i>	
Handicap×Trend	0,0004 *

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-54 år med handicap i 2012: 415.007, uvægtet antal personer med handicap i 2012: 1.865. Opvægtet antal personer 16-54 år uden handicap i 2012: 2.266.334, uvægtet antal personer uden handicap i 2012: 12.361.

1. Variablen har en værdi for hver måned i perioden januar 2012 til og med december 2015.

BILAGSTABEL B3.3

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-54 år i AKU 2012. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap. BFL-beskæftigelsen pr. måned i januar 2012-december 2015.

	Estimat Sign.
Mand	0,0600 **
Enlig	-0,1931 ***
Dansk statsborger	0,2117 *
Regional ledighedsprocent	-0,0166
<i>Alder (reference = 30-39 år)</i>	
16-29 år	0,0088
40-49 år	0,0252
50-58 år	-0,0506
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse)</i>	
Erhvervsuddannelse	0,2188 ***
Kort videregående uddannelse	0,2387 ***
Mellemlang videregående uddannelse	0,3615 ***
Lang videregående uddannelse	0,4116 ***
<i>Måned (reference = januar)</i>	
Februar	0,0029
Marts	0,0044
April	-0,0020
Maj	0,0002
Juni	0,0036
Juli	-0,0032
August	0,0020
September	-0,0000
Oktober	0,0039
November	0,0015
December	-0,0007
Trend ¹	0,0006

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-54 år med handicap i 2012: 415.007, uvægtet antal personer med handicap i 2012: 1.865.

1. Variablen har en værdi for hver måned i perioden januar 2012 til og med december 2015.

BILAGSTABEL B3.4

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-54 år i AKU 2012. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer uden handicap. BFL-beskæftigelsen pr. måned i januar 2012-december 2015.

	Estimat	Sign.
Mand	0,0109	*
Enlig	-0,0505	***
Dansk statsborger	0,1394	***
Regional ledighedsprocent	-0,0075	*
<i>Alder (reference = 30-39 år):</i>		
16-29 år	-0,1023	***
40-49 år	0,0568	***
50-58 år	0,0606	***
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>		
Erhvervsuddannelse	0,1056	***
Kort videregående uddannelse	0,1035	***
Mellemlang videregående uddannelse	0,1012	***
Lang videregående uddannelse	0,1043	***
<i>Måned (reference = januar):</i>		
Februar	0,0005	
Marts	0,0045	***
April	0,0073	**
Maj	0,0119	***
Juni	0,0145	***
Juli	0,0096	***
August	0,0143	***
September	0,0126	***
Oktober	0,0128	***
November	0,0138	***
December	0,0111	***
Trend ¹	-0,0004	**

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-54 år uden handicap i 2012: 2.266.334, uvægtet antal personer uden handicap i 2012: 12.361.

1. Variablen har en værdi for hver måned i perioden januar 2012 til og med december 2015.

BILAGSTABEL B3.5

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-44 år i AKU 2002. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med og uden handicap. DREAM-beskæftigelsen i 4. kvartal 2002-2015.

	Estimat Sign.
Handicap	-0,1959 ***
Mand	0,1180 ***
Enlig	-0,0765 ***
Dansk statsborger	0,1088 ***
Regional ledighedsprocent	-0,0196 ***
<i>Alder (reference = 30-39 år):</i>	
16-29 år	-0,1120 ***
40-49 år	0,0522 ***
50-58 år	0,0599 ***
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>	
Erhvervsuddannelse	0,1185 ***
Kort videregående uddannelse	0,1077 ***
Mellemlang videregående uddannelse	0,0992 ***
Lang videregående uddannelse	0,1593 ***
<i>Undersøgelsesår (reference = 2002):</i>	
2003	-0,0024
2004	-0,0109
2005	-0,0135
2006	-0,0281 **
2007	-0,0516 ***
2008	-0,0598 ***
2009	-0,0544 ***
2010	-0,0615 ***
2011	-0,0550 ***
2012	-0,0303 **
2013	-0,0456 ***
2014	-0,0361 **
2015	-0,0409 **

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.5 FORTSAT

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-44 år i AKU 2002. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med og uden handicap. DREAM-beskæftigelsen i 4. kvartal 2002-2015.

	Estimat	Sign.
<i>Interaktioner:</i>		
Handicapstatus×2003	0,0119	
Handicapstatus×2004	-0,0030	
Handicapstatus×2005	0,0054	
Handicapstatus×2006	-0,0129	
Handicapstatus×2007	0,0091	
Handicapstatus×2008	0,0115	
Handicapstatus×2009	-0,0060	
Handicapstatus×2010	0,0246	
Handicapstatus×2011	0,0029	
Handicapstatus×2012	-0,0167	
Handicapstatus×2013	0,0005	
Handicapstatus×2014	-0,0204	
Handicapstatus×2015	-0,0253	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-44 år med handicap i 2002: 296.507, uvægtet antal personer med handicap i 2002: 872. Opvægtet antal personer 16-44 år uden handicap i 2002: 1.798.030, uvægtet antal personer uden handicap i 2002: 5.252.

BILAGSTABEL B3.6

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-44 år i AKU 2002. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap. DREAM-beskæftigelsen i 4. kvartal 2002-2015.

	Estimat	Sign.
Mand	0,1421	***
Enlig	-0,1659	***
Dansk statsborger	0,1135	
Regional ledighedsprocent	-0,0349	*
<i>Alder (reference = 30-39 år):</i>		
16-29 år	-0,0277	
40-49 år	-0,0306	
50-58 år	-0,0479	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>		
Erhvervsuddannelse	0,1981	***
Kort videregående uddannelse	0,1495	**
Mellemlang videregående uddannelse	0,2551	***
Lang videregående uddannelse	0,3183	***
<i>Undersøgelsesår (reference = 2002):</i>		
2003	0,0274	
2004	-0,0010	
2005	0,0065	
2006	-0,0418	
2007	-0,0424	
2008	-0,0460	
2009	-0,0400	
2010	-0,0020	
2011	-0,0195	
2012	-0,0035	
2013	0,0051	
2014	-0,0065	
2015	-0,0151	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-44 år med handicap i 2002: 296.507, uvægtet antal personer med handicap i 2002: 872.

BILAGSTABEL B3.7

Forløbsanalyse for deltagere i alderen 16-44 år i AKU 2002. Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer uden handicap. DREAM-beskæftigelsen i 4. kvartal 2002-2015.

	Estimat	Sign.
Mand	0,1122	***
Enlig	-0,0580	***
Dansk statsborger	0,1112	***
Regional ledighedsprocent	-0,0176	***
<i>Alder (reference = 30-39 år)</i>		
16-29 år	-0,1232	***
40-49 år	0,0691	***
50-58 år	0,0808	***
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse)</i>		
Erhvervsuddannelse	0,1010	***
Kort videregående uddannelse	0,0980	***
Mellemlang videregående uddannelse	0,0747	***
Lang videregående uddannelse	0,1344	***
<i>Undersøgelsesår (reference = 2002):</i>		
2003	-0,0038	
2004	-0,0125	
2005	-0,0148	
2006	-0,0282	**
2007	-0,0508	***
2008	-0,0590	***
2009	-0,0570	***
2010	-0,0647	***
2011	-0,0595	***
2012	-0,0377	***
2013	-0,0543	***
2014	-0,0465	***
2015	-0,0533	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. Opvægtet antal personer 16-44 år uden handicap i 2002: 1.798.030, uvægtet antal personer uden handicap i 2002: 5.252.

BILAGSTABEL B3.8

DREAM-ydelser blandt beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype DREAM-ydelse

Ingen ydelse:

Ingen ydelse i DREAM

Beskæftigelsesrettet ydelse:

Dagpenge, Ledighed (> = 50 pct. i ugen)
Dagpenge, Ledighed (< 50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra beskæftigelse
Ferie dagpenge fra beskæftigelse (> = 50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra beskæftigelse (< 50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra ledighed (> = 50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra ledighed (< 50 pct. i ugen)
Kontanthjælp, Jobparat, Løntilskud, Privat
Kontanthjælp, Jobparat, Løntilskud, Off.
Kontanthjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Privat
Kontanthjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Off.
Uddannelseshjælp, Jobparat, Løntilskud, Privat
Uddannelseshjælp, Jobparat, Løntilskud, Off.
Uddannelseshjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Privat
Uddannelseshjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Off.
Dagpenge, Løntilskud, Privat
Dagpenge, Løntilskud, Off.
Dagpenge, Virksomhedspraktik, Privat
Dagpenge, Virksomhedspraktik, Off.
Servicejob
Voksenlærlinge
Rotationsvikarer
VUS/SVU
Kontanthjælp under integrationsloven, Løntilskud, Privat
Kontanthjælp under integrationsloven, Løntilskud, Off.
Kontanthjælp under integrationsloven, Virksomhedspraktik, Privat
Kontanthjælp under integrationsloven, Virksomhedspraktik, Off.
Uddannelseshjælp, Løntilskud, Privat
Uddannelseshjælp, Løntilskud, Off.
Uddannelseshjælp, Virksomhedspraktik, Privat
Uddannelseshjælp, Virksomhedspraktik, Off.

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.8 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype	DREAM-ydelse
	Kontanthjælp, Løntilskud, Privat
	Kontanthjælp, Løntilskud, Off.
	Kontanthjælp, Virksomhedspraktik, Privat
	Kontanthjælp, Virksomhedspraktik, Off.
	Ledighedsydelse, Løntilskud, Privat
	Ledighedsydelse, Løntilskud, Off.
	Ledighedsydelse, Virksomhedspraktik, Privat
	Ledighedsydelse, Virksomhedspraktik, Off.
	Forrevalidering, Løntilskud, Privat
	Forrevalidering, Løntilskud, Off.
	Forrevalidering, Virksomhedspraktik, Privat
	Forrevalidering, Virksomhedspraktik, Off.
	Revalidering, Løntilskud, Privat
	Revalidering, Løntilskud, Off.
	Revalidering, Virksomhedspraktik, Privat
	Revalidering, Virksomhedspraktik, Off.
	Fleksjob
	Skånejob
	Ressourceforløb, Løntilskud, Privat
	Ressourceforløb, Løntilskud, Off.
	Ressourceforløb, Virksomhedspraktik, Privat
	Ressourceforløb, Virksomhedspraktik, Off.
	Sygedagpenge, Løntilskud, Privat
	Sygedagpenge, Løntilskud, Off.
	Sygedagpenge, Virksomhedspraktik, Privat
	Sygedagpenge, Virksomhedspraktik, Off.
<i>Ikke-beskæftigelsesrettet ydelse:</i>	SU med ydelse
	SU uden ydelse
	Førtidspension
<i>Andet:</i>	Dagpenge, Fuld ledighed
	Ledighed uden dagpenge
	Feriedagpenge fra ledighed

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.8 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype	DREAM-ydelse
	Kontanthjælp, Jobparat, Passiv
	Kontanthjælp, Jobparat, Vejledning, afklaring og opkvalificering
	Kontanthjælp, Jobparat, Vejledning og opkvalificering
	Kontanthjælp, Jobparat, Ordinær uddannelse
	Kontanthjælp, Jobparat, Nytteindsats
	Uddannelseshjælp, Jobparat, Passiv
	Uddannelseshjælp, Jobparat, Vejledning og opkvalificering
	Uddannelseshjælp, Jobparat, Ordinær uddannelse
	Uddannelseshjælp, Jobparat, Nytteindsats
	Særlig uddannelsesydelse
	Arbejdsmarkedsydelse
	Dagpenge, Vejledning, afklaring og opkvalificering
	Dagpenge, Vejledning og opkvalificering
	Dagpenge, Ordinær uddannelse
	6 ugers selvalgt uddannelse
	6 ugers selvalgt uddannelse (samtidig dagpengeledighed/aktivering)
	Dagpenge. Anden aktivering
	Orlov (sabbat og børnepasning)
	Uddannelsesorlov
	Overgangsydelse
	Efterløn
	Fleksydelse
	Integrationsydelse, Passiv
	Integrationsydelse, Vejledning og opkvalificering
	Integrationsydelse, Ordinær uddannelse
	Integrationsydelse, Nytteindsats
	Kontanthjælp under integrationsloven, Passiv
	Kontanthjælp under integrationsloven, Vejledning og opkvalificering
	Kontanthjælp under integrationsloven, Ordinær uddannelse
	Kontanthjælp under integrationsloven, Nytteindsats
	Uddannelseshjælp, Passiv
	Uddannelseshjælp, Vejledning og opkvalificering
	Uddannelseshjælp, Ordinær uddannelse
	Uddannelseshjælp, Nytteindsats

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.8 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype	DREAM-ydelse
	Kontanthjælp, Passiv
	Kontanthjælp, Vejledning og opkvalificering
	Kontanthjælp, Ordinær uddannelse
	Kontanthjælp, Nytteindsats
	Ledighedsydelse, Passiv
	Ledighedsydelse, Vejledning og opkvalificering
	Ledighedsydelse, Ordinær uddannelse
	Forrevalidering, Passiv
	Forrevalidering, Vejledning og opkvalificering
	Forrevalidering, Ordinær uddannelse
	Revalidering, Passiv
	Revalidering, Vejledning og opkvalificering
	Revalidering, Ordinær uddannelse
	Fleksjob, Sygedagpenge under fleksjob
	Jobafklaring
	Ressourceforløb, Passiv
	Ressourceforløb, Vejledning og opkvalificering
	Ressourceforløb, Ordinær uddannelse
	Barselsdagpenge
	Sygedagpenge, Passiv
	Sygedagpenge, Vejledning og opkvalificering
	Sygedagpenge, Ordinær uddannelse
	Sygedagpenge, Delvis rask

BILAGSTABEL B3.9

DREAM-ydelser blandt ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype DREAM-ydelse

Varig ydelse:

Efterløn
Fleksydelse
Førtidspension

Midlertidig ydelse:

Dagpenge, Fuld ledighed
Ledighed, uden dagpenge
Ferie dagpenge fra beskæftigelse
Ferie dagpenge fra beskæftigelse (>=50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra beskæftigelse (<50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra ledighed
Ferie dagpenge fra ledighed (>=50 pct. i ugen)
Ferie dagpenge fra ledighed (<50 pct. i ugen)
Kontanthjælp, Jobparat, Passiv
Kontanthjælp, Jobparat, Vejledning, afklaring og opkvalificering
Kontanthjælp, Jobparat, Vejledning og opkvalificering
Kontanthjælp, Jobparat, Ordinær uddannelse
Kontanthjælp, Jobparat, Passiv
Kontanthjælp, Jobparat, Nytteindsats
Uddannelseshjælp, Jobparat, Passiv
Uddannelseshjælp, Jobparat, Vejledning og opkvalificering
Uddannelseshjælp, Jobparat, Ordinær uddannelse
Uddannelseshjælp, Jobparat, Nytteindsats
Særlig uddannelsesydelse
Arbejdsmarkedsydelse
Dagpenge, Vejledning, afklaring og opkvalificering
Dagpenge, Vejledning og opkvalificering
Dagpenge, Ordinær uddannelse
6 ugers selvalgt uddannelse
6 ugers selvalgt uddannelse (samtidig dagpengeledighed/aktivering)
Dagpenge. Anden aktivering
Orlov (sabbat og børnepasning)
Uddannelsesorlov
VUS/SVU
Integrationsydelse, Passiv
Integrationsydelse, Vejledning og opkvalificering
Integrationsydelse, Ordinær uddannelse
Integrationsydelse, Nytteindsats

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.9 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype	DREAM-ydelse
	Kontanthjælp under integrationsloven, Passiv
	Kontanthjælp under integrationsloven, Vejledning og opkvalificering
	Kontanthjælp under integrationsloven, Ordinær uddannelse
	Kontanthjælp under integrationsloven, Nytteindsats
	Uddannelseshjælp, Passiv
	Uddannelseshjælp, Vejledning og opkvalificering
	Uddannelseshjælp, Ordinær uddannelse
	Uddannelseshjælp, Nytteindsats
	Kontanthjælp, Passiv
	Kontanthjælp, Vejledning og opkvalificering
	Kontanthjælp, Ordinær uddannelse
	Kontanthjælp, Nytteindsats
	Ledighedsydelse, Passiv
	Ledighedsydelse, Vejledning og opkvalificering
	Ledighedsydelse, Ordinær uddannelse
	Forrevalidering, Passiv
	Forrevalidering, Vejledning og opkvalificering
	Forrevalidering, Ordinær uddannelse
	Revalidering, Passiv
	Revalidering, Vejledning og opkvalificering
	Revalidering, Ordinær uddannelse
	Fleksjob, Sygedagpenge under fleksjob
	Jobafklaring
	Ressourceforløb, Passiv
	Ressourceforløb, Vejledning og opkvalificering
	Ressourceforløb, Ordinær uddannelse
	Barselsdagpenge
	Sygedagpenge, Passiv
	Sygedagpenge, Vejledning og opkvalificering
	Sygedagpenge, Ordinær uddannelse
	Sygedagpenge, delvis rask
<i>SU:</i>	SU med ydelse
	SU uden ydelse
<i>Ingen ydelse:</i>	Ingen ydelse ifølge DREAM

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.9 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype DREAM-ydelse

Andet:

Dagpenge, Ledighed (>=50 pct. i ugen)
Dagpenge, Ledighed (<50 pct. i ugen)
Kontanthjælp, Jobparat, Løntilskud, Privat
Kontanthjælp, Jobparat, Løntilskud, Off.
Kontanthjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Privat
Kontanthjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Off.
Uddannelseshjælp, Jobparat, Løntilskud, Privat
Uddannelseshjælp, Jobparat, Løntilskud, Off.
Uddannelseshjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Privat
Uddannelseshjælp, Jobparat, Virksomhedspraktik, Off.
Dagpenge, Løntilskud, Privat
Dagpenge, Løntilskud, Off.
Dagpenge, Virksomhedspraktik, Privat
Dagpenge, Virksomhedspraktik, Off.
Servicejob
Voksenlærtinge
Rotationsvikarer
Integrationsydelse, Løntilskud, Privat
Integrationsydelse, Løntilskud, Off.
Integrationsydelse, Virksomhedspraktik, Privat
Integrationsydelse, Virksomhedspraktik, Off.
Kontanthjælp under integrationsloven, Løntilskud, Privat
Kontanthjælp under integrationsloven, Løntilskud, Off.
Kontanthjælp under integrationsloven, Virksomhedspraktik, Privat
Kontanthjælp under integrationsloven, Virksomhedspraktik, Off.
Uddannelseshjælp, Løntilskud, Privat
Uddannelseshjælp, Løntilskud, Off.
Uddannelseshjælp, Virksomhedspraktik, Privat
Uddannelseshjælp, Virksomhedspraktik, Off.
Kontanthjælp, Løntilskud, Privat
Kontanthjælp, Løntilskud, Off.
Kontanthjælp, Virksomhedspraktik, Privat
Kontanthjælp, Virksomhedspraktik, Off.
Ledighedsydelse, Løntilskud, Privat
Ledighedsydelse, Løntilskud, Off.
Ledighedsydelse, Virksomhedspraktik, Privat
Ledighedsydelse, Virksomhedspraktik, Off.
Forrevalidering, Løntilskud, Privat
Forrevalidering, Løntilskud, Off.
Forrevalidering, Virksomhedspraktik, Privat

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B3.9 FORTSAT

DREAM-ydelser blandt ikke-beskæftigede i alderen 16-64 år. Særskilt for overordnet type af ydelse. 2016.¹ Procent.

Overordnet ydelsestype	DREAM-ydelse
	Forrevalidering, Virksomhedspraktik, Off.
	Revalidering, Løntilskud, Privat
	Revalidering, Løntilskud, Off.
	Revalidering, Virksomhedspraktik, Privat
	Revalidering, Virksomhedspraktik, Off.
	Fleksjob
	Skånejob
	Ressourceforløb, Løntilskud, Privat
	Ressourceforløb, Løntilskud, Off.
	Ressourceforløb, Virksomhedspraktik, Privat
	Ressourceforløb, Virksomhedspraktik, Off.
	Sygedagpenge, Løntilskud, Privat
	Sygedagpenge, Løntilskud, Off.
	Sygedagpenge, Virksomhedspraktik, Privat
	Sygedagpenge, Virksomhedspraktik, Off.

BILAG TIL KAPITEL 4

BILAGSTABEL B4.1

De hyppigst forekommende højeste fuldførte uddannelser på undergruppeniveau blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, som ikke fremgik af tabel 4.1. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap
<i>Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Bygge og anlæg:</i>	
Tømrer	27,0
Elektriker	22,1
Øvrige inden for Bygge og anlæg	50,9
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	34.071
Uvægtet antal personer	164
<i>Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Handel og kontor:</i>	
Kontor generelt	45,8
Detailhandel	39,8
Finans	7,0
Øvrige inden for Detailhandel	7,4
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	82.091
Uvægtet antal personer	425
<i>Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jern og metal:</i>	
Mekaniker	33,1
Smedeuddannelser	29,9
Maskinarbejder	23,6
Øvrige inden for Jern og metal	13,4
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	35.144
Uvægtet antal personer	173
<i>Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Sundhed:</i>	
Social- og sundhedshjælper	59,5
Social- og sundhedsassistent	32,0
Øvrige inden for Sundhed	8,5
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	31.678
Uvægtet antal personer	159

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.1 FORTSAT

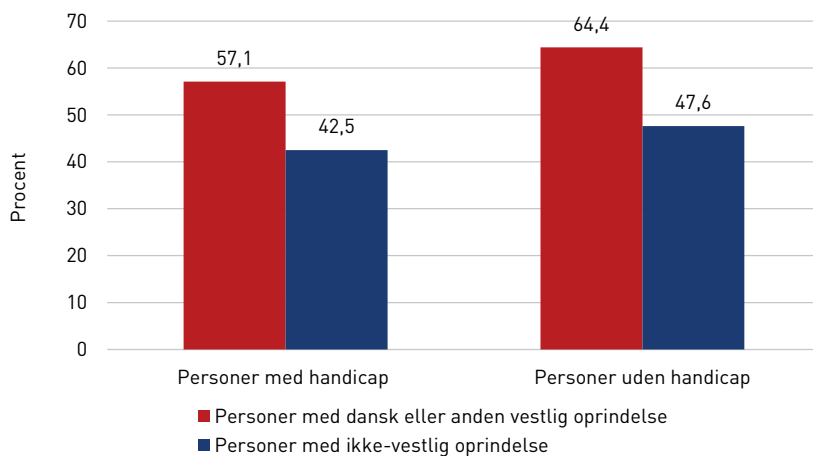
De hyppigst forekommende højeste fuldførte uddannelser på undergruppeniveau blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, som ikke fremgik af tabel 4.1. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap
<i>Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Teknik og industri i øvrigt:</i>	
Assistent inden for teknik	73,0
Øvrige inden for Teknik og industri i øvrigt	27,0
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	22.418
Uvægtet antal personer	115
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	46.216
Uvægtet antal personer	296
<i>Mellemlang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig:</i>	
Socialrådgivning og -formidling	60,4
Øvrige inden for Samfundsvidenskabelig	39,6
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	7.986
Uvægtet antal personer	52
<i>Mellemlang videregående uddannelse, Sundhed:</i>	
Sygeplejerske, professionsbachelor	52,3
Øvrige inden for Sundhed	47,7
I alt	100,0
Opvægtet antal personer	17.865
Uvægtet antal personer	122

Anm.: Vægtede tal. Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på mellemgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling (n>=30 for personer med handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på undergruppeniveau.

BILAGSFIGUR B4.1

Andelen af personer i alderen 16-64 år med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

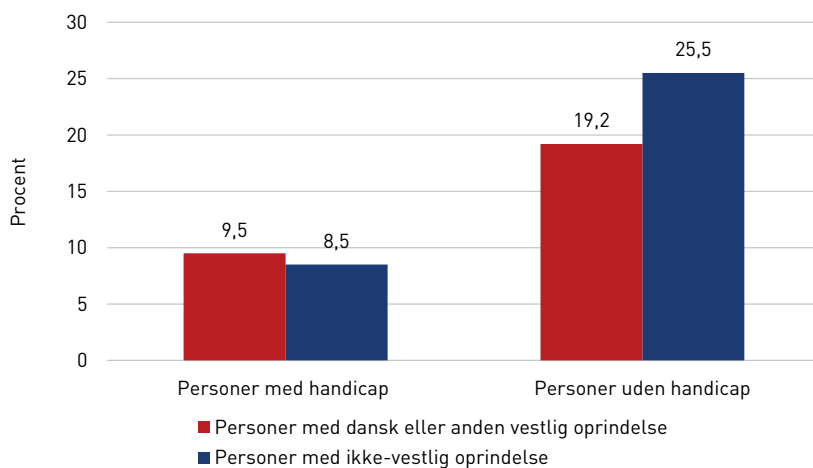

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er signifikant både for personer med og uden handicap. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap med dansk eller anden vestlig oprindelse: 3.468 (uvægtet) og 687.032 (opvægtet); personer med handicap med ikke-vestlig oprindelse: 65 (uvægtet) og 18.455 (opvægtet); personer uden handicap med dansk eller anden vestlig oprindelse: 13.963 (uvægtet) og 2.414.562 (opvægtet); personer uden handicap med ikke-vestlig oprindelse: 593 (uvægtet) og 146.474 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSFIGUR B4.2

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i gang med en uddannelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse både for personer med og uden handicap er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem personer uden handicap er signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med handicap med dansk eller anden vestlig oprindelse: 3.566 (uvægtet) og 714.045 (opvægtet); personer med handicap med ikke-vestlig oprindelse: 204 (uvægtet) og 64.431 (opvægtet); personer uden handicap med dansk eller anden vestlig oprindelse: 14.373 (uvægtet) og 2.537.264 (opvægtet); personer uden handicap med ikke-vestlig oprindelse: 981 (uvægtet) og 277.012 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.2

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse¹.
Personer med og uden handicap i alderen 16-64 år. 2016.²

	Estimat	Sign.
<i>Handicap (reference = intet handicap):</i>		
Mindre handicap/længerevarende helbredsproblem	-0,0696	***
Større handicap/længerevarende helbredsproblem	-0,1867	***
Mand	-0,0313	***
Alder	0,0759	***
Alder ²	-0,0008	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0409	*
Enlig	-0,0567	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau = 18.089

1. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.3

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at have en erhvervskompetencegivende uddannelse¹.
Personer med handicap i alderen 16-64 år. 2016.²

	Estimat	Sign.
Mand	-0,0524	**
Alder	0,0598	***
Alder ²	-0,0006	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0788	
Enlig	-0,1274	***
Handicappet er opstået før det 16. leveår	-0,0335	
Sværhedsgrad af handicappet (reference = større handicap eller længerevarende helbredsproblem)		
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	0,1187	***
<i>Type af væsentligste handicap (reference= psykiske lidelser):</i>		
Mobilitet	0,0046	
Sanser- og kommunikation	0,0286	
Sygdomme	0,0362	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau = 3.142.

1. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.4

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Personer med og uden handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat Sign.
<i>Handicap (reference = intet handicap):</i>	
Mindre handicap/længerevarende helbredsproblem	-0,0944 ***
Større handicap/længerevarende helbredsproblem	-0,4351 ***
Mand	0,0462 ***
Alder	0,0412 ***
Alder ²	-0,0005 ***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0829 ***
Enlig	-0,0693 ***
<i>Uddannelse (reference = 9. klasse)</i>	
Grundskolen (inkl. 10. klasse):	
Til og med 7. klasse	-0,1288 **
8. klasse	-0,0283
10. klasse	-0,0153
Gymnasial uddannelse:	
STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse	-0,0009
HF	-0,0595 *
HHX	0,0896 ***
HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen	-0,0575
Erhvervsfaglig uddannelse:	
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Bygge og anlæg	0,0684 ***
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Handel og kontor	0,0583 ***
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jern og metal	0,0634 ***
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jordbrug og fiskeri	0,0929 ***
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Levnedsmiddel og husholdning	0,0548 *
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Sundhed	0,0647 ***
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Teknik og industri i øvrigt	-0,0048
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Øvrige	0,0097
Kort videregående uddannelse:	
Kort videregående uddannelse, Samfundsfaglig	0,0690 **
Kort videregående uddannelse, Teknisk	0,1028 ***
Kort videregående uddannelse, Øvrige	0,0859 **

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.4 FORTSAT

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Personer med og uden handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat Sign.
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor:	
Mellemlang videregående uddannelse, Pædagogisk	0,0601 ***
Mellemlang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	0,1133 ***
Mellemlang videregående uddannelse, Sundhed	0,1212 ***
Mellemlang videregående uddannelse, Øvrige	0,0482 ***
Bacheloruddannelse	-0,0830 ***
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse	
Lang videregående uddannelse, Humanistisk og teologisk	0,1227 ***
Lang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	0,0798 ***
Lang videregående uddannelse, Øvrige	0,0829 **
Ph.d.-uddannelse	0,1133 *

Anm.: Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling ($n \geq 30$ for både personer med og uden handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellem- og undergruppeniveau. Uddannelsesniveaet "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau = 18.083.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.5

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Personer med handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Mand	0,0698	***
Alder	0,0418	***
Alder ²	-0,005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0332	
Enlig	-0,0941	***
Handicappet er opstået før det 16. leveår	0,0393	
Sværhedsgrad af handicappet (reference = større handicap eller længevarende helbredsproblem)		
Mindre handicap eller længevarende helbredsproblem	0,3149	***
<i>Type af væsentligste handicap (reference= psykiske lidelser):</i>		
Mobilitet	0,1949	***
Sanser og kommunikation	0,2655	***
Sygdomme	0,1870	***
<i>Uddannelse (reference = 9. klasse)</i>		
Grundskolen (inkl. 10. klasse):		
Til og med 7. klasse	-0,0292	
8. klasse	-0,1125	
10. klasse	0,0094	
Gymnasial uddannelse:		
STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse	0,0542	
HF	0,0041	
HHX	0,0733	
HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen	-0,1753	
Erhvervsfaglig uddannelse:		
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Bygge og anlæg	0,0693	
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Handel og kontor	0,1131	**
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jern og metal	0,0481	
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jordbrug og fiskeri	0,1112	
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Levnedsmiddel og husholdning	0,1464	**
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Sundhed	0,1245	**
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Teknik og industri i øvrigt	-0,0304	
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Øvrige	0,1097	
Kort videregående uddannelse:		
Kort videregående uddannelse, Samfundsfaglig	0,0490	
Kort videregående uddannelse, Teknisk	0,1186	
Kort videregående uddannelse, Øvrige	0,2425	***

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.5 FORTSAT

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Personer med handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor:		
Mellemlang videregående uddannelse, Pædagogisk	0,1205	*
Mellemlang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	0,1544	*
Mellemlang videregående uddannelse, Sundhed	0,2607	***
Mellemlang videregående uddannelse, Øvrige	0,1669	**
Bacheloruddannelse	-0,0698	
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse:		
Lang videregående uddannelse, Humanistisk og teologisk	0,1934	**
Lang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	0,2267	***
Lang videregående uddannelse, Øvrige	0,2145	**
Ph.d.-uddannelse	0,2263	

Anm.: Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling ($n \geq 30$ for personer med handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellem- og undergruppeniveau. Uddannelsesniveaut "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau = 3.140

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.6

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Særskilt for køn. Personer med handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Kvinder med handicap		Mænd med handicap	
	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Alder	0,0375	***	0,0465	***
Alder ²	-0,0005	***	-0,0006	***
Ikke-vestlig oprindelse	0,0428		-0,1239	
Enlig	-0,0376		-0,1578	***
Handicappet er opstået før det 16. leveår	0,0128		0,0682	
<i>Sværhedsgrad af handicappet (reference = større handicap eller længerevarende helbredsproblem):</i>				
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	0,3004	***	0,3244	***
<i>Type af væsentligste handicap (reference = psykiske lidelser):</i>				
Mobilitet	0,2301	***	0,1644	***
Sanser- og kommunikation	0,3152	***	0,2099	***
Sygdomme	0,2055	***	0,1697	***
<i>Uddannelse (reference = 9. klasse)</i>				
Grundskole (inkl. 10. klasse):				
Til og med 7. klasse	-0,0870		0,0308	
8. klasse	-0,0097		-0,1578	
10. klasse	0,0439		-0,0100	
Gymnasial uddannelse:				
Almengymnasial uddannelse (STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse eller HF)	0,0993		-0,0267	
Erhvervsgymnasial uddannelse (HHX eller HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen)	0,1367		-0,0962	
Erhvervsuddannelse:				
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Handel og kontor	0,1460	**	0,1201	*
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Levnedsmiddel og husholdning	0,1480	*	0,1605	*
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Øvrige	0,1295	**	0,0480	
Kort videregående uddannelse	0,1909	**	0,0961	

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.6 FORTSAT

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med højeste fuldførte uddannelse som forklarende variabel. Særskilt for køn. Personer med handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Kvinder med handicap		Mænd med handicap	
	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor:				
Mellemlang videregående uddannelse, Pædagogisk	0,1509	**	0,1139	
Mellemlang videregående uddannelse, Øvrige	0,2689	***	0,1417	*
Bacheloruddannelse	0,0612		-0,1764	
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse:				
Lang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	0,2624	***	0,1197	
Lang videregående uddannelse, Øvrige inkl. ph.d.-uddannelse	0,2674	***	0,1941	**

Anm.: Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling ($n \geq 30$ for både kvinder og mænd med handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellem- og undergruppeniveau. Uddannelsesniveaet "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau (kvinder) = 1.715 og n(mænd) = 1.425

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.7

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for niveau for højeste fuldførte uddannelse. 2016.¹ Procent.

Uddannelser:	Personer med handicap	Personer uden handicap
<i>Grundskole (inkl. 10. klasse):</i>	39,4	64,9
Til og med 7. klasse	24,4	45,1
8. klasse	31,1	56,5
9. klasse	41,5	62,8
10. klasse	41,1	69,7
<i>Gymnasial uddannelse:</i>	50,6	70,9
STX inkl. studenterkursus og adgangsgivende kurser til videregående uddannelse	53,3	68,4
HF	45,9	64,9
HHX	59,5	86,8
HTX inkl. adgangsgivende eksamen til ingeniøruddannelsen	29,8	63,8
<i>Erhvervsfaglig uddannelse:</i>	59,3	87,4
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Bygge og anlæg	60,7	89,9
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Handel og kontor	60,5	86,4
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jern og metal	54,9	90,5
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Jordbrug og fiskeri	61,0	92,7
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Levnedsmiddel og husholdning	68,4	85,3
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Sundhed	58,2	85,5
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Teknik og industri i øvrigt	46,4	80,0
Erhvervsfagligt praktik- og hovedforløb, Øvrige	55,9	81,0
<i>Kort videregående uddannelse:</i>	71,7	90,1
Kort videregående uddannelse, Samfundsfaglig	67,7	90,9
Kort videregående uddannelse, Teknisk	68,3	92,4
Kort videregående uddannelse, Øvrige	78,8	85,8
<i>Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor:</i>	61,3	84,5
Mellemlang videregående uddannelse, Pædagogisk	55,1	87,2
Mellemlang videregående uddannelse, Samfundsvidenskabelig	63,7	92,4
Mellemlang videregående uddannelse, Sundhed	76,2	90,2
Mellemlang videregående uddannelse, Øvrige	71,6	86,1
Bacheloruddannelse	48,4	69,6

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B4.7 FORTSAT

Andelen af personer i alderen 16-64 år, der er i beskæftigelse. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for niveau for højeste fuldførte uddannelse. 2016.¹ Procent.

Uddannelser:	Personer med handicap	Personer uden handicap
<i>Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse:</i>	80,7	91,1
Lang videregående uddannelse. Humanistisk og teologisk	82,8	89,7
Lang videregående uddannelse. Samfundsvidenskabelig	79,2	93,9
Lang videregående uddannelse. Øvrige	79,6	89,2
Ph.d.-uddannelse	88,4	92,8
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	705.488	2.561.037
Uvægtet antal personer	3.533	14.556

Anm.: Vægtede tal. Vi har taget udgangspunkt i Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering på hovedgruppeniveau. Hvor datagrundlaget har muliggjort en finere opdeling (n>=30 både for personer med og uden handicap), er desuden medtaget en række grupperinger på mellem- og undergruppeniveau. Uddannelsesniveaet "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B4.8

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse med interaktioner mellem handicapstatus og uddannelsesniveau som forklarende variable. Personer med og uden handicap i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse, 2016.¹

	Estimat	Sign.
Handicap	-0,2816	***
Mand	0,0498	***
Alder	0,0401	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0965	***
Enlig	-0,0827	***
<i>Uddannelsesniveau (reference = Grundskole²):</i>		
Gymnasial uddannelse	0,0115	
Erhvervsfaglig uddannelse	0,0850	***
Kort videregående uddannelse	0,1038	***
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	0,0584	***
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse	0,1102	***
<i>Interaktioner:</i>		
Handicap × Gymnasial uddannelse	0,0629	**
Handicap × Erhvervsfaglig uddannelse	0,0020	
Handicap × Kort videregående uddannelse	0,0381	
Handicap × Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	0,0466	*
Handicap × Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse	0,0951	**

Anm.: Uddannelsesniveauet "Forberedende uddannelse" er udeladt pga. meget få observationer. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau = 18.083

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med grundskole menes en fuldført uddannelse til og med 10. klasses-niveau.

BILAG TIL KAPITEL 5

BILAGSTABEL B5.1

Andelen af personer i alderen 16-64 år med læse-/skrivevanskeligheder blandt forskellige befolkningsgrupper. Særskilt for personer med og uden handicap. 2016.¹ Procent.

	Personer med handicap	Personer uden handicap
<i>Køn:</i>	**	***
Kvinde	11,1	3,9
Mand	15,4	6,2
<i>Alder:</i>		***
16-29 år	15,4	6,4
30-39 år	13,0	5,5
40-49 år	14,9	4,9
50-64 år	10,9	3,4
<i>Etnisk oprindelse:</i>	***	***
Dansk eller anden vestlig oprindelse	11,5	4,0
Ikke-vestlig oprindelse	31,5	14,6
<i>Civilstand:</i>		
Gift/samlevende	12,3	5,1
Single	13,9	5,0
<i>Uddannelsesniveau:</i>	***	***
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	16,8	6,4
Erhvervsuddannelse	9,5	4,7
Kort videregående uddannelse	3,3	2,0
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	3,8	1,3
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-uddannelse	0,5	0,9
<i>Procentgrundlag:</i>		
Opvægtet antal personer	778.476	2.814.276
Uvægtet antal personer	3.770	15.354

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i andelen med læse-/skrivevanskeligheder afhængigt af henholdsvis køn, alder, etnisk oprindelse, civilstand og uddannelse er testet med en χ^2 -test særskilt for personer med og uden handicap. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.2

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for læse-/skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,1123	***
Mand	0,0646	***
Alder	0,0374	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,1944	***
Enlig	-0,1646	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 3.752.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.3

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer uden handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for læse-/skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,0791	***
Mand	0,0563	***
Alder	0,0464	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,2062	***
Enlig	-0,0449	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 15.316.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.4

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for læse-/skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika inkl. uddannelsesniveau. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,0627	*
Mand	0,0752	***
Alder	0,0287	***
Alder ²	-0,0004	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0138	
Enlig	-0,1383	***
<i>Uddannelsesniveau (reference = Grundskole inkl. 10. klasse):</i>		
Erhvervsuddannelse	0,1367	***
Kort videregående uddannelse	0,2153	***
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	0,1571	***
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-grad	0,2972	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 3.520.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.5

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer uden handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for læse-/skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika inkl. uddannelsesniveau. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,0371	
Mand	0,0420	***
Alder	0,0422	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,1002	***
Enlig	-0,0644	***
<i>Uddannelsesniveau (reference = Grundskole inkl. 10. klasse):</i>		
Erhvervsuddannelse	0,0546	***
Kort videregående uddannelse	0,0712	***
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	0,0298	**
Lang videregående uddannelse inkl. ph.d.-grad	0,0741	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 14.523.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.6

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for læse- og/eller skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika inkl. sværhedsgraden af handicap. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,0604	*
Mindre handicap (i forhold til større handicap)	0,3564	***
Mand	0,0530	**
Alder	0,0461	***
Alder ²	-0,0006	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,1763	***
Enlig	-0,1193	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 3.757.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B5.7

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap i alderen 16-64 år, når der kontrolleres for blandt andet læse- og/eller skrivevanskeligheder samt en række individuelle karakteristika inkl. sværhedsgraden af handicap og uddannelsesniveau. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.
Har læse-/skrivevanskeligheder	-0,0225	
Mindre handicap (i forhold til større handicap)	0,3428	***
Mand	0,0583	**
Alder	0,0395	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	0,0052	
Enlig	-0,1042	***
<i>Uddannelsesniveau (reference = Grundskole inkl. 10. klasse):</i>		
Erhvervsuddannelse	0,1040	***
Kort videregående uddannelse	0,1631	***
Mellemlang videregående uddannelse inkl. bachelor	0,1151	***
Lang videregående uddannelse inkl. Ph.d.-grad	0,2197	***

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 3.520.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAG TIL KAPITEL 6

BILAGSTABEL B6.1

Beskæftigede i alderen 16-64 år fordelt efter ugentlig arbejdstid i hovedbeskæftigelsen. Opgjort for personer med og uden handicap, særskilt for etnisk oprindelse. 2016.¹ Procent og gennemsnit.

Arbejdstid:	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse	Dansk eller anden vestlig oprindelse	Ikke-vestlig oprindelse
1-10 timer	10,4 ^{a)}	24,0	8,2 ^{a)}	11,4
11-20 timer	14,6	18,5	5,4	10,6
21-36 timer	20,0	19,2	15,8	18,4
37 timer og derover	55,0	38,3	70,6	59,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	30,5 ^{a)}	25,0	34,1 ^{a)}	31,4
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	392.846	26.129	2.103.998	177.911
Uvægtet antal personer	2.093	85	11.718	634

Anm.: Vægtede tal. Forskellen i fordelingen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en chi²-test, mens forskellen i gennemsnittet er testet med en t-test. Der er anvendt på grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. a) Signifikant forskel mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSBOKS B7.1

Særlige handicapkompenserende ordninger samt øvrige ordninger, der kan være relevante for personer med handicap.

HANDICAPKOMPENSERENDE ORDNINGER

Personlig assistance i erhverv: Ledige, lønmodtagere (inklusive fleksjobansatte og førtidspensionister i løntilskud) og selvstændigt erhvervsdrivende, der har en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan få støtte af en personlig assistent. Den personlige assistent må kun hjælpe med praktiske, perifere arbejdsopgaver, som den pågældende ikke selv kan udføre på grund af funktionsnedsættelsen, eller give særlig personlig støtte til arbejdsopgaver. De faglige og indholdsmæssige jobfunktioner skal personen med handicap selv udføre. Den personlige assistents opgaver kan fx være løft, døvetolkning, sekretærarbejde osv. Som udgangspunkt kan der til en fuldtidsansat bevilges personlig assistance op til 20 timer om ugen. Den personlige assistent ansættes i virksomheden, hvor personen med handicap arbejder, men der ydes tilskud til assistentens løn. Jobcentret behandler ansøgninger og bevilger støtte til personlig assistance.

Personlig assistance til efter- eller videreuddannelse: Ledige, lønmodtagere (inklusive fleksjobansatte og førtidspensionister i løntilskud) og selvstændigt erhvervsdrivende, der har en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan få støtte af en personlig assistent i forbindelse med efter- eller videreuddannelse. Det kan være i forbindelse med et job, som den pågældende allerede har, eller det kan være forud for en konkret ansættelse. Der kan bevilges op til 20 timer om ugen til en personlig assistent, og jobcentret behandler og bevilger ansøgninger.

Hjælpemidler til erhverv eller uddannelse: Personer med handicap kan støttes via tilskud til hjælpemidler, arbejdsredskaber og arbejdspladsindretning i forbindelse med arbejde eller uddannelse. Det er en forudsætning, at udgiften til hjælpemidlerne ligger ud over, hvad arbejdsgiveren eller uddannelsesinstitutionen kan forventes at betale, og at der er tale om særlige hjælpemidler, der ikke almindeligt forekommer på arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen. Jobcentret behandler og bevilger ansøgninger om hjælpemidler.

Fortrinsadgang ved jobsamtaler: Reglen om fortrinsadgang giver jobsøgende personer med handicap ret til at komme til ansættelsessamtale, hvis de opfylder de formelle uddannelses- og kvalifikationskrav til jobbet, eller hvis jobcentret har godkendt, at de kan benytte reglen. Fortrinsadgangen gælder i forhold til at blive ansat i offentlige stillinger eller at få tildelt bevilling til en række erhverv (taxabevillinger, bevilling af studeplads til avis- og bladkiosker og lignende). Det er arbejdsgiveren, der foretager den endelige vurdering og valg af ansøger.

Boksen fortsættes

BILAGSBOKS B7.1 FORTSAT

Særlige handicapkompenserende ordninger samt øvrige ordninger, der kan være relevante for personer med handicap.

Job med løntilskud til nyuddannede med handicap ("Isbryderordningen"): Personer med handicap, der har en uddannelse, men mangler relevant erhvervs erfaring og derfor har svært ved at få et job, kan via isbryderordningen få et job med løntilskud i op til 12 måneder. Den pågældende skal have gennemført en faglig eller teoretisk uddannelse af mindst 18 måneders varighed, der giver ret til optagelse i en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, og ansættelsen under isbryderordningen skal være begyndt senest 2 år efter, at uddannelsen er afsluttet. Der foreligger ikke krav om, at personen er ledig eller har været ledig i en vis periode. Jobcentret administrerer og bevilger støtte til isbryderordningen.

Mentorordningen: En mentor kan bevilges til personer, som har særlig brug for støtte til at opnå eller fastholde et beskæftigelsesrettet forløb, en uddannelse eller et job. En mentor er en medarbejder på en virksomhed, en medarbejder på en uddannelsesinstitution eller en ekstern konsulent. Den eksterne konsulent kan være en medarbejder fra jobcentret. Støtten kan være introduktion til uddannelsen, arbejdspladsen eller virksomheden samt vejledning og oplæring i arbejdet. Støtten kan også bestå i, at mentoren hjælper personen med forhold uden for arbejdspladsen, der forhindrer beskæftigelse. Mentorfunktionen skal være afgørende for det beskæftigelsesfremmende formål, før der kan bevilges støtte. Arbejdsgiveren eller uddannelsesinstitutionen får dækket lønomkostningerne for den medarbejder, der skal være mentor, ligesom der kan gives tilskud til uddannelse af en mentor.

ØVRIGE ORDNINGER

Fleksjob: Et fleksjob er et job på særlige vilkår på private eller offentlige arbejdspladser eller som selvstændig erhvervsdrivende. Flexjob kan bevilges til personer, der har en varig og væsentlig begrænsning i arbejdsevnen og derfor ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på ordinære vilkår. Derudover er et andet kriterium, at muligheden for revalidering skal være udtømt, ligesom aktivering og andre foranstaltninger (fx omplacering på arbejdspladsen) skal være afprøvet. Arbejdsgiveren betaler alene for den arbejdsindsats, personen i fleksjobbet reelt yder. Det betyder, at personen i fleksjob fx godt kan være på arbejde i 10 timer, men reelt kun udføre arbejde, der svarer til to timer, som arbejdsgiveren så betaler løn for. Jobcenteret, arbejdsgiveren og den fleksjobansatte aftaler antallet af timer, arbejdsgiveren skal betale for. Resten af lønnen udgøres af et tilskud, som det offentlige betaler. Her gælder det princip, at tilskuddet højst må udgøre 98 pct. af den højeste dagpengesats. Tilskuddet tages løbende op til vurdering og kan øges, mindskes eller helt bortfalde, hvis den fleksjobansattes arbejdsevne ændres. Det er jobcentret, der behandler ansøgningen om fleksjob.

Boksen fortsættes

BILAGSBOKS B7.1 FORTSAT

Særlige handicapkompenserende ordninger samt øvrige ordninger, der kan være relevante for personer med handicap.

Virksomhedspraktik, arbejdsprøvning eller virksomhedsrevalidering: Personer med begrænsninger i arbejdsevnen, som er i fare for at miste jobbet eller ikke kan få job, har mulighed for at søge om hjælp i form af revalidering. En revalidering kan eksempelvis bestå af vejledning og opkvalificering i form af kortere afklaringsforløb eller uddannelsesforløb på ordinære eller særlige vilkår. Det kan omfatte offentlig eller privat virksomhedspraktik, eventuel ansættelse med løntilskud (virksomhedsrevalidering) eller støtte til etablering af selvstændig virksomhed i form af fx rentefrit lån, bil, værktøj, materialer o.a. For at opnå revalidering skal personens arbejdsevne være begrænset af fysiske, psykiske eller sociale årsager, der skal være et erhvervsmæssigt sigte med revalideringen, og den skal kunne føre til selvforsørgelse, og derudover skal aktiviteter inden for lov om aktiv beskæftigelsespolitik eller anden lovgivning være utilstrækkelige i forhold til at få personen i job. Både personer, der er i arbejde, og personer uden arbejde, som fx modtager kontanthjælp, førtidspension eller sygedagpenge, kan bevilges en revalidering. En revalidering bevilges af jobcentret, som tilrettelægger og gennemfører et individuelt og fleksibelt kontaktforløb med personlig kontakt mindst hver tredje måned.

Job med løntilskud for førtidspensionister: Et job med løntilskud til førtidspensionister er et job på særlige vilkår, hvor der er lavet særlig aftale om løn og arbejdsvilkår, arbejdstid, skånehensyn osv. (tidligere kaldet "skånejob"). Der er ingen begrænsninger for, hvilken type job der kan oprettes som job med løntilskud for førtidspensionister, og i forbindelse med det enkelte løntilskud udarbejder jobcentret en aftale om arbejdsvilkår i samarbejde med førtidspensionisten, arbejdspladsen og eventuelle faglige organisationer. Jobcentret skal foretage opfølgning 6 måneder efter løntilskuddets opstart og herefter én gang om året. Enkelte førtidspensionister har så begrænset arbejdsevne, at de ikke kan ansættes i løntilskud. Ønsker de alligevel beskæftigelse, er der mulighed for dette på beskyttede værksteder eller ved frivilligt arbejde.

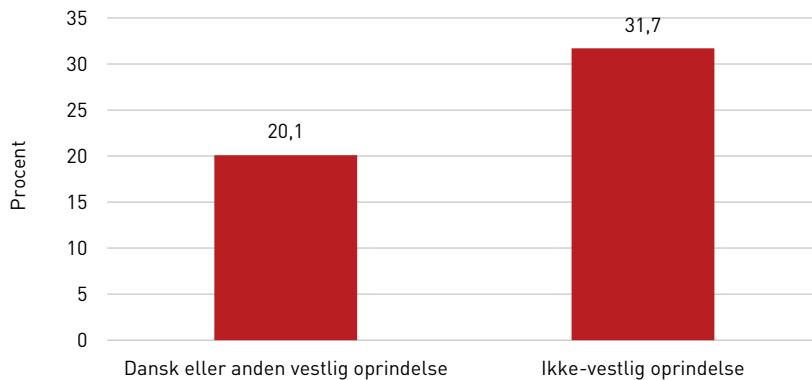
Beskyttet beskæftigelse: Beskyttet beskæftigelse er målrettet personer under 65 år, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på ordinære vilkår på arbejdsmarkedet, og som ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning. Målgruppen for ordningen er personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og personer med særlige sociale problemer, som fx hjemløse, sindslidende og misbrugere. Beskyttet beskæftigelse består i udførelsen af opgaver, der indgår som et led i en produktion af varer eller tjenesteydelser. Det kan være montage- og pakkearbejde. Men det kan også være arbejdsfunktioner af anden art, fx varetagelsen af servicefunktioner i forbindelse med kantinedrift, cafedrift eller opgaver af kontormæssig karakter.

Aftalebaseret skånejob uden kommunal inddragelse eller offentligt tilskud: Næsten alle overenskomster på arbejdsmarkedet indeholder et såkaldt "socialt kapitel". Det giver mulighed for, at man kan ansætte personer med nedsat arbejdsevne på særlige vilkår. Det særlige ved disse job er, at der er tale om job på særlige vilkår uden løntilskud. De sociale kapitler giver som hovedregel mulighed for, at ordinære aftaler om løn og arbejdstid fraviges, hvis dette muliggør, at man kan fastholde eller integrere en person med nedsat arbejdsevne.

Anm.: Opdateret version af oversigten i Tørstev m.fl. (2010).

BILAGSFIGUR B7.1

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der er ansat på særlige vilkår. Særskilt for etnisk oprindelse. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er ikke signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med dansk/anden vestlig oprindelse: 2.008 (uvægtet) og 377.204 (opvægtet); personer med ikke-vestlig oprindelse: 80 (uvægtet) og 24.241 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B7.1

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår blandt beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år. 2016.¹ Sæsonkorrigeret beskæftigelse.

	Estimat	Sign.
Mand	-0,0730	***
Alder	0,0320	***
Alder ²	-0,0003	***
Ikke-vestlig oprindelse	0,0961	
Enlig	0,0262	
Handicappet er opstået før det 16. leveår	-0,0103	
<i>Sværhedsgrad af handicappet (reference = større handicap eller længerevarende helbredsproblem):</i>		
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	-0,2974	***
<i>Type af væsentligste handicap (reference = psykiske lidelser):</i>		
Mobilitet	-0,1716	***
Sanser- og kommunikation	-0,1511	***
Sygdomme	-0,1835	***
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>		
Erhvervsuddannelse	-0,0484	*
Kort videregående uddannelse	-0,0765	*
Mellemlang videregående uddannelse	-0,0968	***
Lang videregående uddannelse	-0,1431	***

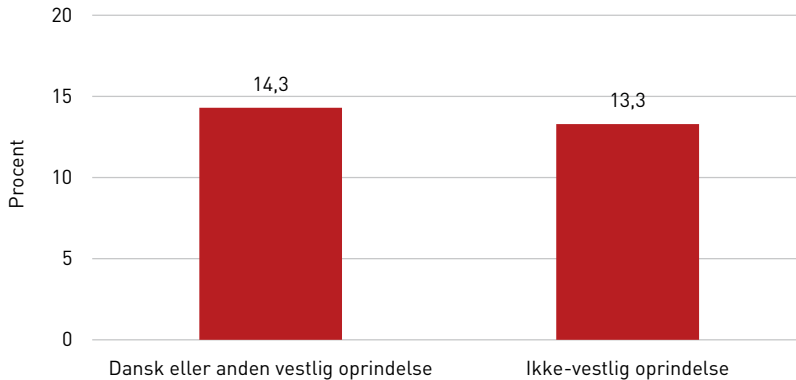
Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 1.818.

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAG TIL KAPITEL 8

BILAGSFIGUR B8.1

Andelen af beskæftigede med handicap i alderen 16-64 år, der har et særligt hjælpemiddel, en foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af handicapet. Særskilt for etnisk oprindelse. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹ Procent.

Anm.: Vægtede tal. Forskellen mellem personer med dansk eller anden vestlig oprindelse og personer med ikke-vestlig oprindelse er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er ikke signifikant. Procentgrundlag (antal personer): personer med dansk/anden vestlig oprindelse: 1.994 (uvægtet) og 374.739 (opvægtet); personer med ikke-vestlig oprindelse: 76 (uvægtet) og 22.775 (opvægtet).

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSBOKS B8.1

§4 i Lov om kompensation til handicappede i erhverv efter lovændring den 6. juni 2007.

LOVTEKST EFTER DEN 6. JUNI 2007

§ 4. Der kan ydes personlig assistance til ledige, lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende, der på grund af en betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig personlig bistand.

BILAGSTABEL B8.1

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for gerne at ville arbejde sammen med en person med handicap, hvis det betyder, at man skal bruge lidt tid på at hjælpe ham/hende, fx en halv time om dagen. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Handicap	0,0134		0,0109	
Har familiemedlem eller kollega med handicap			0,0236	***
Mand			-0,0303	***
Alder			-0,0069	**
Alder ²			0,0001	*
Ikke-vestlig oprindelse			-0,0555	*
Enlig			-0,0151	
Hjemmeboende børn			0,0093	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse²)</i>				
Erhvervsuddannelse			-0,0085	
Kort videregående uddannelse			-0,0184	
Mellemlang videregående uddannelse			0,0118	
Lang videregående uddannelse			-0,0026	
Erhvervs erfaring			0,0000	
<i>Branche (reference = Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri):</i>				
Bygge- og anlæg, handel, reparation, restauration og transport			-0,0092	
Information og kommunikation			0,0140	
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester			0,0019	
Off. adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport			-0,0029	

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B8.1 FORTSAT

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for gerne at ville arbejde sammen med en person med handicap, hvis det betyder, at man skal bruge lidt tid på at hjælpe ham/hende, fx en halv time om dagen. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
<i>Stilling (reference = ledelsesarbejde + Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område; færdighedsniveau 4):</i>				
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (færdighedsniveau 3)			0,0111	
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde + service- og salgsarbejde + arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp + håndværkspræget arbejde + operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde (færdighedsniveau 2)			-0,0026	
Andet manuelt arbejde (færdighedsniveau 1)			0,0095	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 8.198

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAGSTABEL B8.2

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for at mene, at det *ikke* vil være en belastning at arbejde sammen med en person med handicap. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Handicap	0,0554	**	0,0804	**
Har familiemedlem eller kollega med handicap			0,0386	*
Mand			-0,0368	*
Alder			0,0026	
Alder ²			-0,0000	
Ikke-vestlig oprindelse			0,0975	*
Enlig			0,0191	
Hjemmeboende børn			0,0024	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse²):</i>				
Erhvervsuddannelse			-0,0212	
Kort videregående uddannelse			-0,0009	
Mellemlang videregående uddannelse			0,0480	
Lang videregående uddannelse			0,0949	*
Erhvervs erfaring			-0,0002	
<i>Branche (reference = Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri):</i>				
Bygge og anlæg, handel, reparation, restauration og transport			-0,0087	
Information og kommunikation			0,0357	
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester			0,0203	
Off. adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport			-0,0139	

(Tabellen fortsættes)

BILAGSTABEL B8.2 FORTSAT

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for at mene, at det *ikke* vil være en belastning at arbejde sammen med en person med handicap. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
<i>Stilling (reference = ledelsesarbejde + Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område; færdighedsniveau 4):</i>				
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (færdighedsniveau 3)			-0,0541	
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde + service- og salgsarbejde + arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp + håndværkspræget arbejde + operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde (færdighedsniveau 2)			-0,0608	*
Andet manuelt arbejde (færdighedsniveau 1)			-0,0173	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 3.983

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAGSTABEL B8.3

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for *ikke* at have betæneligheder ved at arbejde sammen med en person, der er blind. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Handicap	0,0313	**	0,0028	
Har familiemedlem eller kollega med handicap			0,0215	
Mand			-0,0096	
Alder			0,0163	***
Alder ²			-0,0002	***
Ikke-vestlig oprindelse			-0,0834	*
Enlig			-0,0001	
Hjemmeboende børn			0,0117	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse²):</i>				
Erhvervsuddannelse			-0,0148	
Kort videregående uddannelse			0,0015	
Mellemlang videregående uddannelse			-0,0081	
Lang videregående uddannelse			0,0619	*
Erhvervs erfaring			-0,0000	
<i>Branche (reference = Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri):</i>				
Bygge og anlæg, handel, reparation, restauration og transport			0,0129	
Information og kommunikation			0,0883	**
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester			0,0443	*
Off. adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport			0,0363	*
<i>Stilling (reference = ledelsesarbejde + Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område; færdighedsniveau 4):</i>				
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (færdighedsniveau 3)			0,0189	
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde + service- og salgsarbejde + arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp + håndværkspræget arbejde + operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde (færdighedsniveau 2)			-0,0377	
Andet manuelt arbejde (færdighedsniveau 1)			-0,0334	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 8.628

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAGSTABEL B8.4

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for *ikke* at have betæneligheder ved at arbejde sammen med en person, der sidder i kørestol. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Handicap	0,0313	**	0,0196	
Har familiemedlem eller kollega med handicap			0,0219	**
Mand			-0,0312	**
Alder			0,0140	***
Alder ²			-0,0002	***
Ikke-vestlig oprindelse			-0,1589	***
Enlig			-0,0079	
Hjemmeboende børn			-0,0001	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse²):</i>				
Erhvervsuddannelse			-0,0309	*
Kort videregående uddannelse			0,0251	
Mellemlang videregående uddannelse			0,0100	
Lang videregående uddannelse			0,1110	***
Erhvervs erfaring			0,0000	
<i>Branche (reference = Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri):</i>				
Bygge- og anlæg, handel, reparation, restauration og transport			-0,0433	**
Information og kommunikation			0,1085	***
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester			0,0406	*
Off. adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport			-0,0302	*
<i>Stilling (reference = ledelsesarbejde + Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område; færdighedsniveau 4):</i>				
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (færdighedsniveau 3)			0,0337	*
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde + service- og salgsarbejde + arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp + håndværkspræget arbejde + operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde (færdighedsniveau 2)			-0,0392	*
Andet manuelt arbejde (færdighedsniveau 1)			-0,0706	**

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 8.937

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAGSTABEL B8.5

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden blandt beskæftigede for *ikke* at have betænkeligheder ved at arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger. Personer i alderen 16-64 år. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2016.¹

	Estimat	Sign.	Estimat	Sign.
Handicap	0,0362	**	0,0346	*
Har familiemedlem eller kollega med handicap			0,0132	
Mand			0,0618	***
Alder			-0,0012	
Alder ²			0,0000	
Ikke-vestlig oprindelse			0,0336	
Enlig			-0,0020	
Hjemmeboende børn			-0,0063	
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse²):</i>				
Erhvervsuddannelse			-0,0147	
Kort videregående uddannelse			-0,0721	**
Mellemlang videregående uddannelse			-0,0035	
Lang videregående uddannelse			-0,0110	
Erhvervs erfaring			0,0000	
<i>Branche (reference = Indvinding, fremstilling, energiforsyning, landbrug, skovbrug og fiskeri):</i>				
Bygge- og anlæg, handel, reparation, restauration og transport			0,0055	
Information og kommunikation			0,0183	
Pengeinstitut og finansvirksomhed, fast ejendom og private tjenester			0,0048	
Off. adm., forsvar, undervisning, sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger, kultur, forlystelser og sport			0,0340	
<i>Stilling (reference = ledelsesarbejde + Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau inden for pågældende område; færdighedsniveau 4):</i>				
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (færdighedsniveau 3)			0,0423	*
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde + service- og salgsarbejde + arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri ekskl. medhjælp + håndværkspræget arbejde + operatør- og monteringsarbejde samt transportarbejde (færdighedsniveau 2)			0,0636	**
Andet manuelt arbejde (færdighedsniveau 1)			0,0860	**

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau. N = 8.803

1. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

BILAG TIL KAPITEL 10

BILAGSTABEL B10.1

Personer uden handicap i alderen 16-64 år, fordelt efter selv vurderet arbejdsevne (skala 1-10)¹. For alle og særskilt for beskæftigelsesstatus. Sæsonkorregeret beskæftigelse. 2016.² Procent.

Selv vurderet arbejdsevne:	Alle	Beskæftigede	Ikke-beskæftigede	Sign.
10	77,7	81,9	61,9	
7-9	18,4	16,5	25,8	
4-6	2,9	1,3	8,6	
1-3	1,0	0,3	3,6	
I alt	100,0	100,0	100,1	***
Gennemsnit	9,5	9,6	8,8	***
<i>Procentgrundlag:</i>				
Opvægtet antal personer	2.810.188	2.218.762	591.426	
Uvægtet antal personer	15.331	12.023	3.308	

Anm.: Vægtede tal. Procentandelene summer ikke alle steder til 100,0 på grund af afrunding. Forskellen i fordelingen mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en χ^2 -test, mens forskellen i gennemsnittet mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede er testet med en t-test. * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau

- 1 = kan slet ikke arbejde; 10 = fuld arbejdsevne.
2. Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.

BILAGSTABEL B10.2

Gennemsnitlige marginale effekter fra logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap med en selv vurderet arbejdsevne over gennemsnittet for personer med handicap i beskæftigelse (dvs. 8-10). 2016.¹ Sæsonkorrigeret beskæftigelse.

	Estimat	Sign.
Mand	0,0179	
Alder	0,0473	***
Alder ²	-0,0005	***
Ikke-vestlig oprindelse	-0,0988	
Enlig	-0,0705	*
Alder ved handicappets opståen	-0,0026	*
<i>Sværhedsgrad af handicappet (reference = større handicap eller længerevarende helbredsproblem)</i>		
Mindre handicap eller længerevarende helbredsproblem	0,0518	
<i>Type af væsentligste handicap (reference= psykiske lidelser):</i>		
Mobilitet	0,1107	***
Sanser og kommunikation	0,1173	**
Sygdomme	0,0820	*
<i>Uddannelse (reference = ingen erhvervskompetencegivende uddannelse):</i>		
Erhvervsuddannelse	-0,0134	
Kort videregående uddannelse	0,0560	
Mellemlang videregående uddannelse	0,0117	
Lang videregående uddannelse	0,0605	

Anm.: * = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau=1.560

- 1 Datagrundlaget for 2016 består af samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016.
2. Med erhvervskompetencegivende uddannelse menes en fuldført uddannelse på mindst erhvervsuddannelses-niveau.

LITTERATUR

- Andersen, B.R. (1964): *Fysiske handicappede i Danmark. Nogle hovedresultater af undersøgelsen*. Bind II. København: Socialforskningsinstituttet. Publikation 16. Teknisk forlag.
- Bengtsson, S. (2008): *Handicap og samfundsdeltagelse 2006*. København: Socialforskningsinstituttet, 08:18.
- Bengtsson, S. (1997): *Funktionshæmning i halvfemserne*. København: Socialforskningsinstituttet, 97:1
- Bengtsson, S. & N.C. Mateu (2009): *Beskyttet beskæftigelse. En kortlægning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:09.
- Beskæftigelsesministeriet (2009a): *Handicap & job – det kan lade sig gøre*. København: Beskæftigelsesministeriet.
- Beskæftigelsesministeriet (2009b): *Unge uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Analyserapport*. København: Beskæftigelsesministeriet.
- Beskæftigelsesministeriet (2004): *Handicap & job – en beskæftigelsesstrategi for personer med handicap*. København: Beskæftigelsesministeriet og Socialministeriet.
- Cornelißen, T. & K. Sonderhof (2009): "Partial Effects in Probit and Logit Models with a Triple Dummy Variable Interaction Term". Leibniz Universität Hannover, Discussion Paper No. 386.

- Danmarks Statistik (2016a): *Statistikdokumentation for Arbejdskraftundersøgelsen 2016 1. kvartal*. København: Danmarks Statistik. Tilgængelig på:
<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/arbejdskraftundersoeegelsen>. Besøgt: 1-6-2016.
- Danmarks Statistik (2016b): *Databrud i AKU fra 2016*. København: Danmarks Statistik, 2. juni. 2016.
- Elbro, C., S. Møller & E.M. Nielsen (1991): *Danskernes læsefærdigheder. En undersøgelse af 18-67-åriges læsning af dagligdags tekster*. København: Projekt Læsning og Undervisningsministeriet.
- Holt, H., Larsen, M., Bach, H.B. & Jensen, S. (2015): *Borgere i fleksjob efter reformen*. København: SFI – det nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:31.
- Holt, H., V. Jensen & S. Jensen (2013): *Virksomheders Sociale Engagement. Årbog 2013*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:40.
- Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund (2013): *Handicap og beskæftigelse – udviklingen mellem 2002 og 2012*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:01.
- Larsen, B. & J. Høgelund (2009): *Handicap og Beskæftigelse – udviklingen mellem 2002 og 2008*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:05.
- Larsen, B., H.K. Schademán & J. Høgelund (2008): *Handicap og Beskæftigelse 2006. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:10.
- Larsen, M., H.B. Bach & L.S. Ellerbæk (2011): *55-70-åriges forbliven på arbejdsmarkedet. Adfærd, forventninger, aftaler og kendskab til regler*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:13.
- Larsen, M.R. & J. Høgelund (2015): *Handicap og Beskæftigelse – udviklingen mellem 2002 og 2016*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:06.
- Larsen, M.R. & J. Høgelund (2014): *Handicap, Uddannelse og Beskæftigelse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 14:26.

- Miiller, M., J. Høgelund & P.P. Geerdsen (2006): *Handicap og Beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2005*. København: Socialforskningsinstituttet, 06:24.
- Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark (2016): *Viden om. Tilgængelig på: https://www.ordblindeforeningen.dk/viden_om.asp*. Besøgt: 1-12-2016.
- Oliver, M. (1990): *The politics of disablement*. Basingstoke: Macmillan and St Martin's Press.
- Puhani, P. (2008): "The Treatment Effect, the Cross Difference, and the Interaction Term in Nonlinear 'Difference-in-Differences' Models", *IZA Discussion Paper No. 3478*.
- Robertson, S. (2006): "I've been like a coiled spring this last week': embodied masculinity and health". *Sociology of Health and Illness*, 28(4), s. 433-456.
- Rockwool Fondens Forskningsenhed (2012). *Svære sindslidelser har massive sociale konsekvenser*. Nyhedsbrev. December 2012.
- Social-, Børne- og Integrationsministeriet (2013): *Handicappolitisk handlingsplan 2013. Et samfund for alle*. København: Social-, Børne- og Integrationsministeriet.
- Søgaard, J.E. (2011). *Sammenhængen mellem uddannelse og erhvervsdeltagelse*. Arbejdsrapport nr.: 24/2011. København: Finansministeriet.
- Thomsen, L.B. & J. Høgelund (2011): *Handicap og beskæftigelse – udviklingen mellem 2002 og 2010*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:08.
- Tørslev, M.K., K. Weibel & J. Høgelund (2010): *Sygemeldte og førtidspensionister med handicap – Jobcentermedarbejderes perspektiv på jobcentrenes indsats*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:26.
- World Health Organization (2001): *ICF. International Classification of Functioning, Disability and Health: Introduction*. Tilgængelig på: <http://whqlibdoc.who.int/publications/2001/9241545429.pdf>
Besøgt: 9-9-2014.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2016

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Nogle rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 16:01 Skårhøj, A., A.-K. Højen-Sørensen, K. Karmsteen, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Anbragte unges overgang til voksenlivet. Evaluering af fire efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-352-7. e-ISBN: 978-87-7119-353-4. Pris: 160,00 kr.
- 16:02 Andersen, D., M.B. Holtet, L. Weisbjerg & L.L. Eriksen: *Alkoholbehandling til socialt udsatte borgere. Systemets tilbud i borgerperspektiv*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-354-1. e-ISBN: 978-87-7119-355-8. Pris: 170,00 kr.
- 16:03 Baviskar, S., M.N. Christoffersen, K. Karmsteen, H. Hansen, M. Leth-Espensen, A. Christensen & J. Brauner: *Kontinuitet i anbringelser. Evaluering af lovændringer under Barnets reform, delrapport 1*. 128 sider. e-ISBN: 978-87-7119-356-5. Netpublikation.
- 16:04 Niss, N.K., K.I. Dannesboe, C.P. Nielsen & C.P. Christensen: *Evaluering af inklusionsindsatsen i Billund Kommune*. 132 sider. e-ISBN: 978-87-7119-357-2. Netpublikation.

- 16:05 Benjaminsen, L., M.H. Holm & J.F. Birkelund: *Fattigdom og afsavn. Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige.* 336 sider. ISBN: 978-87-7119-358-9. e-ISBN: 978-87-7119-359-6. Pris: 320 kr.
- 16:06 Keilow, M., M. Friis-Hansen, S. Henze-Pedersen & S. Ravn: *Inklusionsindsatser i folkeskolen. Resultater fra to lodtrækningsforsøg.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-361-9. e-ISBN: 978-87-7119-362-6. Pris: 130 kr.
- 16:07 Niss, N.K. & I.S. Rasmussen: *Evaluering af satspuljen "Forebyggende indsatser for overvægtige børn og unge". Projekt "Øget udbytte" på Julemærkehjemmene.* 130 sider. e-ISBN: 978-87-7119-363-3. Netpublikation.
- 16:08 Andersen, D, K. Markwardt, L.B. Larsen & M.A. Svendsen: *Vel-færdsteknologi i plejeboliger. Borger, medarbejder og økonomisk perspektiv.* 200 sider. e-ISBN: 978-87-7119-364-0. Netpublikation.
- 16:09 Amilon, A & A.G. Jeppesen: *Økonomisk udsatte pensionister. Levevilkår blandt økonomisk dårligt stillede pensionister.* 98 sider. ISBN: 978-87-7119-365-7. e-ISBN: 978-87-7119-366-4. Pris: 100 kr.
- 16:10 Bille, R.: *Implementering af beskæftigelsespolitik i Danmark.* 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-369-5. Netpublikation.
- 16:11 Bach, H.B., L. Mehlsen & J. Høgelund.: *Evidens om effekten af indsatser for ledige seniorer.* 62 sider. e-ISBN: 978-87-7119-370-1. Netpublikation.
- 16:12 Mehlsen, L., R.C.H. Jørgensen, M.G. Kjer & V. Jakobsen: *Effektfulde indsatser i boligområder til at forbedre børns skolegang og uddannelse og voksnes arbejdsmarkedsparathed. En systematisk forskningsoversigt, nr. 2 og 3 af 4.* 172 sider. ISBN: 978-87-7119-371-8. e-ISBN: 978-87-7119-372-5. Pris 170 kr.
- 16:13 Mehlsen, L., R.C.H. Jørgensen, M.G. Kjer & V. Jakobsen: *Effektfulde indsatser i boligområder til at øge børns trivsel og forbedre forældres kompetencer. En systematisk forskningsoversigt, nr. 4 af 4.* 134 sider. ISBN: 978-87-7119-373-2. e-ISBN: 978-87-7119-374-9. Pris: 130 kr.
- 16:14 Højen-Sørensen, A.-K., L. J. Kristiansen, A.-M.K. Jørgensen & R.E. Wendt: *Kortlægning, kvalitetsvurdering og analyse af udviklingen i skandinavisk dagtilbudsforskning for 0-6-årige i året 2014.* 107 sider. e-ISBN: 978-87-7119-375-6. Netpublikation.

- 16:15 Larsen, M., H. Holt, M.R. Larsen: *Et kønsopdelt arbejdsmarked. Udviklingstræk, konsekvenser og forklaringer*. 170 sider. ISBN: 978-87-7119-376-3. e-ISBN: 978-87-7119-377-0. Pris: 170 kr.
- 16:16 Oldrup, H., M.N. Christoffersen, I.L. Kristiansen, S.V. Østergaard: *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. 256 sider. ISBN: 978-87-7119-378-7. e-ISBN: 978-87-7119-379-4. Pris: 250,00 kr.
- 16:17 Oldrup, H., S. Frederiksen, S. Henze-Pedersen & R.F. Olsen: *Indsat far udsat barn. Hverdagsliv og trivsel blandt børn af fængslede*. 140 sider. e-ISBN: 978-87-7119-380-0. Netpublikation.
- 16:18 Thomsen, J.-P. (red): *Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. Årgang 95 – Forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. 288 sider. ISBN: 978-87-7119-383-1. e-ISBN: 978-87-7119-384-8. Pris: 290,00 kr.
- 16:19 Hansen, H, C.P. Christensen & T. Termansen: *Evaluering af Feedback-Informed Treatment ved Silkeborg Kommunes Familiecenter*. 77 sider. e-ISBN: 978-87-7119-385-5. Netpublikation.
- 16:20 Højen-Sørensen, A.-K., K.S. Kohl, K.M.V. Dahl, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Lige Muligheder – Udsatte børn og unge. Afsluttende evaluering*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-386-2. e-ISBN: 978-87-7119-387-9. Pris: 180,00 kr.
- 16:21 Bagger, S., K.S. Kohl, M.T. Strande & K. Karmsteen: *Anbragte børns skolegang på intern skole*. 89 sider. e-ISBN: 978-87-7119-388-6. Netpublikation.
- 16:22 Rangvid, B.S.: *Skoleudvikling med fokus på sprog i al undervisning. Implementering og elevresultater af udviklingsprogram til styrkelse af tosprogede elevers faglighed – afsluttende rapport*. 103 sider. e-ISBN: 978-87-7119-389-3. Netpublikation.
- 16:23 Fridberg, T & J.F. Birkeund: *Pengespil og spilleproblemer i Danmark 2005-2016*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-390-9. e-ISBN: 978-87-7119-391-6. Pris: 180,00 kr.
- 16:25 Karmsteen, K., C.J.de Montgomery & J.H. Pejtersen: *Anbragte unges overgang til voksenlivet II. Kvantitativ evaluering af to efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. 80 sider. ISBN: 978-87-7119-393-0. e-ISBN: 978-87-7119-394-7. Pris 80,00 kr.
- 16:26 Jensen, D.C., M.J. Pedersen, J.H. Pejtersen & A. Amilon: *Indkredsning af lovende praksis på det specialiserede socialområde*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-395-4. e-ISBN: 978-87-7119-396-1. Pris: 130,00 kr.

- 16:27 Jakobsen, V. & M.R. Larsen: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. En effektevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje*. 172 sider. ISBN: 978-87-7119-397-8. e-ISBN: 978-87-7119-398-5. Pris: 170,00 kr.
- 16:28 Henze-Pedersen, S., C.B. Dyssegaard, N. Egelund & C.P. Nielsen: *Inklusion – set i et elevperspektiv. En kvalitativ analyse*. 144 sider. e-ISBN: 978-87-7119-403-6. Netpublikation.
- 16:29 Nielsen, C.P. & B.S. Rangvid: *Inklusion i folkeskolen. Sammenfatning af resultaterne fra Inklusionspanelet*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-404-3. e-ISBN: 978-87-7119-405-0. Pris 130,00 kr.
- 16:30 Siren, A., M. Bjerre, H.B. Nørregård, N.K. Niss & H.H. Lauritzen: *Forebyggelse på aldrerådet. Evaluering af forebyggelse af fysisk, social og psykisk mistrivsel blandt ældre borgere*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-406-7. e-ISBN: 978-87-7119-407-4. 160,00 kr.
- 16:31 Olsen, R.F., K.M.V. Dahl & M.H. Poulsen: *På vej mod ungdomskriminalitet. Hvilke faktorer gør en forskel i ungdommen?* 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-408-1. Netpublikation.
- 16:32 Kohl, K.S., M.L. Kessing, L. Fynbo, D. Andersen, A. Schmidt, M.N. Jensen & M.C. Munkholm: *Stofmisbrugsområdet i et brugerperspektiv*. 210 sider. e-ISBN: 978-87-7119-411-1. Netpublikation.
- 16:33 Henze-Pedersen, S., K.S. Kohl, H. Oldrup & J.H. Pejtersen: *Implementering af Multifunc. Et behandlingsprogram til unge med svære adfærdsvanskeligheder*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-413-5. e-ISBN: 978-87-7119-414-2. Pris 180,00 kr.
- 16:34 Amilon, A., J.F. Birkelund, G. Christensen, A.G. Jeppesen & K. Markwardt: *Kapaciteten i den sociale stofmisbrugsbehandling*. 142 sider. e-ISBN: 978-87-7119-415-9. Netpublikation.
- 16:35 Fridberg, T. & J.F. Birkelund: *Pengespil blandt unge i Danmark 2007-2016. En undersøgelse af 12-17-åriges spil om penge og risikable spilleadfærd*. 192 sider. ISBN: 978-87-7119-416-6. e-ISBN: 978-87-7119-417-3. Pris 190,00 kr.
- 17:01 Lausten, M. & T. Jørgensen: *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. 60 sider. ISBN: 978-87-7119-420-3. e-ISBN: 978-87-7119-421-0. Pris 60,00 kr.
- 17:02 Lyk-Jensen, S.V., M. Bøg & M.R. Lindberg: *Børn, der oplever vold i familien. Omfang og konsekvenser*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-409-8 e-ISBN: 978-87-7119-410-4. Pris 140,00 kr.

- 17:03 Benjaminsen L., T.M. Dyrby, M.H. Enemark, M. T. Thomsen, H.S. Dalum & U.L. Vinther: *Housing først i Danmark. Evaluering af implementerings- og forankringsprojektet i 24 kommuner*. 200 sider. e-ISBN: 978-87-7119-418-0. Netpublikation.
- 17:04 Liversage, A: *Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem*. 185 sider. e-ISBN: 978-87-7119-422-7. Netpublikation.
- 17:05 Fridberg, T & M. Larsen: *Frivillige i hjemmeværnet 2016*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-423-4. e-ISBN: 978-87-7119-424-1. Pris 160,00 kr.
- 17:06 Winter, S.C.: *Gør skoleledelse en forskel? Ledelse af implementering af folkeskolereformen*. 180 sider. e-ISBN: 978-87-7119-425-8. Netpublikation.
- 17:07 Hansen, A.T., V.M. Jensen & C.P. Nielsen: *Folkeskolereformen: Elevernes faglige deltagelse og interesse. En kvantitativ analyse af elevernes faglige deltagelse og interesse før og efter reformen*. 79 sider. e-ISBN: 978-87-7119-426-5. Netpublikation.
- 17:08 Liversage, A. & C.P. Christensen: *Etniske minoritetsunge i Danmark. En undersøgelse af årgang 1995*. 201 sider. e-ISBN: 978-87-7119-431-9. Netpublikation.
- 17:09 Holt, H & L. Mehlsen: *Rummelighed i praksis. Forudsætninger for gode inklusionsforløb på kommunale arbejdspladser*. 133 sider. e-ISBN: 978-87-7119-434-0. Netpublikation.
- 17:10 Fridberg, T & M. Larsen: *Volunteers in the Danish Homeguard 2016*. ISBN: 978-87-7119-436-4. e-ISBN: 978-87-7119-437-4. 161 sider. Pris 160,00 kr.
- 17:11 Thuesen, F., R. Bille & M.J. Pedersen: *Styring af den lokale beskæftigelsesindsats. Instrumenter, motivation og præstationer*. ISBN: 978-87-7119-438-8. e-ISBN: 978-87-7119-439-5. 208 sider. Pris 210,00 kr.
- 17:12 Thuesen, F. & R. Bille: *Politiske styringsinstrumenter på beskæftigelsesområdet. Et litteraturstudie med fokus på statslig styring af forvaltningen*. 137 sider. e-ISBN: 978-87-7119-440-1. Netpublikation.
- 17:13 Henriksen T.D., L. Mehlsen, A.A. Kjær & A. Amilon: *Exit prostitution. Evaluering af CTI-forløb for borgere med prostitutionserfaring*. ISBN: 978-87-7119-441-8. e-ISBN: 978-87-7119-442-5. 272 sider. Pris 270,00 kr.
- 17:14 Siren, A. & H.B. Nørregård: *Demens og kørselsstop. De pårørendes perspektiv*. e-ISBN: 978-87-7119-443-2. 104 sider. Netpublikation.

- 17:15 Larsen, M.R. & M. Larsen: *Handicap, beskæftigelse og uddannelse i 2016*. ISBN: 978-87-7119-444-9. e-ISBN: 978-87-7119-445-6. 304 sider. Pris 300,00 kr.
- 17:16 Larsen, M.R. & M. Larsen: *Handicap, beskæftigelse og uddannelse i 2016. Regionale forskelle*. ISBN: 978-87-7119-446-3. e-ISBN: 978-87-7119-447-0. 144 sider. Pris 140,00 kr.

HANDICAP, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE I 2016

Denne rapport afdækker, hvor stor en del af den danske befolkning i alderen 16 til 64 år, der har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem. I forlængelse heraf undersøger rapporten en lang række forhold relateret til denne gruppes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Rapporten belyser for det første om, og i givet fald, hvordan personer med handicap adskiller sig fra personer uden handicap, når det gælder beskæftigelse, modtagelse af overførselsindkomst, uddannelse, læse- og skrivevanskeligheder, arbejdsudbud og jobsøgning samt tidspunkt for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

For det andet belyses ansættelsesforhold, brug af hjælpemidler og støtteforanstaltninger, kendskab til fleksjobordningen og til handicapkompenserende ordninger, forekomsten af handicaprelaterede barrierer forbundet med arbejdsmarkedsdeltagelsen, arbejdsgivers og kollegaers hensyntagen og størrelsen af ikke-beskæftigedes beskæftigelsespotentiale for personer med handicap.

Endelig belyser rapporten beskæftigedes holdninger til at arbejde med personer med handicap.